(c) Real Academia de la Historia

(c) Real Academia de la Historia

N.° 39.

REAL ACADEMIA DE LA HISTORIA
BIBLIOTECA.-MADRID

3

Lc̄o sc̄i euangelii sc̄dm lucam.
In illo tempore exiit edictum
a cesare augusto ut describeretur
universus orbis. Hec descrip
tio prima facta est.
Significat hanc descriptionem
vel primam esse earum que totum
orbem concluserint. quia iam
plerumque partes eius sepe leguntur
fuisse descripte. ut etiam primo
tunc cepisse. quando cyrinus vir
unus ex consensu curie romane
a cesare ius dare generalis censuum
missus est. Quomodo tunc
imperante augusto et cyrino
preside. ibant omnes ut censum
profiterentur singuli in suam civi
tatem. Ita et nunc imperante
christo prelati per ... doctores immo
suadentes et premia pollicentes ipso
tunc omnes
a censu lustrantur. Venite ad eum
qui laboratis et onerati estis et
ipse reficiet vos. Ascendit autem
et ioseph a galilea de civitate nazareth
in iudeam civitatem david que vocatur
bethleem eo quod esset de domo et familia
david. ut profiteretur cum maria
desponsata sibi uxore pregnante.
Factum est autem cum essent ibi
impleti sunt dies ut [illegible] et
peperit filium suum primogenitum.
Bethleem [illegible] domus [illegible] interpretatur [illegible] numquid est qui dixit
Ego sum panis vivus qui de celo descendi.
Locus ergo in quo dominus nascitur
domus panis ante vocatus est.
quia futurum erat ut ille ibi
[illegible] cum [illegible] appareret
qui electorum mentes in eternum saci
tate reficeret. Sed et usque hodie
et usque ad consummationem seculi
dominus in nazareth concipi et in bethleem
nasci non desinit. cum quilibet
audientium verbi flore suscepto
domum se eterni panis efficit.
Et pannis eum involvit et recli
navit in presepio. quia non erat
locus in diversorio.
Quid stantibus ... omnibus
que stantibus ... Qui totum
mundum ... pannis
vilibus involvitur ut nos stolam
primam recipere ...

Per quem omnia facta sunt manibus
pedibusque cunis adstringitur. ut
nostras manus ad opus boni extendat. nostros
pedes in uiam pacis dirigat.
Cui celum sedis est. durum presepis
angustia continetur. ut nos
per celestis regni gaudia dilatet.
Qui panis est angelorum. in presepio
reclinatur. ut nos quasi sancta
animalia carnis sue frumento
reficiat. Qui ad dexteram
patris sedet. diuersorii loco
eget. ut nobis in domo patris
sui multas mansiones preparet.
Et pastores erant in regione eadem.
uigilantes et custodientes uigilias
noctis super gregem suum. Et ecce
angelus domini stetit iuxta illos.
et claritas dei circumfulsit illos.
Bene autem uigilantibus pastoribus
angelus apparet. eosque dei clari
tas circumfulget. quia illi
pre ceteris uidere sublimia me
rentur. qui fidelibus gregibus pre
esse sollicite sciunt.
Et timuerunt timore magno. et
dixit illis angelus. Nolite timere.

Ecce enim euangelizo uobis gau
dium magnum quod erit omni populo.
Quia natus est uobis hodie saluator
in ciuitate dauid. Et hoc uobis signum.
Inuenietis infantem pannis in
uolutum et positum in presepio.
Et subito facta est cum angelo
multitudo milicie celestis
laudantium deum et dicentium.
Gloria in altissimis deo. et in terra
pax hominibus bone uoluntatis.
Quia uero deus et homo nascitur.
iure hominibus pax et deo
gloria canitur. Conspiciunt angeli
dominum pro nostra redemptione incarna
tum. quia dum nos conspiciunt
recipi suum gaudent numerum
repleri. Optant pacem hominibus
quia quos infirmos prius abiecerant
dispexerant nascente Ihesu
domino iam socios uenerantur

(c) Real Academia de la Historia

Lectio sancti euangelii secundum matheum.

Angelus domini apparuit in somnis
Ioseph dicens: Surge et accipe
puerum et matrem eius: et fuge in
egiptum. et esto ibi usque dum dicam
tibi: Futurum est enim ut herodes
querat puerum ad perdendum eum.
Qui consurgens accepit puerum.
et matrem eius nocte. et secessit in
egiptum. et erat ibi usque ad obitum herodis.

Quod dicit erat ibi usque ad obitum
herodis. duobus annorum annis
indicat. Ut adimpleretur
quod dictum est a domino per prophetam dicentem

Ex egipto uocaui filium meum.
Tunc herodes uidens quod inlusus
esset a magis. iratus est ualde.
Et mittens occidit omnes pueros qui
erant in bethleem et in omnibus
finibus eius: a bimatu et infra secundum
tempus quod exquisierat a magis.
dicit a puero duorum annorum usque
ad puerum unius noctis
Tunc adimpletum est quod dic-
tum est per hieremiam prophetam
dicentem: Uox in rama audi-
ta est: Rachel plorans filios suos.

Rachel. mater fuit beniamin
quum defunctum sepelierunt
in ipodromo qui est iuxta bethleem.
Quia igitur et sepulcrum ibi ha-
buit. et cum ipse beniamin
sorti contigerat. tamen quoque
ad eundem pertinebat tribum.
Et a principibus et ab ipso nat-
fectionis loco. consequenter eos
qui occisi sunt filios eius uocitat.
Specialiter uox in rama idest
in excelso. et noluit consolari quia non sunt
Spiritualiter rachel significat ecclesiam
que plorat sanctorum de hoc seculo.

obsecrationem: Sed non lati uelle
consolari. ita qui se tamen morte
uicerunt. sursus ad sancti certamina
fratrum adlaturi sederunt.

Q uia nimis non sunt ulterius fletio
eundi in mundum. de cuius erumnis
semel euaserunt coronandi ad xpm.

D efuncto autem herode. ecce angelus
dni apparuit in somnis ioseph
dicens: Surge et accipe puerum
et matrem eius. et uade in terram
isrl: Defuncti sunt enim qui
querebant animam pueri.

Q ui consurgens accepit puerum
et matrem eius: Audiens autem
quod archelaus regnaret in iudea
pro herode patre suo. timuit
illuc ire. Et ammonitus in
somnis. secessit in partes galilee:
Et ueniens habitauit in ciuitate
que uocatur nazareth. Ut ad
impleretur quod dictum est per
pphas: Qm nazoreus uocabitur:

In era. DCXII. migrauit. scs emilianus:
Et translatio. corporis eius. prima de sursum, era. M. LXXXX. I.
Era. M. C. V. ex infirmaria:

Dize esta letra:

In Era DCXII. Migrauit
Sanctus Emilianus.
Translatio corporis eius
prima de sursum Era
M. LXXXX. I.
Era M. C. V. ex infirmaria.
fr. Juan de el saz

ubi initio. Et omnia per ipsum facta
esse. sicut scriptum est. Omnia
in sapientia fecisti. Id est in filio
cuncta creasti. Et quod sine
ipso factum est nicil. Fecit celum
et terram mare et pisces reptilia
quadrupedia volatilia et angelos
et homines. et omnia que in celis sunt
et que in terra. Quod sine ipso
factum est nicil. hoc est idolum
et superbia. et omnia mala
mundi. quod est nicilum. quod
ad deum non pertinet. hoc deus non
fecit. Verbum itaque quod est
filius altissimi. misit deus pater in
hunc mundum redimere genus humanum.
Et verbum caro factum est. et
habitavit in nobis. Id est habi
tavit in mundo. triginta et tribus
annis. Et modo habitat
in nobis. per fidem sanctam et operibus
bonis. Tunc fuit iohannes
babtista missus a deo. ut perhi
beret testimonium de lumine.
hoc est de christo qui est lux vera.
Non erat iohannes lux. nisi ut ex
prophetaret de lumine. hoc est

Lectio sancti euangelii. secundum iohannem.
In principio erat verbum et verbum
erat apud deum et deus erat verbum.
In lectione evangelica fratres karissimi
audivimus. quia filius semper fuit
apud patrem. et pater apud filium

(c) Real Academia de la Historia

de xpo. qui inluminat omnem
hominem uenientem in hunc mundum.
Unde ipse ait. Quamdiu in
mundo sum. lux sum mundi.
Et sui eum non receperunt. Ita
per similitudinem quos creauit quibus
dedit legem non crediderunt
non receperunt eum in cordibus suis.
Quod quot autem receperunt eum.
dedit eis potestatem fieri filios dei.
Id est corruptos qui eum crediderunt
dedit eis gratiam spiritus sancti uirtutes
facere in hunc mundum.
Similitudinem facti similes eorum que eum
receperunt in corde suo. et cuius
adiunt mandatum eius. Iam
audistis in multis sermonibus fratres
karissimi. in quo nati humilitate
dignatus est. Pro nobis natus
sunt de uirgine. pro nobis sustinuit
inrisiones. pro nobis crucifixus.
pro nobis ligatus. pro nobis
spinea corona circumdatus.
pro nobis flagellatus. pro nobis
mortuus. Ipse redemptor noster
qui pro nobis talia sustinuit.
Cui est uirtus et honor et cuius

regnum natiuitatem colimus. uenera
mus et adoramus hodie. Ipse nos
perducat ad regnum aeternum. qui
cum patre et sancto spiritu uiuit et regnat
in secula seculorum. amen. Sequitur
lectio sancti euangelii secundum lucam.
In illo tempore quum consummati sunt dies octo
ut circumcideretur puer. &c.
Dominus ac redemptor noster fratres karissimi
non uenit legem soluere.
sed adimplere. Propterea
octabo die fuit circumcisus.
quia sic erat scriptum in lege
mosi. Inde dicebat quia
qui non erat circumcisus extra
sinagoga fieret. Abraham
primus circumcisus et datus donis
dei. Tanta humilitate dominus
circumcidi se permittebat.
quia sine macula erat. Nobis
dedit exemplum suum. circumci
damus corda nostra. abstineamus
nos a fetore luxurie et a forni
catione. Maria uirgo fuit.
et uirgo permansit. sed tamen
legem obseruabat mosi. quia
consuetudo erat quum masculus

(c) Real Academia de la Historia

nascebat· ad templum sanctum domini
offerebant illum· pro duo
olocausta par turturum aut
duos pullos columbarum· Quia
ibidem nutriebant turtures
et columbas· Unum offerebat
pro peccato· et alium in olo
caustum· Sed dominus qui sine
peccato erat· dignabat im
plere consuetudinem ad censum·
Istas turtures intellegimus
profunditates scripturarum
sunt· quod nullus homo tan
merare poterat· Et illos pullos
columbarum intellegimus
spiritalem doctrinam apertam·
Sic et unusquisque frater· offerat se
ipsum deo cum munera· Ita
cum fide recta· Oratio sancta
cum sanctitate et castitate et
opera bona· Dominus noster fuit
offertus ad templum sanctum cum
muneribus· quanto magis nos
peccatores sumus· debemus nos
offerre deo nostro cum muneribus·
Erat homo in hierusalem simeon
et erat iustus et timens deum.

expectabat redemptionem et con
solationem· et erat spiritus sanctus in eo·
Et acceperat talem responsionem
ut non fuisset mortuus· ante
quam vidisset christum domini· Et
venit in spiritu in templum·
Meruit accipere brachiis suis dominum
et benedixit et dixit· Nunc
dimittis servum tuum domine·
secundum verbum tuum in pace·
Quasi de presente dixit· quia
quod desiderabat videbat·
et permansit in bona pacientia·
quia viderunt oculi eius salu
tare dei· Quod erat filius dei·
quem deus pater preparavit ante
faciem omnium populorum· Lumen
sanctum· lumen revelatum· lumen
gentium plebi sue israhel· Simeon
frater interpretatur obediens·
Sic et unusquisque habeat puram
obedientiam ut mereamur christum
suscipere in corda nostra per bona
opera et magnificemus eum·
Quia unusquisque homo iustus
erit deum· sicut scriptum est
Videbit omnis caro salutare·

(c) Real Academia de la Historia

dixi. Qui et elati et obedi
entes mandata domini. et desiderabant
eum. videbunt eum ad gaudium
et exultatione. et accipiendum
vitam aeternam. Et mali pessi
mi qui mandata domini non obe
dierunt. videntes eum ad tristi
tiam. accipient penam in in
fernum sine fine. Agite nunc
fratres karissimi. obedite domino in omnibus
bonis. ut illum mereamini
videre in gloria. Isti octo dies
fratres. ad sensum intellegantur
octo beatitudines. quod dominus
habuit et nos debemus habere.
Octo beatitudines. id est beati
pauperes spiritu qui propter dominum sunt
pauperes et detribuunt elemo
sinam. quia avari regnum dei non
possidebunt. Beati mites. id est
humiles unde apostolus ait.
Humiliamini sub potentem manu
dei. ut vos exaltet in tempore
visitationis. Et iterum
Humiles spiritu salvabit. Beati
mundo corde. qui mundi sunt
a malis cogitationibus. Unde
scriptum est. Cogitationes
pravae separant a deo. Psalmista
de pectore dicens. Cor mundum
crea in me deus. Beati pacifici.
id est qui pacem habent inter se corpus
et animam et proximi. Ille
est pacificus. qui furtum non
facit. qui non detrahit. nec
adulterat. nec maledicit. nec
est avarus. qui non cupit nec
concupiscit rem proximi sui
nec cogitat malum. Isti tales
sunt pacifici. Dominus ait.
In patientia vestra. possidebitis
animas vestras. Beati misericordes
id est qui misericordiam habent in semet
ipsos et in alios. et de illorum
mala et aliorum ipsi misericordiam
consequentur. Et qualem
indulgentiam habent talem
inveniunt. sicut dominus ait.
Dimittite et dimittetur vobis.
Beati qui persecutionem patiun
tur propter christum. id est qui sus
tinent infestiones ut temptationes
mundi. Beati qui lugent.
id est qui plorant peccata sua

et peccatu proximi et plorant
pro desiderium regni celestis.
Inde dns dicit. Beati qui lumbu
lunt: sic est coram me. Et legit.
Qui seminant in lacrimis in gau
dio metent. Et legit pphetam
dicit. Ve uobis qui ridetis
quia lugebitis. Ita qui gaudent
de malitia proximi et rident
de uanitate que ad dm non
pertinet. Beati estis cum
maledixerint homines uobis
et persequuti fuerint uos et dixerint
aduersum uos mentientes pp me.
Ita qui maledictiones ut detractio
tiones et persequutiones sustine
nent pp dm. et illi mentientes
qui contra illos maledicunt
erunt in perditione. Dixit
Iheronimus. Beata maledictio
que ad benedictionem erit.
Post istas octo beatitudines frs
habeamus circumcisu cordium.
Ita habeamus castitatem habeamus
opera bona. Non sufficit opera
bona sine castitate. nec cas
titas sine opera bona

Inde dns dicit. Sint lumbi uestri
precincti. et lucerne ardentes
in manibus uestris. Et lumbos dicit
constringere. et lucerna ardere.
Sic et nos frs habeamus octo beatitu
dines. et castitatem corporis.
Nos frs kmi. quotidie uideamus mira
bilia et laudantes dm. et bene
dicentes dnm. Ipse dns nr qui est
uerus lumen. et uerus ds et uerus
homo misericors et gloriosus. et for
titudo et potestas et honor
qui perducat nos ad glam eternam.
Qui cum patre et spu sco uiuit et
regnat in secula seculorum. amen.

Lectio sci euangelii secundum matheum.
In illo tempore cum natus esset
ihs in bethlem iudee in diebus herodis.

Dns ac redemtor nr frs
dilectissimi quando natus
fuit. in iudea locum
nominatur. ubi natus fuit
in bethlem. Quia bethlem domus
panis interpretatur. et ipse
erat panis uiuus qui de celo descendit.
In illis diebus erat herodes in iudea
rex. et erat de genere palestinorum.

Et illi magi fuerunt in oriente
in Mesopotamie Sirie. in medio
Asia maioris. Illi magi
habuerunt consuetudinem
considerare sidera celi. In
octabo kl. Ianuarias stellam
natiuitatis regis dni nri ihu
xpi. et illa stella non fuit
similis alius stellas. Splen
debat in modum solis. quia
dissimilis erat rex. cuius stella
fuit aliis regibus terrenis.
Inde uenerunt ad Ihrlm et
ad Iudeam querere regem Iudeorum.
Illi magi portauerunt secum
tria munera offerre dno.
aurum. tus et mirra. Dona
dei et dona regis et dona hominis.
Ducebat illa stella magos
usque ad Ihrlm. Quando uole
bant ambulare ad Herodem
in Ihrlm. sperabat s ab illis
stella. Quid aliud signifi
cat frs kmi. nisi quando am
bulamus in opera dni. uadit
apud nos sps scs. Et quando
reuertamus ad Herodem. Ita

in opera diaboli. abscondit se
sps scs a nobis. Et illi magi
quando exierunt de potestate
Herodis. inuenerunt stellam.
Quid aliud significat. nisi quando
exiimus de opera diaboli. et reuer
timus per uerum confessionem et
opera bona. inuenimus spm scm
ante nos. Et illa stella duxit
illos magos. usque ad domum ubi
dns erat. Sic ad sensum ducit
sps scs unumquemque hominem
bonum. usque ad celestem regnum.
Ubi dns erat. et ibidem offerebant
illi magi. illa tria munera
aurum. tus. et mirra. Ita et
nos frs. offerimus munera dno.
Tum non possunt illa munera
tota inuenisi. Inuenis in temet
ipsum quod debet offerre. Unde
psalmista dicit. In me sunt
ds uota tua. que reddam lau
dationes tibi. Adferimus aurum
Ita adferimus uerbum bonum.
Afferimus tus. Ita afferimus ora
tiones et cogitationes sctas.
Afferimus mirra. Ita afferimus

(c) Real Academia de la Historia

opera bona. et custodiunt cor
poris. Illi magi audierunt
quasi in somno. ne redirent ad
herodem. et per aliam viam reversi
sunt in regionem suam. Sic
et nos fratres admoniti sumus quasi
in somno mundi. ne redeamus
ad opera diaboli. Sicut paulus
apostolus dicit. Hora est iam nos
de somno surgere. Sed per bona
opera revertamus ad regionem
nostram. id est ad paradisum.
Aliter fratres ista tria munera
significant fidem sancte trinitatis.
Afferunt aurum. credite in regem
magnum celestem. Afferunt
mirra. id est credite quia corpus
domini inputribilis fuit. Adferunt
thus. credite in deum vivum.
qui semper fuit et est. et erit
sine fine. Sed est inmortalis
Ipse dominus noster ihesus xpistus prestet
nobis auxilium et adiutorium
ut ibidem mereamus pervenire.
Ipso adiuvante qui cum patre et
spiritu sancto vivit et regnat in secula
seculorum. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum lucam.

In illo tempore qui fuerat ihesus annorum xii

Fratres dilectissimi. dominus semper fuit
et est et erit sine fine.
Quum factus esset duodecim
annorum. pro parte carnis dixit.
Tantum habebat. quod fuit
natus de maria virgine. Et
aliud tempus venerunt in ihrusalem
ad diem festum. et ibidem remansit
dominus. Et sperabat maria et
ioseph quod cum alios infantes
reversus esset cum illis. Et quo
modo fecerunt itinere diei.
et non invenerunt eum.
Tunc ceperunt interrogare inter
cognatos et notos qui eum
agnoscebant. si non vidissent
eum. Tunc reversi sunt in
ihrusalem cum gemitu et dolore
querebant per tribus diebus donec
invenerunt eum sedentem in
templo et docentem. Ceperunt
mirari super prudentiam sua.
quia infans erat. Dixit maria.
Fili quid fecisti nobis sic.
Ego et pater tuus dolentes querebamus te.

(c) Real Academia de la Historia

Et dixit eis quid est quod me querebatis.
An nesciebatis quia in his que patris mei sunt oportet me esse.
Tunc conservabat Maria verba ista in corde suo. sciebat quia de spiritu fuerat conceptus.
Ad sensum fratres karissimi. Maria et Ioseph significant fideles et sanctos qui cogitant de deo et requirunt eum cum luctimis et gemitu in fide sancte trinitatis donec inveniunt eum in templum. id est in regna celestia. Sic et nos fratres dilectissimi requiramus eum per penitentiam. per veram confessionem. per ieiunium. per luctimis. per castitatem. per elemosinam. per operationes. et conferamus verba eius in corde nostro. ut mereamus eum videre in vita eterna cum sanctis et electis. Ipse prestet nobis auxilium et adiutorium qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Iohannem.

In illo tempore nuptie facte sunt in cana galilee.

Dnis ut sedeant nostri fratres karissimi.

Invitatus fuerat ad nuptias et discipuli eius. et ibidem fuit mater eius. Ille dominus pius qui pro genere humano dignatus fuit descendere in mundo. non dedignavit venire ad nuptias. Et ibidem ostendit prima insigna coram discipulis suis. Quas in signis multis fuerunt et sunt semper sine fine. In istas nuptias fecit vinum. Ait Maria mater eius. Vinum non habent.

Respondit ei Ihesus. Quid mihi et tibi est mulier. Nondum venit hora mea. In isto loco Maria plena spiritu sancto. sciebat quia potestatem haberet dominus facere de aqua vinum. Inde dixit ministris. Quodcumque dixerit vobis facite. quid eis dixit dominus facere.

Implete hydrias aqua. Erant in illo loco in canan vico. sex hydrias lapidee. et erant mensura eius capientes aliquantas metretas. aliquantas binas. aliquantas ternas. et impleverunt eas de aqua usque adsummum. Et convertit aqua in vinum optimum. qualis numquam

fuisset melior in mundum. et
rogabat discipulos ut accepissent
in uasculos bibendo. et dedissent
inde primum architriclino. qui erat
magister in domo. et ceperunt
laudare et magnificare quod
bonum uinum et obtimum ser-
basset usque ad illut temp(us). et fuerint
aliquanti inebriati. et fuit
ille conuibius letus et ilarus
et post modum frequentatus.
Manifestauit d(omi)n(u)s gl(ori)am suam.
et crediderunt in eum discipuli
ei(us). Audiuim(us) de factu fr(atre)s k(arissi)mi.
dicam(us) de sp(irit)ale sensu. quod nob(is)
pertinet. Istas nuptias ad
sensum intellegunt coniunctio
xp(ist)i et eccl(esi)e s(an)c(t)e. Chanaan
galilee. istum mundum signi-
ficat. Deficiente uino. ida
defectio uerba diuina quod non
habebant ante aduentum d(omi)ni.
Uenit d(omi)n(u)s in mundo. et conuertit
ueterum legem in nobam. Tulit
illos de antiquitate mortis. et
misit illos in letitia uite.
Mulier que dixit uinu(m) non habent.

Intelligitur tota [illegible]. Sex
ydrie lapidee. Intellegunt(ur) sex
etates mundi. Lapidee dicunt(ur).
quia in duro corde fuerunt.
In sexta idria uenit d(omi)n(u)s. Ita in
sexta etate mundi. Metretas
binas ut ternas. Ita fides s(an)c(t)e
trinitatis. per quam salbati
et liberati sunt in baptismo.
Discipuli qui dederunt uinum ad
bibendum architriclino. Intelle-
guntur principes eccl(esi)e qui minis-
trant diuina uerba. que d(omi)n(u)s
dimisit in mundum. Architriclin(us)
aliquanti dicunt quod moyses
fuit. qui ante bibit passionem
quam xp(istu)s. Sed agustin(us) dicit
quod beatus paulus fuit. qui quum
gustauit diuina misteria. cepit
laudare et magnificare. quod
magna diuina misteria fuit
obseruata in aduentum d(omi)ni.
Nullam excusationem habent fr(atre)s.
quod diuina misteria non habem(us)
inter nos. quotidie audim(us) illa.
et quotidie uidem(us) mirabilia ei(us).
Laudem(us) et magnificem(us) d(omi)n(u)m

(c) Real Academia de la Historia

et credant mirabilia eius. qui
tulit nos de morsu et misit
nos in nobu. Ipse dominus uero credent
ad se nos qui conuertit aqua
in uinum. fecit nos conuer
tere de uita mala ad bonu. et
coniungere ad nuptias celestes.
cum seis et electis suis. qui cum
patre et spiritu sancto uiuit et regnat in secula seculorum.

Lectio sancti euangelii secundum Iohannem. II.

In illo tempore quum descendisset ihesus de monte.

In diebus illis fratres karissimi multi aut ba
uenebant ad dominum. Aliquando
ueniebant propter fidem et mira
bilia eius. Aliquando ad edemo
sinam recipiendam. Aliquando
pro sanitate corporis. Isae
leprosus habebat fidem quasi
centurio quando dicebat.
Domine si uis potes me mundare.
Firmiter credebat quia que
cumque facere uoluisset dominus
faciebat. Propterea ibidem
dominus mundauit eum a lepra
corporis. et a lepra anime.
Iussit eidem post mundationem sua
... de ... dixit. sed uade

ostende te sacerdoti. et offer munus
quod precepit moyses in testimonium
illis. Pius dominus et misericors.
ad eum humiliauerat ostendit.
Ille non uolebat honorem a sacer
dotibus tollere. quod moyses pre
cepit pro emundatione. Inde
uenit in uilla capharnaum.
Capharnaum est uilla pulcherrima
diuis. et pinguis. et ibidem
manebat centurio honoratus
homo et prudens. et habebat
multos amicos. et potestatem
super milites. seruos et ancillas
sub iugo. et habebat magna
humilitatem. Accessit
ad dominum. deprecabat eum dicens.
Domine puer meus iacet in domo
paraliticus et male torquetur.
Et ait illi ihesus. Ego ueniam
et curabo eum. Et respondens
centurio ait. Domine non sum
dignus ut intres sub tectum meum
sed tantum dic uerbo. et sana
bitur puer meus. Propter hoc
quod tantam humilitatem habuit
uenit dominus ad domum suum. et

sanauit seruum suum. Maiorem
humilitatem habuit centurio
de serbo suo, quam regulus de filio
suo. Inde laudatus meruit esse
a domino. Dixit ad sequentibus se:
Amen dico uobis, non inueni
tantam fidem in Israhel. Ante
quam predicatus fuisset centurio
credebat. Quid de nobis
erit fratres qui semper predicati sumus
et non applicamus propter superuiam
nostram. Ait dominus: Multi ab
oriente et occidente uenient et
recumbent cum Abraham Isaac
et Iacob in regno celorum. Ab
oriente id est ab infantia.
Ab occidente id est in senectute.
Recumbent cum Abraham in fide
exempli sui. Isaac id est qui sursum
[illegible] insidias mundi sicut
ille fecit. Iacob id est supplan-
tatores qui [illegible]
sua. [illegible]
plum [illegible] cum
illis in regno [illegible] filii
huius mundi qui [illegible]
accusatori [illegible]

[illegible] exteriores ibi erit fletus
et stridor dentium. Et dixit
illis centurioni: Vade sicut
credidisti fiat tibi. Et sanatus
est puer in illa hora. Audiuimus
fratres de istoria, audiamus de spiritalia.
Iesus autem qui sequitur [illegible]
Ihm. totus mundus intellegitur.
Aliquando sequuntur per fidem
et opera bona. Aliquando
fingunt eum sequi, sed intus
sunt lupi rapaces. Similiter
iste leprosus ostendit totum
genus humanum. Per lepram signi-
ficat multa peccata. Sic
unusquisque qui in bona fide et
uera confessione uenit ad dominum
et ad sancta sua et a sacerdotibus
et sanatus et liberatus a lepra
peccati. Capharnaum. Iste
mundum significat. Domus
centurionis significat ecclesiam.
Iste puer paraliticus ostendit
genus humanum. Centurio ostendit
sacerdotes fideles. Sicut
centurio dum deprecabatur
ut sanaret puerum, ita sacer[illegible]

(c) Real Academia de la Historia

debet ad dnm quotidie depre
care ut sanaret pplm suum a pec
catis eorum. Et debet sacerdotes
honorem portare et offerre
sacrificium do. quod dns rogabit.
Ille homo frs qui de toto corde
et de toto animo et de toto fide
venit ad confessionem. certa sanus
in illa hora. et habebit remissi
onem peccatorum. Ipse dns ac
redemptor nss qui illum leprosum
sanavit et illum puerum vivifi
cavit. dignetur nos vivificare
et sanare. ut in vitam eternam
mereamur pervenire. qui cum patre
et spu sco vivit et regnat in secula seculorum.

Lectio sci evangelii secundum

In illo tempore. Ascendente ihu in navicula sequuti sunt ei discip.
Credendum est lectoria frs. quod
dns in navicula fuit. et disci
puli eius. et ibidem dormivit
et probavit illos. Et venit
ventus magnus et conturbavit
mare. quasi mergi debuisset illa
navis. Et venerunt ad dnm
et excitaverunt eum dicentes.
Dne salva nos perimus. Inde dicit
eis dns. Quid pavidi ut timidi
estis modice fidei. quasi dixisset
illis. Ego vobiscum sum et
potestatem habeo super omnia.
quid timetis nisi me. Tunc
surgens imperavit venti et mari.
et dicit tace. obmutesce. Tunc
cessavit ventus et mari. et fac
ta est suabitas. Ipse qui fecit
ventos et mare. ipse fecit eos
silere et tacere. et ipsi obedivit
ei. Ascendit illis in navicula.
id est in sca ecclesia. Quid est quod
dicit dnm dormire inpitu. nisi
probare vult qui volunt certare
pro bonis operibus. ut prestet eis ad
iutorium. Ventus intellegitur
persequutio diaboli. Mare
seculum istum significat. Audistis
frs. qui dnm excitavit pro bona
opera et prestavit eum ad iutorium
salvet illos a perditione scli et
a persequutione diaboli. Ipse
dns nsr qui fecit mirabilia.
dignetur nos salvare. ut non
mergamur in fluctuationibus
mundi. qui cum patre et spu sco vivit.

(c) Real Academia de la Historia

Lēc sc̄i euangelii · secdm̄ matheum · Ho

In illo tempore dixit ih̄s discipulis suis · Simile est regnum celorum homini patrifamilias qui exiit primo mane ·

Audistis fr̄s k̄mi in lectione
euangelica · qualem simili
tudinem assimilauit dn̄s
regnum celorum · Sicut homo pater
familias qui habet uineam suā
et habet procuratorem qui uocat
operarios in illam uineam per
conuentionem factam quasi de uno
die dedisset mercedem ad uni
quemq denarium unum · Et sunt
aliquanti qui ueniunt in hora
tertia · et inuenit illos procu
ratores otiosos · Dicit illis ·
Ite in uineam meam et quod iustū
fuerit dabo uobis · Illi autem
abierunt · Similiter hora sexta
et hora nona · Circa undecimā
uero inuenit alios stantes et
dicit illis · Quid hic statis tota
die otiosi · Dicunt ei · Quia
nemo nos conduxit · Dicit illis ·
Ite et uos in uineam meam et
quod iustum fuerit dabo uobis ·
Cum sero autem factum esset
dicit paterfamilias procura
tori suo · Uoca operarios et
redde illis mercedem · Sicut ad
sensum · paterfamilias ds̄ omps̄ ·
Uinea · Ista lex dn̄i · Procurator
ista xp̄s qui conduxit nos in uineā ·
Primo mane · ista ab adam usq
ad noe · Hora tertia · a noe
usq ad abraham · Hora sexta ·
ab abraham usq ad moysen ·
Hora nona · a moysen usq ad dd̄
et aduentum xp̄i · In primo
mane · uenit abel · Hora tertia
uenit noe · Hora nona · uenit
abraham · Hora xi · uenit
ppls gentium · Acceperunt sin
gulos denarios · Ista uitam eternā ·
Et ille homo qui ab infantia sua
nulla opera bona fecit usq
ad senectutem · quasi otiosus
stetit tota die · Et ille qui
ab infantia sua usq ad senec
tutem cultor dī stetit · portauit
quasi pondus diei et estus ·
Sic et unusquisq frs qui non fuit
cultor uinee dn̄i ab infantia
sua tam inueniet in senectute ·

(c) Real Academia de la Historia

Quia inquacumque conuersus fuerit
ex toto corde et uinea dni est
inuentus. accipiet denarium.
Illi qui murmurabunt. intelle
guntur iudei qui crediderunt
in dno. dicunt contra pplm
gentium. Nos portauimus pondus
diei et estus. Ita portauimus legem
et pphas, et nobis pares illos
fecisti. Ait dns. Amice.
conuentio talis facta est.
ut unusquisque qui mane laborat
et qui sero. accipiat denario
diurno. Ego non facio tibi in
iniuriam. Non licet mici
facere quod uolo. An oculus
tuus nequam est. quia ego
bonus sum. Sic erunt nobis
simi primi. et primi nobissimi.
Aliquanti dicunt. quod nobis
simi est ppls gentium. Primi
fuerunt iudei. et in die iudicii
illi boni iudei qui crediderunt erunt
p mectum di. erunt nobissimi.
Multi sunt uocati pauci uero
electi. Ita multi sunt uocati
in babtismo xpiani. et pauci

sunt ad uitam eternam. Et
post modum multi sunt uocati
uiri religiosi. sed pauci sunt
electi. qui perseuerant in bonis.
Quantum inecta. quantum pietas
dni sup nos est. Operemus frs
kmi in uinea dni. qui semp in
ers nos est. ut mereamini acci
pere denarium diurnum. Erubescite frs quia nullum excusa
tionem poteritis dicere ante
dnm quod non habeatis qui
uos conduxit in uinea dni.
Et nos sacerdotes prendere et
timere. ut semp uos sine inter
missione admoneamus. ut legem
ac mandatum dni custodiatis.
Ipse pius dns prestet nobis auxi
lium et adiutorium. qui cum
patre et spu sco. Sedm lucan.
In illo tempore cum turba plurima conueniret . . .
ni nss ihs xps. dixit p simi
litudinem. et post modum
exposuit p semet ipsum.
Exiit qui seminat seminare
semen suum. et dum seminat
aliud cecidit secus uiam

(c) Real Academia de la Historia

et conculcatum est. et uolucres
celi comederunt illud. Isti
seminatores qui seminant. ostendit
doctores sancte. Semen. Id est uerbu(m)
predicationis. Secus uiam.
Id est prope xpm quieta uia
ueritatis et uite. Uolucres celi.
hii sunt demones qui comedunt
illa uerba predicationis. per
malas cogitationes et p(er) mala
opera. Similiter qui ceciderunt
sup(er) petram et natum aruit
quia non habebat humorem.
Supra petram. Id est in duro corde
et arido. quando audit.
suscipit in gaudio. et quando
recedit. uenit diabolus et tollit
uerbum de corde suo. quia
non habet humorem karitatis.
Ad tempus credunt. et in tempore
temptationis recedunt. Illi autem
qui inter spinas ceciderunt. Id est
inter diuitias huius seculi crescunt.
et in diuitiis et cogitant et
suffocant uerbum predicationis.
Quia aculei mundi sunt et
terrenis aspicit celestia.

Qui autem in bona terra ceciderunt.
Id est in corde bono et optimo
ubi uerbum di mittit radices
Id est conpunctio cordis. et crescit
et fructificat et peruenit
ad culmen celsitudinis. Et
fructum adferet in paciencia
Id est sine lite. sine auaritia. sine
adulatio. sine blasfemia.
sine ulla inquinatione. Primum
non intellegebant apostoli de
quo dns dicebat. Inde dixe
runt ad illum. Edissere nobis
parabolam istam. Et dixit
dns illis. Uobis datum est
nosse misterium regni dei.
ceteris autem in parabolis.
Ita nos oportet scire diuina
misteria et predicare aliis.
ut qui habet aures audiendi
audiat et intellegat. Iam
audistis fratres karissimi. quia ipse
dns per semetipsum exposuit
et tradidit ad discipulos suos.
Et parabolam istam fratres. quotidie
predicati sumus. suscipiamus
uerbum predicationis in gaudio.

(c) Real Academia de la Historia

et retineamus illud in corde nostro.
Si uere diuites uultis esse, ueras
diuitias amate. Id est minis
trate illis Deo in membris suis.
Agite fructum in paupertate. Id est
sine ulla iniquitate. Qui plus
laborant, plus habent fructum
in uitam eternam. Inde dicit
dominus: Adfert centesimum fructum.
Id est monachi et uirgines Dei.
Aliud sexagesimum. Id est monachos
clericos et sacerdotes. Et aliud
tricesimum. Id est laicos homines
fideles et feminas. Afferunt
fructum boni fratres in quantum
possunt Deo adiubante in multa
paupertate. Ut ipse dominus noster qui
pro nobis reliquit exemplum, et
seminauit semen suum per doctores
suos, faciat nos crescere et fruc
tificare in operibus bonis, et perducere
ad regna celestia. Ipso adiuuante.

Sequentia sancti euangelii secundum Lucam.

In illo tempore adsumsit Ihesus XII discipulos suos.
Dominus noster Ihesus Christus commemorauit
de passione sua, quia adpro
pinquabat tempus passionis eius,
ut consummata fuissent omnia
que scripta erant per prophetas de
eo. Quomodo traderetur genti
bus, et flagellarent eum, et
conspuerent et inluderent.
Et postquam hoc fecerunt, occi
derunt eum, et die tertio resur
rexit. Et illi discipuli nichil
horum intellexerunt. Quid de
nobis erit qui nullum laborem
uolumus sustinere pro illo, neque
flagella corporis. Postea
quum adpropinquaret Iherico,
caecus quidam sedebat secus uiam.
Quum audiuit quod dominus Ihesus tran
siret, cepit clamare: Ihesu fili
Dauid, miserere mei. Audiuit quia
magister et misericors erat, et
multa mirabilia faciebat;
propterea clamabat eum.
Et turba increpabat eum ut ta
ceret. Et ille multo magis
clamabat. Tunc stans dominus
iussit eum uenire ad se. Interro
gabat eum: Quid tibi uis
faciam? Ait: Domine, ut uideam.
Non propter hoc interrogabat eum

(c) Real Academia de la Historia

quod non sciret quod uolebat.
Sed propter responsionem eius totum
petito. Ille non petiuit aurum
nec argentum nec uestes. nisi
tantum ut uidisset. Quid pro
desset ei si totum mundum habu
isset. aurum et argentum. et lucem
non uidisset. Ait ei ihs. Respice.
fides tua te saluum fecit. Et
confestim uidit et sequebatur
eum magnificans dm. Et omnis
plebs ut uidit dedit laudem do.
Iste cecus frs. significat genus hu
manum qui in peccato sunt.
Secus uiam sedit. id est prope xpm.
Ihericho. luna intelligitur.
Ostendit mundum ubi homo
nascitur et moritur. Illa turba
que increpabat eum ut taceret.
Intelligitur diabolus uel cogitationes malas que uolunt nos
increpare in orationibus nostris.
Et nos frs multo magis clamare
debemus ad dnm. Stans ihs. id est
secundum diuinitatem. Ille scit
quid opus sit nobis. ante quam
petamus. Nos debemus petere neque

aurum neque argentum nisi tantum
ut inluminet corda nostra.
Quid prodest nobis si totum mundum
habemus. et in tenebris sumus.
Illi frs qui in tenebris sunt propter opera
mala. deprecemur ad dnm
et oret ut ds illos inluminet
propter opera bona. Et sequamur
eum. laudemus et magnificemus
dnm qui nos inluminauit.
Attendamus dnm quod paulus
apostolus conmemorat de kari
tate. Karitas patiens est.
benigna est. id est semper beniuolens.
discordantes ad concordiam
reuocans. Non emulatur.
id est non concitat rixas inter
frs. quia seruum di non oportet
litigare. sed mansuetum esse.
Non agit perperam. id est uanum
mundi ornamentum corporis.
Non inflatur in superbia. nec
querit dnare sup inter frs.
Non est ambitiosa. id est cupida.
Non querit que sua sunt. id est
uoluntatem carnis. sed uolun
tatem animę. Non irritatur.

(c) Real Academia de la Historia

Ita non male loquitur in detrac
tionibus. Non cogitat malum.
Ita non solum facit. neque cogitat
facere. Non gaudet super ini
quitatem. sed super iustitiam.
et ueritatem. Omnem persequu
tionem mundi sufferit. Omnia
credit; omnia sperat. omnia sustinet.
Karitas numquam excidit. Ita
non peribit. Ille homo qui
persequutionem mundi amet.
non erit perfectus in karitate.
Quia perfecta karitas foras
mittit timorem. quia non
dubitat benefacere propter dominum.
Sequitur. Siue profetie euacua
buntur. Ita in diem iudicii.
Ibidem non erit amplius predi
care; ibi consummabuntur. Ibi
cessabunt linguas. Ibi scientia
destruentur. Ex parte enim co
gnoscimus. et ex parte profetamus.
Ex parte. Ita iste mundus qui
quasi nicil est. Tamen quum
uenerit quod perfectum est.
euacuabitur quod ex parte est.
Ita aeterna mundi. Quando

homo paruulus est. cogitat ut
paruulus. sapit ut paruulus.
loquitur ut paruulus. Quando
autem factus est uir. euacuabit
quod erat paruuli. Promicilum
est et quod fecit in sua infantia.
Verecundia est et iam dicere.
Sic est iste mundus fastidiosus.
et uerecundiosus. Quando uenit
regnum dei. nulla recordatio est
de isto mundo. Videmus nunc
per speculum in enigmate.
Speculum dicitur scriptura
sancta. ubi legimus que uentura sunt.
Tunc autem. Ita in diem iudicii.
facie ad faciem uidebimus quod
legimus. Nunc cognosco ex parte.
Nunc hoc est in presenti uita
quod ex parte est. Tunc autem
cognoscam. hoc est in diem
iudicii. quia tunc uidebit
omnis caro salutare dei.
Nunc autem manent spes fides
et karitas. Super istas quas
precellit karitas. et maior est.
Quia per karitatem omnia bona
surgit. Quia qui karitatem

(c) Real Academia de la Historia

habet. dm habet. et ds manet
in eo. quia ds karitas est.
Habeamus fratres karissimi ueram karitatem.
sine lite; sine auaritia; sine
superbia; sine mala concu
piscentia; sine detractione.
ut karitas di sit diffusa
in cordibus nostris. Ipse nos sancti
ficet et benedicat. qui de celo
descendit. ut nos redimeret.
qui cum patre et spiritu sco

Sequentia sci euangelii secundum matheum.

In illo tempore. ductus est ihs in desertum a spiritu ut
temptaretur a diabolo. et reliqua.

Asignatu annis fratres dilectissimi
uenit dns ad babtismum.
Uoluit eum dia
bolus temptare in ipsis tribus
modis. quomodo adam
temptauit primum hominem.
Id est. gula. auaritia; superbia.
In ipsa temptatione uoluit
dm temptare. Aliquando
sit dubitatum solet. a quo spiritu
ductus esset. a suo an diaboli
co. Sed firmiter credamus
sine ulla dubitatione. non
a diabolico spiritu ductus est dns.
nisi a suo. Uoluit primum
temptare in gula. quando
uidit eum esurire. dixit.
Si filius di es. dic ut lapides
isti panes fiant. Quando
in aestro gabuit dubitabat.
Quando uidit dnm ieiunare.
putabat filium di esse.
Et quando uidit eum esurire.
putabat quod solus homo esset.
Tunc respondit ei pius dns
et misericors. lenitatis et sapi
entie. Quia si uoluisset. eum
mergere potuisset. Dixit ei.
Non in solo pane uiuit homo.
sed in omni uerbo quod procedit
de ore di. Hic fuit diabolus
conuictus. per legem eruditionis.
Dixit diabolus de pane terreno.
quod est gula corporis.
Et dixit dns de cibo spiritale. qui
est cibus anime. Diabolus
dixit de gula. Dns de absti
nentia. Postea adsumsit eum
diabolus in sanctam ciuitatem.
super pinnaculum templi.

(c) Real Academia de la Historia

Istam ciuitatem. hoc est ihrslm sine
dubio. Super pinnaculum templi
hoc est super altitudinem maceriae.
Uoluit eum uincere in alia arte.
Ait. Si filius dei es. mitte te
deorsum. quia scriptum est.
Quia angelis suis mandauit de te.
ut in manibus tollant te. et reliqua.
In isto psalmo uoluit diabolus
heresim admittere. quia ipse
non intellegebat istum psalmum.
quia non pertinet ad hoc. nisi
ad sanctos et electos dei. quibus deus
prestet adiutorium. Ait dominus.
Scriptum est. Non temptabis
dominum deum tuum. Tertio uoluit
eum temptare in tertia arte.
super montem excelsum qui est
prope ihrslm. Dixit. Si cadens
adoraueris me. omnia regna
mundi. aurum et argentum dabo
tibi. Ille falsator fuit. promit
tebat quod non habebat.
Ait dominus. Uade retro satanas.
Id est uade in infernum unde uenisti.
Non temptabis dominum deum tuum.
sed illi soli seruies. Omnis diabolus

fratres dominum temptare. Et confestim recessit.
Ecce angeli accesserunt et minis
trabant ei. Digni erant ut ei
ministrassent. et adorassent.
qui eos creauit. Quod autem
audiuimus. corde expubescamus.
Quando ille insidiator contra
dominum suum uoluit se erigere.
quid contra nos facit. Sed
tamen istam temptationem non
fuit intus. sed foris. Non est
mirandum fratres. si se permisit
a capite iniquorum temptari.
quando postea se permisit
a membris illius flagellari
ut crucifigi. Caput iniquorum
diabolus est. Membra eius
fuit pilatus. et mali iudei
et milites. Sic et nos fratres. con
tra nostros inimicos pugnam
debemus habere. sicut dominus habuit
et exemplum eius sequi. In his
tribus modis uincamus diabolum.
sicut dominus fecit. Diabolus
querit gulam. nos abstinen
tiam et pugnam et humi
litatem. Ille querit concu

piscentiam mundi et auaritiam.
Nos habeamus largitatem et
karitatem elemosinas. Audis
postquam dns uicit diabolum.
accesserunt angeli et ministra-
bant ei. Sic et unicuique homini
qui diabolum uincit per abs-
tinentiam et per humilitatem
et karitatem. In exitu anime
sue accedunt angeli et minis-
trant ei uitam eternam.
Audistis frs in lectione beati pauli
apsti superius lectam. quid nos
ortatus. ut nullus in uacuum
gratiam di recipiat. Ille gratiam
di in uacuum recipit. qui manducat
et non custodit. Ait enim.
Tempore accepto exaudiui te.
et in die salutis adiuui te.
Tunc est tempus acceptabile do.
quando in omnibus exibemus nosmet-
ipsos in multa patientia.
Non dixit in una. sed in multa.
Id est sine auaritia. sine gula.
sine adulterio. sine luxuria.
sine iracundia. sine periuria.
sine detractione. sine maledic-
tione. sine inuidia. sine mala
concupiscentia. sine blasfemia.
sine risu. sine odio. sine ebrie-
tate. sine contentione. hoc est
patientia. Habeamus castitatem
et sobrietatem. et ieiunium et
patientiam. et uigilias. et ora-
tiones. et elemosinas. et uerum
penitentiam. Habeamus pere-
grinos in domos nostras. Pedes
illorum lauate. Orationem
dominicam quam dns de ore suo
predicauit et docuit. tenete.
Similiter symbolum quod sci apsti
dictante spu sco dixerunt.
ubi sca trinitas et unitas con-
sistit eructauerunt. Et ipsi
firmiter teneamus. Et ad iurandum
sacramentum. uos metipsos et
subditos uestros custodiate. Quia
de domibus periuratorum non recedit
plaga. Isti quadragesime dies
decimas anni sunt. Et de nos
metipsos decimas debemus do dare.
Sciatis frs karissimi. quia per gulam
fuit primus homo adam. electus
de paradiso. Prouideamus ut

(c) Real Academia de la Historia

mitatur in nobis gula. Sed firmatis ieiuniis et abstinentiis nos uetito. et ministremus deo in membris suis. Hoc est in pauperibus et orfanis et uiduis. ut in istos dies ualeamus domino serui re. Qui hoc faciunt clamant ad dominum. et dominus exaudiet eos.

Et in diem sancti pasche quod est domini nostri Ihesu Christi corpus et sanguinem merebuntur accipere.

Quotiescumque homo fratres post quam uincit diaboli temptationes. accedunt angeli dei et ministrant ei in uita eternam. Ipse redemtor noster prestet nobis auxilium et adiutorium ut temptationes diaboli uincamus. et perducat nos ad uitam eternam. Qui cum patre et spiritu sancto unus deus uiuit et regnat per infinita secula seculorum.

Lectio sancti euangelii secundum matheum.

In illo tempore. Interrogauerunt Ihesum discipuli eius.

Quid interrogauerunt discipuli domini fratres karissimi quod scribe dicebant quod oportebat primum Eliam uenire. ... ribus modis sonat. In isto fuit qui

Primum in Iohanne babtista qui fuit in uirtute Helie. non in persona sicut Helias qui post diluuium fuit raptus ad aeternum celum. et etiam nunquam rursus aduentum secundum futurum.

Iam et Iohannes adnuntiabit primum aduentum Christi. Sed multi iudei non cognouerunt eum. sed fecerunt in eum quecumque uoluerunt. Hoc est ligauerunt redemtorem mundi et inriserunt. et spinis corone miserunt super caput eius. fel cum amaritudinis cum aceto bibere. et postea occiserunt eum. Fecerunt in illum quecumque uoluerunt. Ille dominus quasi agnus mansuetus innocens non aperuit os suum ad malum reddendum. Sed pro ipsis orabat ad patrem. Pater ne statuas illis hoc ad peccatum.

Consideremus fratres quanta pro nobis sustinuit. quanta nos debemus sustinere. Sequitur.

Tunc accessit homo ad eum.

qui habebat filium demoniaticum
procidens ante faciem domini de
precabatur eum dicens. Domine
miserere mei quia filius meus
lunaticus est. Quasi dixisset:
domine miserere mei quia miser
sum. sed tu es misericors. Luna
ticus erat quia luna colebat.
Aliquando dicebant bona
luna. et aliquando dicebant
mala. Pro huiusmodi regna
bat diabolus in illos. Ille
filius suus habebat demonium.
qui frequentius iactabat eum
in ignem et in aquam. et faci
ebat eum arescere et uexare.
despumare. Timere et ex
pauescere debemus fratres quia
quando in malis operibus se
uolutat homo. quasi a demo
nio uexatur. quasi in prelio
cadit. surgit per medicinam dei.
Iste homo qui deprecabatur
pro filio suo. significat sacer
dotes qui debent deprecare
pro plebe sua. ut deus liberet eos
a temptatione diaboli.

Nullus fratres inter uos lunaticus
sit. qui lunam colit. ut a
blasfemet. Nisi deum celi et terre
qui cuncta bona creauit.
illum adorate et glorificate.
Ille homo qui in superbia se
continet. quasi despumat est.
Et ille qui iracundus est. quasi
stridor dentium est. Et ille
qui auarus est. quasi arescit.
Agite fratres. eicite demonium per
bona opera. Resistite eum
ieiunando et orando. Disci
puli illius interrogabant eum
postquam curatus fuit ille
puer a demonio. in secreto dicentes.
Quare non potuimus eicere illum.
Considerate fratres. quid prodest si
dicatis deum credimus. si opera eius
non seruatis. Habeatis fidem
quasi granum sinapis.
Granum sinapis indiuisibilis est.
Hic ostendit fideles homines
qui in integrum fidem habent
in domino. et non est corruptus.
Ille monet in isto loco. Ita
diabolus. Ille homo qui

In aetrum fidem haberet. potest
demonium effugare. Inde
dns dixit. Hoc autem genus
non eicitur nisi per orationem
et ieiunium. Post istut lectio
one ait dns. Filius hominis
traditurus est in manus peccatorum.
et occident eum. et tertia die
resurget. Hoc autem sciatis
fratres quia dns nr traditus fuit
in manus peccatorum. et occiserunt
eum et in die tertio resurrexit.
Et postea ascendit in celum.
et sedet ad dexteram patris.
Et modo venturus est iudicare
vivos et mortuos. et seculum per
flammam ignis. Ipse dns ut
redemtor nr qui istum puerum
liberavit et curavit a demonio.
liberet nos a temtationibus diaboli
et perducat nos ad vitam eternam.

Lectio sci euangelii secundum lucam.

In illo tempore. Erat ihs eiciens demonium.
et ille erat mutum. et cum eiecisset demonium
loquutus est mutus. et cetera.

Attendite fratres karmi. quanta
tribulatio in mundo erat
ante adventum dni. Qualem
potestatem habebat diabolus.
Erat demonium in hominem istum
et erat mutus. Venit ante
dnm suum. iussit exire demoniu
de homine. Ad unam iussione
quod dixit exire. continuo exivit.
Quasi rex regum et dns dnantium
fortis et potens alligavit eum.
Si ille diabolus amplius habuisset
potestatem faciendi. vivum
corpus et anima duxisset eum
in infernum. Quid aliud signi
ficat iste homo mutus cum
diabolo. nisi illos homines quos
diabolus facit obmutescere
a orationibus et laudibus di.
Timeamus istut fratres nulla nos seducat
temtatio diaboli. sed semper
magnificemus et laudemus dnm.
et fugiet a nobis diabolus.
Inde pessimi iudei postquam
dns fecit istum virtutem.
ceperunt dicere. In belzebu
principem demoniorum. eicit
demonia. O insensati. o stulti
qualem virtutem fecisset demon

(c) Real Academia de la Historia

ia alium demonium eiecisset
ab homine; quia diabolus ini
micus hominum est. quia dicitis
in behelzebub eicit demonia.
Behel dicitur idolu. Bub gtr
muscarum quem adorabant
aliquando ante adventum dni.
Inde querebant ab eo signum de
celo. Illi videbant insignia
celestia diabolum eicere de ho
mine; et signum querebant. Vidit
dns illorum cogitationes. dixit eis.
Omne regnum in se divisum deso
labitur. et domus supra domum
cadet. quia lite et rixa pmovet
inter reges et gentes et dissipat
domos. Si autem et satanas
in se ipsum divisus est; quomodo
stabit regnum ipsius. Diabolus
in inferno regnat et angeli eius
maligni cum eo. Si discordia
fuisset inter eos; quomodo staret
in inferno regnum eius. O stulti
qui dicitis dnm in behelzebub
eicere demonia.

Inde dixit ad illos dns. Si ego
in behelzebu eicio demonia;
filii vestri in quo eiciunt. Id est
apostoli qui de eorum stirpe erant
qui fecerunt virtutes et eici
ebant demonia in virtute di.
Ait dns. Ideo certe ipsi iudices vestri
erunt hoc est in die iudicii.
Sicut dns ait ad illos. Quum
sederit filius hominis in sede
maiestatis sue. sedebitis et
vos iudicantes duodecim tribus
isrl. Ipsi iudices vestri erunt.
propter incredulitatem vestram.
Multas virtutes vidistis per ipsum
dnm factas. et post modum
per apostolos. Deinde per eos et elec
tos suos. et non credidistis.
Porro id est certe. Si in digito di
eicio demonia. profecto pervenit
in vos regnum di. Ait dns.
Quum fortis armatus custodit
atrium suum. in pace sunt
omnia que possidet. Si autem
fortior illo superveniens vicerit
eum. universa arma eius auferet
in quibus confidebat. et spolia

(c) Real Academia de la Historia

eius distribuit. Iste fortis uir
intelligitur fratres iste diabolus qui
ante aduentum domini regnabat
in mundo. Uenit fortior iste
filius dei ubi et uicit eum et
alligauit et tulit potentiam
suam ubi se confidebat et arma
eius ista opera mala. Et distri
buit spolia eius isti sancti et elec
tos dei quos tenebat in inferno.
Sequitur. Qui non est mecum
aduersum me est. Et qui non
colligit mecum dispergit.
Isti mali iudei qui noluerunt
filium dei xpm credere fuerunt
contra illum et dispexerunt eum.
Similiter qui nolunt uerbum dei
audire contra dominum sunt.
Unde timere debemus fratres audientes
uerba sancti euangelii que nobis
dimisit. Intendite humili
tate et mansuetudine susci
piamus illa et obedientes in
[illegible]um possimus. Unde
addidit. Cum inmundus
spiritus exierit ab homine perambu
lat per loca inaquosa

querens requiem et non inuenit.
Dicit. Reuertar in domum meam
unde exiui. Inmundus spiritus
in sanctos et electos dei qui sunt
in aquosi ieiunio et tribulatione
corporis sine glubie ueneris
non potest ibi requiescere. Dicit
Reuertar ad eum unde exiui. Iste
ad baptizatum qui nulla
opera bona habuit post baptis
mum. et fit peior multo quam
antea. Istud scitote fortiter
timere debemus fratres. Quid prodest
si baptizati sumus et quod in
baptismo promisimus non [illegible]
dimus. Simon magus postquam
baptizatus fuit [illegible]
uit xpm. Dicebat [illegible]
dm et contradicit cum [illegible]
infernum corpus et anima.
Ista mulier que clamabat
beatus uenter qui te portauit
et ubera que suxisti [illegible]
ecclesiam sanctam que semper [illegible]
ficat dominum. Ille homo [illegible]
dominum predicatione et op
tione [illegible]

cum potestate. Et dixit de illo sicut
[illegible] accipiat. Sicut scriptum est
Quando obtulerit [illegible] cum in ipso
perpetuum. Ait dominus: Quin
immo ipsa corde servire.
Beati qui audiunt verbum dei et
custodiunt illud. Quod dicit:
Non enim cum audiatores legis iusti sunt
apud deum, sed factores legis. Laudabiles
[illegible] audire verbum dei et
custodire illud [illegible] beatitu-
dine pervenire mereamini. Ipso ad-
iuvante qui cum patre et spiritu sancto vivit. Sectio XII
In illo tempore dicebat Iesus turbis iudaeorum et principibus
[illegible]
[illegible] dominus [illegible]
[illegible] habuit [illegible]
[illegible] impii iudaei
[illegible] contra illum [illegible]
[illegible]
[illegible] dominus [illegible]
[illegible] Nullus [illegible]
[illegible]
[illegible]
iustus vocatus [illegible] vocatus
onus. Inde dixit illis propterea
non creditis quia [illegible]
[illegible] non audiatis [illegible]

Quid fecerant [illegible] audierunt [illegible]
Samaritanus est et hi quod per Samaritam
qui non volunt audire verba [illegible]
custodis deleverunt de persuasione
de [illegible] de [illegible] de
[illegible] de persuasione [illegible]
Samaritani non sunt [illegible] Quia [illegible]
fuit [illegible] vobis [illegible]
confessionem. Inde dixerunt impii
iudaei ad dominum: Quod samaritanus
es et daemonium habebat.
O impii iudaei qui dixistis habere de-
monium ad redemptorem mundi
et ad dominum deum verum qui ipse venit
alligare in [illegible] daemonium.
Respondit eis: Ego daemonium non
habeo. O magna humilitas,
o magnus dominus, o magna pietas,
o magna misericordia, o magna virtus,
o admirabilis deus, o rex fortis, et
dominator gentium, quia si voluisset
una hora illos mittere potuisset
in perditione. Et cum humilitate
respondit. Illi pessimi iudaei ha-
bebant daemonium. Sed audite
nullam lucisionem dixisse.
Quid de nobis etiam est quia [illegible]
cum [illegible]

et nos similiter respondimus ut uindicatum faciamus. Tenete fratres mei exemplum Domini. Nolite reddere malum pro malo. Dominus sanctificatus est quia sanctificatus inter peccatores eius est, sicut in psalmo dicitur:

Nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilant qui custodiunt eam.

Ait Dominus: Honorifico patrem meum.

Filius semper honorificat patrem et pater filium. Quid de illis est qui gloriam mundi querunt, quando ipse Dominus noster non querebat gloriam suam nisi patris qui querit et iudicet.

Hoc propter carnis dicebat filius; sed tamen tota gloria, tota uirtus, tota potestas, totus honor.

Et unusquisque homo qui exemplum eius querit et uanam gloriam despicit, in eternum discretum iudicium habebit [illegible]. Dominus dixit: Qui mandatum meum seruat mortem non uidebit in eternum. Pessimi iudei quasi de morte carnis dixisse.

Ille dicebat qui mandatum suum custodiunt non uidebunt mortem in infernum, sed cum Christo uiuent in perpetuo. Inde dixerunt iudei:

Abraham mortuus est et prophete mortui sunt. Audiens qui in te credunt non moriuntur. O increduli et obcecati corde. Beati mortui qui in Domino moriuntur, id est qui in illo perierunt in mortificatione carnis, sicut apostolus ait: Mortificate membra uestra que sunt super terram. Ait Dominus:

Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est. Hoc propter carnis dixit, quia gloriam mundi non querebat, sed pater glorificauit filium suum, quem ipsi iudei dicebant colere. Sed hoc est qui filium non nouit nec ideo patrem.

Quia filius semper fuit apud patrem et pater in filio et spiritus sanctus ex utroque procedens. Inde dixit pater de filio: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacuit, ipsum audite. Filius semper seruabat sermonem patris. Secundum diuinitatem semper fuit in patre.

Hoc propter carnis dixit quod sermonem eius seruauisset. Sequitur:

Abraham pater uester exultauit ut uideret diem meum et uidit et

(c) Real Academia de la Historia

quam fuerat. Hic duobus fonte ant-
Gaudium habuit abraham quando
erat ad radicem mambre et fece-
rat tres angelos et lauit pedes eorum
et occisit uitulum lactantem.
Iterum uidit et unum adorauit
Idest propter deum hoc fecit. Hic
habuit fidem sancte trinitatis et
unitatis. et meruit consilium dei.
Et aliomodo gaudium et exulta-
tionem habuit quando redem-
ptor noster uenit et abstraxit eum
de inferno et conlocauit eum
in regna celestia. Inde dicebant
ad eum iudei. Quinquaginta
annos nondum habes et abraham
uidisti. Dixit eis ihesus. Amen
dico uobis. antequam abraham
fieret ego sum. Hoc dicebant
quia putabant solum hominem
esse. quia non habebat quin-
quaginta annos quod natus
fuit de maria uirgine. Secundum
diuinitatem semper fuit et erit
eternus sine fine. Tulerunt
ergo lapides ut iacerent in eum
Ihesus autem abscondit se et exiuit
de templo. O maligni iudei qui

uoluistis lapidare dominum ihesum
Quis uidistis eos lebare manus suas
contra regem celestem. O domine deus
Ihesu christe et abscondere uoluisti
ab illis quos potuisti occidere.
O magna humilitas. magna pie-
tas. Considerate fratres karissimi quo-
modo inimici ihesu persequuti sunt
uos per mala insidia. Ihesum autem
pro bono fugere illos quia post
fuga ostendit uictoria.
Sic fecit gedeon qui figura christi habet
quando uenit ad illum ciuitatem
finxit se fugere. et diuisit hostem
suum in duas partes. et exiit
illa ciuitas occurrerunt sequentes
illos. Et reuersus est gedeon
super illos et habuit uictoriam
et accepit illam ciuitatem.
Ad sensum. Quid aliud significat
abscondisse a domino ab eis. nisi fideli-
quid in pios iudeos et abire ad
gentes. Audite uerbum domini fratres
et custodite illud et credite in eum
firmiter. Ut ipse pius prestet
nobis auxilium et adiutorium
ut eum digni esse mereamur ut in
uitam eternam intremus prestante

In illo tempore. Thomas unus de duodecim qui dicitur Didimus non erat cum eis quando venit Ihesus.

Lectio sancti evangelii secundum Iohannem.

Thomas non erat cum illis apostolis quando viderunt dominum post resurrectionem. Tamen non dubitabat eum videre. Et adimplevit desiderium eius. Et vidit signum clavorum et misit digitos suos in loco clavorum et credidit et confitebatur dicens: Dominus meus et deus meus.

Dixit de pietate dominus de [illegible].

Ait dominus: Quia vidisti me Thomas credidisti. Beati qui non viderunt et crediderunt. Fuerunt beati prophete qui non viderunt eum corporaliter sed nunc vident spiritaliter. Et beati sunt nunc peregrinantes qui non viderunt eum et crediderunt et mandata eius observant. In duobus sunt beati. Unum quando exiet anima eorum de corpore et vadunt ad celestia regna. Et alio in novissimo die quando dominus dicet illis: Venite benedicti patris mei. Credite fratres in generatione nostra: Nolite esse increduli sed fideles. Sed si [illegible] in omnibus mandata eius. Multa signa fecit dominus coram discipulis suis que non sunt scripta in libro. Sed ea tantum quantum necessarium erat [illegible] memorata. Et tamen hec scripta sunt ut hoc credatis et vitam eternam habeatis.

Vultis audire aliquid de illius signis vel mirabilia que fecit dominus coram discipulis suis? Primum natus de muliere sine peccato quod alius numquam fuit.

Ille [illegible] faciebat ubi volebat ubi eum portabat. Ille in duodecim annorum etate docebat in templo. Ille [illegible] audire populi. Faciebat demones.

Ille permittat diabolos in greges in porcos et ipsi missi sunt in profundum maris. Quid de hominibus facere [illegible] si potestatem habuissent quando de illos porcos hoc fecerunt.

Ille super mare ambulavit et [illegible] eum aqua. Ille

(c) Real Academia de la Historia

Ille cecos fecit oculos de luto. et de
sputo suo uidere. Ille paraliti
cos multos curauit corpus et
anima. Ille uentum et mare
fecit silere. Ille multitudine
surdorum fecit audire. Ille
mulierem uestimentum suum
tangentem a profluuio san
guinis sanauit. Et alias
mulieres multas ab infirmi
tatis suis. Illa que fuit
decem et octo annis incli
nata & maria magdalene
Ille fecit de aqua uinum.
Ille resuscitauit tres mortuos.
Filium arcisinagogis in domo
et filium uidue in porta &
Lazarum de monumento
quatriduanum fetentem.
Ille satiauit de quinque panib(us)
et duob(us) piscib(us) quinque milia
hominum excepto mulieres
et paruulos. Et remanserunt
de fragmenta duodecim
cofinos plenos. Ille re
transfigurauit et fuit
facies eius sicut sol et uesti
menta eius sicut nix. Ille
multos leprosos tangentem ut
diceret uolo sanare et conti
nuo sanificabant. Ille quan
tum dicebat tantum facie
bat coram discipulis suis.
Ille cum patre suo loquitur.
Ille iussit retium mittere in
mare et a sua iussione repre
serunt centum quinqua
ginta tribus piscib(us). Ille iussit
petrum accipere denarium
aureum de ore piscis. Ille
apparuit discipulis suis in
multis modis. Ille prepa
rauit eos quos illi non
sciebant unde essent. ille

Ille de uno pane in mane satia
uit discipulos suos. Ille mu
tauit ueterem legem in nouum.
Ille resurrexit de morte ad uitam.
Ille in sua resurrectione. multa
corpora sanctorum fecit resurgere.
et apparuerunt multis. Et
astra tremere. et sol obscurare
et uelum templi scindere in du
as

pastor. Ille expoliauit infernum
de suis sanctis. Ille alligauit dia-
bolum. Ille dedit gratiam
apostolos suos quando dixit:
Data est michi in celo et in terra
omnis potestas. Ite baptizate
omnes gentes in nomine patris et filii
et spiritus sancti. Ille fecit discipulos
suos eum cognoscere in fractione
panis. Ille ingressus est in
domum ianuis clausis quando
dixit eis: Pax uobis. Ille
ascendit ad celum coram disci-
pulis suis. Tanta et talia
multa mirabilia fecit dominus
saluator noster. Credamus et con-
fiteamur dominum nostrum qui multa
bona et mirabilia nobis ostendit.
Ipse nos perducat ad uitam eternam. amen.

Lc. sancti euangelii secundum Iohannem.

In illo tempore: Ego sum pastor bonus. et reliqua. Homelia.

Pastores nostri accedentes nobis dedit
exemplum nostrum. Ille bonus pastor
sanctus ipsum apud dixit: et ani-
mam suam posuit pro ouibus suis.
Mercennarius autem et qui non est
pastor cuius non sunt oues proprie
uidet lupum uenientem et dimittit
ait

oues et fugit. Hoc contra multos
episcopos uel sacerdotes dicit. Quod
peius est fratres multi sunt episcopi qui non
intrant in gradu pro lucro animarum
nisi pro terreno mundi. Et multi
sunt sacerdotes qui non intrant
in sacerdotale ordine pro ani-
mas lucrandas nisi pro terreno
lucro. Isti tales non sunt pas-
tores sed mercennarii. Uident
lupum uenientem id est diabolum
lacerare greges suos id est populum
cui debent predicare et fugit
quia non est ei cura de ouibus suis
nisi tantum de lucro. Fugit
diabolum quando uiuus est
adulter est, fornicator est et
omnia mala habet in se non est
ausus stare contra diabolum.
Lupus dispergit oues. Alium in auari-
tia, alium in luxuria, alium
in periurio, alium in detractione
et ceteris. Quid de nobis erit fratres
quando de pastores fiunt lupi.
Inde dominus dicit: Ue pastores stul-
ti. Bonus pastor dominus est. Oues suas
uocat nominatim. Ista doctrinam est

(c) Real Academia de la Historia

uadiunt. Et sequuntur eum per bonis operibus. et boni episcopi et boni sacerdotes intrant in gratia per lucrum animarum. et monstrant exemplum bonum. Isti autem intrant per ostium. id est per xpm. et mittunt animas suas pro ouibus suis. id est in ieiunio et fletu et orationes sciis. et frequenter preuident oues suas. et faciunt lupum fugire. et mittunt eos ad concordium. Ipse dns qui animam suam misit pro ouibus suis. prestare nobis adiutorium et liberare nos a persequutione diaboli Qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat in secula seculorum.

Lectio sancti euangelii secundum Iohannem

In illo tempore dixit ihs discipulis suis. Modicum et iam non uidebitis me et iterum modicum et uidebitis me et cetera. Homelia.

Hoc fratres ante passionem dixit dns discipulis suis. Modicum et non uidebitis me. hoc quando mortuus fuit in sepulcrum tribus diebus non uiderunt apostoli. sed tristabuntur et plorabant. Mundus autem gaudebat. id est populus iudeorum qui occiderunt eum. Tristitia apostolorum uersata est in gaudium. Id est postquam resurrexit et uenit ad discipulos suos et uiderunt eum. et quasi facti sunt et illorum tristitia que uenit in gaudium. Sequitur

Mulier cum parit tristitiam habet quia uenit hora eius. Cum autem peperit puerum iam non meminit pressure propter gaudium. quia natus est homo in mundum.

Talem similitudinem dixit dns eis ita quia apostolorum. quasi sicut mulier superius dictum quando parit tristitiam habet. Cum autem peperit puerum habet gaudium et non recordatur in lucta quam ante habuit. Sic et apostoli habuerunt tristitiam quando dns fuit in sepulcro. Et quando resurrexit habuerunt gaudium. et non meminerunt tristitiam quam ante habuerunt. Ista mulier sancta significat ecclesiam que in isto seculo modicum et paruum tristatur et ieiunat et sustinet tribulationes pro dno. Cum autem resurrexit

(c) Real Academia de la Historia

habet gaudium et exultationem
et non recordatus neque in memoria
pressura mundi. propter opera bona
que fecit in hoc seculo. et in uenturo seculo
inclitu aeterna ubi gaudium illorum
nemo tollet ab eis. Illum gaudium
sempiterna sine fine. O portet
nos fratres karissimi per multas tribulati
ones intrare in regnum dei ut
ibidem mereamur peruenire.
Ipso adiuuante qui cum patre et spiritu sancto
uiuit et regnat in secula seculorum.

Lectio sancti euangelii secundum Iohannem

In illo tempore. Uado ad eum qui me
misit. et nemo ex uobis interrogat me
quo uadis.

Homelia

Quando dixit uado ad eum qui me
misit. id est ad dominum patrem unde
uenit. et nullus interrogauit
eum quo uadis quia ipse iam
dixerat omnia eis. et non oportebat
amplius interrogare. Dixit eis.
Tristitia impleuit cor uestrum.
In isto loco dixit de tristitia illorum
quando remanserunt in mundo
post quam dominus ascendit in celum
et illi sustinuerunt multas
tribulationes et persecutiones
mundi. Si dominus non ascendisset
paraclitus non uenisset.
Ascendit et misit eum ad illos. ut
firmiter crederent quia filius
ad patrem uadit. Iste spiritus arguet
mundum de peccato et de iustitia
et de iudicio. De peccato
quidem. quia non crediderunt
in filium dei. De iustitia uero
quia ad patrem uadit filius dei
Sed mali iudei non uiderunt eum
oculis spiritualibus. De iudicio
autem quia princeps huius mundi
iudicatus est. Id est diabolus
Quando uenit aduentum domini [illegible]
in mundo iam iudicatus est in in
ferno. Spiritus ueritatis docebit
uos omnem ueritatem.
Quicquid homo bona opera fecerit
spiritus boni secretum eum et accendit
cor eius ad amorem karitatis
Ille spiritus ueritatis annuntiabit
omnia preterita presentia et futura.
Paraclitus interpretatur ad
uocatus et consolator. ad uo
cauit quia ipse interpell

(c) Real Academia de la Historia

pro nobis ad dominum. Consolator
quia consolationem dat quando
ex peccatoribus hominem conuertit se
de uia mala ad bonam. Ait dominus:
Omnia quecumque habet pater
mea sunt. Idest quidquid celum
et terra in se continent ad ostendit filium.
Et omnia quidquid pater facit in
filio facit. Sicut scriptum est:
Omnia in sapientia fecisti. Ille
clarificabit filium. Clarificat
uita ad lazarum resuscitauit eum
et clarificauit eum in sua resur-
rectione. Et quia de meo acci-
piet et adnuntiabit uobis.
Idest spiritus paraclitus quem misit
ad discipulos et adnuntiauit eis
quecumque eis dixerat filius.
Ipse spiritus bonus deducit nos ad
celestia regna. Prestante domino no...

Sequentia secundum Iohannem

In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis:
Amen dico uobis si quid petieritis patrem...

Fratres karissimi ante aduentum saluatoris
nullus in nomine filii petebat
quod ipse est. Usque modo
non petistis quicquam in nomine
meo. Petite et accipietis.
Omnis homo in nomine filii dei
petit. Quod dictum est
accipietis. Multi sunt
qui petunt quod non est
dignum. Alii petunt mor-
tem inimici. Alii lucrum
terrenum. Alii regnum dei
sine opera bona. Isti petunt
quod non est dignum. Peten-
dum est uictum et uestitum
quod necessarium est ad
corpus. et necessarium anime
quod est uita eterna.
Petendum est regnum dei cum
iustitia. Idest cum uolun-
tate dei et operibus bonis. sicut
scriptum est: Non omnis
qui dicit mihi domine domine intrabit
in regnum celorum sed qui facit
uoluntatem patris mei qui
in celis est. Ipse intrabit in
regnum celorum. Dominus non pro-
uerbiis dicit de patre suo
sed palam ipse rogauit patrem
de eis quia pater amauit eos
quia isti amauerunt filium

(c) Real Academia de la Historia

et crediderunt eum qui a patre
exiuit. Exiuit a patre et uenit
in mundum. redimere genus hu
manum. Iterum dimisit
mundum. et ascendit ad patrem.
Inde crediderunt eum discipuli
firmiter et dixerunt. Ecce nunc
in presentem loqueris et prouerbium
nullum dicis. Et in hoc scimus
quia omnia scis antequam fiunt.
Et nullum opus tibi est ullum am
plius interrogare. quia credimus
quod a deo exisiti. Idest a patre.
Credite fratres karissimi firmiter.
Petite quod dignum est in nomine
saluatoris. ut in uitam eternam
mereamini peruenire. Per eum qui
cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat
in secula seculorum amen.

Lectio sancti euangelii secundum Iohannem.

In illo tempore erat homo ex fariseis nichodemus
nomine. Homelia.

Erat homo fratres karissimi erat ex fariseis
nomine nichodemus. Pharisei sunt
iudei multi qui se iustificant.
Sed tamen iste homo erat de illis
nocte quasi in occulto uenit
ad ihesum. et erat doctor in israhel
Et credidit dominum et mirabilia eius
quod a patre uenit et nullus po
test hec signa facere que ille
facit nisi dominus fuerit cum eo.
Dominus dixit ad illum. Nisi quis
renatus fuerit denuo. Idest post
quam natus est homo denuo re
sibi baptizatus non fuerit ex aqua
et spiritu sancto. non introibit in regnum
dei. Et iste nichodemus sperabat
quod dominus dixisset duobus uicibus
nasci de uentre feminarum.
Inde respondit ad dominum dicens
Quomodo possunt hec fieri.
Et dixit dominus. Tu es magister in israhel
et hec non scis. Quod scimus
et quod audiuimus loquimur et
dicimus et testimonium nostrum non
accipitis. Hic pluraliter dicit
dominus. Uox patris et uox filii et
uox spiritus sancti. trinitas et unitas.
De terrena dicebat dominus illis non
credebant. quomodo de celestia
crederent. Dixit illi dominus. Nemo
ascendit in celum nisi qui de celo
descendit filius hominis. Ipse

(c) Real Academia de la Historia

filius dei ascendit cum carne hu
manu qui de celo uenit. Helias
raptus est in celum aereum aliud
aethereum. Sequitur. Et sicut
Moyses exaltauit serpentem in
deserto. Ita exaltari oportet
filium hominis. Ut omnis qui
credunt in ipso non pereunt sed
habeant uitam eternam.
F. uerunt in deserto filii israhel. et per
cusserunt eos serpentes et perierunt
multi. Inde per consilium fecit
Moyses figuram serpentis de aere
et leuauit illum in uirgam. et
quicumque percussi erant a serpen
tibus respiciebant ad illum serpen
tem quem Moyses eleuauit in uirga
et fiebant sani. Illa uirga
significat crucem. Et ille serpens
significat xpm. Quicumque
percussus est a diabolo in morte
peccati. et est confessus in xpm
crucifixus est liberatur. et sanatur
a percussione diaboli et habet uitam
eternam. Ipse pius dns nos liberare dignetur
qui cum patre et spu sco

Lectio sci euangelii secundum lucam.

In illo tempore dixit ihs discipulis suis quis
uestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte

Audistis fratres karissimi qualem similitudi
nem ut comparationem dixit dns
in euangelio suo. Quis uestrum habebit
amicum et ibit ad illum media
nocte. Iste amicus qui uenit
de uia. id est sensus nr. Uenit
de uia. id est recordatur depo
quieta uia uertitur et uita
Media nocte. iste mundus est.
Nox dicitur a nocendo. Ille homo
qui est reclusus in domo cupientia
tres panes. ds omnipotens qui est in
celo cum sanctis et angelis suis
Tres panes. id est fides sce trinitatis
quem nos cotidie debemus depre
cari. Accidit. Noli mihi moles
tus esse. id est contrarius. propter
probationis causam. ut frequen
tius deprecemus usque ad finem mor
tis. Prestat et dns que habet
necessarium. id est uitam eternam.
Inde dns ait. Petite et dabitur
uobis. querite et inuenietis
pulsate et aperietur uobis. Hic
tres causas dicit dns. Petere

pulsare et querere. Petite puritatem.
quia ipse est uita corpus.
Querite filium. quia ipse redemit
animum. Pulsate spiritu sancto
qui dedit sapientiam et scientiam.
Querite corde perfecto. petite
ore benigno. Pulsate. id est
operate opera bona. ut aperian
tur uobis regna celestia.
Homo [illegible] scit quid debeat dare
filiis suis. Qui petit panem non
dabit ei lapidem. Panis id est xps.
Lapis. id est duritia cordis.
Si diabolus uult obdurare corda
uestra. uos estote humiles et uiuat
xps in uobis. Si quis petierit
ouum. non dabit ei scorpionem.
Ouum. id est spem uite eterne.
Scorpio. de cauda percutit. id est
diabolus qui semper querit hominem
decipere usque ad finem. et in desperationem mittere et portare in in
fernum. Timete hoc fratres. in nulla
desperatione sitis. sed habeatis
spem in domino. Desperatio autem
peccatum. Si quis petierit
piscem. numquid pro pisce serpentem
dabit illi. Per piscem intelli
gitur fides. Per serpentem in
telligitur uenena diaboli.
Quid sunt uenena diaboli. id est
adulterium. seu fornicatione.
periuria. luxuria. auaritia.
detractiones. otiosa uerba.
blasfemia. maledictiones.
furtum. falsum testimonium.
sortilegus. id est qui in sorte credunt.
Gula. superfluum. et ebrietatis.
hec sunt uenena diaboli. Et qui
talia agunt. si uerum confessi
onem et uerum penitentiam non
egerint. in infernum descendunt
cum diabolo. Ne pereatis fratres dilectissimi
agite uerum penitentiam.
Septem plagas habet infernum.
Prima fumus. secunda sitis. tertia
frigor. quarta calor ignis.
Quinta uermis. Sexta fetor.
Septima fames. Ille fumus semper est
et erit. Illa sitis semper est et erit.
Ille frigus semper est et erit. Ille
calor semper est et erit. Ille uermis
semper est et erit. Ille fetor semper est
et erit. Ille fames semper est et erit.

A gite nunc fruere. plorate et ululate
in ieiunio et oratione in elemosinis
et vigiliis in castitate sobrietate
et karitate. Ut ipse dominus omnipotens
redemptor animarum augeat in
nobis fidem spem et karitatem et
liberet nos de vinculo diaboli et
perducat nos ad vitam eternam

Lectio sancti evangelii secundum Marcum

In illo tempore recumbentibus XI discipulis appa-
ruit illis et exprobravit incredulitatem
illorum et duritiam cordis

Dominus noster Ihesus Christus post resurrectionem
suam venit coram discipulis
suis in uno convenit ut congre-
gatione improperavit illorum incredu-
litatem et duritiam cordis. Quia
multa mirabilia viderunt eum
facere et multa signa et dubita-
verunt et non crediderunt firmiter.
Quare exprobravit eos? quia illos
amabat. Ergo unusquisque ex
incredo ipsorum confirmatio disci-
pulorum nostri significat firmam
mundi. Venit dominus coram illis
et exprobravit illos. Quia
audierunt verbum predicationis

sue et non crediderunt. Sequitur
Euntes in mundum universum
predicate evangelium omni crea-
ture. Tribus modis acceperunt
apostoli spiritum sanctum. Una ante pas-
sionem. Alius post resurrec-
tionem. Primum quando dixit
Ite docete omnes gentes baptizantes
eos in nomine patris et filii et spiritus
sancti. Secundum quando resurre-
xit et venit inter illos et in-
sufflavit in illis dicens accipite
spiritum sanctum. Tertium in pentecosten
quando spiritus sanctus venit super illos.
Predicate evangelium omni crea-
ture. hoc est ad omnes gentes qui
sensum habent et orationibus in-
telligunt. non ad bestias anima-
lia que inrationabilia sunt.
Propterea dixit omni creature
quia ad aliis creaturis ad homi-
nes pertinent et propter homines
sunt facta. Qui crediderit
id est qui mandata domini custo-
dierit et baptizatus fuerit
salvus erit in vitam eternam.
Qui vero non crediderit id est qui

(c) Real Academia de la Historia

mandata dni non custodit et
baptizatus non fuerit condemna
bitur in infernum. Qui crediderint
in nomine filii dedit eis signum
fidei. hoc est apostolis et similes eorum.
Demones eicere. leprosos curare. mor
tuos suscitare. cecos inluminare.
Ad sensum. Illi eiciunt demones
qui baptizant et predicant et
per illorum predicationem conuer
tuntur peruersi homines ad unum
ueritatis. Spiritales curant
lepram. Resuscitant mortuos et
inluminant corda tenebrosa.
Mortiferum quoque si biberint non eis
nocebit. id est qui sustinent perse
cutiones et maledictiones propter
deum. Serpentes tollent. id est uirtutem
diaboli. qui ferunt maledicentes
et detrahentes uel blasfemantes
faciunt eos benedicentes et deum
laudantes. Spiritales qui si lin
guis nouis loquuntur. Post
hanc predicationem dns ad
sumptus est in celum et sedet
ad dexteram patris. Hic dedit
nobis exemplum ut ascendamus
ad eum per bonis operibus. Illi autem
apostoli profecti predicauerunt
ubique. id est ad omnes gentes. dno
adiuuante et predicationes illorum
confirmante sequentibus signis
id est facientibus coram populo. et
multi per illorum uerbum crediderunt
et multas tribulationes propter
dm sustinuerunt. Et nunc
exemplum illorum habemus. Sicut
nos oportet exemplum illorum
sequi per multas tribulationes
corporis. Ipsi antecedunt pro
nobis ad dnm. ut ad celestem
patriam mereamus peruenire.

Lectio sci euangelii secundum Iohannem

In illo tempore dixit ihs discipulis suis. Quum uenerit
paraclitus quem ego mittam uobis a patre spm
ueritatis et reliqua. Homelia

Ob hunc causam fratres karissimi predicauit
dns ascensionem suam. ut post
ascensionem firmiter credidissent
et nihil dubitassent. Misit
spm paraclitum a patre ut ipse
spiritus testimonium dedisset apostolis
de filio. et apostoli dedissent per uni
uersum mundum quatinus

passionis fuerunt apud filium
E t ait illis Dominus. Ut non scanda
ligemini absque sinagogis facient
vos. Ille qui omnia sciebat uni
quumque esse dicebat eis. quasi
dixisset nolite irascere quia foris
sinagoga facient vos. Sed venit
hora qui interficiat vos reputant
eis et ibunt in ignem eternum
quia non noverunt patrem neque
filium. Sed propter hoc loquutus sum
vobis ut quum venerint recor
demini que dixi vobis. Tunc enim
factum fuit hoc fratres. Inpii iudei
Dominum non receperunt. Apostolos
eiecerunt. Nolite effici participes
eorum. Recipiate doctores eclesie cum
grande humilitate. Ostendit
quod nobis annuntiant. Ut
cum ipsis electis dei mereamus ad
vitam eternam pervenire. Prestante
Domino nostro Ihesu Christo

Lectio sancti euangelii secundum Iohannem

In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis. Si quis diligit me
sermonem meum servabit. HOMELIA

N ovistis in lectione euangelica fratres
Ihesu Domino dicente. Si quis diligit me
sermonem meum servabit. Ille
qui sermones suos servat in corde
et in operibus mittit et custodit
illius sermones bonos ille diligit
Dominum. Et ille qui mundatus est
non custodit non diligit Dominum.
E t ille qui mundatus est custodit
in illo manet pater filius et spiritus
sanctus. Et mansionem apud eum
faciunt. Deus pater misit spiritum
paraclitum in nomine filii sui.
I lle docebit illos omnia et suggeret
que quumque filius dixit apostolis.
A it illis Dominus. Pacem meam relin
quo vobis pacem meam do vobis.
I d est pacem meam relinquo vobis
in hoc seculo. et pacem meam do vobis
in futuro. In pace vos dimisi.
In pace vos invenimus. Non quo
modo mundus dat ego do vobis.
P ax mundi. falsa est. et transitoria
caduca est. Non autem pacem
donet Deus ad electis suis seculorum
et perpetualiter sine fine.
D ixit illis Dominus. Non turbetur
cor vestrum neque formidet. quasi
dixisset nolite timere ut contur

buse

corda vestra. Venit enim princeps mundi
qui et ego vado ad vos. Dicenti sibi
spiritualis sanctus veniet ad te et confessa
et spiritus tu adiuvabit eum. Qui
diligit filium gaudet apud eum
[illegible] Quia ascendit
ad patrem, pater maior est filio.
Secundum humanitatem carnis maior
est filio. Secundum divinitatem
aequalis est. Hoc autem dixit
discipulis suis ut quum factum
fuerit credatis. Iam non multa
loquar vobiscum, dixit apostolis post
[illegible] Quia quidquid necessa-
rium fuit ad eum dixit eis.
Venit enim princeps mundi huius et in
me non habet quicquam.
Inde venit diabolus ad dominum in
cruce, sequitur ad peccatum in eo
et non invenit. Sed ibidem
[illegible] et diligunt eum
[illegible] Si id de nobis
[illegible] quando diabolus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] filius [illegible]
patrem et vos diligam
[illegible] diligit filium diligit et patrem
Ipse sedens [illegible] nos de
[illegible] diaboli [illegible]
[illegible] spiritu sancto. Secundum

Illo tempore dixit Iesus discipulis suis [illegible]
[illegible]
[illegible]

Homelia

Non dixit [illegible] quod dominus
[illegible] et nimium abstulit
[illegible] diviti non dixit. Quia
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Non [illegible]
[illegible]
Tamen [illegible]
que [illegible]
consolari [illegible]
[illegible] consistere [illegible]
[illegible]
[illegible] homo [illegible]
[illegible]
Si [illegible]
[illegible]

(c) Real Academia de la Historia

neque descendet cum eo gloria eius
quia secundum quod animus est in vita
ipsius benedicetur. Totam gloriam
suam in seculo consumsit.
In uno die fuerunt mortui et La-
zarus et dives mortui.
Et Lazarus elevatus est in sinu
Abrahe cum angelis in celum
et dives descendit cum diabolis
tormentandum in inferno. Vidit
Abraham a longe et Lazarum
in sinu eius. Hic credendum est
quia illi qui in pena sunt
semper vident illos qui in gloria sunt.
Et illi qui in gloria sunt vident
illos qui in pena sunt. Vidit
a longe quia fratres quantum est
altitudinem celi et terre
tanta est profunditas in-
ferni. Clamavit dives et
dixit: Pater Abraham
miserere mei et mitte Lazarum
ut intinguat extremum digi-
ti sui in aqua et refrigeret lin-
guam meam quia crucior
in hac flamma. Et dixit illi
Abraham: Fili recordare quia
recepisti bona in vita tua et
Lazarus similiter mala.
Nunc autem consolatur hic, tu
vero cruciaris. Istos cursus
habuit iste dives post mortem.
Si illos iste cursus habuisset in
vita sua numquam descen-
disset in infernum. Ita kari-
tatem et verum penitentiam
et confessionem. Karitatem
habuit quando precepit
propinquis fratres suos ut venisset
Lazarus et castigasset illos
ut non venissent in illa tormen-
ta. Secundum confessionem
quando dixit mitte Lazarum
ut intinguat extremum digi-
ti sui in aqua et refrigeret lin-
guam meam. Sed quid profuit
ei istos iste cursus. Timete
fratres agite nunc bona opera dum
potestis quia post mortem
nulla recuperatio est hominum.
Tu vero nec semper habebis divitias
nec pauper semper torquatus fuit.
Et in his omnibus inter nos et vos
chaos magnum firmatum est.

hoc est a pacatum ut hii qui uolunt
hic transire non possint reuertere
hinc. Rogo ergo te pater. ut
mittas eleazarum in domo
patris mei. habeo enim quinque
fratres. ut testetur illis. ne et ipsi
ueniant in hunc locum tormentorum.
O diuitem de tanta sacietate
pausa. cum longa fame.
De cum breue gaudio. cum longa
esuritia. O eleazare de cum
breue fame. cum longum sa
cietatem inuenisti. de cum
breue miseria. cum longa gloria.
Multotiens dilectionem fecerunt canes
in eleazaro quando lingebant
ulcera eius. quam diues fecisset dedi
uictissimus. Nos fratres quotidie
habemus eleazaros ad ianuas nostras.
Eleazarus in terris prestatus ad ianuas.
Quia in pauperes redimit homo
peccata. ibi est adiutorium nostrum.
Et ait illi abraham. Illi habent
legem mosi et ordo prophetas. au
diunt illos et custodiunt man
data. ne et ipsi ueniant in huc
tormenta. Ait diues.

Non pater abraham. sed ille qui
mortuus est resurrexerit ad eos.
et nuntiauerit illis statum penarum.
et aeterna penitentiarum. Ait
abraham. Si illi mosen et
prophetas non audiunt. nullo modo
si aliquis de mortuis resurrexerit
credent. Et permansit diues
cum diabolis. et sepelierunt
eum in inferno. O mala auari
tia que deducit homines ad in
fernum. Erubescite fratres. qui
diuitias suas non miserunt
in pauperibus. qualia tormenta
sperauerunt illos. Tam diximus
de istoria. dicamus de spiritale sensu.
Homo diues qui induebatur purpura
et bisso. et epulabatur quotidie
splendide. Intelligitur populum
iudeorum qui habebat ueterem
legem et noua. Eleazarus
ulceribus plenus. significat populum
gentium qui desiderabant de
micis. id est de minora mendicat.
Canis qui lingebant ulcera
ostendit legis doctores ecclesie.
qui unumquemque peccatorum

et sanata per confessionem et
orationem. Unde scriptum est.
Lingua canum tuorum. Quinque
sunt significant quinque libros Moysi
ut quinque sensus corporis. Sive
utrumque intellegitur secreta celestia.
Ipse pius dominus liberare nos dignetur
de tormenta inferni. Qui cum
patre. Secundum Lucam.
In illo tempore erant adpropinquantes
ad Ihesum publicani et peccatores.

Homelia

Pius dominus et misericors ac redem
tor noster Xristus non dedignatus
est manducare cum pecca
toribus et recipere eos. Quia pro
eis venit in mundum. Unde
ipse ait. Nolo mortem pecca
toris sed ut convertatur et
vivat. Sed propter hoc mur
murabant iudei et scribe
legis doctores contra dominum
putabant se esse religiosi et
perfecti et peccatores habebant
in despectum. Sed dominus respon
dit contra illos parabolam
istam dicens. Quis ex vobis

homo qui habet centum oves
et si perdiderit unum ex illis
nonne dimittit nonaginta
novem in deserto et vadit ad
illum que perierat donec in
veniat. Iste homo est quem
audivimus qui habet centum
oves dominus noster est. Centum oves
id est milia angelorum. Perdidit
unum id est Adam. Et genus humanum
qui ante adventum suum toti
in infernum descendebant in ore
diaboli. Reliquid in celo angelos
suos et venit in mundum redi
mere oves suas. Desertum dicitur
quasi derelictum paradisum.
Quia nulla anima ante adven
tum suum ibidem ingrediebat.
Et quum invenerit eum inpo
nit in humeros suos gaudens.
Id est posquam sustinuit pas
sionem mundi et crucis patibulum
descendit ad infernum in vertit
animam et patriarchas et genus humanum
reportavit eos ad paradisum
in gaudium. Amicos et vicinos
quod dicitur convocat sibi

(c) Real Academia de la Historia

angeli et arcangeli qui in cons
pectu dni consistunt.
Maior gaudium fit illis frs dilmi
de illos quos adquisiuit et
abstraxit de ore diaboli.
quam de illis quos in celo relegit.
Sic et de unoquoque homine
peccatore quidem mala uenit
ad bona. et aqua penitentia
bona et fructuosa. maior
gaudium erit de illo. quam de
plurimos iustos qui non fuerunt
penitentiam. Quia angelis
sci non est necesse agere penitenti
am. quia mundi sunt et
sine macula. Sequitur
Aut que mulier habens dracmas
decem. Ista mulier. intelli
gitur sapientia. que est dns
nr. Decem dracmas.
nouem ordines angelorum sunt.
Et in decima dracma. imago
dei exprimitur. quod est adam.
et genus humanum qui in perditi
one fuit. Sicut superius diximus.
Istos nouem ordines nominauit
gregorius in homelia sua. Id est.

angeli. arcangeli. uirtutes. po
testates. principatus. dominationes.
troni. cherubin. atque seraphin
Et in illo decimo loco unde primi
angelus. per suum superbia cecidit
in perditione. restaurauit homines
fideles. Ac si aperte dicat
Accendit lucernam. Ista lucerna
xps est qui est lux uera. et in
luminauit mundum qui erat
tenebrosus. Unde dicitur
Conuocat amicos et uicinos.
Ipsi sunt angeli et arcangeli
quos superius diximus qui repleti sunt
sapientia et scientia. Similiter
dixit illis gratulari et gaudere
quia inueni dracmam quam per
dideram. Id est adam et genus humanum
quem ad imaginem suam condidit
Audistis fratres quanta misericordia
dni. quanta pietas. dns cum
peccatoribus manducauit illos
recipit. Qui fuit in peccato
sit in iustitia et opera bona
Agite nunc penitentiam. conuerti
mini ad dnm dm uestrum ex aperto
corde. ut ille nos dignetur

(c) Real Academia de la Historia

reportare in manu sua. Id est in
celo et terra. Qui cum patre et
spiritu sancto unus deus uiuit et regnat in secula seculorum

Lectio sancti euangelii secundum lucam

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis.
Estote misericordes sicut et pater uester
misericors est. Homelia

Audistis fratres karissimi in lectione
euangelica. qualem mandatum
dominus noster dixit discipulis suis
et nobis omnibus habere. Ait.
Estote misericordes sicut et
pater uester misericors est.
Nos fratres quotidie peccamus contra
deum in multis modis. Ille nos
non occidit non spernit non
condemnat. sed semper nos ex-
pectat ut nos emendemus in
melius. Et quod peius est. si frater
noster peccat contra nos. nullum
mandatum uolumus habere contra
illum. Aliquando uolumus
occidere. aliquando condemnare
aliquando in penam mittere.
Consideremus fratres karissimi. uidete mandatum
contra nos. Nolite iudicare
et non iudicabimini. Nolite
condemnare. et non condemna-
bimini. Id est nolite iudicare
ad perditionem mortis ne uos
in spiritu iudicium habeatis
ante tribunal mortis. Timete
fratres karissimi malum iudicium. ne
forte ueniat super uos. Ipsud
iudicium et ipsa condemnatio.
Quia quale iudicio iudicaueritis.
tale iudicabimini. quia
reddet deus unicuique secundum opera sua.
Dimittite contra fratres uestros pro
christo. et dimittet actus uobis
Date illis de bono uestro. et dominus
dabit uobis gloriam et honorem
Unde addit. Numquid potest
cecus cecum ducere. nonne ambo
in foueam cadunt. Id est in in-
fernum. Perfectus est ille frater
qui est sicut magister. Id est christus.
Ille homo qui templum suum
tenet. et habet talem mandatum
in proximo suo. sicut ille habet
in nos. beatus erit. Ac si aperte
dicat. quid autem uides festucam
in oculo fratris tui. et trabem autem
que in oculo tuo est non consi-
deras. Festucam quod dicit.
Id est minima peccata

(c) Real Academia de la Historia

I trabes uitium id est grande peccatum
et malignum. Tales namque sunt
qui uolunt perfidi esse minima
peccata in fratre suo. et in semet
ipsis maiora crimina non con
siderant. Istos autem dicit dominus
quasi ypocritas id est uani et in
fructuosi. Alii considerant mi
nima peccata semetipsos nolunt
reprehendere qui maxima portant
peccata. Attendite uos fratres in tam
ipsos eiciat trabem de oculo suo
id est magna peccata que gessit sit
in corde suo. et tunc perspiciat
et educat festucam de oculo fratris
sui. id est minora peccata ne
in multorum incidat. Ita eiciat
illud de corde suo per bona opera et
uerum confessionem. et illum lucretur
qui hoc fecit. et semetipsum in
uitam eternam. Prestante domino nostro.

Lectio sancti euangelii secundum lucam.

In illo tempore: cum turbe irruerent in ihesum
ut audirent uerbum dei. Homelia.

Sancti autem et saluti piscatio secundum his
toria fuit. Tribus uicibus iussit dominus
retia mittere in mare. Duas ante
passionem. et tertiam post resurrectionem.

Ante passionem sumpserunt rete
et post passionem non sumpserunt.
In ista piscatione primum ascendit dominus
in illam nauiculam ubi erat simon
petrus. Inde cepit eum dicere. et
ibidem fuit beatus petrus confessus
dominum quando dixit. Exi a me domine quia
homo peccator sum. Ait ei dominus.
Noli timere ex hoc iam homines eris
capiens. Et erat antea beatus
petrus piscator piscium marinorum
antequam. et post modum fecit
illum dominus piscatorem hominum.
Similiter et andream iacobum et
iohannem filios zebedei. Isti
reliquerunt omnia terrena mundi
quod habebant et ad unum uocem
sequuti sunt redemptorem.
Quid de nobis erit qui semper quotidie
audimus predicationem eius et nolumus
relinquere mundum. Multum
relinquit frater. qui semetipsum
relinquit. Ad sensum fratres karissimi
Istas duas naues intellegimus
duas plebes. Illud mare signi
ficat mundum. Isti quattuor
discipuli petrus et andreas
iacobus et iohannes significant

(c) Real Academia de la Historia

quattuor fundamenta ecclesie.
Simon interpretatur obediens.
Debet unusquisque agnoscere dominum omnipotentem
creatorem celi et terre. Andreas
interpretatur decorus ut uirilis.
Debet habere ecclesia mundos et castos
et fortes contra diabolum fratres
esse. Iohannes gratia dei in-
terpretatur. Debet ecclesia gratias
deo agere. laudare dominum et bene-
dicere. Iacobus interpretatur
subplantator. Debet ecclesia
supplantare diabolum et pom-
pis eius. Illa terra intelligitur
sancte scripture per quas homines
capiuntur et ueniunt ad uitam
id est ad finem mundi. Relinquamus
fratres iniquitatem possumus uanitates
huius mundi ne perdamus uitam
perpetuam que semper erit et erit
sine fine. Ubi non erit famis
non erit sitis non sunt tenebre
non erit luctus non erit timor
non erit angustia. non erit discordia
non erit inuidia sed semper gaudium
et letitia cum angelis et archan-
gelis cum patronis et martyribus lau-
dantes dominum et benedicentes dominum
in secula seculorum. amen.
Lectio sancti euangelii secundum matheum
In illo tempore dixit ihesus discipulis suis
amen dico uobis nisi habundauerit iustitia
uestra plusquam scribarum et phariseorum
Homelia.
Timeamus itaque fratres ne forte ad-
similemus illos phariseos et illos
scribas. Fingebant se deforis
honorare dominum. Intus autem
pleni erant scandalo. et cor eorum
longe erat a deo. Ait dominus.
Non occides. qui autem occiderit
reus erit iudicio. id est qui occidit
in detractione. ut in gladio sine
causa condemnatus erit in die
iudicii. Et qui irascitur fratri suo
id est sine uoce qui simulat [illegible]
illum nutrit in corde suo.
similiter erit condemnatus
in die iudicii. Et qui dixerit
fratri suo racha id est uanum
et uacuum et fastidiosum.
similiter erit condemnatus.
Qui autem dixerit fatue id est in-
sipientem. reus erit gehenne
ignis id est in dupplicia pena
corporis et anime in diem iudicii

Si offers munus tuum ad altare
et habes ira contra fratrem tuum
relinque ibi munus tuum. Iste munus
id est oratio dominica. Quando
habes iram in corde relinque
eum usque reconcilies apud
fratrem tuum. Et postea illum
foras. quia ante non potest valere
oratio tua apud dominum. Et
postea vade offer munus tuum
ad altare. id est oratio tua
coram deo. Nullus ex vobis fratres
dilectissimi hoc teneat in corde suo
neque ullum odium habeat con-
tra fratrem suum. Sed puro
corde domino oret. ut oratio sua
sit exaudita a deo. Ipse vos
exaudire dignetur qui cum patre et spiritu sancto vivit

Lectio sancti evangelii secundum matheum.

Homelia

In illo tempore. Venit Ihesus in partes cesaree
filippi. et interrogat discipulos suos
In lectione evangelica audistis
fratres karissimi quod dominus noster ihesus christus in-
terrogat discipulos suos de
semet ipso quem dicebant eum
homines esse. Quod interrogat
ille bene sciebat quomodo sciat.
Sed propter probationem eorum
interrogat eos. Sed tamen
aliquanti dicebant quod fuisset
Iohannes baptista. alii vero eliam
alii vero Iheremiam aut unum
ex prophetis. Dicit illis Ihesus.
Vos autem quem me esse dicitis.
Voluit dominus probare apostolos suos.
Sed tamen simon petrus qui
senior fuit respondit pro totis
dicens. Tu es christus filius dei vivi.
Unde venit hoc verbum in ore
petri nisi de spiritu sancto. Dixit
ei Ihesus. Beatus es simon bar iona
quia caro et sanguis non reve-
lavit tibi sed pater meus qui in
celis est. O domine cognovisti
servum tuum petrum fidelem
in omnibus et laudasti eum in
sua responsione et benedixisti.
Simon interpretatur obediens.
Bar interpretatur filius.
Iona columba id est filius
spiritalis. quia de spiritu sancto
cepit beatus petrus predicare.
Caro et sanguis non revelavit
tibi. Caro id est pater suus.
Sanguis id est mater sua quia
non predicaverunt eum.

(c) Real Academia de la Historia

Sed ipse pater celestis misit spm
scm in eo. qui professus est de filio
suo unigenito dixit petrus.
Tu es xps filius dei uiui. Id est tu es
unctus a patre. tu es uiuus apud
patrem sine fine. Tu es filius
apud patrem qui semper fuisti
et es et eris. Ita respondit
petrus ad dnm xpm filium dei
uiui. Et dns ei respondit et.
Beatum bus et lona. O dne bene
laudasti apostolum tuum petrum.
et ille bene fuit tibi fidelis in
omnibus. Ait illi autem dns.
Tu es petrus et super hanc petram
edificabo eclesiam meam. et porte
inferi non preualebunt ad
uersus eam. Tu es petrus id est
in fide bona. qui si petra in
conmutabilis. Super hanc
petram hedificabo eclesiam meam.
Id est quia petrus apostolus primus
constituit eclesias in nomine xpi.
qui et petra sicut paulus ait.
Petra autem erat xps. Ille est
uera petra incommutabilis
de bonitate sua et laudabilis et
magnificus et gloriosus. Porte

inferni id est peccata que non
preualebunt aduersus eam. id est
aduersarius pectori. Et tibi dabo
claues regni celorum. Id est potestatem
autem ligandi atque solbendi.
Quodcumque ligaueris super terram.
erit ligatum et in celis. et quod
cumque solberis super terram.
erit solutum et in celis.
Ligare est per confessionem.
Solbere per penitentiam. Tantas
tribulationes sustinuerunt
sci apostoli pro xpo. Beatus petrus
fuit in carcere missus ab herode
unde eripuit eum dns per angelum
suum. Ille miser herodes occidit
iacobum apostolum fratrem iohannis.
Quid aliud significat herodes.
nisi aduersarium. qui aduersa
rius quos uidet intentos ad dnm
illis uult semper nocere et occidere.
Postea uenit beatus petrus apostolus
romam et ibidem construxit
eclesias. bigintiquinque annos et
ibi conuicit antichristum
simonem magum qui se dicebat
filium dei esse. promittebat se
ascendere in celum cepit uolare

(c) Real Academia de la Historia

per suas artes corumpto. et
ostendit beatus petrus apostolus.
A natu uenit ostentio. qui manet xpi
adsumtio. et tunc cecidit ante
cristus corumpto. per orationem
sci petri apostoli in terra. cum sua
incantatione. cum diabolis
fuit sepultus in infernum cum
corpus et anima. ecce patescit
frs kmi. ut nulla superbia ueniat
in uos. qualem potestatem
dedit dns apostolo suo qui alligauit
ante xpm. per suas sanctas orationes.
Inde fuit postea passus sub nerone
petrus et paulus. iunior uenit
ante seniorem. Senior petrus.
iunior paulus. Petrus fuit
crucifixus. per uersis pedibus sicut
ipse dixit. ego non sum dignus
sic crucifigi. sicut dns meus fuit.
Paulus decollatus. sed in uno mo
mento ut in una hora uenerunt
ante conspectum dni. cum an
gelis et archangelis cum letitia
et exultatione. Sic ad sensum.
Sicumque quisque frs qui fortiter pugnat
contra diabolum et firmus est in
operibus dei et in mandatis eius et
in puritate obedientia usque ad mortem.
Percipiet adiutorium et uitam
eternam in letitia et exultatione.
Ipsi beatissimi apostoli petrus et
paulus quorum natalicia hodie
colimus intercedant pro nobis ad
dnm et uitam eternam mereamur
habere. Ipso adiuuante qui cum
patre et spu sco uiuit

Lectio sci euangelii secundum matheum.

In illo tempore dixit ihs discipulis suis. Simile est
regnum celorum decem uirginibus que accipientes
lampades suas et reliqua.

Homelia

Audistis frs dilmi in lectione euange
lii quod dns ac redemptor nr dixit
discipulis suis. Qualem similitu
dinem dixit de decem uirginibus.
Istas decem uirgines et pro masculis
et pro feminis dicuntur. Quinque
prudentes intelleguntur perfectos
homines qui pro deo custodiunt cas
titatem corporis et anime. Quinque
fatue homines seculares qui non
habent castitatem corporis pro deo.
nisi pro uanitate mundi laudes
hominum querunt. Isti autem qui
sobrii cum sponso. ierunt cum xpo
Et lampades extinguntur. ierunt exper

(c) Real Academia de la Historia

Atende

eo quod sunt a tenebrosi. Lampades
habent. sed oleum cum lucerna non
habent. Id est corpora habent sed
nec ullam mercedem. nec opera bona
habent. Sed audito sententia quam
audiunt quando dicunt ei.
Domine domine aperi nobis. Et ille dicit
illis. Nescio vos. Id est non novi vos
quia non fecistis opera bona in vita
vestra. Et ille prudentes qui sunt
puri et lucidi et cistum cincti
de operibus bonis vel de castitate.
Intrabunt cum domino in vita
perpetua. Et ille stulti intra-
bunt cum diabolo in tenebras
exteriores. ibi erit fletus et stridor
dentium. Considerate fratres karissimi
agite vestram castitatem et opera
bona pro deo et pro salute anime
ut cum domino mereamini intrare
in vitam eternam. Media nocte
dicitur quasi pleno somno sicut
dominus ait. Vigilate itaque quia
nescitis diem neque horam. Sicut venit
dominus quasi fur in nocte. Beati
qui parati sunt. Ille bene vigilat
qui mandata domini custodit.
Timete fratres. quia quantum

plus ad propinquat homo ad eternum
sanctum suum. plus pugnat diabolus
contra illum. Propterea dixit
beatus petrus apostolus in epistula sua.
Vigilate quia adversarius vester
diabolus tamquam leo rugiens
circuit querens quem devoret.
Vigilate in castitate. vigilate
in pura obedientia ad deo ut pa-
ratos inveniat vos dominus quando
venerit ad vos erit ut cum illo merea-
mini pervenire in vitam eternam.
Ipse nobis prestare adiutorium qui
cum patre et spiritu sancto vivit.

Sequentia sancti evangelii secundum lucam

In illo tempore. dixit ihesus discipulis suis.
Homo quidam fecit cenam magnam
et vocavit.

Homelia

Quis est iste homo qui fecit cenam
magnam. nisi deus omnipotens fecit
cenam magnam. Id est sua preparavit in
nobis dulcedinis in eternum preparavit.
Vocat multos sed pauci veniunt.
Quid est hec cena. nisi finis mundi.
Hic convivium non prandium dei
sed cena vocatur. Quia post
prandium cena restat. post
cenam convivium nullum restat.

(c) Real Academia de la Historia

Quia quandiu terrena · post finem
mundi semper erunt · Quid per
hunc servum · nisi predicatorum
ordo designatur · quem dominus
rogat predicare · Primus dixit ·
Villam emi · Quid per villam ·
nisi terrena substantia desi
gnatur · Corporalitas
cogitat · non spiritualitas ·
Alius dixit · Iuga boum
emi quinque · et his similitas ex
cusat se · Quid per quinque
iuga boum · nisi quinque
corporis sensus qui ut terrena
incipit et his similitas excusat se ·
Bonum erat coniugium ad propa
gandam subolem · Sed dum
alius avaritie · alius curiositati ·
alius voluntati carnis erat deditus ·
nimis sumtum erat certe reprobi simul
omnes excusant · Dum hunc
terrena occupant · illum alieni
ac actus cogitatio debusat ·
et quum mentem voluntas carna
lis inquinat · Ita autem
fastidiosi sicut ad aeterne vite
epulas non festinant ·
Reversus servus · nuntiavit
haec domino suo · Tunc iratus paterfamilias
iussit servum suum
vocare pauperes · Superbi nolunt
venire et debiles · Debiles dicimus
qui apud semetipsos infirmi sunt ·
Nam pauperes et quasi fortes sunt
et qui positi in paupertate super
biunt · Caeci vero sunt qui
nullum ingenii lumen habent ·
Claudi quoque sunt · qui rectos gressus
in operatione non habent ·
Ait servus · Domine factum est ut
imperasti et adhuc locus est ·
Exi in vias et sepes et plateas
et vicos civitatis · Id est unde in
diversas provincias universi
mundi et voca illos et compelle
intrare · ut impleatur domus mea
id est paradisus · Alii vocantur
et non veniunt · Quidam
quidem intellectum accipiunt
sed eundem intellectum operibus
non sequuntur · Vocantur et
veniunt · qui acceptum intellectum
gratia operante perficiunt ·
Dico autem vobis · quod nemo virorum
illorum qui vocati sunt gusta
bunt cenam meam · Ita quos

(c) Real Academia de la Historia

uocaui et uenire contemnunt
non gustabunt cenam meum
Ecce uocat per se. uocat per angelos
uocat per patriarchas. uocat
per apostolos. uocat per praedicatores.
uocat etiam per nos. Nolite
excusare fratres. nullus uos seducat
auaritia. nullus luxuria inquinet.
Sed semper de hore cene cogitate
et timete. Id est de fine mundi
ut in cena domini mereamini peruenire.
Tempus istud breue est. qui flent
tamquam non fleant. et qui
gaudent tamquam non gau-
deant. Et qui emunt tam-
quam non possideant. et qui
utuntur tamquam non utun-
tur. Praeterit enim figura huius
mundi quia tota ista transi-
toria sunt. Ipse dominus noster faciat
nos uenire ad suam cenam. cum
gaudio et exultatione qui cum
deo patre et sancto spiritu omnia regnat
in secula seculorum.

Lectio sancti euangelii secundum marcum

In illo tempore quum turba esset cum ihesu
nec haberent quod manducarent. Homelia
Pius dominus et misericors. semper misere-
tur. Illi autem erant de longe
et sustinuerant tres dies propter
dominum. et deficit panis eorum. Inde
dixit dominus. Si dimisero eos
ieiunos in domum suum defi-
cient in uia. quidam ex eis de
longe uenerunt. Interrogabat
dominus quot panes habetis.
Dixerunt septem. De illos septem
panes satiauit dominus quasi quat-
tuor milia hominum. exceptis
mulieres et paruulos. et remanserunt
septem sportas plenas.
Ista turba fratres significat genus
humanum. De longe uenerunt.
Id est alius uenit de luxuria. alius
de auaritia. alius de furto.
alius de periurio. alius de falsi-
tate. alius de blasfemia. alius
de iracundia et ceteris. Isti
tales quando ueniunt ad ueram
confessionem. quasi de longe
ueniunt. Nolo eos dimittere
ieiunos in domum suum. Id est
sine uerbo praedicationis. ne
deficiant in uia. Id est in Christo.
Septem panes intelleguntur
septem dona spiritus sancti. ut septem

(c) Real Academia de la Historia

peditiones que sunt in obseruatione
dnicu. unde genus humanum
suquatis. et illus separans potatis
ostendunt corpora apostolor
ubi seminans fuit uerbu xpi.
Ipse dns qui illum pplm suquunt
dignetur nos suaque se deducere
atque sua qui cu patre et spu sco uiuit
uibit et regnat in scla sclor.

Lectio sci euangelii secundum matheum.

In illo tmp. Dixit ihs discipulis suis. Adtendite
a falsis pphetis qui ueniunt ad uos in uestimentis
ouium. Homelia.

Multos profetas falsatores frs
fingunt se foris humiles. Intus
autem pleni sunt superbia. et rapaces
quasi lupi semper cupiunt rapere et
congregare. A fructibus eorum cogno
scetis eos opera eorum mala. Ipsi sunt
spinas et ipsi sunt tribulos. qui
aspera et spinosi sunt. et nullu
opera bona faciunt. Nec fructus
iustitie habent. Isti autem sunt
arbores mali qui faciunt opera
mala. et non possunt bona facere.
Et arbor bona ista homo bonus qui habet
fructum bonum operationis. et
fructum iustitie. Omnis arbor
que non facit fructum bonum ex
cidetur et in ignem mittetur.
Ista homo malus qui non facit
opera bona. Custodiat et in
crepuat. et mittat eum in ardore
karitatis. Si non uult audire
erit missus in ignem eternum
cum diabolis. Non omnis qui
dicit mihi dne dne intrabit in
regnum celorum. sed qui facit
uoluntatem patris mei qui
in celis est. Ipse intrabit in regnu
celor. Multi sunt qui dicunt
dne dum iit regnum dei. et nullu
opera bona. ut uoluntatem dei
uolunt facere. Quia regnum dei
et uoluntatem dei non custodit.
Agite frs fructum iustitie. ut digne
queratis regnum dei. ut ibidem
mereamini peruenire. Prestante dno nostro
ihu xpo qui cum patre et sco spu.

Sequens euangelium secundum lucam.

In illo tempore dixit ihs discipulis suis.
homo quidam erat diues qui habebat
uilicum et hic diffamatus est apud illum
quasi dissipasset bona ipsius. Homelia.

Quale exemplum dixit dns disci
pulis suis frs kmi. et nobis exempla.

reliquia. ut similiter faciunt
quomodo iste uilicus de ministerio
ut de potestate fecit quando
diffamatus fuit apud seniorem
suum; et requirebat ab eo dominus
actum suum. quia si non potuisset
uilicare iussit ei reddere uilica-
tionem suam. et tunc uidit
ille ad debitores suos. Dicebat
primo. quantum debes domino meo.
At ille dixit. Centum cados olei.
Dixit ei. Sede cito et scribe quin-
quaginta. Cados olei id est mensura
quatuor et semi modiu. Propter hoc
dimisit ei quinquaginta. quia timebat
ut dominus suus tulisset ei ministerium
suum. et ipse mendicare erubescebat
fodere non ualebat. quia si dimisisset
suum ministerium. ut recepissent
eum in domos suas. et de ipso beneficio
consolassent eum in sua paupertate.
Similiter fecit ad illum qui debebat
centum choros tritici. iussit eum
scribere octuaginta. Et tunc
laudauit dominus uilicum iniquitatis
quia prudenter fecisset. quia
filii huius seculi prudentiores filiis lucis
in generatione sua sunt. Inde

dixit dominus contra hunc casum
similitudinem. Et ego uobis dico.
Faciate uobis amicos de mammona
iniquitatis. ut quum defeceritis
recipiant uos in eterna taberna-
cula. Ad sensum. sicut iste
homo fecit ut fuisset receptus
et consolatus. sic et uos diuites
faciatis amicos de mammona ini-
quitatis. id est de diuitiis uestris
faciatis amicos in sanctis dei. in pauperes
et orfanos. ut quum defeceritis
recipiant uos sancti angeli in eterna
tabernacula. id est in mansiones
celestes ubi non erit uobis necessitas
manducare nec fodere. sed semper
requiescere in pace sine fine.
Quare dicitur mammona iniqui-
tatis. iniqua sunt quia transeunt
istius seculi et non permanent.
Syriaca lingua dicitur mamona
et latina diuitias. Item alio
sensu. Homo quidem erat diues
et habebat uilicum. Deus omnipotens erat.
Uilicus intelligitur paulus apostolus
qui fuit diffamatus quando erat
persequutor. et tulit eum dominus de illo
malo ministerio et misit eum in bono.

(c) Real Academia de la Historia

Tunc cepit cogitare intra se quid
debuisset facere. Qui abscedebat
predicare et non valebat plenius
instruere primum. Ad se intrare
Faciebat illos qui debebant centum
cados olei id est qui debebant in se ... tum
facere in fide trinitatis et
ignorantia non fecerunt.
Accipiant penitentiam ut valeant in
vitam eternam venire.
Cados mensura est. Modiu esse
significant fidem sancte trinitatis.
Oleum intelligitur misericordia.
In ista similitudine dixit de
centum choros tritici. Unus
chorus tritici habet triginta modiu
Et ipse fidem trinitatis ostendit.
Triticum Christus est. Cepit beatus
paulus predicare et convertere
populum per penitentiam. Sic et
unusquisque vilicus id est episcopi sacerdotes
predicare debent et mittere in
libro [illegible] penitentiam quam potuerit
possint sicut dominus ait: Nolo
mortem peccatoris, sed ut con
vertatur et vivat. Et David
dicit: Cor contritum et humi
liatum deus non spernit.

Dimittite et dimittetur vobis
Faciat amicos de divitiis suis
thesaurizet illos in celo ut quum
[illegible] de isto seculo recipiant vos
deus in regnum suum in eterna taber
nacula. Ipse dominus redemptor noster
prestet nobis auxilium ut ibidem
mereamur pervenire qui cum patre et spiritu.

Lectio sancti evangelii secundum lucam

In illo tempore quum adpropinquasset ihesus ierusa
lem videns civitatem flevit super illam dicens
[illegible]
quando venit ad illum [illegible]
[illegible] legem [illegible]
[illegible] Unum [illegible]
[illegible]
[illegible] qui [illegible]
quia [illegible] illa [illegible]
[illegible] illos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] David [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

plorauit atque amplum dedit a nob
u a nullus q [illegible] ua de inimici
mali qu [illegible] quam inimici et
qui est. Dominus de inimicis
ne sis mala. Si enim autem fratres
karissimi ad sanctum corporis [illegible]
designat. Qui [illegible] secto
in delectis [illegible] uoluntate corporis
sunt libidinosi cognoscunt que
quam dura sunt. Uenit alius
iacet ista diabolus quando
animam eorum exierunt de corpore.
A ne [illegible] eos in adsimilata [illegible]
[illegible] dubia [illegible] inimici et
[illegible] oppo [illegible] ndi [illegible]
consentientem. Ista corporis in [illegible]
anima in infernum. Ubi
gladius [illegible] ctionis erat a [illegible] fumus
sine fine. Et illius longanimi
[illegible] qua est. quia non cogno
uerunt beneficia domini. Et in
greges eius amplum. quia in
[illegible] nos. non [illegible] in mundum
[illegible]. Illi longinque non
[illegible] adducere longi
[illegible] illos boues et oues [illegible]
[illegible] super [illegible] propter hoc

illi mali sacerdotes [illegible]
[illegible] omnia [illegible]
autem [illegible] accepit
[illegible] illa munera. Illos autem
eiciet dominus de templo [illegible]
de funiculis [illegible] illi [illegible]
[illegible] illum [illegible]
Sic ad sacrificium. mali episcopi et mali
sacerdotes qui de dono spiritus sancti
accipiunt munera. Eiciet illos
[illegible] et illos qui emunt
in uindicatum retributionis
in infernum. Gratis accepistis
gratis date. Et ille
qui sequitur sua anima permanet
cum illo in regnum suum [illegible]
[illegible] in Christo Ihesu domino nostro.
Qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat.

Lectio sancti euangelii secundum Lucam.

In illo tempore. Duo homines ascenderunt
in templum ut orarent: unus fariseus et alter
publicanus. Homelia.

Quam audistis fratres karissimi lectionem
euangelicam quod nobis [illegible]
de duobus hominibus. De uno fari-
seo et de altero [illegible].
Fariseus [illegible] ascenderunt [illegible]

et non meruit exaudiri.
propter hoc quod dixit. Deus
gratias ago tibi quia non sum
raptor. non sum adulter. deci
mas do de omni possessione mea. ie
iuno bis in sabbato. Iste
descendit cum sua iustifica
tione in peccato suo. Et ille
publicanus propter humilita
tem suam. meruit exaudiri
a domino. propter hoc quod confessus
fuit quando dixit. Domine pro
pitius esto mihi peccatori.
quia non sum dignus levare
oculos meos ad te. nec ad pro
pinquare ad altare tuum. Iste
fuit exauditus. et liberatus
a peccato suo. Sicut in simili
tudinem istam. ille homo qui
iustificat quod peccatum
non habet. magis se mittit in
peccato. Et non meretur
exaudiri. sed in peccato suo
permanet in perditione. qui
semetipsum exaltavit.
Et ille homo qui se humiliat
in vera confessione. meretur

exaudiri a domino. et liberatus est
a peccato. propter humilitatem
suam. Ad sensum. Iste duo
homines. intelleguntur illi duo
latrones qui fuerunt in cruce.
Unus fuit confessus dominum. et pervenit
ad regnum. Et alius fuit su
perbus. et descendit cum diabolo
in infernum. Iste duo homines
significant duos populos iudeorum et
gentium. Per fariseum intelli
gitur populus iudeorum qui se iustificant
non esse peccatores neque adulteri
neque raptores. Filium dei vilissi
mi noluerunt confiteri. et propter
illorum superbia descendunt
in supplicium eternum cum
diabolis. Et per publicanum
significat populum gentium qui
sunt confessi peccata sua.
et adorant sanctam trinitatem
in unitate. Et propter hoc
elevantur cum angelis in regnu
celestia. Sic omnis homo
qui se exaltat humiliabitur.
et qui se humiliat exaltabitur.
Recolamus in nos istut fratres karissimi habeamus

humilitatem. In uera confessione
In multa paenitentia. Nullus
se per se ipsum mittat in sua bonitate ius-
tificare sed magis ac magis
humiliare. Super humilem
requiescit dominus. Superbum
a longe agnoscit. Sicut audistis
dum legitur sanctum lectionem euange-
licam quam nobis dominus ad exemplum
dedit. ut per humilitatem simus
exaltati ad celum. et liberati
a diabolo uel inferno. Per eum
qui cum patre et sancto spiritu uiuit et regnat
in secula seculorum.

Secundum Lucan

In illo tempore exiens Ihesus
de finibus Tyri. uenit per Sidonem ad mare.

Sicut in lectione euangelica audiuimus
fratres karissimi. quia exiens dominus de finibus
Tyri. uenit per Sidonem. Secundum
historiam fecit dominus. et tamen
habet secundum spiritalem. Tyrus
interpretatur angustia.
Quia ante aduentum domini. gran-
dis angustia fuit in mundo.
quia omnes tam boni et mali descen-
debant in infernum. Inde
uenit dominus in istam terram mundi
et liberauit electos suos de angustia
inferni. Sidonem signifi-
cat uenationem idolorum.
Et tunc homines habebant aliquanta.
et habebant idola diaboli.
Et dominus fecit eos exire idola et con-
gregauit secum. et tunc adorassent
dominum omnipotentem qui creauit eos.
Decapoleos decem ciuitates sunt 10
in Iherusalem. hoc est uisio pacis
regni celestis. Mare Galilee
significat istum mundum quem
dominus calcauit. Turba illa
unde dominus separauit surdum
et mutum. Intellegitur populus
infidelis. unde separauit elec-
tos suos. Ille cecus signi-
ficat genus humanum quod dominus
inluminauit per baptismum
et fecit eos audire uerba diuina.
quia ante in cecitate erant.
nec dominum adorare ualebant. Sed
dominus qui cuncta bona fecit.
Bene omnia fecit surdos fecit audire
et mutos loqui. Quia ante
aduentum suum. nullus respiciebat
ad celestia. Neque audiebant
in aure cordis. Fecit nos audire.

uerbu diuinu. Et per ipsu uerbu
diuinu inluminauit nos. Ecce
lumen audibimus fratres karissimi quod ait die
quanta mirabilia fecit dominus. quan
ta nobis reliquit. quanta ipso
nobis sustinuit. De quale
angustia nos liberauit. De
quales tenebras nos eripuit.
Sic faciamus ut ad eum per exemplu
suum uenire faciamus. Ut
ipse pius dominus nos dignetur in
luminare et aperire aures cordis
nostri. et liberare nos de angustia
et de potestate diaboli. Ipse
nos adiubet et confortet et per
ducat nos ad uitam eternam.
Qui regnat sine fine cum patre et spiritu sancto.

Lectio sancti euangelii secundum lucam.

In illo tempore dixit ihesus discipulis suis.
Beati oculi qui uident que uos uidetis
et reliqua. Homelia.

Ante aduentum domini fratres karissimi
multi prophete et reges cupi
ebant uidere dominum. Cupiebat
uidere rex dauid cupiebat
et ysaias propheta et iheremias.
Tamen non uiderunt eum
ambulantem super terram et
predicantem. sicut apostoli fecerunt.
Sed postmodum uiderunt in spiritu.
Inde dixit. Beati oculi qui
uident que uos uidetis. Et
aliter potest intellegi de istam
parabola. Apostoli habebant oculos
spiritales quia nolebant terrena
respicere sed celestia. Simili
ter et aures. quia nolebant uerba
uana audire. sed semper uerbu diui
nu audiebant et predicabant.
et exemplum monstrabant.
Habeamus fratres sicut illi nos habeamus
oculos spiritales et non audiamus
detractiones nec uana mundi
sed diuina scriptura. et impleamus
in operibus bonis. quia nihil est
qui audit et non facit. Unde
apostolus ait. Non auditores legis
iusti sunt apud deo
sed factores. Iste legisperitus
qui dominum temptabat rogabat de bono
quod debet agere. Ille de bono
non cogitabat nec oculos habe
bat spiritales nec aures. sed iustifi
care se uolebat. Deinde glo

quaerebat foris. sed dominus pater ius
et misericors quoniam sciat an
te quam sibi nata dixit ei. In
lege quid scriptum est quomodo
legis. ille respondit. In pri
mis dominum diligere ex toto corde.
ex tota mente. et ex tota anima.
et proximum tuum sicut te
ipsum. Et dominus dixit ei. Recte
respondisti. hoc fac et uibes.
Iste legis peritus si hoc habuis
set in corde. et in operibus quod
in lingua proferebat. utique
uiberet in uitam aeternam.
Sic et unusquisque homo non debet
in uanum querere laudem dei.
sed in fide recta et in operibus
bonis. diligat deum ex toto corde.
et sine toto corde non sine to
animo. non sine tota mente.
non sine totis uirtutibus. Sed quod deum
diligis et quidquid facis de bono.
propter deum fac. non propter
humanam gloriam. Inde dominus ait.
Homo quidam descendebat ab
hierusalem in hiericho. et incidit
in latrones. Homo iste

adam fuit primus homo qui fuit
electus de paradiso. et uenit
in istum mundum. Hierusalem
in hebrea lingua dicitur. in
latina uisio pacis interpretatur.
Ille erat in paradiso. et uenit
in scandalum mundi. Hiericho.
interpretatur luna. Significat
mundum quia sicut luna crescit
et decrescit. ita homo nascitur
et moritur. Adam fuit in
mortalis. et postea uenit in mortem.
Adam fuit indutus claritate.
postea apparuit nudus et
uerecundiosus. Adam fuit
inter angelos de uicinio. postea
uenit inter diabolos. Adam
fuit in luce. postmodum uenit
in tenebris. Adam fuit in
requie. postea uenit in labore.
Adam fuit in gaudium. postea
uenit in luctum. Adam
fuit in sanitate. postea uenit
in fame et siti. Sic et nos fratres karissimi
faciamus ad lubanate deo. ut de
morte ueniamus ad uitam.
De aduersa mundi. ueniamus inter

(c) Real Academia de la Historia

angelos dei. De nuditate
et uerecundia. ueniunt ad clari
tatem dei. De tenebris. ueni
unt ad lucem. De tristitia. ue-
niunt ad gaudium. De
fame. ueniunt ad saturitatem.
Qui discesserit a malu operu. recu
peret per bonu operu. Tamen
adiuuante prophete et sci et electi di.
recuperati sunt ita. Semi
uiuo relicto. hoc est adam. qui nec
totus fuit in perditione mortis.
nec totus uiuus. qui recuperati
onem habuit. Sacerdos qui
dicitur qui praeterit. moyses
fuit. qui nos sedentia per lege
ueteris testamenti. Lebita
fuit aaron. qui non duxit
illos quibus adtenuit a per
uaticinium suum ad regna
celestu. Iterum uenit sa
maritanus. Iste samaritanus
xps est. quia samaritanus interpre
tatur custos xps. Inde
psalmista ait. Nisi dns
custodierit ciuitatem. In uano
uigilant qui custodiunt eum.

Iste samaritanus misericors
dns uenit in mundum et alli
gauit uulnera idest peccata
ade. et generis humani. Et
ponens in iumentum suum idest
in incarnatione sua. quia
peccata nostra ipse portauit.
et eius liuore sanati sumus. Portauit
in passione sua sustinendo
ille maledictiones et derisi
tiones et flagella corporis et
crucem patibulum. et multa alia
pro nobis sustenuit. Infun
dens oleum et uinum. Per
oleum. intelligitur misericordia.
Per uinum. ostendit a sangui
nem xpi unde redempti sumus.
Aliter. per oleum intelligitur
crismatis unctio in babtismo.
Et ulterius die protulit duos dena
rios. Primo die. passio xpi.
Secundo die. resurrectio xpi. Duo
denarii. duo precepta. idest
dilige dm et proximum. Et
aliter. Duo denarii intelleguntur
duo testamenta ueteris et noui.
Duxit in stabulum. idest congregationis

scorum factum ad unam fidem.
qui ante dispersi erant
et adorabant idola. Postea
fecit eos adorare dominum patrem in
scam ecclesiam et scam trinitatem in
unitate. Sicubulari.
apostoli fuerunt et similes eorum episcopi
et sacerdotes doctos esse debent quos dominus
iubet curam agere. ita predicare
et exemplum domini monstrare ut
qui uenerit in die iudicii reddat
unicuique mercedem suam.
Quis horum trium uidetur proximus
fuisse illi qui incidit in latrones.
Ille ad eum. Respondit legis
peritus. Qui fecit misericordiam in illo.
Ait illi ihs. Uade et tu fac similiter.
Ita uade in qua iustificatione
es iustificatus. Itaque fratres si ex
fide uenisse ad dominum. meruisse
dei gratiam accipere. Ad dandum
ita. ut ex toto corde et ex tota
anima et ex tota mente et ex totis
uiribus diligamus dominum et proximum.
ut mereamus accipere gratia
dei. et peruenire ad regna celestia.
P[er] eum qui uiuit cum deo patre et sco spu in secula seculorum.

Lectio sci euangelii secundum lucam.
In illo tempore. dum iret ihs in hierusalem. transibat
per medium samariam et galileam.
Homelia eiusdem.
Isti decem leprosi fratres quos in euan
gelio commemorat qui fuerunt
mundati. secundum istoriam fecit
dominus ista mirabilia. Tamen
ad sensum. Isti decem leprosi
significant totum genus humanum.
quod dominus sanauit per passionem suam.
Illi nouem qui noluerunt redire
et laudare dominum. significant iudeos
superbos et similes eorum. quia propter
illos uenit dominus in hunc mundum.
Et ille decimus. significat populum gentium.
Qui post quam reliquit iudeos.
abiit ad gentes que ceperunt
laudare dominum. quasi alieni erant.
qui non habebant predicati
onem. Iudei habebant legem
et prophetas. Sic et nos fratres karissimi
dominus dedit nobis exemplum ad
mundandam lepram nostram. Quid est
lepra. nisi quod paulus apostolus
in epistula sua enumerabat. Ipsa
lepra que sunt. fornicationes.

(c) Real Academia de la Historia

lite, rixe, dissensiones, veneficia,
inimicitie, blasfemia, ebrietas,
invidia, periurium, avaritia,
adulatio, inmunditia.
Qui in talia habent et inde
confessi non sunt, regnum dei
non consequentur. Et tales
non sunt purgati.
Emundemur nos fratres ab ista lepra
per confessionem. Et habeamus
digne penitentie fructus, scilicet
Hoc est habeamus pacem, puritatem,
castitatem, longanimitatem,
ieiunium, elemosinam, ospi-
talitatem, gaudium, man-
suetudinem, karitatem, spem.
Qui talem habent, illi mundati
sunt a lepra et adversus eos
non est lex. Ecce iam mun-
dati estis, ad ostium et laudate
eum qui vos mundavit.
Unde dominus ait: Vade in pace,
Fides tua te salvum fecit.
Vade in pace, hoc est vade in
operibus bonis. Antea fuisti
leprosus, vade sanus et mundus.
Sic et nos fratres karissimi qui ambulavimus

in operibus leprosi, ambulemus in
bonis et mundo corde. Et
habeamus fidem rectam que
solvat nos a lepra peccati.
Et augeat in nobis fidem, spem
et karitatem, et perducat nos
in vitam eternam in secula seculorum amen.

Lectio sancti evangelii secundum matheum
In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis: Nemo potest
duobus dominis servire. Et reliqua.

Homelia eiusdem

Dominus noster admonet nos fratres
et docet quod nullus potest servire
duobus dominis. Qui diabolo serviunt
et pompis eius et divitiis mundi
que sunt mammona, non possunt
deo servire. Multi sunt qui
sub avaritia custodiunt divitias
iniquas suas, nec deo ministrant
nec proximos diligunt. Nec
paupertatem habent propter deum,
sed semper sunt in sollicitudine.
Isti tales filii sunt diaboli
et a presentia domini secreti. Et sunt
homines nec fideles et lusati et
mentiti dei. Qui quod laborant
de labore sunt et ministrant

(c) Real Academia de la Historia

et efficiunt pauperes propter dominum
sibe debilitati sibe de uestimentis
propter ut filii sunt dei: et per ipsa
dominus eos. Inde nobis dominus pre
dicat in euangelio suo. Nicil
solliciti sitis quid manduce
tis aut quid induamini
Ita nolite cogitare inde
quia pater uester scit
quid opus sit uobis. Vola
tilia celi non laborant nec
seminant nec congregant. et
alius bestius multis. et illis
pascit deus et tu homo qui sensum
habes ministrare deo et deus mi
nistrat tibi. Audi dominum di
centem. Quia si ferrum ardu
quod in clibanum ardentem
mittitur deus sic uestit. quia
uestimentum mundi pro nichilo
habet. Quia nullus homo
neque ullus sapiens debet esse in
diuitias suas nec sapientia sua
confidere nec gloriari. Faciat
quod dominus ait. Primum querite
regnum dei et iustitiam eius.
et hec omnia adicientur uobis.

Tunc primum queris regnum dei.
quando deo omnia que possides in
primis deo ministras. unde quum
inde accipies. Nolite fratres karissimi
diligere mamonas que sunt
diuitie mundi. ne forte sitis
filii diaboli. Sed diligite dominum
patrem omnipotentem qui uos
creauit. et tradidit filium
suum unigenitum pro nobis.
Ut per bona opera estis simul filii. et
in hereditate sanctorum eius uenire
mereamur. Ipso adiuuante.

Sequentia sancti euangelii secundum lucam.

In illo tempore. Ibat ihesus in ciuitatem que
uocatur naim et ibant discipuli eius.

Homelia

Multa mirabilia fecit dominus
et semper facit sine fine. Fecit
signa et prodigia quamdiu
in hoc mundo in carne humana
fuit. Mortuos suscitauit
leprosos mundauit. demones
eiecit. paraliticos erexit. mutos
fecit loqui. surdos fecit audire.
Mari et uentis fecit tacere. pecca
ta remisit et multa alia signa

(c) Real Academia de la Historia

fecit dominus. Iste est mortuus quem
resuscitavit in porta civitatis
significat homines quos resuscitat
per veram confessionem. qui muti
sunt in lingua corporis. Unde
dominus ait. Tibi dico surge.
Hoc significat qui cecidit in malo
opere in morte peccati surgat
per bonum adiutorium. Et post
hoc reddidit eum matri sue. Ita
postquam resurrexerit de vita
mala ad bonum. Qui cecidit
per adulterium. surgat per puritatem.
Qui cecidit per furtum. surgat per
abstinentiam. Qui cecidit
per luxuriam. surgat per castitatem.
Qui cecidit per mendacium. surgat
per veritatem. Qui cecidit per iram.
surgat per patientiam. Qui cecidit
per ebrietatem. surgat per
sobrietatem. Et quomodo
vidit populus illum mirabilia cepit
magnificare et laudare dicens
quia propheta magnus surrexit
in nobis. et quia deus visitavit
plebem suam. Sic et nos fratres
postquam vidimus misericordiam dei
quam dominus facit in nobis quando nos
resuscitat de vita mala ad bona
opera. laudamus et glorificamus eum
qui nos suscitat. Y al pre dominus
dignetur nos resuscitare de morte
pessima. ad vitam perpetuam.
ut cum sanctis angelis vibere valeamus
in vitam eternam. Ipso adiubante
qui cum patre et spiritu sancto
omnia regit in secula seculorum. amen.

Secundum Matheum.

In illo tempore. Dixit Ihesus discipulis suis.
Simile est regnum celorum thesauro absconso.

Homelia eiusdem.

Thesaurus iste fratres karissimi. quem dominus
adsimilavit. intelligitur sapientia dei. Ager significat mundum.
Sicut thesaurus erat in hedificatione in agro absconso. Ita
sapientia Christi lucratur homines
in vitam eternam. Emit agrum qui
relinquit omnia mundi. et
emit regnum celorum. Ieiunando.
penitendo. orando. vigilando.
elemosinam faciendo. Lebius
emitur. quam post eum possidetur.
Simile est

margaritam pretiosam · sapientiam
dei demonstrat · quam ipsi debemus
emere per bona opera et amare
et custodire · Iterum similis est
regnum celorum sagene misse in
mare · Sagena quos inuenerit
bonos et malos ad litus trahit ·
Mare · seculum demonstrat · Sagena
uerbum predicationis ostendit ·
Litus · intelligitur finis mundi ·
Ibi uenient et apparebunt qui sunt
mali et qui sunt boni ·
Bonos et electos dominus colliget in uitam
eternam · Malos et pessimos
mittet in ignem eternum · Duo
regna dei sunt · unum presens seculum
ubi boni et mali mixti sunt ·
Et aliud regnum est regnum celeste ·
ubi non sunt alii · nisi boni et
perfecti · Istum mundum fratres
debemus habere in despectum ·
quia transit · Et illum
regnum debemus amare · qui semper
erit sine fine · Habemus thesaurum
et margaritam · dei qui est
sapientia · et intelligentia ·
in corde nostro · ut ipsa gubernet nos ·
et relinquamus uitia mundi ·
Dominus dixit ad apostolos · Intellexistis
hec omnia · Et ipsi cum gaudio
dicunt · Etiam domine · quasi
adfirmassent utique domine ·
Sic et nos fratres iam intelligimus de
ista lectione quod dominus nobis
adsimilauit · qualis tribulatio
erit malis · et quale gaudium
erit bonis · Et separabunt
angeli peccatores de medio iustorum
Inde ait dominus · Omnis scriba doctus
in regno celorum · Id est omnis doctor
qui docet et implet in operibus
bonis · uocatur ad regnum celestem ·
Sic etiam qui docet et implet · quasi
lucerna que lucet et alios in
luminat · Similis est patri
familias qui profert de thesauro
suo noua et uetera · Id est quid
nunquam de nobis que fuit antea
et que presens est · et que erit in
futurum · Ut in illo die dominus
pius ut redemptor noster · dignetur
nos colligere in regnum suum in
uitam eternam in secula seculorum
Secundum lucam · Quum introisset ihesus in domum

(c) Real Academia de la Historia

Homelia.

Pius dominus ut sedentes nos non dedignatus est panem manducare cum peccatoribus. Sic fratres mei adsensum. Ille homo qui cum pauperes et peregrinos et uiduas et orfanos manducat et bibit. et illis per pauperes nomine domini ministrat. Sicut ipse ait. Quandiu uni de minoribus his minimis fecistis, mihi fecistis. In illis diebus solebant sabbatum obserbare et in illo die nullum opus faciebant nisi dilectione in atrise. Erat ibi ydropicus inflatus et podagrus. Propter hoc dixit dominus conparationem in se autem. Si cadet bos aut asinus in puteum, nonne extrahis eum inde foras. Et nullus potuit contra hoc respondere. Et tunc sanat dominus illum ydropicum in illo die sabbato. Iste ydropicus significat genus humanum quod dominus sanat per babtismum et per uerum confessionem et elemosinam. Sabbatum in aeterna perpetuitatis sequitur. Item qui sua uita in perditione per mala opera. sic per bona insecuperationis sequitur. Et ille homo qui cadit in peccato id est in infernum per multiquum. Et inde confessus est. et toto corde et agit penitentiam et elemosinam. illum extrahit deus et adiubat et prestat auxilium. Dominus ait. Cum inuitatus fueris ad nuptias, non presumas in primo loco recumbere. Iste nuptie significant aetatem presentem. ubi boni et mali mixti sunt. Qui ibi docti sunt primi et in illas nuptias in die iudicii erunt retro. Et multi sunt qui ibi extremi sunt retro, et ante conspectum domini erunt prope. Sic omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur. Sic et humiliemus nos fratres in has nuptias. ut dominus dignetur nos exaltare in regnum suum in secula seculorum. Amen.

Secundum Lucam.

In illo tempore dixit ihesus discipulis.

(c) Real Academia de la Historia

Arborem fici habebat quidam plantatam
et reliqua. Homelia

Arborem fici quam dominus noster
Ihesus Christus dicit fratres karissimi. Ista arbor
et mulier incurbata decem et
octo annis. unum sensum signifi
cant. Sicut arbor ubi dominus
fructum non inuenit. signifi
cat genus humanum quia ante
aduentum suum nullum fructum
boni operis habebat. nisi tantum
folia. id est illos qui habebant
fidem et operationes non ha
bebant. Inde scriptum est.
Fides sine operibus mortua est.
Et illi rogatores qui rogabant
ut dimisisset eum dominus in hoc
anno. significant prophetas qui
ante aduentum domini rogabant
pro genere humano. Et nunc
in presentia orant. Cophinus
stercoris significat recordatio de
peccata uel ipsi predicent
et faciunt eos recordare illorum
peccata. Et nos timere debemus
fratres de quo postea subdicit:
Et si in illo die quando uenerit
fructum non inuenerit
in eum. succide eum et mitte
in ignem eternum. Ita qui in
hoc seculo noluit recordare peccata sua
nec confessionem dare nec fructus
bonos facere. In illa die erit
missus in igne inextinguibili.

Similitas mulieris incurbata
decem et octo annis. signifi
cat seculum quia ante aduentum
domini erat incurbata. Hoc est
adorabat terrena et creaturas
et non adorabat creatorem.
Uenit dominus et erexit eam ad celestia
per baptismum. et dedit ei
exemplum ut despiciat terrena
et erigat se ad celestia.
Sic et unusquisque frater qui fuit in
curbatus ad terrena mundi
per mala opera. erigat se
ad celestia per bona opera.
Audiat prophetam dicentem. In illa
die plangent se omnes tribus terre.
Non dixit tribus celi. Tribus celi sunt
qui ad celestia attendunt. et
tribus terre sunt. qui terrena
colunt. Decem et octo annis qd q:

(c) Real Academia de la Historia

In uetere lege fiebat de bono per decem uerba legis fiebat. Et quicquid in noba lege fit de bono, de octo beatitudines fit. Ista mulier secundum istoriam ut decem et octo annis fuit sanata et erecta.

Sic et unusquisque qui decem uerba legis et octo beatitudines suscitat ad uitam aeternam. Ipse redemtor noster qui hanc mulierem sanauit et erexit. Ipse nos sanet et erigat. qui uiuit cum patre et spiritu sancto. Lc secundum Matheum. In illo tempore: accesserunt ad Ihesum saducei et reliqui. Hō.

Audiuimus fratres in lectione euangelica quod legis doctor dominum interrogabat pro temptationis causa quid esset magnum mandatum.

Iste plus interrogabat pro temptationis causa quam pro operatione. Interrogabat quod nolebat adimplere. Uolebat se [illegible], sed tamen incecidit in sua temptatione. Sed pius dominus et misericors ad suam interrogationem dignatus fuit respondere dicens: In primis diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua. Hoc est primum et maximum mandatum. Secundum autem diliges proximum tuum sicut te ipsum. In his duobus mandatis tota lex pendet et profete. Unusquisque homo fratres karissimi in primis dominum deum suum debet diligere in omnibus bonis, in animo puro, in mente perfecta, et proximum suum sicut semet ipsum. qui hoc facit omnem scripturam et prophetarum et legem domini adimplet. Si nos interrogamus quid est magnum mandatum in lege domini, ipse nobis insinuat et admonet.

Non debemus interrogare pro temptationis causa, nisi pro mandato domini custodire in quantum possumus. Dominus interrogabat eos:

Quid uobis uidetur de Christo cuius filius est. Dicebant quod Dauid.

Putabant eum secundum carnem quod filius fuisset Dauid et purus homo esset. Non credebant quod Deus homo erat. propterea respondit dominus

(c) Real Academia de la Historia

contra illos dicens. Et quomodo
dauid in spiritu uocat eum dicens.
Dixit dominus domino meo sede ad dexteris meis.
donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. Dauid rex in sua
persona uocabat dominum patrem
omnipotentem. et filium suum unigenitum.
Quando dicebat dixit dominus. hoc est
deus pater. Domino meo. id est filius
patris. quem misit in hunc
mundum redimere genus humanum.
qui pro nobis passus fuit. et
nos de suo sancto sanguine redemit.
Et postquam istam loquutionem
audierunt quod dominus sapi
enter respondit contra eos. nemo
amplius poterat respondere
contra hoc. Nec ullus fuit
ausus amplius ei respondere
uel interrogare. Tunc ait dominus
ad illos. Sedent scribe et
pharisei super kathedram moysi.
Que eum dixerint facite. Secundum
opera eorum nolite facere. In illis
diebus fratres. solebant illi mali sacerdo
tes. non tantum ordinem sacerdo
tii. em pro deo uel pro saluare animas

accipere. nisi tantum ut magistri
fuissent uocati. et eorum populo
honorati. Et in kathedris sedere
et magnificare fimbrias. et dila
tare filacteria. et recumbere in
primo loco. Alligabant onera
inportabilia. id est ut nunquam dabant
populo tale preceptum magnum.
quod ipsi nolebant facere. nec
minimum mandatum obserbare.
Dicebant et non faciebant.
Propterea dixit dominus. Que eum
dixerint. facite. Secundum opera eorum
nolite facere. Istum parabolum
fratres nos oportet timere. Quia
multi sunt episcopi et sacerdotes. quod
peius est. qui plus in naturali sa
cerdotali ordine. pro lucro terreno
et uana gloria huius mundi. quam
pro desiderio celesti et lucro
animarum. Tamen illi patres
homines boni et perfecti. ut tantum dum
et faciunt quod predicant et
docent. et opera mala non faciunt.
Quia unusquisque onus suum portabit.
Et uos fratres. nolite magistri uocare
super terram. quia magister uester.

(c) Real Academia de la Historia

unus est deus. Nec sibi uocari magistri.
quia magister uester unus est xps. Sic
unusquisque eps uel sacerdos qui se
exaltat. et desiderat uideri uel
esse in hoc seculo uel magister
uocari. erit humilis coram
deo et angelis eius. Et qui se
humiliat. erit exaltatus in
conspectu domini dei sui. Repetamus
quod superius diximus. secundum
spiritalem sensum. Kathedra
... intellegitur lex mosi.
Filacteria. ostendunt decem
uerba legis. Fimbria mi
nora mandata ostendit.
Adtendamus legem domini et mandata
eius. et obseruemus eum quantum
possumus. et diligamus dominum deum
nostrum. et proximum nostrum sicut nos
metipsos. Et inuocemus magistrum
nostrum dominum celestem patrem. et patrem
nostrum xpm filium dei altissimi.
Ipse nos gubernet et adiubet et p
ducat ad perennem regnum. ut
celestia regna. qui sedet ad dexteram
patris. et regnat cum eo
in unitate spiritus sancti in secula seculorum amen.

S. ch. In illo tempore. Ascendens Ihesus in nauicula
transfretauit. et uenit in ciuitatem suam.

Secundum historiam fratres
dns in nauem ascendit. et sanauit
paraliticum sanitate in corpore.
et in animo. Tamen illi inuidiosi
pessimi iudei blasfemabant.
Quis potest dimittere peccata nisi
solus deus. Illi non credebant
quia deus et homo erat. et potestatem se
habebat dimittere peccata.
Dns ait ad illos. Quid est facilius
dimittere peccata; an dicere
surge et ambula. Tunc ille
paraliticus. accepit lectum
suum et abiit in domum suam
sanatus. Significat totum.
Ille paraliticus ostendit genus
humanum qui in peccato iacebat.
Sed postquam dns noster uenit. ...
... per ... et peccatis
... Et nunc semper cotidie
sanat qui per fidem bonam ueniunt
ad eum. Et nos dilectissimi fratres
magnificemus dominum et inuocemus.
qui liberat nos a peccatis nostris. et
quotidie in celum ascendit. Ita

In proto katholico et fidele.
In presenti sunt et iustificet. qui illum
pusillum cum sua natiuitate et perducat
nos in uitam eternam. Ipse prouidebat
bante qui uiuit et regnat cum patre
et spiritu. Secundum Iohannem.

In illo tempore: Dixit ihesus discipulis suis. Si
mile est regnum celorum homini regi qui fecit
nuptias filio suo. et reliqua.
Homo iste rex est qui fecit nuptias
filio suo. deus omnipotens est. Qui fecit
nuptias filio suo unigenito.
Id est quando uoluit in utero uirginis
marie ubi coniunctus fuit secundum carnem.
et per ipsos nuptias sumus inuitati
ad secundas nuptias in die iudicii.
Et quod pertinet. Inueniet semper peccu
sum. Tales sunt qui dicunt
uillam emi. non possum uenire.
Ista excusatio. superius demonstrat.
Ille semper nos uocat et nos per excusum.
Vocat per prophetas. uocat per semet
ipsum. uocat per apostolos. uocat
quotidie per doctores ecclesie. Quid
dicturi erimus fratres in illa die
ad ipsum dicentem. Tauri mei
et altilia occisa sunt. sed qui

Inuitati erant non sunt digni.
Per tauros intelligitur uetus.
Per altilia intelligitur noua.
Et aliter potest intelligi duo
precepta. Per altilia intelligitur
dilectio dei. Per tauros dilectio
proximi. Per prandium presens
uita de non sequitur. Per cenam
futura uita. In presenti uita pariter est
prandium. Id est multitudo sapientie
scripturarum scripturarum. Et per cenam
futura gloria. In illas nuptias
ueniunt boni et mali. Ad malos
dicit. Amice. quomodo huc
intrasti non habens uestem
nuptialem. Amice et non amice.
Amice. propter inscriptionis causam.
Non amice. propter mala opera.
Non habens uestem nuptialem.
Id est non habens fidem neque caritatem.
At ille obmutuit. Id est obmutuit
cum omni actione. et uerecundia
et contumeliis descendit cum diabolo
in infernum et socii eius. Timeamus
fratres karissimi. nulla nos excusatio separet a
uerbis domini. Nulla nos separet
... luxuria. nulla rapina

(c) Real Academia de la Historia

nulla uetustate. Preparemus nos
ut in illo die habeamus uestem nup
tialem. Fidem et karitatem:
ut non simus reprobati a regno dei.
Sed cum ipso dno nostro ihu xpo mere
amur permanere in regno suo.
Y adsit omps pater qui filio suo nun
tiauit nuptias et cum prepurauit.
et illum pro nobis tradidit. Ipse
nos adiubet et augeat in nobis
fidem et karitatem. Per dnm
nostrum ihm xpm. qui cum eo uiuit
et regnat in unitate sps sci in secula
seculorum. Sedm Iohannem.
In illo tempore. Erat quidam regulus cuius filius
infirmabatur. capharnaum. et relqa. Hom.
Plus frs karmi rogabat centurio pro
serbo suo. quam regulus pro filio suo.
quid aliud intellegitur: nisi pietas
nostra. A superbis elongatus est.
Ad humiles adpropinquat. Ad
domum centurionis propter humili
tatem descendit dns. Filium
reguli [illegible]
Dixit: Vade. filius tuus uiuit.
Ad puerum centurionis ait: Ego
ueniam et curabo eum. Rogemus frs
ipsum in nos: qui humilis erat coram
deo. In illo habitat dns. Itaque et
nos frs deprecemur dnm. per hu
militatem. ut ipse dns sanctificet nos
et uiuificet: et credamus et confi
teamur mirabilia eius. Unde ipse
ait: Qui crediderit et babtizatus
fuerit. saluus erit. Credamus
dnm nsm ihm xpm pro nobis passum
et crucifixum: Et uerum dm
et uerum hominem sedentem ad
dexteram patris. et uenturum
iudicare uiuos et mortuos.
et reddere unicuique secundum opera sua.
Et credamus in eius sca predicatione
euangelica. et obediamus ei.
Y apparitum obedientiam. mereamur
peruenire ad gloriam eternam.
Ipso adiubante qui cum patre et spu sco
Lc. f. Sedm Lucam. In illo tempore.
dixit ihs discipulis suis. Simile est regnum
celorum homini regi. qui uoluit rationem ponere
cum seruis suis et relqa. Sexgsa. Hom.
Audistis fratres dilectissimi
quomodo dns adsimilauit
regnum celorum quasi regi qui uoluit
rationem ponere cum seruis suis.

(c) Real Academia de la Historia

Iste est. dominus omnipotens est. qui debebat
decem milia talenta. id est hii sunt
potestates mundi qui multa
peccata committunt contra deum.
Et alii conservi sunt homines pau-
peres. qui subiecti sunt ad homines
potentes. Tamen illi potentates
volunt ut deus dimittat illorum
peccata multa. Et illi nolunt
dimittere contra pauperes qui
minora committunt contra illos.
Et nolunt adimplere verbum domini
qui ait. Dimittite et dimittetur
vobis. Sed quomodo peccant
tradent eos in tribulatione et
angustia. et flagella corporis.
Modo sequitur. Audientes hoc
servi. et renuntiant ad domino suo.
Servi isti qui renuntiant. angeli sunt.
qui semper renuntiant quod agunt
de bono. aut de malo. Unusquisque
homo. angelum dei habet ministrum
quando bene agit. Et quando
male. habet angelum maligni.
qui renuntiat quod de malo. Inde
ait angelus rafael ad tobiam.
Quando sed debant censum ad regem
censum denarium. et in ipso denario
habebat imaginem caput imperatoris
et titulum scriptum in circuitu
nominis cesaris. Et propter hunc
causum in atrio gubernatum.
Et si dixisset quod non illi dixissent
quod contradicator legis erat.
Sed prius dominus ait ad illos. Ostendite
mihi numisma census. Et
ostenderunt ei illi denarium.
Dixit illis. Cuius est imago haec
et superscriptio. Dixerunt.
Cesaris. Ait dominus. Reddite ergo
que sunt cesaris. cesari. Et que
sunt dei. deo. Pius dominus ac redemptor
noster ihesus christus. quamdiu in carne
humana in mundo fuit. noluit
auferre honorem regis et sacerdotis.
quia non venit legem solvere. sed
adimplere. Repetimus fratres quod
superius diximus. Istam imago
intelligitis genus humanum.
Quia ad imaginem dei facti sumus.
et habemus titulum christianum.
Omnes christiani. ex christo nomen acceperunt.
Sic et unusquisque homo fratres karissimi qui
imago et christianus habeat opera christiana

que in babtismo promisimus
abrenuntiare diabolo et omnibus
operibus eius et omnibus pompis eius. Ista
unaquaque persona promisimus
et nolumus adtendere. Promisimus
abrenuntiare operibus diaboli
hoc est adulterium. furtum
falsum testimonium. ebrie
tatem. fornicationem. in
munditiam. avaritiam. de
tractiones. invidia. blasfemie.
lite. dissensiones. veneficia.
inimicitia. unaquaque per
iurium. Hec sunt opera diaboli.
Despiciamus fratres karissimi. Ista multa.
ne forte deducant nos in in
ferno. Habeamus in nos opera
spiritualia. que sunt castitas.
confessio. penitentia. ieiunium.
elemosinam. karitas. pax.
patientia. humilitas. man
suetudo. iustitia. ospitalitas.
Hoc in quantum possumus adim
plere deo adtendamus. que sunt
dicta fratres karissimi in sanctificati
one et honore. Ut ipse redemtor
noster recipiat nos in eterna secula

in regnum suum in vitam eternam.
Qui cum patre et spiritu sancto. Lectio sancti evan
gelii secundum matheum. Loquente
ihesu ad turbas. ecce princeps unus accessit
adorabat eum dicens. et reliqua. Homilia.
Loquente domino nostro et predicante.
et multa mirabilia faciente.
venit princeps unus adorabat eum
dicens. Domine filia mea modo
defuncta est. Tres mortuos
legimus resuscitasse dominum. Iste
princeps habebat filium. et ipsa
filia erat mortua. Post paululum
hora deprecabatur dominum. ut
resuscitasset eum. Et quum dominus
veniebat ad illam et cum eo turba
multa. Tunc venit una mulier
infirma que habebat profluvium
sanguinis duodecim annis. et
erogaverat per medicos omnia substan
tiam sua. et nicil accepit sanitatis.
Et tunc accessit prope [ihesum]
cogitabat in corde. si tetigero
fimbriam domini. et continuo sanata
fuit in corpore et in anima.
Et magnificabat et laudabat
dominum. Et postea pervenit ad domum

(c) Real Academia de la Historia

ubi filia principis erat mortua.
Alii quidem sciebant quia mortua
erat. Et
Tunc adprehendens dominus manum
puelle ait. Puella surge.
Et surrexit et dedit eam ad pa
trem uel ad matrem. et manduca
bat et bibebat cum eis.
Audiuimus fratres de facto secundum his
toriam dicamus de sensu spiritale.
Ista mulier et ista puella unum
sensum habent. Significant
ecclesiam que habundabat et
profluebat in iniquitatem.
Venit dominus et sanauit et resusci
tauit eam. Fimbria minima
mandata intelligitur.
Qui autem tetigerit fimbriam domini.
idest qui crediderit minora
mandata et operatus fuerit.
et ipse saluus in anima et corpore.
In die iudicii et resuscitatus
ad uitam eternam. Sic et
unusquisque homo debet deprecari
dominum suum. ut dignetur eum
resuscitare de morte ad uitam.
et sanare de infirmitate peccati.

Legimus tres mortes. Prima mors
In peccato. Secunda. In exitu
anime de corpore. Tertia
In inferno. Due possunt
redimi. Et
tertia non
potest.
Potest redi
mere quod non
descendit in in
fernum. Et peccatum que
commiserit in hoc seculo. Non
potest redimere quod in
corpore non moritur. In tantum
karitas uestra fratres karissimi quanta
mirabilia et quanta signa
et quanta exempla nobis dominus
reliquit et credamus et confidamus
in eo. Vt ipse redemtor noster
qui hanc mulierem sanauit
et illum puellum resuscitauit.
dignetur nos resuscitare et
sanare et perducere ad uitam
eternam. qui cum patre et spiritu sancto.

Lectio sancti Iohannis. In illo tempore dixit ihesus disci
pulis suis. Simile est regnum celorum homini
qui seminauit bonum semen in agro suo. et reliqua.

(c) Real Academia de la Historia

Audiuimus fratres karissimi. qualem simili
tudinem ut quale conparatione
adsimilauit regnum celorum ho
mini qui seminauit bonum
semen in agro
suo. Homo
iste dilectis
simi fratres
deus omnipotens est.
Semen est uerbum
predicationis. Ager
mundus iste est. Ybi dominus predi
cauit et docuit. et semper quo
tidie per doctores suos predicat.
Isti qui dicunt domine nonne bonum
semen seminasti in agro tuo. unde ergo
habet zizania. angeli sunt qui
de peccatum habitant mundum.
Inter doctrina dei uident zizanie.
Id est homines iracundiosos. In
uidiosos. raptores. luxuriosos.
fallaces. periuriosos. hebriosos.
omicidas. detractores. male
dicentes. fornicatores. auaros.
glutiosos et ceteris id est insatiabiles.
et cetera. Inde dicunt. Domine
doctrina tua et predicatio tua
magna est. Unde est ista
zizania. Et ait dominus. Inimicus
homo hoc fecit. Iste inimicus
homo est diabolus est. qui semper
quotidie preparat et semper semi
nat zizania qui sunt omnia mala.
Uis imus et colligimus ea. Angeli di
cunt missi. uolunt separare pecca
tores et secundulu de medio iustorum.
Sed pius dominus ait. Non ne forte
eradicetis simul et triticum
cum zizania. Expectate usque
ad messem. Id est expectate usque
ad consummationem seculi.
Quia fratres karissimi in consummatione
seculi. apparebunt quales sunt
digni. et quales sunt indigni.
et quales sunt boni et quales
sunt mali. Tunc dicet dominus
messoribus. Id est angelis. Colligite
primum zizania. et alligate
fasciculos. Id est separate pec
catores de medio iustorum.
Fasciculos ad conburendum. Id est
raptores cum raptoribus. adulteri
cum adulteris similes
mittet eos ad conburendum

(c) Real Academia de la Historia

In ignem eternum. Ihesus ad suum
congregat in horreum suum. Ita
in regnum suum in uitam eternam.
Timeamus fratres et consideremus qui in
numero zizaniorum fuit per mala
opera, sit bonis operibus in nu
mero tritici eorum, et consequatur
cum sanctis et electis dei in horreo domini.
Ut ipse dominus et redemtor noster prestet
nobis auxilium et adiutorium,
ut in uitam eternam mereamur
peruenire. Ipso adiuuante
et gubernante qui cum patre et
spiritu sancto uiuit et regnat in secula.
Secundum Matheum. In illo tempore
ambulans Ihesus iuxta mare Galilee uidit
duos fratres Simonem qui uocatur Petrus et
Andream fratrem eius. et cetera.
Dominus ac redemtor noster fratres karissimi uocauit
apostolos suos Petrum et Andream
dicens: Uenite post me. faciam uos
piscatores hominum fieri. Con
tinuo ad unam uocem dominicam reliquerunt
retia et uxores et terrena mundi.
et secuti sunt redemtorem.
Similiter Iacobus et Iohannes filii
Zebedei reliquerunt retia et secuti

et secuti sunt dominum. Quid
dicimus nos ergo fratres qui semper quotidie
uocati sumus et nolumus uenire.
Et illi statim apostoli ad unam uocem reliquerunt
omnia et secuti sunt redemtorem.
Petrus et Andreas reliquerunt uxores
et agros et omnia antiqua mundi.
Et filii Zebedei quidquid habuerunt
reliquerunt. Propterea primus
uocatus est Petrus qui primus
reliquit omnia et semper fuit fidelis
contra dominum et sapiens contra
responsionem et interrogationem
domini. Propterea respondit. Et
postmodum uenit in principalem
sedem romanam. Multi sunt
fratres karissimi qui dicunt non habeo
quod relinquam possessiones
mundi nec uxores. Certe habes
quod relinquas. Ita relinquas
temetipsum et despice mundum.
Quid aliud significant hi quattuor
discipuli Petrus et Andreas, Iacobus
et Iohannes, nisi quattuor fundamenta
ecclesie. Petrus actum in electum
demonstrat qui in Christo permanent
et in Christo edificant. Andreas.

(c) Real Academia de la Historia

uir filius decorus. Id est speciosus
et fortis in mundatione dei operibus.
Iacob supplantator. Id est qui
subplantauit uitia contra con
citationem diaboli. Johannes
gratia dei. Id est cui datum est sobrie
ubique in mundo gratia. Et gratia domini
manet cum ipsis. Omnis ecclesia
fratres. Ita quia tales fundamentum
debet habere. Quicquid hedi
ficat de bono in Christo debet edi
ficare. Quidquid in fortitudine
uel decorem quod est sponsum in
Christo habeat. Et quicquid sup
plantatio peccati uel gratia
excusationem in Christo habeat fidu
ciam et speciem. Amen dicit dominus.
Uenite post me et faciam uos pis
catores hominum. Id est faciam
uos piscatores et doctores anime.
Quodcumque ligaueris super terram
erit ligatum et in celis. Et
quodcumque solueritis super terram
erit solutum et in celis. Hoc ad
apostolos dixit et similes eorum.
Ligare per confessionem. soluere
per penitentiam. Repetimus

quod superius diximus. Petrus
et andreas. reliquerunt retia.
Id est operationes huius seculi et sequuti
sunt dominum. Quia omnis homo
cuius opera agit eius filius appellatur.
Sic et nos fratres karissimi. relinquamus in
quantum possumus. Si habes
uxorem sit tibi quasi non haben
tem. Et relinquamus omnia uitia
mundi. Ipse redemptor omnium
qui secos apostolos suos uocauit et elegit.
Ipse nos dignetur uocare et ducere
per illorum intercessionem ad regnum
eternum. Qui cum patre et spiritu sancto.
Secundum matheum. In illo tempore. Cum
sublebasset Ihesus oculos. et uidit quia
multitudo maxima uenit ad eum et dixit.
Oportet nos primum audire
et intellegere de hystoria
et de mirabilia domini. que ostendit
coram discipulis suis. et coram populo.
In illo die multitudo grandis et
magna turba ueniebant ad pre
dicationem domini de longe.
Tunc interrogabat Ihesus Filippum.
Quis potest habere hic unde nos
panis ut eos saciari possit.

(c) Real Academia de la Historia

Interrogabat pro temptationis causa. Ipse enim sciebat qui omnia scit antequam fiant quid esset facturus. Sed propterea hoc interrogabat. quia iussit responsionem dicere. Dixit quod ducentis denariis emissent panes. ut inde accepissent unusquisque parvum. Tunc dixit unus discipulus frater simonis petri. Est puer unus hic qui habet quinque panes ordeaceos et duos pisces. Et iussit dominus illos adferri. et accepit illos. et benedixit. Et fecit homines sedere super fenum hoc est super herbam. Et dedit dominus per apostolos illis manducare. de illos quinque panes ordeaceos et duos pisces. Et fuerunt saturati et repleti quinque milia hominum extra parvulos et mulieres et remanserunt duodecim cophinos pleni de illa fragmenta. Et magnificabat populus ille dicens. Quia hic est vere propheta qui venturus erat in mundo.

Iam diximus de facto. dicamus de spiritale interpretatione. Populus iste quem dominus saturavit. Intelligitur genus humanum. Et puer qui habebat quinque panes ordeaceos. ostendit populum iudeorum qui habebant quinque libros moysi. Quasi ordeacii dicuntur. quia asperitas erat legis veteris testamenti. ante adventum domini quia nullam penitentiam permittebat agere nisi vindictam retributionis. Duos pisces. duo testamenta comparantur.

Fenum. Idest luxuria que ut peccatum calcatur. Duodecim cofinos. Intelleguntur duodecim corpora apostolorum qui remanserunt pleni de spiritali doctrina et intellegentia.

Ecce nos fratres repleti sumus et saturati de doctrina domini. Liberavit nos deus pater. et misit nos in lavacro et salvavit. Qui malum operatur. agat confessionem et veram penitentiam. ut mereatur ire in vitam eternam. Et laudemus et glorificemus dominum. qui venturus est in mundum. Qui est verus deus et verus homo. Qui est mirabilis et laudabilis. et virtutis et gloriae.

(c) Real Academia de la Historia

Ipse praestet dominus noster Ihesus Christus qui
saturavit quinque milia de quinque
panibus et duobus piscibus et semper
cotidie saturat. Ipse nos dignetur
saturare in gaudio eterna cum sanctis
et electis suis. Qui cum patre et spiritu.

Secundum Iohannem. In illo tempore.

Hom.

Cum appropinquasset Ihesus Ierosolimis
et venisset Bethfage ad montem Oliveti. et reliqua.
Lectionem evangelicam fratres karissimi
audivimus. quia sedentem dominus noster
misit duos discipulos. quos videlicet
Petrum et Iohannem contra
castellum. ut solvissent asinam
et pullum cum ea. Et fecerunt
sicut praeceperat eis dominus. et adduxerunt
eam et pullum eius cum ea. Et
sedit dominus super pullum asine. et
filium subiugalem. Quantam
humilitatem dominus noster habuit
fratres karissimi audistis. Non super equum
non super iumentum asinam sedit.
nisi super asinum parvum lactantem.
Nullum sessorem portavit super se ipse
pullus antea. neque pullus eius fuit
cum asina. In tantum mansuetudine
et in tantum humilitate pro nobis fuit.

Illi autem prosternebant ramos
de arboribus in via domino. Tunc
adimpletum est quod per prophetam dictum est.
Pro fide viam domino stratus fuit et
sanitas est. Et illi infantes
laudabant et magnificabant
dicentes. Osanna filio David benedictus
qui venit in nomine domini.
Tunc adimpleta prophetia
psalmorum dicentem. Ex ore
infantium et lactantium perfecisti
laudem. Illi mali iudei volebant
illos infantes increpare. ut non
laudassent sedentem dominum. Tam
diximus de ista causa fratres. dicamus de illa
interpretatione. Castellus iste
mundus est. qui semper contra nos
est. Ille mundus detractor sive
invidiosus. Illi duo discipuli
significant doctores ecclesie.
qui semper debent solvere et predicare
populo. per orationem et confessionem.
et penitentiam et ieiunium. Et
illa asina. significat totam
ut sinagogam que fuit alligata
in veteri lege. et nunc soluta est
in nova lege. Et ille pullus.

(c) Real Academia de la Historia

significat populum humilem et man
suetum. et castum et timentem deum
uerba domini. ubi dominus sedit. et seq
ercia. Et ille populus qui proster
nebant sumos in uia. significat
omnes fideles qui ponunt fidem in Xpo.
et portant fructus operibus bonis.
Et illi mali iudei qui increpunt
illos pueros ut tacuerent. demones
qui semper uolunt nos increpare
et conturbare. Ille autem be
stie homines que fuerunt dominum sequute.
intrauerunt cum illo in templo.
Et illos quos dominus inuenit in illa
domo. uendentes. et ementes et
negotiantes. eiecit eos foras de
templo cum flagello de funiculis.
Quid aliud significat hoc; nisi illos
qui dominum sunt sequti per fidem
in operibus bonis. intrauerunt
cum illo et permanent in gloria eterna.
Et illos negotiatores mundi. eiecit
eos cum flagello in igne eterno.
et permanebunt cum diabolo
sine fine. Ita et nos oportet
timere. tam episcopos quam sacerdotes
et laicos. Episcopi debent timere.

ut non uendant gratiam quam donant
spiritus sancti. per manus inpositionem.
Similiter sacerdotes. debent seruire
ministerio. Similiter laici.
debent timere. ut nullum in domum
domini negotium faciant. nisi sicut orati
ones. Sic et nos fratres habeamus
humilitatem. habeamus castitatem.
habeamus fidem et caritatem. habeamus
fructum bonis actibus. Preparemus nos in
obuiam domini. quando est uenturus.
Preparate uiam domini. ut cum illo
mereamini intrare in gloria eterna.
Dicite laudes domini. Osanna
filio dauid benedictus qui uenit in
nomine domini. Osanna. in hebrea
lingua dicitur. In latina dicitur
saluator mundi. sicut saluat
angelos in celo. saluat populum suum
in terra. Benedictus qui uenturus est
in nomine domini. hoc est qui uenit in nomine
filio. Et qui crediderit in eo et
babtizatus fuerit. et predicatio
nem suam ostenderit et custodierit.
accepturus erit benedictionem
quando dicturus erit. Uenite
benedicti patris mei possidete regnum.

(c) Real Academia de la Historia

quod uobis paratum est ab initio
mundi. Filio dauid. Id est filius
manu fortis. Filii patris qui est
fortis et potens. Ipse dominus qui est
benedictus. ille nos benedicat
et protegat et sanctificet in operibus
bonis. et perducat nos in uitam
eternam. Qui cum patre et sancto spiritu.

Lectio sancti euangelii secundum lucam.

In illo tempore. dixit ihesus discipulis suis.
Erunt signa in sole et luna et stellis et in
terris: et reliqua. Homelia.

Dominus ac redemtor noster fratres karissimi. paratos
nos inuenire desiderat. propterea
innotuit nobis istas insignas
in sole et luna et stellis et presse
quutione gentium et confusione
latrunculis maris. Rapaces
et gentis contra gentem. et pesti
lentia et fames. Nos fratres. fre
quenter quos uidemus insignas in sole
et luna et in stellas. et gentem
contra gentem. et extremotus
persecutiones. et persecutiones
mundi. Propterea dedit dominus
insignas istas. ut qui conuersi
non fuerint in istis tribulationibus ut conuersi esse se
In asperitate. Timeat unusquisque
et conuertatur de uia mala ad
bona. Ait dominus. Cum uideritis
hec fieri. iam prope est consummatio
mundi. Audiamus qualem con
parationem adiungit dominus.
Ait. Videte ad arborem ficulneam.
et arbores quando producunt
ex se fructus prope est estas.
Sic et quando uideritis istas insignas.
scitote quia prope est regnum dei.
Propterea fratres. sicut nos oportet
timere et qui pubertate et paratos
esse. quia ipse ait. Beati
qui parati sunt. Sequitur.
Non preteribit generatio hec
donec omnia fiant. Quotidie
uidemus insignas et semper erunt
seuna. Sciatis quia prope
est dies domini magnus et tremendus.
Illum enim diem propheta in actibus
ait. Dies ire. dies ille. Dies
tribulationis. dies turbidinis.
dies clangoris. Et iterum psalmista
ait. Deus manifeste ueniet
deus noster et non silebit. Tunc
ueniet manifestatus. qui in illo

uidebit omnis caro salutare dei.
Et tabescent peccatores et uidebunt
in illo die filium dei. Non equitas.
P eccatores uidebunt eum ad ti-
morem ecaris atquum. Iusti
ad gaudium et letitiam.
I gnis in conspectu eius exardescet.
et in circuitu eius tempestas ualida.
I n illo die fratres terra ardebit et celum.
et quidquid terra ardebit. et petre
ars in uolbet. et lectum dicit.
I gnis succensus est in furore meo.
et ardebit usque ad infernum nouis-
sima. Deuorabit que terram
cum germine suo et montium
fundamenta conburet. Tunc
erit celum nouum et terra noua.
C elum erit sicut sol. Sicut
scriptum est. Et thronus eius sicut
sol in conspectu meo. Et terra
erit quasi uitrum mundissimum.
E t stellas celi cadent in illa terra
in ornamentum. Et tunc lucebit
sol septies et luna sicut sol in
stenodi. Uirtutes celorum com-
mouebuntur. Id sunt angeli.
archangeli. uirtutes. potestates.

principatus. dominationes. troni.
cherubin et seraphin. Ista nouem
ordines angelorum. facient uindictam
de peccatoribus. Et illi peccatores
uenient ad infernum. et recipient
corpus suum. et ibunt simul
cum corpus et anima in infernum.
et cruciabuntur sine fine. Timiamus fratres.
quia prope est dies ille. Audistis
quanta tribulatio. quanta
pubor. quomodo arsurus est
mundus ab ira et furore. Despicite
eum. et deo purate. quia nescitis
diem neque horam. Conuertatur se
unusquisque de uia mala ad bona.
I pse ludex et redemtor noster. inmittat
in nos timorem magnum. ut nos
inueniat beatos ut cum ipso
mereamur peruenire in regnum
suum. qui cum patre. Lec sedm
I n illo tempore. Dixit Ihesus discipulis suis parabolam hanc.
H omo quidam peregre proficiscens. uocauit
seruos suos. Homelia.
H omo iste fratres dilectissimi quem audistis
in lectione euangelica
qui peregre proficiscens. dominus
ac redemtor noster qui in carne fuit

est natus ex uirgine. et ipse xps
quando adsumsit ad celum
ascendit. quasi peregre profectus
est. Qui de mundo uenit
ad patrem. Uocauit seruos
suos. id est apostolos et doctores
ecclesie. Et tradidit illis bona sua.
id est sermonem euangelii. Uni
dedit quinque talenta. id est
quinque sensus corporis. uisus.
auditus. odoratus. gustus
et tactus. De istis quinque.
duplicauit alia quinque.
D' et audit. dicit apostolus. Claude
aures tuas. ne audias linguas
blasfemantes ut detrahentes
duo talenta. id est intel
lectus et operatio. id est qui bene
intelligit et bene operatus est.
semet ipsum lucrat et alios. et
iste lucratus est quattuor
talenta. Unum talentum.
id est totum intellectum. qui totum
intellegentiam habet. et abscondit
illa sub terra mundi. nec sibi
lucrat nec alios. Qui quinque talenta
duplicauit. meruit audire a domino

dicentem. Euge serue bone et fidelis.
id est laudo uos in die iudicii. Post
redditum temporis quando reuersus
sum et reddo rationem
qui serbistis mici et fideles fuistis
in pauca. id est in isto seculo. presente
qui paucus est. Ille qui duo
talenta habuit. similis sententiam
audit a domino. Qui unum talentum
abscondit audiuit istud. Serue
male et piger quare non fecisti
lucrum meum. Ligate eum
manibus et pedibus et mittite eum
in tenebras exteriores. illic erit fletus.
et stridor dentium. Consideremus
fratres karissimi. quia nullus homo potest
se excusare quod talentum non
habeat. Qui habet aures. non
audiat detractiones. Qui habet
oculos. non respiciat ad malum.
Qui habet linguam non maledicat
sed semper benedicat. Qui habet
manus. non furetur. sed laboret
manibus unde tribuat ad pauperes.
Y atias supra multa constituam.
in gaudium domini tui. id est in uita
que in regnum domini dinosci inuitum

eternum. Et ille malus erit
consortatus cum diabolo in inferni
pena. Id est in infernum. Unde
pius dominus nos liberare dignetur.
Qui cum patre et spiritu sancto. Lc. sci secundum
In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis.
Si quis uult post me uenire. abneget
semetipsum. et sequatur. HOMELIA

Audistis fratres karissimi. quod dominus dicit
In euangelio suo. qui exem
plum suum uult sequi.
abneget semetipsum. Id est des
piciat mundum. despiciat
uanitatem. et tollat crucem suam.
Id est accipiat cruciationem sui
corporis. quia per multas tri
bulationes oportet nos uenire
In regnum suum. Quia dominus
multas tribulationes sustinuit
pro nobis. Qui enim uoluerit
animam suam saluam facere.
perdet eam. Id est qui uoluntati
consentit perdet animam suam In
inferno. Et qui perdiderit animam
suam propter dominum. Id est qui refrenat
carnem suam. et non consentit
uoluntati sue In uitam eternam
custodiat eum. Quid prodest
fratres karissimi. si totum mundum lucretur
homo. et semetipsum mittat
In infernum. Consideremus fratres karissimi.
non consentiamus uoluntati
carnis. sed uoluntati dei. et ab
negemus nosmetipsos et sequamur
uestigia eius. Nullus commutati
one. Id est eterna mundi qui commutauerit
eternam sua. Per autem commutati
one. non debet homo animam suam
perdere. et uoluntatem eius facere.
Filius hominis uenturus est cum angelis
suis. et tunc reddet unicuique
secundum opera sua. Qui plus laborat.
plus accepturus est In illa die.
Et. Amen dico uobis. Sunt
quidam de hic stantibus qui non
gustabunt mortem. donec
uideant filium hominis uenientem
In regno suo. Uidit beatus Stefanus
dominum suum. antequam mortuus fuisset.
Uidit beatus Iohannes apostolus. Uidit
beatus Paulus apostolus. Uiderunt eum
In regno suo. antequam mortem
gustasset. Dicit exemplum
domini fratres. quia multa flagella pro nob(is)

susceptu uita. Similiter rupti
sustinuerunt. prophete et scimus
est. Et nos ergo in quantum
possumus sequamur exemplar eorum.
Ut ad Dominum nostrum mereamur uidere in
regnum suum cum gaudio et
letitia. Ipso adiubante qui
cum patre et spiritu sancto omnia secula
in secula seculorum. IN DIE
RESURRECTIONIS DOMINI. In pascha.
Lectio sancti euangelii secundum Marcum.
In illo tempore. Maria Magdalene et
Maria Iacobi et Salome. emerunt aromata
ut uenientes ungerent Ihesum. Et ualde
mane una sabbatorum ueniunt ad monu
mentum. orto iam sole. et reliqua.
Homelia sancti Gregorii
Audistis fratres karissimi. quod sancte mulieres
que Dominum fuerant secute. cum
aromatibus ad monumentum
uenerunt. Et ei quem uiuentem
dilexerunt. etiam mortuo
studio humanitatis obsequun
tur. Sed res gesta. aliquid
in sancta ecclesia significat gerendum.
Sic quippe necesse est ut audiamus
que facta sunt. quatenus cogitemus

etiam que nobis sunt ex eorum
imitatione facienda. Et nos
ergo in eum qui est mortuus credentes.
si odore uirtutum referti. cum
opinione bonorum operum Dominum
querimus. ad monumentum pro
fecto illius cum aromatibus
uenimus. Quod autem ualde
mane mulieres uenerunt ad
monumentum orto iam sole.
Id est quum iam celum ab orientali
parte albesceret. quod non fit
usque nisi solis orientis uicinitate.
Angelus autem Domini descendit de celo.
et accedens reuoluit lapidem. et
sedebat super eum. Erat autem
aspectus eius sicut fulgur. et uesti
mentum eius sicut nix.
In fulgore etenim terror est timoris.
In niue autem blandimentum
candoris est permixtus. In illo
iudicio diuine discretionis
ipse quoque angelus appa[illegible]
Et accusat de sepulcro impios
terrore percuteret. ut mortuorum
in terris [illegible]. Et
ut sciatur esse Deus [illegible]

benigna consolatione refobet.
ne pabeant confortat. Insu
et quam familiari affectu. fratres
ipse qui ut scriptum est eius. Ihesum quesierit
dicit. Et quia tantum sufficit a
addidit. Moxque ipsius
honorifico ac letissimo sub
ditus ministerio. gaudium
resurrectionis et euangelizare
precepit. Et exierunt cito
de monumento cum timore et
gaudio magno. currentes nuntia
re discipulis eius.
Ille autem mulieres angelos uident
que cum aromatibus uenerunt.
quia uidelicet ille mentes su
pernos ciues aspiciunt. que
cum uirtutum odoribus ad dominum
per sancta desideria proficiscuntur.
Et ecce Ihesus occurrit illis dicens.
Auete. Ille autem accesserunt
et tenuerunt pedes eius. et adora
uerunt eum. Uidentes fratres in
domino resurgente ut mortuus uel
carnem nisi uident egentem
nec sine corruptionis. Tunc
ait illis Ihesus. Nolite timere.
Ite nuntiate fratribus meis ut eant
in galileam ibi me uidebunt.
O mira pietas saluatoris. mira
benignitas. Quos ante pas
sionem discipulos. et aliquando
et quam seruos uocare consueuerat.
hos post resurrectionem fratres appellat.
Undecim autem discipuli abierunt
in galileam in montem. ubi cons
tituerat illis Ihesus. et uidentes eum
adorauerunt. Licet quidam
dubitauerunt. sed dubitatio
eorum nostram auget fidem. Dum
manifestatus est attendit thome.
et latus lancea uulneratum.
et manus fixas demonstrauit clauis.
Et accedens Ihesus locutus est eis
dicens. Data est mihi omnis
potestas in celo et in terra.
Data est ei qui paulo crucifixus
ante. qui sepultus in tumulo.
qui mortuus iacuerat. qui
postea resurrexerat. In celo
autem et in terra potestas data est
ut qui ante regnabat in celo.
per fidem credentium regnet in terris.
Euntes ergo docete omnes gentes. baptizantes eos

(c) Real Academia de la Historia

In nomine patris et filii et spiritus sancti.

Docentes eos servare omnia quecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.

Qui usque ad consummationem seculi cum discipulis se futurum esse promittit. et illos ostendit semper esse victuros. et se numquam a credentibus recessurum.

Gaudeamus ergo et nos fratres karissimi. In hac domini nostri ihesu christi sacre resurrectionis sollemnia. magna cum alacritate et puro corde. illi reddere vota humillima. Cui beatas legimus olim mulieres preciosa obtulisse aromata. Ipsi nunc domino humilitate offeramus. et sic castitatis dilectione. pacis devotione. cor nostrum mundum corpusque nostrum. Abiciamus a nobis cum diabolo adulterio. superbiam. luxuriam. avaritiam. invidiam. iram. odium. detractionem. et vanam gloriam. Quia tunc honestate pascalis conponimus nostra iucundias. quum hanc his ablutis vitiis modestia pacis castitatis ac sobrietatis. cum decenti more adornaverit quantitatis. Nostra quoque refectio animi quum in bonis moderatur et verbis. et corpus reficiatur sobrie alimoniis ac poculis. Unde admoneo dilectissimi fratres et castos karitatem usum. ut adunati in vicem vivant. In osculo sancto conscientie pacis. hodie cum conscientia pura. pro sacra communione summenda. ad altare domini accedamus. Quia si sacra communio cum discordia summitur et invidia. non ad salutem ut medicinam. sed ad anime et corporis damnationem accipitur et ruinam.

Nos vero fratres mundo corpore et pura mente. sic christi domini sacramentum summamus. ut hic caste et sobrie iuste et pie. bonis in operibus pie veritatis floreamus. et post cum ipso domino sanctis quoque eius cum angelis et omnibus sanctis. in celesti felicitate in eternum vivamus. amen. Lectio sancti evangelii secundum iohannem. In illo tempore. Una sabbati venit maria magdalene

mane quum adhuc tenebre essent ad monu-
mentum. et reliqua. Sci gregorii pape.

Omelia. Lectio sci evangelii quam modo
fratres audistis. valde in superficie
historica est aperta. sed eius nobis
sunt mysteria sub brevitate
requirenda. Maria magdalene
quum adhuc tenebre essent venit
ad monumentum.

Maria enim auctorem omnium
quem carne viderat mortuum.
querebat in monumentum.
Et quia hunc minime invenit.
furatum credidit. Adhuc
ergo erant tenebre quum venit
ad monumentum. Cucurrit
citiusque discipulis nuntiavit.
Sed illi pre ceteris cucurrerunt.
qui pre ceteris amaverunt.
Videlicet petrus et iohannes.
Currebant autem duo simul.
Sed iohannes precucurrit citius
petro. Et venit prior ad monu-
mentum. et quum se inclinasset.
vidit linteamina posita. non
tamen introivit. Venit ergo
simon petrus sequens eum. et in-
troivit in monumentum.

Per seniorem petrum. ecclesia signifi-
catur gentium. Per iuniorem
iohannem. sinagoga iudeorum.
Venit sinagoga prior ad monu-
mentum sed minime introivit.
quia legis quedam mandata
percepit. prophetias de incarnati-
one ac passione dni audivit.
sed credere in mortuum noluit.
Venit simon petrus sequens eum
et introivit in monumentum.
quia secuta posterior ecclesia
gentium. mediatorem dei et
hominum. hominem xpm ihm
et cognovit carne mortuum.
et viventem credidit dm. Sequitur.
Et vidit linteamina posita et
sudarium quod fuerat super caput
ihu. non cum linteaminibus positum.
sed separatim involutum in unum locum.
Sudarium ergo quod super caput eius
fuerat seorsum invenitur.
quia ipsa passio redemptoris nostri
longe a nostra passione disiuncta est.
quoniam ipse sponte morti subcumbere
voluit. ad quam nos venimus inviti.

(c) Real Academia de la Historia

Tunc ergo introiuit et ille disci
pulus qui uenerat prius ad mo
numentum. Notandum est quod
in fine mundi. ad redemptoris
fidem etiam iudea colligitur.
Et uidit et credidit. Quid ergo
uidit. et quid credidit. Vidit
linteamina posita. et credidit
quod mulier dixerat de monu
mento dominum fuisse sublatum.
Nondum enim sciebat scripturas.
quia oportebat eum a mortuis
resurgere. Adhuc autem tenebre
erant in monumento. Abierunt
ergo iterum discipuli ad semet
ipsos. Id est ubi habitabant
et unde ad monumentum cucur
rerunt. Et stabat maria
ad monumentum foris plorans.
Qualis est pensandum est huius
mulieris mentem quanta uis
amoris accenderat. que a monu
mento domini etiam discipulis
recedentibus non recedebat.
Quem non inuenerat flebat in
quirendo. et amoris sui igne
succensa. eius quem ablatum
credidit ardebat desiderio.
Dum ergo fleret inclinauit se.
et prospexit in monumentum.
Et uidit duos angelos in albis
sedentes. unum ad caput et unum
ad pedes ubi fuerat corpus ihesu.
Quid est quod in loco dominici corporis
duo angeli uidentur unus ad caput
et alius ad pedes sedens. nisi
quod latina lingua angelus
nuntius dicitur. Et ille ex
passione sua nuntiandus
erat. qui et deus erat ante secula.
et homo in fine seculorum.
Requirunt mariam angeli dicentes.
Mulier quid ploras. Dicit eis.
Quia tulerunt dominum meum. et nescio
ubi posuerunt eum. Hec erat
causa maioris doloris. quod
nesciebat quo isset ad consolan
dum dolorem. Sed prope
erat hora. quo eius et que fles
uerterentur in gaudium.
Hec cum dixisset. conuersa est
retrorsum. et uidit ihesum stantem.
et nesciebat quia ihesus esset.
Qui dicit ei. Mulier quid ploras.

Quem queris. Interrogatur
doloris causa. ut augeatur
desiderium. Quatenus quem
nominaret quem quereret.
in amore eius ardentius estuaret.
Illa estimans quia ortulanus
esset. dicit ei. Domine si tu sustulisti
eum. dicito michi
ubi posuisti eum. et ego eum
tollam. Fortasse nec errando
hec mulier errauit. que ihm
ortulanum credidit. An non
et spiritaliter ortulanus erat.
qui in eius pectore per amoris
sui semina uirentia tam uirtutum
plantabat. Recte ergo
hec mulier quem querit non di
cit. et tamen dicit. si tu
sustulisti eum. Quia alteri
non putat esse incognitum.
quem sic ipsa continuo plangit
desiderio. Dicit ei ihs. Maria.
Conuersa illa dicit ei.
Rabboni. Maria ergo que
uocatur ex nomine recognoscit
auctorem. Atque eum protinus
rabboni id est magistrum uocat.

quia et ipse erat qui querebatur
exterius. et ipse qui eam interius
ut quereret docebat.
Dicit ei ihs. Noli me tangere.
In his namque uerbis ostenditur.
quod maria amplecti uoluit
eius uestigia quem recognouit.
Sed ei magister dicit. Noli me
tangere. Non quia post
resurrectionem dns tactum
renuit feminarum. cum de
duabus ad sepulcrum eius scriptum est.
Accesserunt et tenuerunt pedes
eius. Sed quare tangi non de
beat. ratio quoque additur
cum subinfertur. Nondum
enim ascendi ad patrem meum.
In corde etenim nostro tunc ihs
ascendit ad patrem. cum
equalis creditur patri.
Nam quisquis eum equalem
patri non credit. adhuc in eius
pectore ad patrem dns non
ascendit. Ille ergo ihm
ueraciter tangit. qui patri
filium coeternum credit.
Vade ad fratres meos et dic eis.

(c) Real Academia de la Historia

Ascendo ad patrem meum et ad patrem vestrum. Ad deum meum et ad deum vestrum. Quum in eum dicat et vestrum quur sic communiter non dicit nostrum. Sed discrete loquens indicat quia eundem patrem et deum dissimiliter habeat ipse quam nos. Ascendo ad patrem meum videlicet per naturam. Et vestrum per gratiam. Ad deum meum quia descendi. Ad deum vestrum quia ascendistis. Quia enim et ego homo deus mici est. Quia vos ab errore liberavi deus vobis est. Distincte ergo mici pater et deus est. quia quem ante secula deum genuit hominem in fine seculorum in tempore creavit. Venit maria magdalene annuntians discipulis. quia vidi dominum et hec dixit mici.

Ecce humani generis culpa ibi abscinditur unde processit. Quia enim in paradiso mulier viro propinavit mortem. a sepulcro mulier viris annuntiat vitam. Et dicta vivificatoris narrat. que mortifera serpentis verba narraverat. Ac si humano generi non verbis dicat sed rebus. De qua manu vobis inlatus est potus mortis. de ipsa suscipiat poculum vite.

Lectio sancti evangelii secundum lucam.

In illo tempore duo ex discipulis ibant in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab hierusalem nomine emaus. Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus que acciderant et reliqua.

Omelia beati gregorii pape.

In quotidiana vobis sollemnitate laborantibus pauca loquenda sunt. Et fortasse hec utilius proderunt. Quia sepe et alimenta que minus sufficiunt avidius sumuntur. Lectionis ergo evangelice summatim sensum tangam non per singula verba discutiam. ne dilectionem vestram valeat sermo prolixior expositionis onerare.

Ecce audistis fratres karissimi quia duobus

(c) Real Academia de la Historia

discipulis ambulantibus in uia.
non quidem credentibus. sed tamen
de se loquentibus dns apparuit.
sed eis speciem quam recognosce
rent non ostendit. Hoc
ergo egit foris dns in oculis
corporis. quod apud ipsos
agebatur intus in oculis cordis.
Ipsi namque apud semetipsos
intus. et amabant et dubi
tabant. Eis autem dns foris
et presens aderat. et quis esset
non ostendebat. De se ergo
loquentibus presentiam exibuit.
sed de se dubitantibus cogni
tionis sue speciem abscondit.
Verba quidem contulit duritiam
intellectus increpauit.
scripture sacre misteria
de ipso erant aperuit. et
tamen quia adhuc in eorum cordibus
peregrinus erat a fide. Ire se
longius finxit. Fingere
namque componere dicimus.
Unde et compositores luti
figulos uocamus. Nicil ergo
simplex ueritas per duplicitatem
fecit. sed talem se eis exibuit
in corpore. qualis apud illos
erat in mente. Probandi autem
erant si hii qui eum etsi nec dum ut dm
diligerent. saltim ut
peregrinum amare potuissent.
Sed quia esse extranei a caritate
non poterant hii cum quibus
ueritas gradiebatur. eum
ad ospitium quasi peregrinum
uocant. Quid autem dicimus
uocant; cum illic scriptum sit.
Coegerunt eum. Ex quo nimirum
exemplo colligitur. quia peregrini
ad ospitium non solum inuitan
di sunt. sed etiam trahendi.
Mensam ponunt. cibos offerunt.
Et dm quem in scripturis sacre
expositione non cognouerunt.
in panis fractione cognoscunt.
Audiendo ergo precepta di in
luminati non sunt. faciendo
inluminati sunt. quia scriptum est.
Non auditores legis iusti sunt
apud dm. sed factores legis
iustificabuntur. Quisquis
ergo uult audita intellegere.

(c) Real Academia de la Historia

festinet ea que iam intellegere potuit opere implere. Ecce dominus non est cognitus dum loqueretur. sed dignatus est cognosci dum pasceretur. Ospitalitatem ergo fratres karissimi diligite. karitatis opera amate. Hinc per paulum dicitur. Karitas fraternitatis maneat in uobis. Et ospitalitatem nolite obliuisci. Per hanc enim placuerunt quidam angelis ospitio receptis. Hinc petrus ait. Ospitales inuicem sine murmurationibus. Hinc ipsa ueritas dicit. Ospes fui et suscepistis me.

Opinata res est ualde. et seniorum nostrorum nobis relatione credita. Quidam pater familias cum toto domo sua. magno ospitalitatis studio serbiebat. Quumque quotidie ad mensam suam peregrinos susciperet. quodam die peregrinus quidam inter alios uenit. Ad mensam ducitur. Dumque pater familias ex humilitatis consuetudine aquam uellet in eius manibus fundere. conuersus urceum accepit. Sed repente eum in cuius manibus aquam fundere uoluerat. non inuenit. Quumque hoc factum secum ipse miraretur. eadem nocte ei dominus per uisionem dixit. Ceteris diebus me in membris meis. Externo autem die me in memetipso suscepisti. Ecce in iudicio ueniens dicit. Quod uni ex minimis meis fecistis. mihi fecistis. Ecce ante iudicium quum per membra sua suscipitur. susceptores suos etiam per semetipsum requirit. Et tamen nos ad ospitalitatis gratiam pigri sumus. Pensate fratres quanta ospitalitatis uirtus sit. Ad mensas uestras christum suscipite. ut uos ab eo suscipi ad conbibia

(c) Real Academia de la Historia

eatenus elevatis. Prebeat modo se peregrinis christo ospitium, ut vos in iudicio non quasi peregrinos nesciat, sed ut proprios ad regnum recipiat.

Lectio sancti evangelii secundum Iohannem.

In illo tempore Thomas unus ex duodecim qui dicitur Didimus non erat cum eis quando venit Ihesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus dominum. Et reliqua.

Homelia sancti Gregorii.

Prima lectionis huius evangelii questio animum pulsat, quomodo post resurrectionem corpus dominicum verum fuit, quod clausis ianuis ad discipulos ingredi potuit. Sed sciendum nobis est quod divina operatio si ratione comprehenditur, non est admirabilis. Nec fides habet meritum, cui humana ratio prebet experimentum. Sed hec ipsa redemptoris nostri opera, que ex semetipsis comprehendi nequaquam possunt, ex alia eius operatione pensanda sunt, ut rebus mirabilibus fidem prebeant facta mirabiliora. Illud enim corpus domini intravit ad discipulos ianuis clausis, quod videlicet ad humanos oculos per nativitatem suam clauso exiit utero virginis. Quid ergo mirum si clausis ianuis post resurrectionem suam in eternum iam victurus intravit, qui moriturus veniens non aperto utero virginis exiit? Sed quia ad illud corpus quod videri poterat, fides intuentium dubitabat.

Ostendit eis protinus manus et latus.

Palpandam carnem prebuit, quam clausis ianuis introduxit. Qua in re duo mira et iuxta humanam rationem sibi valde contraria ostendit, dum post resurrectionem corpus suum et incorruptibile et tamen palpabile demonstravit. Nam et corrumpi necesse est quod palpatur, et palpari non potest quod non

corrumpitur. Sed miro modo
atque inestimabili redemptor
noster. et incorruptibile post
resurrectionem. et palpabile
corpus exibuit. ut monstran-
do incorruptibile invitaret
ad premium. prebendo palpa-
bile. firmaret ad fidem.
Et incorruptibilem se ergo et
palpabilem demonstravit.
ut profecto esse post resurrec-
tionem ostenderet corpus suum
et eiusdem nature et alterius
glorie. Dixit eis. Pax vobis.
Sicut misit me pater. et ego
mitto vos. Qui ergo et
filius unigenitus patri est. et tamen
ad passionem mittitur. iam
et discipuli amantur a domino.
Qui tamen ad passionem mittuntur
in mundo. Iam quod dicitur
sicut misit me pater. et ego
mitto vos. Id est ea karitate
vos diligo quum inter
scandala persequutorum mitto.
qua me karitate pater diligit.
et quem venire ad tolerandas
passiones fecit. Hoc quum
dixisset. insufflavit et dicit
eis. Accipite spiritum sanctum.
Querendum nobis est. quid est
quod spiritum sanctum dominus noster et semel
dedit in terra consistens. et
semel celo presidens. Neque
enim alio in loco datus spiritus sanctus
aperte monstratur. nisi
nunc quum per insufflati-
onem percipitur. et post-
modum quum de celo venisse
in linguis variis demonstratur.
Quur ergo prius in terra discipulis
datur. postmodum de celo
mittitur. nisi quod duo sunt
precepta karitatis.
Dilectio videlicet dei. et dilectio
proximi. In terra datur spiritus
ut diligatur proximus. e celo
datur spiritus ut diligatur deus.
Sicut ergo una est karitas
et duo precepta. ita unus spiritus
et duo data. Prius a con-
sistente domino in terra. post-
modum de celo. quia in proxi-
mi amore discitur. qualiter

(c) Real Academia de la Historia

per unitatem debeat ad amorem dei.

Unde et sanctus Iohannes dicit: Qui non diligit fratrem suum quem videt, deum quem non videt quomodo potest diligere?

Et ante quidem discipulorum mentibus idem spiritus sanctus inerat ad fidem, sed tamen manifesta datione non nisi post resurrectionem datus est. Unde et scriptum est: Nondum erat spiritus datus, quia Ihesus nondum fuerat glorificatus. Unde etiam per Moysen dicitur:

Suxerunt mel de petra, et oleum de firmissima petra. Neque enim quicquam tale iuxta historiam legitur, si tota etiam ueteris testamenti series recenseatur.

Nusquam mel de petra, nusquam oleum ille populus suxit. Sed quia iuxta Pauli vocem petra erat Christus, mel de petra suxerunt, qui eiusdem redemptoris nostri facta et miracula viderunt.

Oleum vero de firmissima petra suxerunt, quia effusione spiritus sancti post resurrectionem eius ungui meruerunt. Quasi ergo infirma petra mel dedit, quando adhuc mortalis dominus miraculorum suorum dulcedinem discipulis ostendit.

Sed firma petra oleum fudit, quia post resurrectionem suam factus iam inpassibilis per sufflationem spiritus donum sancte unctionis emanavit. De hoc oleo per prophetam dicitur:

Conputrescit iugum a facie olei.

Sub iugo quippe tenebamus demonice dominationis, sed uncti sumus oleo spiritus sancti. Et quia nos gratia libertatis unxit, dominationis demonice iugum putruit.

Paulo attestante qui ait:

Ubi spiritus domini, ibi libertas. Sciendum vero est, quod hi qui prius spiritum sanctum habuerunt, ut et ipsi innocenter viverent, et predicatione quibusdam prodessent, idcirco hunc post resurrectionem domini patenter acceperunt, ut prodesse non paucis, sed pluribus possent.

Unde et in hac donatione spiritus dicitur:

(c) Real Academia de la Historia

Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. et quorum retinueritis, retenta erunt.

Libet intueri illi discipuli ad tanta onera humilitatis vocati, ad quantum culmen gloriae sunt perducti. Ecce non solum de semetipsis securi fiunt, sed etiam alienae obligationis potestatem relaxationis accipiunt. Principatum superni iudicii sortiuntur, ut vice Dei quibusdam peccata retineant, quibusdam relaxent. Sic sic eos a Deo decebat erigi, qui tantum pro Deo consenserant humiliari. Ecce qui districtum Dei iudicium metuunt, animarum iudices fiunt. et alios damnant vel liberant, qui semetipsos damnari metuebant.

Thomas autem unus de duodecim non erat cum eis quando venit Ihs.

Iste unus discipulus defuit. reversus quod gestum est audivit. audita credere noluit. Venit iterum Dominus. et non credenti discipulo latus palpandum praebuit. manus ostendit. Et ostensa suorum cicatrice vulnerum, infidelitatis illius vulnus sanavit. Quid, fratres karissimi, quid inter haec animadvertitis?

Numquid casu gestum creditis ut electus ille discipulus tunc deesset; post autem veniens audiret; audiens dubitaret; dubitans palparet; palpans crederet. non hoc casu, sed divina dispensatione gestum est.

Egit namque miro modo superna clementia, ut discipulus dubitans dum in magistro suo vulnera palparet carnis, in nobis vulnera sanaret infidelitatis. Plus enim nobis Thomae infidelitas ad fidem, quam fides credentium discipulorum profuit. Quia dum ille ad fidem palpando reducitur, nostra mens omni dubitatione postposita in fide solidatur. Sic quippe

(c) Real Academia de la Historia

discipulum post resurrectionem
non suam dubitare permisit.
nec tamen in dubitatione
deseruit. Sicut ante nativi
tatem suam habere mariam
sponsum voluit. qui tamen
ad ejus nuptias non pervenit.
Nam ita factus est discipulus
dubitans et palpans testis vere
sue resurrectionis. sicut sponsus
matris fuerat custos integerrime
virginitatis. Palpavit
autem et exclamavit. Dominus meus
et deus meus. Dicit ei ihesus. Quia
vidisti me et credidisti.
Dum ergo vidit thomas. dum
palpavit. quur ei dicitur
quia vidisti me et credidisti.
Sed aliud vidit. aliud credidit.
A mortali quippe homine di
vinitas videri non potuit.
Hominem igitur vidit. et deum
confessus est dicens. Dominus
meus et deus meus. Videndo ergo
credidit. qui considerando
verum hominem hunc deum
quem videre non poterat

exclamavit. Letificat valde
quod sequitur. Beati qui non
viderunt et crediderunt.
In qua nimirum sententia
nos specialiter signati sumus.
qui eum quem carne non vidimus
mente retinemus. Nos signati
sumus. sed si fidem nostram operibus
sequimur. Ille etenim vere
credit. qui exercet operando
quod credit. Sed quia sunt
nonnulli qui de resurrectione carnis
incerti sunt. et tunc rectius
docemus. si quaestionibus cordium vestrorum
...
occurrimus. Pauca vobis
de ipsa resurrectionis fide
loquenda sunt. Multi
etenim sicut et nos aliquando
fuimus dum carnem in putredine.
ossaque in pulverem redigi per
sepulcra conspiciunt.
reparari ex pulvere carnem
et ossa diffidunt. Sicque
apud se quasi ratiocinantes
dicunt. Quando ex pulvere
homo reducitur. quando agitur

uitentis animantis: quibus bre
viter respondemus. Quia longe
mirabilius est a deo reparari quod fuit.
quam creari quod non fuit.
Aut quid mirum si hominem
ex pulvere faciat: qui simul
omnia ex nichilo creavit. Mira
bilius namque est caelum ac terram
ex nullis existentibus condidisse:
quam ipsum hominem ex terra
reparare. Sed etenim si adtendi
tur. et in cinere redire posse
desperatur. et divine opera
tionis virtus comprehendi
quasi ex ratione queritur:
Qui scilicet haec l dicis eo in suis cogi
tationibus dicunt. quia eis
quotidiana divini miracula ex
assiduitate viluerunt. Nam
ecce in uno grano parvissimi
seminis latet tota que nasci
tura est arboris moles.
Constituamus namque ante oculos
cuiuslibet arboris mirandam mag
nitudinem. cogitemus unde
oriendo cepit. que ad tantam
molem crescendo pervenit.

Invenimus procul dubio eius originem
parvissimum semen. Consi
deremus nunc. ubi in illo parvo
grano seminis latebat fortitudo
ligni: asperitas corticis. saporis
odorisque magnitudo. ubertas
fructuum. viriditas foliorum.
Contrectatum namque seminis
granum. non est validum:
unde ergo processit ligni duritia.
Non est asperum: unde asperitas
corticis erupit. Non est
saporum: unde sapor in fructibus.
Olfactum nichil redolet: unde odor
in fructibus fragrat. Nichil
in se viride ostendit: unde
foliorum viriditas exiit.
Cuncta ergo in semine simul
latent. que tamen non simul
ex semine prodeunt. Ex semine
quippe producitur radix.
Ex radice. producuntur virgulta:
Ex virgulto. oriuntur fructus.
In fructu etiam producitur
semen. Addamus ergo. quia
et semen latebat in semine.
Quid igitur mirum si ossa

(c) Real Academia de la Historia

nervos cum carne capillos quoque reducit et pulverem. qui lignum fructus folia. in magna mole arboris ex parvo quotidie semine suscitavit sua. Cum ergo dubitans animus de resurrectionis potentia rationem querit. et rerum rerum et questiones inserende sunt. Que et incessanter fiunt. et tamen ratione comprehendi nequaquam possunt. Ut dum non valet per visionem penetrare quod conspicit. de promissione divine potentie credat quod audit. Illa ergo vobiscum fratres karissimi promissa cogitate que permanent. Que vero tempore transeunt. velut iam dimissa despicite. Ad huius resurrectionis gloriam quam in se veritas ostendit. toto intentione festinate.

Terrena desideria que ab unitate separant. fugite. Quia tanto ubique quis ad conspectum dei omnipotentis pertingit. quanto mediatoris dei et hominum singularitatem amat. Qui vivit et regnat cum patre in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum. amen.

IN VIGILIA DE ASCENSA DOMINI.

Lectio sancti evangelii secundum Iohannem.

In illo tempore sublevatis Ihesus oculis in celum dixit: Pater venit hora clarifica filium tuum. ut filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod dedisti ei det eis vitam eternam. Et reliqua.

Item omelia lectionis eiusdem beati Augustini episcopi.

Glorificatum a patre filium secundum formam servi quam pater suscitavit a mortuis et ad suam dexteram conlocavit. res ipsa indicat. et nullus ambigit christianus. sed quoniam non tantum dixit pater clarifica filium tuum. sed addidit et ut filius tuus clarificet te. Merito queritur quomodo patrem clarificaverit filius. cum sempiterna claritas patris nec diminuta fuerit in forma humana nec augeri potuerit in sua perfectione divina.

Sed in se ipsa claritas patris nec minui nec augeri potest. Apud

homines autem [illegible] de dubio mortis
sua quando illi ludebant tunc eum
modo dominus nocte sua. Nondum
uenit hora ut [illegible] ad occasum
ludebant [illegible] per mundum.
Clarifica inquid filium tuum
ut filius tuus clarificet te.
Iam quam si diceret: Resusci
ta me ut innotescas toto
orbi per me. Haec est enim
uita aeterna inquid. ut cognos
cant te solum uerum deum
et quem misisti Ihesum Christum.
Ego clarificaui te super terram.
opus consummaui quod
dedisti mihi ut faciam.
Et nunc clarifica me pater
apud temet ipsum clari
tate quam habui priusquam
mundus esset apud te.
Hoc est sicut tunc. ita et nunc:
Sicut tunc predestinati
one. ita et nunc perfectione
fiat in mundo. quod apud te
fuerat ante mundum:
Fiat in suo tempore. quod ante
omnia tempora statuisti.

Id est illam claritatem quam
habui apud te in predestinati
one tua. tempus est ut apud te
habeam etiam uiuens in de
xtera tua.
Manifestaui nomen tuum hominibus
quos dedisti mihi de mundo.
Tui erant. et mihi eos dedisti. et
sermonem tuum seruauerunt.
Nunc cognouerunt quia omnia
quos dedisti mihi abs te sunt.
quia uerba que dedisti mihi
dedi eis. Et ipsi acceperunt
et cognouerunt uere quia
a te exiui. et crediderunt
quia tu me misisti.
Quamquam et haec omnia de omnibus
futuris fidelibus dici [illegible]
specie perfecta [illegible]
ad [illegible] futuri. Sed
ut de his solis quos tunc
habebat discipulis haec [illegible]
intellegamus: illud magis
cogit quod paulo post
Cum essem cum eis. ego serua
bam eos in nomine tuo quos de
disti mihi et custodiui.

et nemo ex his periit nisi filius perditionis ut scriptura impleretur.

Iudam significans qui eum tradidit eum. Deinde subiungit:

Nunc autem ad te venio.

Inde manifestum est eum de corporali sua dixisse presentia [illegible] quum esset cum eis ego servabam eos [illegible] iam cum eis in presentia [illegible] non esset. Non longius [illegible] intellegamus de quibus dixerat [illegible] cum [illegible] in eum [illegible] crediderant [illegible] iam cepit [illegible] presentia corporali [illegible] quos fideles [illegible] fuerant ub [illegible] corporali quamquam [illegible] pater [illegible] servasse [illegible] suos. Post autem adiungit [illegible] ubi dicit.

Non pro his autem rogo sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me.

Ut manifestaret [illegible] quod non de [illegible] tempore [illegible] superius [illegible] ab illo [illegible] Manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi. Sed de his autem qui eum quum illa diceret audiebant. Iam nunc ergo videamus quid de illis quibus tunc audiebant discipulis suis dixit.

Manifestavi inquit nomen tuum hominibus quos dedisti mihi.

Illis qui me audiunt hec dicentem. Non illud nomen tuum quod vocaris deus sed illud quo vocaris pater meus.

Et sermonem tuum servaverunt. Nunc cognoverunt quia omnia que dedisti mihi abs te sunt.

Id est cognoverunt quia abs te sum. Simul enim pater dedit omnia quum genuit qui haberet omnia. Sequitur:

Pro eis non pro mundo rogo. Sed pro his quos dedisti mihi.

Mundum nunc vult intellegi qui vivunt secundum concupiscentiam [illegible] non sunt [illegible] gratie [illegible] ab illo eligantur [illegible] Non longe [illegible]

sed pro his quos ei pater dedit
rogare se dicit. Per hoc enim
quod eos illi pater (tam) dedit. fac
tum est ut non pertinerent
ad eum mundum pro quo non
rogat. Deinde subiungit.
Quia tui sunt.
Neque enim quia pater eos filio dedit
amisit ipse quos dedit. quando
adhuc filius sequatur et dicat.
Et mea omnia tua sunt. et tua mea.
Ubi satis apparet quomodo
unigeniti filii sunt omnia que
sunt patris. Per hoc utique
quod et ipse deus est. et
de patre patri est natus
equalis. Et clarificatus
sum in eis. Et iam
non sum in mundo.
et hii in mundo sunt.

(c) Real Academia de la Historia

Lectio sancti evangelii secundum Iohannem.

In illo tempore dixit Ihesus discipulis suis: Si quis diligit me sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Et reliqua.

Omelia Gregorii pape de die pentecosten.

Libet, fratres karissimi, evangelice verba lectionis sub brevi transcurrere, et post diutius in contemplatione tante sollemnitatis immorari. Hodie namque Spiritus sanctus repentino sonitu super discipulos venit, mentesque carnalium in sui amore permutavit, et foris apparentibus linguis igneis intus facta sunt corda flammantia. Quia dum Deum in ignis visione suscipiunt, per amorem suaviter arserunt. Ipse namque Spiritus sanctus amor est. Unde et Iohannes dicit: Deus caritas est. Qui ergo mente integra Deum desiderat, profecto iam habet quem amat. Neque enim quisquam posset Deum diligere, si eum quem diligeret non haberet.

Sed ecce si unusquisque vestrum requiratur an diligat Deum, tota fiducia et secura mente respondit: Diligo. In ipso lectionis exordio audistis quid Veritas dicat: Si quis diligit me sermonem meum servabit. Probatio ergo dilectionis exhibitio est operis. Hinc in epistula sua idem Iohannes dicit: Qui dicit quia diligo Deum et mandata eius non custodit, mendax est. Vere enim Deum diligimus si ad mandata eius nos a nostris voluptatibus coartamus. Nam qui adhuc per illicita desideria defluit, profecto Deum non amat, quia ei in sua voluntate contradicit.

Et Pater meus diliget eum et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus. Pensate, fratres karissimi, quanta sit sollemnitas habere in cordis hospitio adventum Dei. Certe si domum vestram quisquam dives hac prepotens amicus intraret, omni festinantia domus tota mundaretur, ne quid fortasse esset quod

oculos amici in veniat offenderet.
Tergat ergo sordes pravi operis quisquis Deo
praeparat domum mentis.
Sed videte quid Veritas dicat.
Veniemus et apud eum mansionem
faciemus. In quorundam enim
corde venit, sed mansionem
non facit, quia per compunc-
tionem quidem Dei respectum
percipiunt. Sed temptationis
tempore hoc ipsum quod con-
puncti fuerant obliviscuntur.
Sicque ad perpetranda peccata re-
deunt, ac si haec minime
planxissent. Qui ergo Deum
vere diligit, qui eius mandata
custodit, in eius corde Dominus
et venit et mansionem facit.
Quia sic eum divinitatis amor
penetrat, ut ab hoc amore
temptationis tempore non
recedat. Ille ergo vere amat,
cuius videlicet mentem delec-
tatio prava ex consensu
non superat. Nam tanto
quisque a superno amore dis-
iungitur, quanto inferius
delectatur. Unde et adhuc subditur.
Qui non diligit me sermones meos
non servat. Ad vos metipsos
fratres karissimi in-
trorsus redite.
Si vere amatis exquirite.
Nemo autem sibi aliquis credat
quidquid sibi animus sine operis
adtestatione responderit.
De dilectione conditoris lingua
mens et vita requiratur.
Numquam est Dei amor otiosus.
Operatur etenim magna si est.
Si vero operari renuit, amor
non est. Sequitur.
Sermo quem audistis non est
meus, sed eius qui misit me
Patris.
Scitis fratres karissimi quia
ipse qui loquitur uni-
genitus Filius verbum
est Patris. Et ideo sermo
quem loquitur Filius non est
Filii, sed est Patris, quia ipse
Filius verbum est Patris.
Haec locutus sum vobis apud vos
manens. Quando non
manet apud eos quia sci

(c) Real Academia de la Historia

surus celum promittit dicens.
Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummationem seculi.
Sed uerbum incarnatum et manet
et recedit. Recedit corpore
manet diuinitate. Apud eos
ergo etiam mansisse perhibetur
quia qui inuisibilis semper
potestate manet presentia corpora
li uisione recedit. Sequitur.
[Paraclitus autem spiritus sanctus quem mit
tet pater in nomine meo ille
uos docebit omnia et suggeret
uobis omnia quecumque dixero uobis.]
Nostis plurimi fratres mei quod
greca locutione paraclitus est.
Latine aduocatus dicitur
uel consolator. Qui ideirco
aduocatus dicitur quia pro
errore delinquentium apud
iustitiam patris interuenit.
Quia unius substantie cum patre
et filio exorare pro delinquenti
bus perhibetur. quia eos quos
repleuerit exorare facit.
Unde et paulus dicit. Ipse
autem spiritus postulat pro nobis

(margin: Pro quod aduocatus dicitur)

gemitibus inenarrabilibus. Minor
uidetur qui postulat quam cui
postulatur. Quomodo ergo spiritus
postulare dicitur qui minor
non est. Sed ipse spiritus postulat
quia ad postulandum eos quos
repleuerit inflammat.
Consolator autem hisdem spiritus uo
catur. qui de peccati perpe
tratione merentibus dum spem
uenie preparat ab adflic
tione tristitie mentem leuat.
De quo recte promittitur. Ipse uos
[docebit omnia.] Quia nisi
hisdem spiritus cordi adsit audi
entis. otiosus est sermo doctoris.
Nemo ergo docenti homini tri
buat quod ex ore docentis intelligit.
quia nisi intus sit qui doceat
doctoris lingua exterius in
uacuum laborat. Ecce unam
loquentis uocem omnes pariter
audiunt. nec tamen pariter
sensum audite uocis percipiunt.
Quum ergo uox dispar non sit.
cur in cordibus audientium dispar est
uocis intellegentia. nisi

(margin: k quod spiritus docet hominem)

quia per hoc quod uox loquentis communitas admonet. tamen magistros intrinsecos: qui de uocis intelligentia. quosdum specialitas docet.

De hunc unctionem sps iussus per Iohannem dicitur: Sicut unctio eius docet nos de omnibus. Per uocem ergo non instruitur. quando mens per spm non ungitur. Sed quid istam de doctrina hominum loquimur quando et ipse conditor non ad eruditionem hominis loquitur. si eidem homini per unctionem sps non loquitur.

Certe cain priusquam fratricidium opere perpetraret audiuit.

Peccasti quiesce. Sed quia culpis suis exigentibus uoce est admonitus non unctione. audire dei uerbum potuit. sed seruare contempsit.

Requirendum uero nobis est quur de eodem spu dicitur et suggeret uobis omnia. Quum suggerere esse solet minoris. sed quia suggerere esse aliquando dicimus submittere ingerere. Inuisibilis sps suggerere dicitur. Non quod nobis scientiam quam ab imo inferat. sed ab occulto.

Pacem relinquo uobis pacem meam do uobis.

Hinc relinquo. Illic do.

Sequentibus relinquo. peruenientibus do. Ecce fratres karissimi uerba sacre lectionis sub breuitate discussimus. nunc in contemplatione iuuat festiuitatis animum erigere. Sed cum lectionem euangelicam nobis et eam quae hanc antecessit apostolorum lectio recitauit. ipsa ergo aliquid in usum nostre contemplationis trahamus.

Audistis etenim quia sps scs super discipulos in igneis linguis apparuit. omniumque linguarum scientiam dedit. Quid scilicet hoc miraculo designat. nisi quod sancta ecclesia eodem spu repleta omnium gentium iam uoce loquitur. Qui uero contra deum turrem hedificare conati sunt. communionem unius lingue perdiderunt.

In his autem quidem humilitas metuebat lingue omnes unite sunt.

Hinc uero humilitas uirtutem meruit. Illic superbia confusionem.

Sed querendum nobis est quur spiritus sanctus patri et filio coeternus in igne apparuit. Quur in igne simul et linguis. Quur aliquando in columba, aliquando vero in igne monstratur. Quur super unigenitum filium apparuit in columbe specie et super discipulos in igne. Ita ut neque super dominum videretur in igne neque super discipulos monstraretur in columba. Per quattuor breviter hec que preposuimus solvendo reddamus. Patri namque et filio coeternus spiritus in igne monstratur, quia incorporeus et ineffabilis atque invisibilis ignis est deus. Attestante paulo: Deus noster ignis consumens est. Deus quippe ignis dicitur, quia per hunc peccatorum rubigo consumitur. De hoc igne veritas dicit: Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ardeat. Terra enim vocata sunt corda terrena. Que dum semper infima in se cogitationes congerunt, a malignis spiritibus conculcantur. Sed ignem dominus in terram misit, cum adflatu sancti spiritus corda carnalium incendit. Et terra ardet, cum cor carnale in suis pravis voluptatibus frigidum relinquit concupiscentias seculi presentis, et incenditur ad amorem dei.

Bene ergo in igne apparuit spiritus, quia ab omni corde quod replet torporem frigoris excutit, et hoc in desiderio sue eternitatis accendit.

In igneis autem linguis monstratus est, quia his idem spiritus quoeternus est filio, et ubi cognatio est maximum lingua cum verbo. Verbum quippe patris filius. Et quia spiritus unus est et filius, sub signo lingue his idem spiritus monstrari debuit in lingua. Vel certe quia per linguam procedit verbum, in linguis apparuit spiritus, quia quisquis sancto spiritu tangitur, dei verbum id est unigenitum filium confitetur.

Et neque se dei verbum non valet qui linguam sancti spiritus linguam habet. Vel certe in igneis linguis apparuit spiritus, quia omnes quos repleverit ardentes pariter et loquentes facit.

Linguas igneas doctores habent

Quod spiritus sanctus in igne et columba sit monstratus

De coeternitate ... et ... quoeternus

de linguis doctorum quidam

(c) Real Academia de la Historia

quousque dum in mundo predicant,
corda audientium inflammant.

Nam otiosus sermo doctoris est
si prevalet non valet incendium
amoris. Hoc doctrine incendium
ab ipso veritatis ore conceperant
qui dicebant: Nonne cor nostrum
ardens erat in nobis dum loque-
retur in via et aperiret nobis
scribturas.

Ex audito quippe sermone inar-
descit animus. Torporis frigus
recedit. Fit mens desuper no
desiderio anxia. A concupiscentiis
terrenis aliena. Amor verus
qui hanc replet in fletibus
cruciat. Sed dum talibus ardore
cruciatus ipsis suis cruciatibus
nascitur. Audire libet precepta
celestia. Et quod mandatis instrui-
mus quasi tot facibus inflammamus.
Et que torpebat prius per desiderium
ardet postmodum per ardorem.

Unde bene per Moysen dicitur:
In dextera eius ignea lex.
Sinistra quippe reprobi qui ad
sinistram ponendi sunt.

Dextera autem Dei appellantur electi.
In dextera eius ergo Dei lex ignea est,
quia electi mandata celestia
nequaquam frigido corde audi-
unt. Sed ad ea amoris incendio
inardescunt. Sermo ad aures
ducitur et mens tota sibimet
ipsa ignite dulcedinis
flamma concremantur. In
columba vero spiritus sanctus et igne
monstratus est, quia omnes quos
repleverit simplices et ardentes
facit. Simplices puritate,
ardentes emulatione. Neque
enim placere Deo valet simpli-
citas sine zelo, aut zelus sine
simplicitate potest. Hinc
ipsa veritas dicit:

Estote prudentes sicut serpentes
et simplices sicut columbe.

Qua in re notandum quod
discipulos suos nec de columba
sine serpente nec de serpente
sine columba voluit Dominus admo-
nere. Quatenus et columbe
simplicitatem astutia serpentis
accenderet, et serpentis astutiam

columbe simplicitate esse perfectos.
Hinc paulus ait. Nolite pueri
effici sensibus. Ecce astutiam
serpentis audiuimus. nunc de sim
plicitate columbe moneamur.
Sed malitia paruuli estote.
Deinde hinc de beato iob dicitur.
Erat uir simplex et rectus.
Que est autem rectitudo sine sim
plicitate. aut que est simplicitas
sine rectitudine. Quia ergo
et rectitudine docendus erat spiritus
et simplicitate. et in igne
monstrari debuit et in columba.
quatenus omne cor quod eius gratia
tangitur et ad mansuetudinis
lenitatem tranquillum et zelo iusti
tie accensum fiat. Ad extremum
uero querendum est quid est quod in ipso
redemptore nostro mediatore dei et
hominum in columba apparuit
in discipulis uero per ignem.
Certe unigenitus dei filius iudex
est generis humani. Sed quis
eius iustitiam ferret. si priusquam
nos per mansuetudinem colligeret
culpas nostras per zelum rectitudinis
examinare uoluisset.
Homo ergo pro hominibus factus
mitem se hominibus prebuit.
Noluit peccatores ferire sed colli
gere. Prius uoluit mansuete
corrigere. ut haberet quos postea
modum in iudicio saluaret.
In columbam ergo apparere super eum
debuit spiritus qui non uenerat ut
peccata iam per zelum percuteret
sed adhuc per mansuetudinem tole
raret. At contra super discipulos
in igne debuit spiritus sanctus demonstrari.
ut qui erant simplicitate omnes
uiri ipso peccatores eos contra
semet ipsos spiritalis feruor accen
deret. ut peccata que deus per mansue
tudinem pepercerat. ipsi in se per peni
tentiam punirent. Nec ipsi
quippe esse poterant sine
peccato. qui adherebant celesti
magisterio.
Iohanne attestante qui ait.
Si dixerimus quia peccatum non habemus
nos ipsos seducimus et ueritas
in nobis non est. In igne ergo
uenit in hominibus. In columba

uero apparuit in dno. qui in peccato-
ris quae pie dns per mansuetudinem
tolerat. nos per zelum rectitudinis
debemus cuncta conspicere et ardore
semper paenitentiae cremare.
Igitur per columbam sps in redemptore
monstratus est. per ignem uero in ho
minibus. Quia quantum ad nobis nisi
iudicis [illegible] se ubertas temperat.
[illegible] debet fieri nisi in firmi
tas accensu. Quattuor locis
propositionum expleta ratione
ad donum eiusdem sps contemplandum
reuertamur. De isto quippe spu
scriptum est. Sps eius ornauit celos.
Ornamenta autem celorum sunt uirtutes
predicantium. Quae uidelicet orna
menta paulus enumerat dicens.
Alii datur per spm sermo sapientiae.
alii sermo scientiae secundum eundem spm.
Alteri fides in eodem spm. alii gratia
sanitatum in uno spu. Alii operatio
uirtutum. alii prophetia. Alii
discretio spm. alii genera linguarum.
Alii interpretatio sermonum.
Haec autem omnia operatur unus atque
idem sps diuidens singulis prout uult.

Quod ergo bona sunt predicantium.
tot sunt ornamenta celorum.
Hinc rursus scriptum est.
Verbo dni celi firmati sunt et spu
oris eius omnis uirtus eorum.
Verbum etenim dni filius est patris.
Sed eosdem celos uidelicet scos
apostolos ut tota simul trinitas
hos condidisse operata (?) ostenderetur.
de sci spus diuinitate adiungitur.
Et spu oris eius omnis uirtus eorum.
Celorum igitur uirtus de spu sumitur.
quia mundi huius potestatibus
contraire non presumerent. nisi eos
sci sps fortitudo solidasset.
Qualis namque doctores sce ecclesie
ante aduentum huius sps fuerint
scimus. et post aduentum illius cuius
fortitudinis sint facti conspicimus.
Certe ipse pastor ecclesie ad cuius sacratis
simum corpus sedemus. quante de
bilitatis. quanteque formidinis
ante aduentum sps fuerit an
cilla hostiaria requisita dicat.
Vna enim mulieris uoce percussus
dum mori timuit uitam negauit.
Et tamen petrus negauit in terra

sps k
sps l
sps
D[illegible] proph[illegible]

quam latro confitetur in cruce.
Sed quis iste tante formidinis qualis
post adventum sps sancti audivimus.
Fit contemtus magistratus verbis
seniorum. Cum denuntiaretur apostolis
ne in nomine ihu loqui deberent,
petrus magna auctoritate respondit.
Obedire oportet deo magis quam hominibus.
Et rursum. Si iustum est in conspectu dei
vos potius audire quam deum ipsi
iudicate. Non enim possumus que vidimus
et audivimus non loqui. Et illi
quidem ibant gaudentes a conspectu
concilii quoniam digni habiti sunt
pro nomine ihu contumeliam pati.
Ecce gaudet petrus in verberibus qui
ante in ancille verbis timebat.
Et qui prius ancille voce requisitus
timuit post adventum sci sps vires
principum cesus premit.
Libet oculos fidei in virtutem operis
huius adtollere, atque sparsim
patres veteris ac novi testamenti
considerare. Ecce apertis fidei
oculis David. Amos. Danihel.
Petrum. Paulum. Mattheum.
intueor. Et si est iste sps qualis
artifex considerare volo, sed in ipsa
mea consideratione deficio. Implet
namque citharistam puerum david
et psalmistam eum facit. Implet
pastorem armentarium amos sicomoros
bellicantem et profetam facit.
Implet abstinentem puerum daniel
et iudicem senum facit. Implet
piscatorem petrum et predicatorem
facit. Implet persecutorem paulum
et doctorem gentium facit. Implet
publicanum mattheum et evangelistam
facit. O qualis est artifex iste
sps. nulla ad discendum mora agitur.
In omne quod voluerit mox ut tetigerit
mentem docet. solumque tetigisse
docuisse est. Nam hominis animum
subito ut inlustrat inmutat.
Abnegat hunc repente quod erat,
et exhibet repente quod non erat.
Pensemus sanctos predicatores nostros
quales odierna die repperit quales
fecit. Certe qui in uno concilio
pro iudeorum metu residebant,
nativitatis sue singuli linguam
noverant et tamen nec eamdem ipsam
linguam quam noverant aperte xpm

loqui presumebant. Venit spiritus
et in hos eos per diversitatem linguarum
docuit. Intonavit unum [illegible] auctori
tatis sono tubae. Ceperunt et in
aliena per spiritum loqui qui de illo prius
et in sua lingua loqui metuebant.
Insuper mutavit etiam eos. dispexerunt
contumeliam corporis que ante
metuebant. Vicit in eis carnalis
formidinis pro amore conditoris.
Et qui prius suis adversitatibus sub
cumbebant formidine. eis iam
preerant auctoritate. Qui ergo
in tantum eos celsitudinis culmine
erexit. quid aliud dixerim nisi
quod in terris ceterorum hominum
celum fecit. Pensate fratres karissimi
post incarnationem unigeniti
filii dei qualis sit hodierna sollemni
tas de adventu spiritus sancti. Sicut enim
illa ita quoque et haec est honora
bilis. In illa quippe deus in se
manendo suscepit hominem.
In ista vero homines venientem
desuper susceperunt deum.
In illa deus naturaliter factus est
homo. In ista vero homines per ad

optionem facti sunt dii. Si ergo
fratres carnales in morte
nolumus. hunc fratres karissimi vivificantem
spiritum amemus. Sed quia caro
spiritum nescit. dicit fortasse
carnali cogitatione apud se
aliquis. Quomodo diligere
valeo quem ignoro. Hec ergo
nos concedimus quia mens visi
bilibus intenta videre nescit
invisibilem. Nullus enim visi
bilis nisi visibilia cogitat.
Et a terrenis non vacat imagines
introrsus trahit. Dumque in
imaginibus corporis iacet surgere
ad incorporea non valet.
Unde fit ut tanto deterius erga
auctorem nesciat. quanto in cogi
tatione sua familiarius cor
porum effigiem portat.
Sed eundem videre non possumus.
Habemus aliquid quod agimus unde
latius fiat. quod cum nostre intellegentie
oculis veniat. Certe quem
ipse videre nullo modo valemus
hunc in fratribus suis videre iam
possumus. Quos dum visu conspicimus

uidere. certum nobis est. In corpore manentibus
deum uidere. Ipse autem in corpore posi-
tus uisibus corporalibus humanis oculis.

Nam et certum nostris oculis clare
solem in spera illius in candendo quis ualet
conspicere quia tactis in eius radiis
oculi reuerberantur. Sed solem
inlustratos montes aspicimus
et qualem sol ortus sit uidemus.

Quia ergo solem lustrante in se ipso
uidere non possumus. inlustratos
montes claritate ipsius uidemus.

Sanctos uidelicet apostolos qui uirtuti-
bus eminent. miraculis coruscant.
quos nati solis claritas perfudit.
Et qui in se ipso est inuisibilis.
per eos nobis quasi per inlustratos
montes se uisibilem prebuit.
Uirtus enim diuinitatis in se
quasi sol in celo est. Uirtus enim
diuinitatis in hominibus sol in terra.

Solem ergo lustrante inueniamus in terra
quem uidere non possumus in celo.

Ut ad eum in offenso pede operis per hanc
lucem gradiamur ad lucem
illam quandoque oculos et in celum
leuamus. Sed in offenso pede terram nostram istam

In caritate uigeat ut deum et proximum
in integritate diligat.

Nec deus enim uere diligitur sine proximo.
nec proximus uere diligitur sine deo.

Hinc etiam quod sicut in alio sermone
diximus bis datus spiritus secundo legitur
discipulis datus. Prius a domino
in terra degente deinde postmodum
a domino celo presidente. In terra
quippe ut diligatur proximus.
e celo uero ut diligatur deus. Sed
cur prius in terra postmodum
e celo. nisi quod patenter datur intelligi
quia iuxta Iohannis uocem qui
fratrem suum non diligit quem uidet.
deum quem non uidet quomodo
potest diligere. Diligamus ergo
proximum fratres. amemus eum qui iuxta
nos est. ut peruenire ualeamus
ad amorem illius qui super nos est.

Meditetur mens in proximo quod
exhibeat deo. ut perfecte mereatur
in deo gaudere cum proximo.

Tunc ad illam superne frequentie
letitiam peruenimus. de qua nunc
sancti spiritus pignus accepimus. si ad eum
finem tota auiditate tendamus in quo

(c) Real Academia de la Historia

sine fine letabimur. Ubi supernorum civium sociemur cetu. Ubi sollemnitas certa. Ubi requies secura. Ubi pax vera que nobis lumen non relinquetur sed ducatur. Per dominum nostrum Ihesum Christum qui vivit et regnat cum patre deus in unitate spiritus sancti per omnia secula seculorum.

Amen.

Incipit evangelium secundum Matheum.

Liber generationis Ihesu Christi filii David filii Abraham. Abraam genuit Isaac. Isaac genuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam et fratres eius. Iudas autem genuit Fares et Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esrom. Esrom genuit Aram. Aram autem genuit Aminadab. Aminadab genuit Naasson. Naasson genuit Salmon. Salmon genuit Booz de Rachab. Booz genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit David regem. David autem rex genuit Salomonem. Ab Abraham usque ad David generationes XIIII. Et a David usque ad transmigrationem Babilonis generationes XIIII. Et a transmigratione Babilonis usque ad Christum generationes XIIII. Matthan genuit Iacob. Iacob genuit Ioseph virum Marie de qua natus est Ihesus qui vocatur Christus.

Christi autem generatio sic erat. Cum esset disponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent inventa est in utero habens de spiritu sancto.

Venit Ihesus a Galilea in Iordanem ad Iohannem ut baptizaretur ab eo. Iohannes autem prohibebat eum dicens: Ego a te debeo baptizari et tu venis ad me? Respondens autem Ihesus dixit ei: Sine modo. Sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus autem Ihesus confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei celi et vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam et venientem super se. Et ecce vox de celis dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi conplacui.

Adsumsit Ihesus Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem eius et duxit illos in montem excelsum seorsum. Et transfiguratus est ante eos et resplenduit facies eius sicut sol. Vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.

(c) Real Academia de la Historia

et ecce apparuerunt illis moyses
et elias cum eo loquentes. Respondens
autem petrus dixit ad ihesum: Domine
bonum est nos hic esse. Si vis faciamus
hic tria tabernacula: tibi unum
moysi unum et elie unum. Adhuc eo
loquente ecce nubs lucida obum-
bravit eos. Et ecce vox de nube dicens:
Hic est filius meus dilectus in quo mihi
bene complacui. Ipsum audite.
Et audientes discipuli ceciderunt in
faciem suam et timuerunt valde.
Et accessit ihesus et tetigit eos dixitque
eis: Surgite et nolite timere.
Levantes autem oculos suos neminem
viderunt nisi solum ihesum. Et descen-
dentibus illis de monte precepit ihesus
dicens: Neminem dixeritis visionem
donec filius hominis a mortuis
resurgat. Accedens petrus ad ihesum
dixit: Domine quotiens peccaverit in me
frater meus dimittam ei usque septies? Dicit
illi ihesus: Non dico tibi usque septies
sed usque septuagies septies. Ideo adsimila-
tum est regnum celorum homini regi
qui voluit rationem ponere cum
servis suis. Et cum cepisset rationem

ponere oblatus est ei unus qui debebat
decem milia talenta. Cum autem non
haberet unde redderet, iussit eum
dominus eius venundari et uxorem eius
et filios et omnia que habebat et reddi.
Procidens autem ille servus rogabat eum
dicens: Patientiam habe in me
et omnia reddam tibi. Misertus est
dominus servi illius dimisit eum et debitum
dimisit ei. Egressus autem servus
ille invenit unum de conservis suis
qui debebat ei centum denarios et
tenens suffocabat eum dicens:
Redde quod debes. Et procidens conservus
eius rogabat eum dicens: Patientiam
habe in me et omnia reddam tibi.
Ille autem noluit sed abiit et misit eum
in carcerem donec redderet debitum.
Videntes autem conservi eius que fiebant
contristati sunt valde et venerunt
et narraverunt domino suo omnia que facta
fuerunt. Tunc vocavit illum dominus suus
et ait illi: Serve nequam omne
debitum dimisi tibi quoniam rogasti me.
Non ergo oportuit et te misereri conservi tui
sicut et ego tui misertus sum? Et iratus
dominus eius tradidit eum tortoribus quoadusque

(c) Real Academia de la Historia

redderet universum debitum.
Sic et pater meus caelestis faciet vobis
si non remiseritis unusquisque fratri suo
de cordibus vestris.
Et factum est cum consummasset Ihs
sermones istos migravit a Galilaea et
venit in fines Iudaeae trans Iordanen.
Et secutae sunt eum turbae multae et
curavit eos ibi. Et accesserunt ad eum
Farisei temptantes eum et dicentes.
Si licet homini dimittere uxorem suam
quacumque ex causa. Qui respondens ait
eis. Non legistis quia qui fecit ab
initio masculum et feminam
fecit eos. et dixit. Propter hoc
dimittet homo patrem et matrem
et adherebit uxori suae. et erunt duo
in carne una. Itaque iam non sunt duo
sed una caro. Quod ergo Deus coniunxit
homo non separet. Dicunt illi.
Quid ergo Moyses mandavit dari
libellum repudii et dimittere.
Ait illis. Quoniam Moyses ad duritiam
cordis vestri permisit vobis dimittere
uxores vestras. Ab initio autem non
fuit sic. Dico autem vobis. Quia
quicumque dimiserit uxorem suam
nisi ob fornicationem et aliam
duxerit moechatur. Et qui dimissam
duxerit moechatur. Dicunt ei disci-
puli eius. Si ita est causa homini
cum uxore non expedit nubere.
Qui dixit. Non omnes capiunt verbum
istud sed quibus datum est. Sunt enim
eunuchi qui de matris utero
nati sunt. Et sunt eunuchi qui
facti sunt ab hominibus. Et sunt eu-
nuchi qui se ipsos castraverunt pro-
pter regnum caelorum. Qui potest
capere capiat.

IN NOMINE DOMINI
INCIPIT LIBER
COMMENTARIORUM
SANCTI HIERONIMI
DE TRACTATU
EUANGELIUM MATTHEI

(c) Real Academia de la Historia

Plures fuisse qui evangelia conscripserunt, et lucas evangelista testatur dicens: Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem rerum que in nobis conplete sunt, sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt sermonem et ministraverunt ei. et perseverant usque in presens tempus monimenta declarant, que a diversis auctoribus edita diversarum heresium fuere principia, ut est illud iuxta egiptios et thoman et mathiam et bartolomeum, duodecim quoque apostolorum et basilidis atque appellis ac reliquorum quos enumerare longissimum est. cum hoc tantum in presentiarum necesse sit dicere. extitisse quosdam qui sine spiritu et gratia dei conati sunt magis ordinare narrationem quam historie texere veritatem. quibus iure potest illud propheticum coaptari: Ve qui prophetant de corde suo, qui ambulant post spiritum suum, qui dicunt: dicit dominus, et dominus non misit eos. De quibus et salvator in evangelio Iohannis loquitur:

Omnes qui ante me venerunt fures fuerunt et latrones. qui venerunt, non qui missi sunt. Ipse enim ait: Veniebant et ego non mittebam eos. In venientibus presumptio temeritatis, et in missis obsequium servitutis est.

Ecclesia autem supra petram domini voce fundata est, quam introduxit rex in cubiculum suum et ad quam per foramen descensionis occulte misit manum suam, similis damule hinuloque cervorum, quattuor flumina paradisi instar eructans, quattuor et angulos et anulos habet, per quos quasi archa testamenti et custos legis domini lignis inmobilibus vehitur.

(c) Real Academia de la Historia

I Primum omnium matheus est publi-
canus cognomento leui qui euan-
gelium in iudea hebreo sermone
edidit. ob eorum uel maxime
causam qui in ihesum crediderunt
ex iudeis. et nequaquam legis
umbra succedente euangelii
ueritatem seruabant.

II Secundus marcus interpres apostoli
petri et alexandrine ecclesie primus
episcopus. qui dominum quidem salua-
torem ipse non uidit. sed ea que
magistrum audierat predicantem.
iuxta fidem magis narrauit
gestorum quam ordinem.

III Tertius lucas medicus natione
syrus antiocensis. cuius laus
in euangelio. qui et ipse disci-
pulus apostoli pauli in achaie
boetieque partibus uolumen con-
didit. que dum altius repetens.
et ut ipse in proemio confitetur.
audita magis quam uisa
IIII describit. Ultimus iohannes apostolus
et euangelista. quem ihesus amauit
plurimum. qui super pectus domini
recumbens. purissima doctrine
nectarfluenta potauit.
et qui solus de cruce audire meruit.
ecce mater tua. Is cum esset
in asia et iam tunc hereticorum
semina pullularent. cerinthi et
ebionis. et ceterorum qui negant
christum in carne uenisse. quos et
ipse in epistola sua antichristos uocat.
et apostolus paulus frequenter percutit.
coactus est ab omnibus pene tunc
asie episcopis. et multarum ecclesiarum lega-
tionibus. de diuinitate saluatoris
altius scribere. et ad ipsum ut ita
dicam. dei uerbum non tam audaci
quam felici temeritate prorumpere.
Unde et ecclesiastica narrat historia.
Cum a fratribus cogeretur scribere. ita
fecisse respondisse. si indicto
ieiunio in commune omnes deum
deprecarentur. quo expleto.
reuelatione saturatus. in
illud proemium celo ueniens eructauit.
In principio erat uerbum. et
uerbum erat apud deum. et deus
erat uerbum. Hoc erat in
principio apud deum. Hec igitur
quattuor euangelia multo ante
predicata. ezechielis quoque uolumen
probat. in quo prima uisio

(c) Real Academia de la Historia

contegitur. Et in medio
sicut similitudo quattuor anima-
lium et vultus eorum facies homi-
nis, et facies leonis, et facies
vituli, et facies aquile.

Prima hominis facies Matheum
significat, qui quasi de homine
exorsus est scribere: Liber genera-
tionis Ihu Xpi filii David filii
Abraham.

Secunda Marcum, in quo vox
leonis in heremo rugientis auditur:
Vox clamantis in deserto, para-
te viam dno, rectas facite semi-
tas eius.

Tertia vituli, que evangelistam
Lucam a Zaccharia sacerdo-
te sumsisse initium prefigurat.

Quarta Iohannem evangelistam,
qui assumptis pennis aquile
et ad altiora festinans de verbo
Di disputat. Ceteraque sequen-
tia in eundem sensum profi-
ciunt. Crura eorum rectitudo
et pennatio pedum et quo cumque
sps ibat ibant et non reverte-
bantur. Et dorsa eorum plena
oculis; et scintille ac lampades

in medio discurrentes. Et rotam
in rotam et in singulis quattuor
facies. Unde et in Apocalipsin
Iohannes post expositionem viginti
quattuor seniorum, qui tenentes
citharas et fialas adorant
agnum Di, introducit fulgura
et tonitrua, et septem sps dis-
currentes, et mare vitreum, et
quattuor animalia plena oculis,
dicens: animal primum simile
leoni, et secundum simile vituli,
et tertium simile hominis,
et quartum simile aquile volan-
tis, et post paululum:

Plena erant inquit oculis et
requiem non habebant die
ac nocte dicentia: Scs scs scs
dns ds omnipotens, qui erat
et qui est et qui venturus est.

Quibus cunctis perspicue osten-
ditur quattuor tantum
debere evangelia suscipi. et
omnes apocriforum nenias mortuis
magis hereticis quam eclesia-
sticis vivis canendas. S uatisq
misos Eusebi dilectissime. cum
Romam subito navigaturus.

(c) Real Academia de la Historia

hunc tibi ut me quasi festinantem
dudum volueris: ut Mattheum
breviter exponens verbis sarcin-
atum sensibus dilatarem. Si me
mansionis tue responsionis meae. nun-
quam in paucis diebus sermonem hunc
perficerem. Primum omnium diffi-
cile esse omnes legere qui evan-
gelia conscripserunt: Deinde
multo difficilius quod obtinu-
erunt adhibito iudicio ecclesie pro-
bare. Legisse me fateor ante annos
plurimos in Mattheum Origenis
viginti quinque volumina et
totidem eius omelias.

Commaticumque interpretatio-
nis genus et Theofili Antio-
chene urbis episcopi. Commentarios
Ippoliti quoque martiris: et The-
odori Eracleote: Appollinarisque
Laodiceni ac Didimi Alexandri-
ni et Latinorum Hilarii Victori-
ni: Fortunatiani opuscula.

E quibus etiamsi parva carperem
dignum aliquid memoria scri-
beretur. Tu autem in duabus ebdo-
madibus imminente iam pascha
et inspirantibus ventis dictare
me cogis. ut quando notarii
excipiant: quando scribantur
scedule: quando emendentur. quo
spatio digerantur. ad purum
maxime cum scias me tribus
mensibus languisse. ut vix nunc
ingredi incipiam nec possim laboris
magnitudinem brevitate temporis
compensare. Igitur omissa
auctoritate veterum quos nec legendi
nec sequendi mihi facultas data
est historicam interpretationem
quam praecipue postulasti digessi
breviter. et interdum spiritalis intel-
ligentiae flores miscui. perfectum
opus reservans in posterum.

Si dum mihi vita longior fuerit:
et tu in repetendo quod promissa
compleveris. tunc nitar implere
quod reliquum est. Immo molitis
fundamentis et extructis con-
summatis parietibus. pulcherrimum
culmen imponam. ut scias quid
inter sit inter subitum dictan-
di audaciam et elucubratam
scribendi diligentiam. Certe nostri
et mendacii mei erubescere me
cogunt vocare quod praeteritis opuscula

(c) Real Academia de la Historia

tantum celebrata dicantur. U-
t a me quis alienum legere quam
condere me putauit. Nec
hoc de arrogantia et fiducia
ingenii dicatum putetis. sed quo
ostenderim tibi copiam quan-
tum apud me ualeas. qui peri-
clitari magis apud doctos
uoluerim quam tibi scedulam
postulanti quicquam negare.
Unde obsecro ut si incompositus
sermo est et non solito lapsu
fertur oratio festinationi
hoc tribuas non imperitie.
Et des exemplaria cum domum
ueneris uirgini Christi Principie
que me rogauit ut in Cantica
scriberem canticorum. a quo
opere exclusum egrotatione
diuturna per infirmitatem dis-
tulisse. hac te lege contingen-
ges. ut sicut ei ad te scriptum
subtraxeris. illa quoque ut mu-
tuo sibi postea scribenda
concludat. EXPLICIT PREFATIO

INCIPIT EXPOSITIO

EVANGELII
MATHEI

LIBER GENERATIONIS IHU XPI

In Esaia legimus. Generationem eius
quis enarrabit. Non ergo putemus
euangelium prophete esse contrarium.
ut quod ille impossibile dixit
effari hic narrare incipiat.
Quia ibi de generatione diuini-
tatis. hic de incarnatione
est dictum. A carnalibus autem
cepit. ut per hominem Deum
discere incipiamus.

Filii Dauid. filii Abraham.

Ordo preposterus. sed necessarie
commutatus. Si enim primum
posuisset Abraham. et postea
Dauid. rursus ei repetendus fuerat
Abraham. ut generationis
series texeretur. Ideo autem
ceteris praetermissis horum
filium nuncupauit. quia
ad hos tantum est facta
de Christo repromissio. Ad Abraham.
In semine tuo benedi-
centur omnes gentes. quod est Christus.

dd. de fructu uentris tui ponam
super sedem meam. Iudas autem
genuit phares et zaram de
thamar.

Notandum in genealogia sal-
uatoris nullam sanctarum scri-
pturarum assumi mulierum
sed eas quas scriptura re-
prehendit. Ut qui propter peccatores
uenerat de peccatricibus nascens
omnium peccata deleret.
Unde et in consequentibus ruth
moabitis ponitur et bethsabee
uxor urie. Naason autem
genuit salmon.

Iste est salmon princeps tribus
iude sicut in numeris legimus.
Ioram autem genuit oziam.
Ozias autem genuit ioatham.
In quarto regum uolumine
legimus de ioram hoc oziam
fuisse generatum. Quomodo
autem iosaba filia regis ioram
soror ocozie tulit ioas filium
fratris sui et eum in infanticionis
secretebatur ubi eo alii subtracta.
Cui successit in regnum filius
eius amasias. Post quem

regnauit filius eius azarias
qui appellatur et ozias.
Cui successit ioatham filius eius.
Cernis ergo quod secundum fidem
historie tres reges in medio fuerunt
quos hic euangelium preter-
misit. Ioram quippe non
genuit oziam sed ocoziam
et reliquos quos enumerauimus.
Uerum quia euangeliste pro-
positum erat tres tesseris
cedecadas in diuerso temporum
statu ponere et ioram generi
se miscuerat impiissime
iezabel idcirco usque ad tertiam
generationem eius memoria
tollitur ne in sancte natiuitatis
ordine poneretur.
Et post transmigrationem
babilonis iechonias genuit
salathiel.

Si uoluerimus iechoniam in fine
prime tesseris cedecadis
ponere in sequenti non erunt
quattuordecim sed tredecim.
Sciamus ergo iechoniam priorem
ipsum esse quem et ioachim.
Secundum autem filium non patris

(c) Real Academia de la Historia

quorum prior per cappa et moe. sequens per chi et ne scribitur quod scriptorum uitio et longitudine temporum apud grecos latinosque confusum est.

Iacob autem genuit Ioseph.

Hunc locum obicit nobis Iulianus augustus dissonantiae euangelistarum: cur euangelista matheus Ioseph filium dixerit Iacob. et lucas filium appellauerit Heli; non intellegens consuetudinem scripturarum. quod alter secundum naturam: alter secundum legem ei pater sit.

Scimus enim per hoc mosen deo iubente praeceptum. ut si frater uel propinquus absque liberis mortuus fuerit. alius eius accipiat uxorem ad suscitandum semen fratris uel propinqui sui.

Super hoc et affricanus temporum scriptor. et eusebius cesariensis in libris dias foron euangeliorum plenius disputarunt.

Genuit autem Ioseph uirum Mariae.

Cum uirum audieris. suspicio tibi non subeat nuptiarum; ut sponse uocantur uxores.

Et a transmigratione babilonis usque ad christum generationes XIIII.

Numera a iechonia. usque ad Ioseph. et inuenies generationes tredecim. Ihesum quarta decima generatio. ad ipsum christum reputabitur.

Christi autem generatio sic erat.

Quaerat diligens lector et dicat. Cum Ioseph non sit pater domini saluatoris; quid pertineat ad dominum generationis ordo deductus usque ad Ioseph. Cui respondebimus.

Primum non esse consuetudinis scripturarum ut mulierum in generationibus ordo texatur. Deinde. et unius tribu fuisse Ioseph et mariam. Unde et ex lege eam accipere cogebatur. ut propinquam. Et quod simul censentur in bethleem. ut de una uidelicet stirpe generati.

Cum esset desponsata mater eius maria.

Quare non de simplici uirgine; sed de desponsata concipitur.

Primum ut per generationem

ioseph origo mariae monstra-
retur. Secundo ne lapidaretur
a iudeis ut adultera. Tertio
ut in egiptum fugiens haberet so-
lacium. Martir ignatius
etiam quartam addidit causam
cur a sponsa conceptus sit.
Ut partus inquiens eius celaretur dia-
bolum. dum eum putat non de
uirgine. sed de uxore generatum.
Antequam conuenirent inuen-
ta est in utero habens de spiritu sancto.
Non ab alio inuenta est. nisi
a ioseph qui pene licentia mari-
tali future uxoris. omnia no-
uerat. Quod autem dicitur.
antequam conuenirent.
non sequitur. ut postea con-
uenerint. sed scriptura quid
factum non sit ostendit.
Ioseph autem uir eius cum esset
iustus. et nollet eam traducere.
uoluit occulte dimittere eam.
Si quis fornicarie coniungitur.
unum corpus efficitur. et in lege
preceptum est. non solum reos.
sed et conscios criminum obno-
xios esse peccati. quomodo
ioseph cum crimen celet uxoris.
iustus scribitur. Sed hoc
testimonium marie est. quod
ioseph sciens illius castitatem.
et ammirans quod euenerat.
celat silentio. cuius misterium
nesciebat. Ioseph fili Dauid
noli timere. accipere mariam
uxorem tuam.
Iam et supra diximus. sponsas.
uxores appellari. quod planius
liber aduersus heluidium docet.
et blandientis affectu ei per somnium
angelus loquitur. ut iustum
eum silentii comprobaret.
Simulque notandum. quod ioseph
filius esse dicatur dauid.
ut maria quoque de dauid stirpe
monstretur. Et uocabis
nomen eius Iesum. Ipse enim saluum
faciet populum suum.
Ihesus hebreo sermone. saluator
dicitur. Ethimologia
ergo nominis eius. saluator. quia
ipse saluum faciet populum suum.
Hoc autem totum factum est.
ut adimpleretur. quod di-
ctum est a domino per prophetam dicentem.

ecce virgo in utero habebit et pariet.

Proinde quod evangelista matheus dicit: In utero habebit, in propheta scriptum est: In utero accipiet. Sed propheta quia futura predicit, significat quod futurum sit, et scribit accipiet. Evangelista quia non de futuro, sed de preterito narrat, mutavit, iuxta accipiet, et posuit habebit. Qui enim habet, nequaquam accepturus est. Tale quid et in psalmis legimus: Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus. Hoc testimonium apostolus ponens, non dixit accepit, sed dedit. Quia et ibi de futuro significatum est quod accepturus esset; hic de eo narratur qui iam dederat quod acceperat.

Accepit coniugem suam et non cognovit eam donec peperit filium suum primogenitum.

Ex hoc loco quidam perversissime suspicantur et alios filios habuisse mariam: Dicentes enim primogenitum non dici nisi qui habeat et fratres. Cum mos divinarum scripturarum sit, ut primogenitum eum non vocet quem fratres sequantur, sed eum qui primus natus sit, lege superiudicatum libellum adversus helvidium.

Vidimus enim stellam eius in oriente.

Ad confusionem iudeorum: ut nativitatem Christi a gentibus discerent, oritur in oriente stella, quam futuram balaam, cuius successores erant, vaticinio noverant. Lege librum numerorum. Deferuntur autem magi stelle indicio in iudeam, ut sacerdotes a magis interrogati ubi Christus nasceretur, inexcusabiles fierent de adventu eius.

At illi dixerunt: In bethlem iude.

Librariorum error est. Putamus enim ab evangelista primum editum, sicut in ipso hebraico legimus iude, non iudee. Quia est aliarum gentium

beathleem in galilea. Lege librum
ihesu filii naue. Denique et in ipso
testimonio quod de micea
propheta ut scriptum est. Ita
habetur. et tu bethleem terra
iuda. Et apertis thesauris
suis obtulerunt ei munera
aurum. tus. et myrram.
Pulcherrime munerum sacramentum
iubencus presbyter uno uersiculo
comprehendit. Tus aurum myrram.
regique hominique deoque. Dona
dabant. (s. magi) Et responso ac-
cepto in somnis. ne redirent
ad herodem per aliam uiam.
reuersi sunt ad regionem suam.
Qui munera obtulerant domino.
consequenter responsum acci
piunt. Responsum autem
quod grece dicitur. apHNA
TEICENTE non per ange
lum fit. sed per ipsum dominum.
ut meritum ioseph priuilegii
demonstretur. Reuertun-
tur autem per aliam uiam. quia
infidelitati miscendi non erant
iudeorum. Ecce angelus domini
apparuit in somnis ioseph

dicens; surge et accipe puerum
et matrem eius. et fuge in egiptum.
Quando tollit puerum et ma
trem eius ut in egiptum transeat.
nocte tollit et in tenebris. Quan
do uero reuertitur in iudeam. nec
nox nec tenebre ponuntur in euan-
gelio. Ut adimpleretur quod
dictum est a domino per prophetam dicentem.
Ex egipto uocaui filium meum.
Respondeant qui hebreorum uoluminum
denegant ueritatem. ibi hoc in
septuaginta legatur inter-
pretibus. quod cum non inuenerint.
nos eis dicemus in osee propheta scriptum.
sicut exemplaria probare possunt
que nuper edidimus. Possumus
autem locum istum et aliter consolari.
propter contentiosos. quorum con-
suetudinem paulus apostolus
habere se denegat. et ectum
propheti; et testimonium proferimus
ex numeris. dicente balaam.
Deus ex egipto uocauit eum. gloria eius
sicut unicornis. Tunc ad
impletum est. quod dictum est
per hieremiam prophetam dicentem.
Vox in rama audita est.

(c) Real Academia de la Historia

ploratus et ululatus multus:
rachel plorans filios suos et noluit
consolari quia non sunt.
Rachel mater fuit beniamin.
in cuius tribu non est bethleem.
Queritur ergo quomodo rachel
filios iuda id est bethleem quasi
suos ploret. Respondebimus
breviter quia sepulta sit
iuxta bethleem in eufrata.
et ex eterno corpusculi hospicio
matris nomen acceperit.
Sive quoniam iuda et beniamin
due tribus iuncte erant. et herodes
preceperat non solum in bethleem
interfici pueros. sed et in omnibus
finibus eius. Per occasionem
bethleem intellegimus multos
esse cesos: etiam de beniamin.
Plorat autem filios suos et non
recipit consolationem. secundum
duplicem intellegentiam.
Sive quod eos in eternum mortuos
estimaret. sive quod con
solari se nollet: de his quos
sciret esse victuros. Quod
autem dicitur in rama. non
putemus loci nomen esse: quod est

iuxta gabaa. sed rama excelsum
interpretatur. ut sit sensus.
vox in excelso audita est. id est longe
lateque dispersa. Defuncti sunt
enim qui querebant animam
pueri. Ex hoc loco intellegimus
non solum herodem sed et sacerdotes
et scribas eodem tempore necem
domini fuisse meditatos.
Qui surgens accepit puerum
et matrem eius. Non dixit
accepit filium suum et uxorem
suam. sed puerum et matrem eius.
quasi nutricius non maritus.
Audiens autem quod archelaus
regnaret in iudea pro herode
patre suo. Multi propter ignorantiam
historie labuntur in errorem putantes
eundem esse herodem a quo in passione
dominus irridetur. et qui nunc
mortuus esse refertur.
Ergo herodes ille qui cum pilato
postea amicitias fecit huius
herodis filius est frater archelai.
quem et ipsum tiberius cesar
lugdunum que gallie est civitas.
relegavit. Fratremque eius herodem successorem
regni fecit. lege iosephi historiam.

(c) Real Academia de la Historia

Et veniens habitavit in civitate que vocatur nazareth. ut adimpleretur quod dictum est a prophetis: quoniam nazareus vocabitur.

Si firmum descripsisset posuisset exemplum. nunquam diceret quod dictum est a prophetis.

Nunc autem pluraliter prophetas vocans. ostendit se non verba descripsisse: sed sensum.

Nazareus. sanctus interpretatur. sanctum dominum futurum. omnis scriptura commemorat. Possumus et aliter dicere. quod etiam eisdem verbis iuxta hebraicam veritatem in esaia scriptum sit. Exiet virga de radice iesse. et nazareus de radice conscendet. Penitentiam agite: appropinquavit enim regnum celorum.

Primus baptista iohannes. regnum celorum predicavit. ut precursor domini hoc honoraretur privilegio.

Hic est enim qui dictus est per esaiam prophetam dicentem: Vox clamantis in deserto. parate viam domini. rectas facite semitas eius.

Animas et mentes quem preparabat. In quibus ambulaturus erat dominus. ut purus sit. In viis purissimis ambulaturum dicens: Habitabo in eis. et inambulabo. et ero eorum deus. et ipsi erunt mihi populus.

Possumus et illum locum marci evangeliste comprobare. In quo scriptum est. Evangelium ihesu christi filii dei. scriptum est in esaia propheta. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam: qui preparabit viam tuam.

Vox clamantis in deserto parate viam domini. rectas facite semitas eius.

Quod utrumque testimonium de malachie et esaie contextum sit. querimus quomodo velut ab uno esaia exemplum putemus assumptum. cui ecclesiastici plenissime responderunt. Nos autem aut nomen esaie putamus additum scriptorum vitio. quod et in aliis locis probare possumus. aut certe de diversis testimoniis scripturarum unum corpus effectum. Lege tertium decimum psalmum.

(c) Real Academia de la Historia

et hoc idem reppererit ·

Ipse autem Iohannes habebat uestimentum de pilis camelorum et zonam pelliciam circa lumbos suos · De pilis inquid habebat non de lana · Aliud austeritatis uestis indicium est · aliud luxurie mollities · Zona autem pellicia qua et cinctus fuit et Helias mortificationis signum est ·

Post quod sequitur · esca eius erat locuste et mel silvestre · Habitanti sibi in solitudine congruum est · non delicias ciborum sed necessitatem humane carnis explere ·

Potens est deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahe · Lapides autem iniquos uocat · propter cordis duritiam · Lege Ezechiel: auferam inquit a uobis cor lapideum et dabo uobis cor carneum · In lapide duritia · in carne mollitudo monstratur · Siue simpliciter deus indicat potentiam qua qui de nichilo cuncta fecerit, possit et de saxis durissimis populum procreare · Ecce securis ad radicem arborum posita est ·

Predicatio sermonis euangelici qui ex utraque parte acutus est · gladius et securis appellatur · Iuxta illud Hieremie in propheta qui uerbum domini securi comparat cedentem petram ·

Cuius non sum dignus calciamenta portare · In alio euangelio ait · cuius non sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius · Hic humilitas · ibi meritum demonstratur · Quod Christus sponsus sit · et Iohannes non meretur sponsi corrigiam soluere · ne uocetur domus eius iuxta legem Moysi et exemplum Ruth · domus excalciati ·

Ille uos baptizabit in spiritu sancto et igni · Siue quia ignis est spiritus sanctus · ut acta apostolorum docent · quod descendente sedit quasi ignis super linguas credentium · et impleatur sermo domini dicentis · Ignem ueni mittere in terram · et quid uolo ut ardeat · Siue quia in presenti spiritu baptizamur

(c) Real Academia de la Historia

et in futuro igni: a spiritu quoque huic sensui congruit. ut unius cuiusque opus qualis sit ignis probabit. **Tunc venit Iesus a Galilea in Iordanem ad Iohannem ut baptizaretur ab eo.**

Triplicem ob causam salvator ab Iohanne accepit baptismum. Primo ut quia homo natus erat. omnem iustitiam et humilitatem legis impleret. Secundo ut baptismum Iohannis comprobaret. Tertio ut Iordanis aquas sanctificans per descensionem columbe spiritus sancti in lavacro credentium monstraret adventum.

Sine modo. Pulchre dixit modo. ut ostenderet Christum in aqua Iohannem a Christo in spiritu baptizandum. Sive aliter. sine modo. ut qui formam servi assumpsi. expleam et humilitatem eius. Alioquin scito te in die iudicii meo esse baptismate baptizandum. Sine modo dicit dominus habeo et aliud baptisma quo baptizatus sum. Tu me baptizas in aqua. ut ego te baptizem pro me in tuo sanguine.

Sic enim nos implere decet omnem iustitiam.

Non addidit iustitiam legis sive nature. ut nos utramque intelligamus. Et si deus ab homine accepit baptisma. nullus a conservo accipere dedignetur.

Aperti sunt ei celi. et vidit spiritum sanctum descendentem sicut columbam venientem super se et cetera. Misterium trinitatis in baptismate demonstratur. Dominus baptizatur. spiritus descendit in specie columbe. Patris vox testimonium filio perhibentis auditur. Aperiuntur autem celi. non reseratione elementorum. sed spiritalibus oculis. quibus et Ezechiel in principio voluminis sui apertos esse commemorat. Sedit quoque columba super caput Iesu. ne quis putaret ad Iohannem vocem patris factam. non ad dominum.

Tunc ductus est in desertum a spiritu.

Real Academia de la Historia

Qua dubium quid nam sancto
spiritu. sequitur enim.
Ut temptaretur ad diabulo.
Ducitur autem non inuitus uita
cupitus. sed uoluntate pugnan-
di. Et cum ieiunasset xl diebus.
et xl noctibus. postea esuriit.
In isto numero quadragesime.
nobis ostenditur sacramentum.
In quo et moyses ieiunauit in
monte sina. et helias ieiunauit in
monte oreb. Permittitur
enim esurire corpus. ut diabulo temptandi tribuatur
occasio. Dic ut lapides isti
panes fiant. Esurienti con-
grue dicitur. dic ut lapides isti
panes fiant. Sed duobus
modis conatur eum temptare diabolus.
Si ad imperium eius possunt lapi-
des panes fieri. ergo frustra
temptauit eum. quia tante
potentie erat. Si autem non
potest facere. frustra dei
filium suspicatur. Si filius
dei es. dic ut lapides isti panes
fiant. Qui respondens ait.
Scriptum est enim. Non

In pane solo uiuit homo.
sed in omni uerbo quod procedit
de ore dei. Testimonium de
deuteronomio sumptum est. Ideo
autem sic respondit dominus. quia pro-
positum erat humilitate
diabolum uincere. non potentia.
Simulque animaduertendum.
quod nisi ieiunasset prius dominus.
temptandi occasio non fuisset -
[illegible] diabolo [illegible] suisque;
Secundum illud. Fili accedens
ad seruitutem dei. prepara
animum tuum ad temptationem.
Sed et ipsa responsio saluatoris
hominem fuisse indicat qui
temptatur. Non in pane
solo uiuit homo. sed in omni
uerbo. quod procedit de ore dei.
Si quis ergo non uescitur uerbo dei.
non uiuet. Tunc assumpsit eum
diabolus in sanctam ciuitatem.
Assumptio ista quae dicitur. non ex
inbecillitate domini uenit. sed de
inimici superbia. qui uolun-
tatem saluatoris necessitatem
putat. Et hoc autem loco intelligendum
quid sit illud. quod in alio loco

scribitur: Abierunt in sanctam
ciuitatem, et multis apparu-
erunt. Statuit eum supra
pinnaculum templi.
Ita quem fame temtauerat, etiam
temptat et uanagloria. Si filius
dei es, mitte te deorsum.
In omnibus temtationibus hoc agit
diabolus ut intellegat si
filius dei sit. Sed dominus sic
responsionem temperat ut
eum relinquat ambiguum.
Mitte te deorsum. Uox dia-
boli, qui semper omnes deorsum
cadere desiderat. Mitte te.
Aliquid persuadere potest,
precipitare non potest.
Angelis suis mandauit de te,
et in manibus tollent te.
Ne forte offendas ad lapidem
pedem tuum.
Hoc in nonagesimo psalmo
legimus. Uerum ibi non de Christo,
sed de uiro sancto prophetia est.
Male ergo interpretatur scri-
pturas diabolus. Certe si uere
de saluatore scriptum nouerat,
debuerat et illud dicere
quod in eodem psalmo con-
tra se sequitur: Super aspidem
et basiliscum ambulabis,
et conculcabis leonem et draconem.
De angelorum auxilio quasi
ad infirmum loquitur; de suo
conculcatione quasi tergi-
uersator tacet.
Ait illi Ihesus rursum: Non temptabis
dominum deum tuum.
Falsas de scripturis diabolus
iacit sagittas; ueris scripturarum
frangit clipeis. Et notandum
quod necessaria testimonia
de Deuteronomio tantum pro-
tulerit, ut secunde legis sacramenta
monstraret. Iterum assumsit
eum diabolus in montem excelsum
ualde, et ostendit ei omnia
regna mundi et gloriam eorum.
Gloria mundi, que cum mundo preteri-
tura est, in monte et sublimi
monstratur. Dominus autem ad
humilia descendit, ut cum ...
ut diabolum humilitate
superaret. Porro diabolus
ducere eum per terrena ad montes,
ut per quos ipse ceciderat.

(c) Real Academia de la Historia

et quem contueantur ... ut scitis illud
apostoli: ne in laqueum incidat
in iudicium diaboli. Haec omnia
dabo tibi si cadens adoraveris
me. Arrogans et superbus
et quod hoc de iactantia loquitur.
non quod in toto mundo habebat
potestatem ut posset omnia
regna dare diabolus. cum sciamus
sanctos plerosque viros a deo reges fa-
ctos. Si cadens inquit ado-
raveris me. Ergo qui adoraturus
est diabolum ante corruit.
Tunc dixit ei Ihesus: Vade
Satana: scriptum est enim:
Dominum Deum tuum adorabis et illi
soli servies. Non ut plerique putant
eadem Satanas et Petrus apostolus
sententia condemnantur.
Petro enim dicitur: Vade retro
me Satana: id est sequere me
qui contrarius es voluntati meae.
Hic vero audit: Vade Satana,
non ei dicitur retro me,
ut subaudiatur: Vade in ignem
aeternum qui praeparatus est tibi
et angelis tuis. Dominum Deum
tuum adorabis. Dicit

diabolus salvatori: si cadens adora-
veris me. Et e contrario audit quod
ipse magis adorare eum debeat Dominum Deum suum.
Tunc reliquit eum diabolus et ecce
accesserunt angeli et ministrabant ei.
Praecedit autem temptatio ut sequa-
tur victoria: angeli ministrant
ut victoris dignitas comprobetur.
Terra Zabulon et terra Nepthali
et reliqua. Primum audiere eum
praedicantem ... ab Israhelis fuere ut ubi
ab Assyriis primum captivitas
ibi redemptoris praeconium nasceretur.
Exinde coepit Ihesus praedicare et dicere:
Paenitentiam agite appropinqua-
vit enim regnum caelorum.
Iohanne quidem tradito ipse incipit
praedicare. Desinente lege consequen-
ter oritur evangelium. Si autem
eadem salvator praedicat quae
Iohannes baptista ante dixerat,
ostendit se eiusdem dei esse filium
cuius ille propheta sit.
Venite post me et faciam vos fieri
piscatores hominum.
Isti primi vocati sunt ut ad sim-
ilitudinem ... Piscatores et illi-
terati mittuntur ad praedicandum

(c) Real Academia de la Historia

ne fidei est aliena quam non virtute
dei. sed eloquentia atque doctrina
fieri putaverant. Et lunaticos
et paraliticos. et curavit eos.

Non vere lunaticos: sed qui putaban-
tur lunatici ob demonum falla-
cias. qui observabant lunae tempo-
re creaturam infamia scribebant.
ut in creatorem blasfemia redun-
daret. Videns autem turbas.
ascendit in montem. et cum
sedisset. accesserunt ad eum
discipuli eius.

Dominus ad montana conscendit. ut
turbas ad altiora secum trahat.
Sed turbae ascendere non valent.
et sequuntur discipuli: quibus non
stans. sed sedens et contractus
loquitur. Non enim intelligere
poterant in sua maiestate ful-
gentem. Secundum litteram nonnulli
simpliciorum fratrum putant eum
beatitudines et cetera quae sequuntur
in oliveti monte docuisse. quod
nequaquam ita est. Ex praecedentibus
et sequentibus in galilaea mons-
trari(?) locus. quem putamus esse ut
tabor ut quemlibet alium excelsum
montem. Denique postquam finivit
sermones suos. statim sequitur. cum
autem introisset capharnaum.
Beati pauperes spiritu. Hoc est quod
alibi legimus. et humiles spiritu salvabit.
Ne quis autem putaret paupertatem
quae nonnumquam necessitate
portatur. a domino praedicari. adiunxit
spiritu. ut humilitatem intelligeres
non penuriam. Beati pauperes
spiritu. qui propter spiritum sanctum voluntate
sunt pauperes. eo et super huiusmodi pau-
peribus salvator per esaiam loquitur.
Dominus unxit me. propter quod evangelizare
pauperibus misit me. Beati mites.
quoniam ipsi possidebunt terram.
Non terram iudeae. nec terram istius
mundi. non terram maledictam spinas
et tribulos afferentem. quam crudelissimus
quisque et bellator magis possidet.
sed terram. quam psalmista desiderat.
Credo videre bona domini in terra viventium.
Huiusmodi possessor. et post victoriam
triumphator. et in xl.iiii psalmo
describitur. Intende prospere
procede et regna. propter veritatem
et mansuetudinem et iustitiam.
Nemo enim terram istam per mansuetudinem

(c) Real Academia de la Historia

sed per superbiam possidet.

Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Luctus hic non ponitur pro mortuorum communi lege naturę. sed pro peccatis et uitiis mortuorum sicut flevit Samuel Saulem quia penituerat dominum quod unxisset eum regem super israhel. Sicut paulus apostolus flere ac lugere se dicit eos qui post fornicationem et inmunditiam non egerunt penitentiam. **Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam.**

Non nobis sufficit uelle iustitiam nisi iustitiae patiamur famem. Ut sub hoc exemplo numquam nos satis iustos sed semper esurire iustitiae opera intellegamus.

Beati misericordes. Misericordiam non solum in elemosinis intelligitur sed in omni peccato fratris. Si alter alterius onera portemus.

Beati mundo corde quoniam ipsi deum uidebunt. Quem non arguit conscientia ulla peccati. mundus mundo corde perspicitur. templum dei non potest esse pollutum. **Beati pacifici.**

Qui primum in corde suo deinde et inter fratres dissidentes pacem faciunt. Quid enim prodest alios per te pacari cum in tuo animo sint bella uitiorum.

Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Signanter addidit propter iustitiam. Multi enim pro sceleratione persecutionem patiuntur et non sunt iusti. Simulque considera quod octaua uera circumcisionis beatitudo martyrio terminatur. **Beati estis cum maledixerint uobis et persecuti uos fuerint et dixerint omne malum aduersum uos mentientes.**

Illud maledictum contemnendum est [illegible] num et beatitudinem [illegible] quod falso maledicentis ore profertur. Unde et specialiter definitur quae sit beata maledictio. Omne dicens maledictum aduersum uos mentientes propter me. Ubi ergo propter Christum in causa ibi est obtundum esse maledictio.

Gaudete et exultate. Nescio quis hoc nostrum possit implere ut laceratus opprobriis famam suam et nos exultemus in domino. Hoc qui uanam sectatur gloriam implere non possunt.

(c) Real Academia de la Historia

Gaudere et exultare debemus, ut a mer-
ces nobis in celestibus preparetur,
et eternitatis in quodam volumine
scriptum legimus. Neque tristis eris
et non dolebis, cum in gloriosus fueris.
Vos estis sal terre. Sal appellantur
apostoli, quia per ipsos universum
hominum conditur genus.
Quod si sal evanuerit, in quo
salietur? Si doctor erraverit,
quo alio doctore emendabitur?
Ad nichilum valet ultra nisi ut
mittatur foras et conculcetur
ab hominibus. Exemplum de
agricultura sumptum est. Sal
enim ut in ciborum condimentum
et siccandis carnibus necessarius est, ita
aliud usum non habet. Certe legimus in
scripturis urbes quasdam ira victorum
sale seminatas, ut nullum
in ipsis germen oriretur. Caveant
ergo doctores et episcopi et videant
potentes potentius sustinere tor-
menta, nichilque esse medium,
sed multorum ruinas ad tartarum
ducere. Vos estis lux mundi.
Non potest civitas abscondi
supra montem posita. Neque accendunt
lucernam et ponunt eam sub modio
et reliqua. Docet fiduciam predi-
candi, ne apostoli absconditi
ob metum et sint similes lucerne
sub modio, sed tota libertate se pro-
dant, ut quod audierint in cu-
bilibus predicent in tectis.
Noli putare quoniam veni solvere legem
aut prophetas. Non veni solvere
sed adimplere. Sive quod de se
per alios prophetatum compleverit,
sive quod ea que ante propter infirmi-
tatem audientium rudia et im-
perfecta fuerant sua predicatione
compleverit, iram tollens, et vicem
talionis excludens, et occultam
in mente concupiscentiam.
Donec transeat celum et terra.
Promittuntur nobis celi novi et terra
nova, que facturus est dominus deus. Si ergo
nova creanda sunt, consequenter
vetera transitura sunt. Quod autem
sequitur: Iota unum aut unus
apex non preteribit a lege donec
omnia fiant. Hec figura lex ostenditur,
quod etiam que minima putantur
in lege sacramentis spiritalibus plena
sunt et omnia in evangelio recapitulantur.

Cuius ergo eruditionis est: cuius que
doctrine, et quam diversa sacrificia
atque supradicta cerimonias uidemus
limitamus. Contradit demon
strare completi. Qui solverit
unum de mandatis istis minimis
et docuerit sic homines minimus
uocabitur in regno celorum.
Qui autem fecerit et docuerit magnus
uocabitur in regno celorum.
Hoc capitulum cum superiori
hebreo iuramento in quo dixerat
iota unum aut unus apex non
preteribit a lege donec omnia fiant.
Sugillat ergo phariseos qui con-
temtis mandatis dei statuebant
proprias traditiones, quod non
eis prosit doctrina in populis, si uel
parum quod in lege preceptum est
destruant. Possumus autem et
aliter intellegere, quod magi
stri eruditio, etiam si parvo pec-
cato obnoxia sit, deducit eum
de gradu maximo, nec prosit
docere iustitiam quam minima
culpa destruit. Et beatitudo
perfecta est quae sermone docueris
opere complere.

Omnis qui irascitur fratri suo.
In quibusdam codicibus additur sine
causa. Ceterum in ueris definita
est sententia, et ira penitus tollitur
scriptura dicente: Qui irascitur
fratri suo. Si enim iubemur uerberanti
alteram prebere maxillam,
et inimicos nostros amare et orare
pro persequentibus omnibus, ire occasio
tollitur. Suadendum est ergo
sine causa, quia ira uiri iustitiam
dei non operatur. Qui autem
dixerit fratri suo racha.
Hoc uerbum proprie hebreorum est.
Racha enim dicitur kenos, id est
inanis et uacuus, quem nos possumus
uulgata iniuria absque cerebro
nuncupare. Si ideo autem sermone
addidit sine ratione, quanto
magis de contumelia? Sed et signanter
addidit qui dixerit fratri suo racha.
Frater enim noster nullus est nisi qui eundem
nobiscum habet patrem [idem dominum]. Cum ergo
similiter credat in deum et Christum
dei nouerit sapientiam, qua
ratione stultitiae elogio denotari
potest? Qui autem dixerit fatue
reus erit gehenne.

(c) Real Academia de la Historia

Et superioribus subaudiatur. qui
dixerit fratri suo fatue. reus erit
gehenne. quia tamen quod in dno
credenti dicit fatue. impius
est a religione. Si ergo offers
munus tuum ad altare. et ibi
recordatus fueris quia frater tuus
habet aliquid adversum te.
Non dixit. si tu habes aliquid adversum
fratrem tuum. sed si frater tuus habet
aliquid adversum te. ut durior
reconciliationis tibi imponatur
necessitas. quamdiu ergo illum
placare non possumus. nescio an
consequenter munera nostra offeramus deo.
Esto consentiens adversario tuo
cito dum es in via cum eo. ne forte
tradat te adversarius iudici et
iudex tradat te ministro. et in
carcere mittaris. Amen dico tibi
non exies inde. donec reddas novis-
simum quadrantem.
Pro eo quod nos in latinis codicibus
habemus consentiens. in grecis scri-
ptum est EYNOAM. quod interpre-
tatur benivolus. vel benignus.
Et ex precedentibus vim. et consequenti-
bus manifestus est sensus. quod

nos dns atque salvator dum in
isto sumus seculi via cursu. ad pacem
et ad concordiam cohortatur. iuxta
apostolum dicentem. Si fieri potest
quod ex vobis est. cum omnibus
hominibus pacem habentes. Nunc
in precedenti capitulo dixerat. si
offers munus tuum ad altare. et ibi
recordatus fueris quia frater tuus
habet aliquid adversum te. et hoc
finito statim infert. esto benivolus
adversario tuo. et reliqua.
Et in consequentibus iubet. Diligite
inimicos vestros. benefacite his qui oderunt
vos. et orate pro persecutoribus
vestris. Cum hec manifesta sint.
consequenter intellegi. Plerique
arbitrantur de carne dici et anima.
ut de anime spiritu quod penitus non
sit. Quomodo enim vita caro
mea atque erit in carcerem si animus
non consentiat. Cum et anima
et caro pariter concludendi sint.
neque quicquam possit caro facere
nisi quod animus imperaverit.
vel spiritus sanctus habitans in nobis.
ut carnem ut animum repugnantes
iudici tradere. Cum ipse sic

iudex : aliter uia dux ue peccatum
per id dicentis . aduersarius noster
diabolus quasi leo rugiens circuit .
aduersarius diabolus . in potestate
ae nostra est . Si sumus beniuoli erga
diabolum qui est inimicus et
ultor . nec facimus eum pene su-
stinere pro nobis . Cum enim ipse
uitiorum incentiua suppedi-
tet nobis . et quum uolunt autem
peccantibus si consenserimus ei in quo
suggerit pro nobis quoque esse ad quendum
dicimus beniuolum esse unumquemque
secundum aduersario suo sicut
non facit ut pro se sustinere tor-
menta . Quidam coucaqus
disserunt in baptismate sin-
gulos pactum inire cum diabolo
et dicere . renuntio tibi diabole .
et pompis tuis et uitiis tuis .
et mundo tuo . qui in maligno
positus est . Si ergo seruauerimus -
mus pactum beniuoli et con-
sentientes sumus aduersario nostro .
nequaquam in carcere recludendi
sumus . Si uero quidquam contra gressi
fuerimus totum quod diabolo sponderu -
mus . tradimur iudici et ministro .

et mittimus in carcerem et non exibimus
inde : donec reddamus nouissimum quadran -
tem : Qui quadrans genus nummi est .
quod habet duo minuta : Unde et in euangelio
alia mulier illa paupercula et uidua .
dicitur misisse quadrantem in corbanan .
In alio duo minuta . non quod disso -
nent euangelia . sed quod unus quadrans
duo minuta habet : Hoc est ergo quod
dicit . non egredieris de carcere . donec
et quum minimum peccatum persolbas .

Qui uiderit in quam mulierem ad con -
cupiscendum eam . iam moechatus
est eam in corde suo .

Inter est : hec et que grazeian
id est inter passionem et propassio -
nem . hoc interest . quod passio
reputatur in uitio : Propassio
licet initio culpam habeat . tamen
non tenetur in crimine : Ergo qui
uiderit mulierem et anima eius
fuerit titillata . hic propassione
percussus est : Si uero consenserit
de cogitatione in affectum cordis -
de propassione transibit ad passio -
nem : et huic non uoluntas
peccandi deest . sed occasio
Qui cum ergo legitur uiderit ad concupiscendum

(c) Real Academia de la Historia

Id est si sic aspexerit ut concupiscat, ut facere disponat: iste recte mechatus esse eam dicitur in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, et reliqua.

Quia supra concupiscentiam mulieris dixerat, recte nunc cogitationem et sensum in diversa volventem oculum nuncupavit. Per dextram autem et ceterum corporis partem voluntas ad effectum. In manu demonstratur, ut quod mente concipitur opere compleatur. Cavendum est ergo ne quod in nobis optimum est etiam dilabatur in vitium. Si enim dexter oculus tuus et dextera manus scandalizant, quanto magis ea que in nobis sinistra sunt et minima labuntur, quanto plus corpus quod ad peccatum proclivius est. Aliter in dextro oculo et dextera manu fratrum et uxoris et liberorum atque affinium et propinquorum monstravit affectum. Quod si ad contemplandum veri lucem nobis impedimento fuerint, debent amputari istius modi portiones, ne dum volumus lucrifacere ceteros, ipsi in aeternum pereamus.

Unde dicitur et de sacerdote magno cuius anima Deo cultu dedicata est: super matrem et patrem et filios non polluatur. Id est nullum affectum sciat nisi eius cui cultu dedicata est. Dictum est autem: qui cumque dimiserit uxorem suam, det illi libellum repudii. Ego autem dico vobis quia omnis qui dimiserit uxorem suam, et reliqua.

In posteriori autem parte istum locum planius salvator exponit, quod Moyses libellum repudii dari iusserit propter duritiam cordis maritorum, non discidium concedens sed auferens homicidium. Multo enim melius est licet lugubrem evadere discordiam quam odium sanguinem fundi. Ego autem dico vobis non iurare omnino neque per celum, et reliqua.

Hanc pestem iurandi pessimam consuetudinem semper habere Iudeis. Propterea eos frequenter arguit sermo: qui iurat, vivit dominus, vivit et diligit eum per quem iurat. In lege preceptum est ut non iurent nisi per dominum nostrum

Iudei per angelos . et urbem hierusalem .
et templum . et elementa iurantes .
creaturis carnales uenerabantur
honore . et obsequio dei . Denique
considera . quod hic saluator
non per deum iurare prohibuerit .
sed per celum et terram . et ierosolimam .
et per caput tuum . et hoc quasi
paruulis fuerat lege concessum .
ut quomodo uictimas immolarent
deo . ne eas idolis immolarent .
Sic et iurare permiserat eis in deum .
non quo recte hoc facerent . sed
quod melius esset deo id exhibere
quam demonibus . Euangelica autem
ueritas non recipit iuramentum .
cum omnis sermo fidelis pro iure
iurando sit . Audistis quia
dictum est oculum pro oculo
dentem pro dente . Dico uobis
non resistere malo . Qui dicit
oculum pro oculo . non alterius
uult auferre . sed utrumque seruare .
Dominus noster uicissitudinem tollens .
truncat initia peccatorum
in lege . retributio est . In euan-
gelio gratia . Ibi culpa emen-
datur . hic peccatorum

auferuntur exordia . Si quis te
percusserit in dexteram maxillam tuam .
prebe ei et alteram . et illi qui uult
tecum iudicio contendere . et tuni-
cam tuam tollere . remitte ei et pallium .
Ecclesiasticus uir describitur imita-
tor est . qui dicit . discite a me quia
mitis sum et humilis corde . et polli-
citatione sua percussus alapa probat .
Si male locutus sum usque . Si autem
bene quid me cedis . Tale quid et deo
loquebatur in psalmo . Si reddidi
retribuentibus mihi mala . et reliqua .
In lamentationibus . Bonum est
homini . cum sederit ab adolescentia
sua . Dabit percutienti se maxillam .
saturabitur obprobriis . Hoc
aduersum eos . qui putant alterum
deum legis . alterum euangelii .
Quod et ibi et hic mansuetudo doceatur .
Secundum misticos intellectus percussa
dextera nostra non iubemur sinistram
prebere . sed alteram . hoc est alteram
dexteram . Iustus enim sinistram
non habet . Si nos hereticus in dis-
putatione percusserit . et dexter-
am dogmate uoluerit uulnerare .
opponatur ei aliud de scripturis

(c) Real Academia de la Historia

testimonium. et cum diu uerberarentur succedentes sibi de patrus prebuerunt. donec inimici ictus lassarentur.

Qui petit a te da ei. et uolenti mutuari a te. ne auerteris.

Si de elemosina tantum dictum intellegimus. in pleris pauperibus hoc stare non potest. Sed et diuites si semper dederint. semper dare non poterunt. Post bonum ergo elemosine opus aliud doctoribus preceptum tribuitur. Ut quique gratis susceperunt. gratis tribuant. Istiusmodi pecunia numquam deficit. sed quanto plus data fuerit. tanto amplius duplicatur. Et cum sublata sibi a terra rigat. numquam fontis unda siccatur.

Ego autem dico uobis. diligite inimicos uestros. benefacite his qui oderunt uos.

Multi precepta dei inbecillitate sue non sanctorum uiribus estimantes. putauerunt esse impossibilia. et precepta sua dicunt sufficere uirtutibus. non odisse inimicos. Ceterum diligere plus precipi quam humana natura patiatur. Sciendum est ergo Christum non impossibilia precipere. sed perfecta que fecit David in Saul et Absalon. Stephanus quoque martyr pro inimicis lapidantibus deprecatur. et Paulus anathema cupit esse pro persequentibus suis. Hec autem Ihesus et docuit et fecit dicens. Pater ignosce illis. quod enim faciunt nesciunt.

Ut sitis filii patris uestri qui in celis est.

Si dei precepta custodiens. filius quis efficitur dei. ergo non natura filius sed arbitrio suo. Cum ergo facis elemosinam. noli tuba canere ante te. sicut hypocrite faciunt in sinagogis et in uicis. ut honorificentur ab hominibus. Qui tuba canit elemosinam faciens hypocrita est. Qui in sinagogis et in angulis platearum orat hypocrita est. Qui ieiunat et demolitur faciem uentrem monstrat et hic hypocrita est. Ex quibus omnibus colligitur hypocritas esse qui quodlibet faciunt. ut ab hominibus glorificentur. Michi uidetur et ille qui dicit fratri suo dimitte. ut tollam festucam de oculo tuo; propter gloriam hoc facere. ut ipse iustus uideatur esse. unde dicitur ei a domino. hypocrita eice primum trabem de oculo tuo. Non laus uirtutis. sed causa uirtutis apud deum mercedem habet. et si steterit

sentiat paululum declinauerit.
non in alteram partem uarum ut dexteram
uideas · una de sinistram cum uero
alteram amiserit · Te autem faciente
elemosinam nesciat sinistra tua
quid faciat dextera tua ·
Non solum elemosinam · sed quodcumque
facientes bonum opus debet sini
stram nescire · Sinistra enim illa scilicet
sanctam delectationem operum commaculat
ut · A mendico uobis receperunt
mercedem suam · Non dimittent mercedem
sed suam · Laudati sunt enim
ab hominibus quorum causa fecerunt
misericordiam · Tu autem cum oraberis
intra in cubiculum tuum et clauso
ostio ora patrem tuum in abscondi
to · Et hic simpliciter intelle
ctu erudiat audientem [ut uanum]
ostendi fugiat gloriam · Sed mihi
uidetur · hoc magis esse praeceptum ·
ut inclusa pectoris cogitatione
labiisque compressis oremus
dominum quod et [Annam] in regum
uolumine fecisse legimus · Labia
inquit tantummodo mouebantur
et uox illius · non audiebatur ·
Orantes autem · nolite multum

loqui sicut ethnici · Sic et hi [in eius]
in oratione multum loquantur · ergo
qui [sperant] sunt · debet parum loqui ·
Deus enim non uerborum sed cordis
auditor est · Scit enim pater
uester quid opus sit uobis antequam petatis ·
Consurgit in hoc loco quaedam heresis
filosophorum quorumdam dogma peruersum
dicentium · Si nouit deus quid oremus
antequam petamus · scit quibus
indigemus frustra cum scienti loquimur
breuiter respondendum est · nos non
narratores esse · sed rogatores ·
Aliud est enim narrare ignoranti ·
aliud scienti petere · In illo
indicium est · hic obsequium ·
Ibi fideliter refertur · hic miserabiliter
obsecratur ·
Pater noster · qui es in celis ·
Patrem dicendo · se filium confitetur ·
Sanctificetur nomen tuum · Non in te ·
sed in nobis · Si enim propter peccatores
nomen dei blasfematur in gentibus ·
E contrario · propter iustos sanctificatur ·
Ueniat regnum tuum · Ut generaliter
precatur mundi saluatorem regnum
ut diabolus in mundo regnare
desistat · uel in unoquoque regnet ·

dei · et non regnet peccatum in
mortali hominum corpore · Simul
que et hoc attendendum · quod grandis audacie sit et pure conscientie
postulare regnum dei · iudicium
non timere · Fiat uoluntas tua
sicut in celo et in terra ·

Ut quomodo angeli tibi inculpate seruiunt in celis · ita in terris
seruiant homines · Erubescant
ergo hac sententia · qui cotidie
in celo ruinas fieri mentiuntur · Nunquid nobis prodesset in celo esse similitudo · si et in celo peccatum est ·

Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie · Quod nos supersubstantialem expressimus in greco habetur
ETTOYCION · quod uerbum
septuaginta interpretes
TTEPIOSCION · frequentissime
transferunt · Consideravimus
ergo in hebreo et ubicumque illi TTEPIO
SCION expresserunt · nos inuenimus
sogolla · quod sermo interpretatur exegeton
id est precipuum · ut egregium transtulit
aliquando · Licet in quodam loco peculiarem interpretatus sit · quum
uis ergo petimus · uel peculiarem

ut precipuum nobis deus tribuat ·
panem illum petimus · qui dicit ·
Ego sum panis qui de celo descendi ·
In euangelio quod appellatur secundum
hebreos · pro supersubstantiali pane
mauar sepperi · quod dicitur crastinum
ut sit sensus · Panem nostrum
crastinum · id est futurum · da nobis
hodie · Possumus supersubstantialem
panem et aliter intellegere · qui
super omnes substantias sit · et uni
uersas superet creaturas · Alii simpli
citer putant secundum sermonem
apostoli dicentis · habentes uictum et
uestitum · his contenti sumus ·
De presenti tantum cibo sanctos curam
gerere · unde et in posterioribus sit precep
tum · Nolite cogitare de cra
stino · Amen signaculum orationis
dominice est · quod aquila interpre
tatur fideliter · nos uero possumus
dicere uere · Si enim dimiseritis
hominibus · Hoc quod
scriptum est · Ego dixi dii estis
et filii excelsi omnes · Uos uero ut
homines moriemini · et tamquam
unus de principibus cadetis · ad eos
dicitur qui propter peccata homines

et deus esse meruerunt. Recte
ergo et hi quibus peccatum dimit-
titur homines appellati sunt.
Exterminant enim facies suas.
ut appareant hominibus ieiunantes.
Verbum exterminant quod ecclesiasticis
scripturis vitio interpretum
tritum est aliud multo signi-
ficat quam vulgo intellegitur.
Exterminantur quippe exules
qui mittuntur extra terminos.
Pro hoc ergo sermone demoliuntur semper
accipere debemus. Demolitur autem
hypocrita faciem suam ut tri-
stitiam simulet et animo forte laetante
luctum gestat in vultu.
Tu autem cum ieiunas. unge caput
tuum et faciem tuam lava.
Iuxta ritum provinciae Palestinae
loquitur. ubi diebus festis solent
unguere caput. Praecepit igitur
ut quando ieiunamus laetos nos et
festos esse monstremus. Nonnulli le-
gentes illud in psalmis. oleum
peccatoris non inpinguet caput
meum. E contrario sentiunt
bonum esse oleum de quo illi
dicitur. Unxit te deus deus tuus.
oleo exultationis prae participibus
tuis. Et illud praecepta ut exteriores
instruant spiritali oleo principale cordis
nostri unguere debeamus.
Ubi est thesaurus tuus. ibi est et cor tuum.
Hoc non solum de pecunia sed de cun-
ctis possessionibus sentiendum est.
Gulosi venter deus est. Ibi ergo habet
cor ubi et thesaurus. Luxuriosi thesauri
epulae sunt lascivi ludi et amatoris
libido. huic servit unusquisque a quo
vincitur. Si oculus tuus simplex
fuerit totum corpus tuum lucidum erit.
Lippientes solent lucernas videre
numerosas. Simplex oculus et purus
simplicia intuetur et pura. Hoc totum
transfertur ad sensum. Quomodo enim
corpus si oculus non fuerit totum
in tenebris est. ita si animae principalem
fulgorem suum perdiderit universus
sensus in caligine commoratur.
Si ergo lumen quod in te est tenebrae sunt
ipsae tenebrae quantae erunt.
Si sensus qui lumen est animae vitio
caligatur. ipsa putas caligo quibus
tenebris obvolvitur. Non potestis
deo servire et mammonae.
Mammona sermone syriaco divitiae

(c) Real Academia de la Historia

nuncupatur. Non potestis deo
servire et mamone. Audiat hoc
avarus, audiat qui censetur voca-
bulo christiano, non posse simul divi-
tiis christoque servire. Et tamen
non dixit qui habet divitias, sed
qui servit divitiis. Qui enim divi-
tiarum servus est, divitias custodit
ut servus. Qui autem servitutis excus-
sit iugum, distribuit eas ut dominus.
Ne solliciti sitis anime vestre quid mandu-
cetis, neque corpori vestro quid induamini.
In nonnullis codicibus additum est,
neque quid bibatis. Ergo quod homi-
nibus natura tribuit et iumentis
ac bestiis omnibusque commune est,
huius cura penitus liberamur.
Sed praecipitur nobis ne solliciti simus
quid comedamus, quia in sudore
vultus praeparamus nobis panem.
Labor exercendus est, sollicitudo
tollenda. Hoc quod dicitur: ne
solliciti sitis anime vestre quid co-
medatis, neque corporis vestro quid
induamini, de carnali cibo et
vestimento accipiamus. Ceterum
de spiritalibus cibis et vestimentis
semper debemus esse solliciti.

Nonne anima plus est quam esca,
et corpus plus est quam vestimentum?
Quod dicit istius modi est: qui maiora
praestitit, utique et minora praestabit.
Respicite volatilia caeli, quoniam non
serunt neque metunt neque congregant
in horrea, et pater vester caelestis pascit
ea. Nonne vos pluris estis illis?
Apostolus praecipit ne plus sapiamus
quam oportet sapere. Et istud
testimonium et in praesenti capitulo
conservandum est. Sunt enim
quidam qui dum volunt terminos
patrum excedere et ad alta volitare,
in ima merguntur. Volatilia
dicentes caeli angelos esse, ceterasque in dei
ministerio fortitudines absque
disimulantur providentia.
Si hoc ita est, ut intellegi volunt,
quomodo sequitur dictum ad
homines: nonne vos pluris estis
illis? Simpliciter ergo accipiendum est,
quod si volatilia absque cura
et aerumnis dei aluntur providentia,
et hodie sunt et cras non erunt,
quorum anima mortalis est,
et cum esse cessaverint semper
non erunt, quanto magis homines

quibus aeterni aut sempiterni tantus distinguntur arbitrio.

Quis autem potest adicere ad staturam suam cubitum unum. Et de vestimento quid solliciti estis.

Sicut animam plus esse quam cibi comparatione avium demonstravit, sic corpus plus esse quam vestimentum et sequentibus ostendit dicens. Considerate lilia agri quomodo crescunt, et reliqua. Et revera quod sericum, quae regum purpura, quae pictura textricum potest floribus comparari? Quid tam rubet ut rosa? Quid tam candet ut lilium? Violae vero purpuram nullo superari murice oculorum magis quam sermonis iudicium est.

Nolite solliciti esse de crastino.

De praesentibus ergo concessit debere esse sollicitos, qui futura prohibet cogitare. Unde et apostolus: Nocte inquit et die manibus nostris laborantes, ne quem vestrum gravaremus. Cras in scripturis futurum tempus intellegitur, dicente Iacob: Et exaudiet me cras iustitia mea. Et in Samuelis functi persona phitonissa loquitur ad Saulem: cras eris mecum.

Sufficit diei malitia sua.

Hic malitiam non contrariam virtuti posuit, sed laborem et afflictionem et angustias saeculi, quomodo et supra: afflixit Agar ancillam suam, quod significantius graece dicitur ΕΚΑΚΩΣΕΝ ΑΥΤΗΝ. Sufficit ergo nobis praesentis temporis cogitatio; futurorum cursum quae incerta sunt relinquamus. Nolite iudicare ut non iudicemini. Si iudicare prohibet, quid consequitur quod Paulus in Corinthiis iudicat fornicantem, et Petrus Ananiam et Saphiram mendacii convincit? Sed ex consequentibus quid prohibeat ostendit dicens:

Quo modo enim iudicaveritis sic iudicabitur de vobis.

Ita non prohibuit iudicare sed docuit.

Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides, et cetera. De his quoque loquitur, qui cum ipsi mortali crimine teneantur obnoxii, minora peccata fratribus non concedunt, culicem liquantes et camelum glutientes.

(c) Real Academia de la Historia

Recte ergo et isti simulatione
lusitantes. ut supra diximus. appel-
lantur hypocritae. qui trabem in
oculis suis non uident. et festucam
in oculos fratris aspiciunt.

Nolite dare sanctum canibus. Sanctum
panis est filiorum. Non debemus
ergo tollere panem filiorum. et dare
eum canibus. Neque mittatis
margaritas uestras ante porcos.

Porcus non recipit ornatum.
qui uersatus in uolutabro luti.
et iuxta prouerbium salomonis.
sicut circulum in naribus aureum.
fideles inueniatis. quidam
canes eos intellegi uolunt. qui
post fidem christi reuertuntur
ad uomitum peccatorum suorum.

Porcos autem eos. qui necdum
euangelio crediderunt. et in
luto incredulitatis uitiis-
que uersantur. Non conuenit
leuiter istius mundi hominibus.
cito euangelicum credere
margaritam ne conculcent illud.
et conuersi nos incipiant dissipere.

Petite et dabitur uobis. quaerite
et inuenietis. pulsate et aperietur
uobis.

Qui in carnalia supra uanitate terrena posuerat
quid quaerere debeamus. ostendit.
Si petentes dantur. et quaerentes inueniunt
et pulsanti aperitur. ergo qui non petit
non datur. et qui non quaerit non inuenit
et pulsanti non aperitur. quia suppositum
non quod bene petierit. Quaesitum est
haec porta domini. lucet in buna petram.
ut cum tanta uenerimus. aperiantur
nobis omnes thesauri absconditi et tene-
brosi. in christo iesu. in quo sunt omnes
scientiae. Si ergo uos cum sitis
mali nostis bona dare filiis uestris

Notandum quod apostolis dixerit.
et non fortis. Sub apostolorum persona
omne hominum damnat genus.
cuius ad comparationem diuinae
clementiae ab infantia. cor ad
malum appositum est. Iuxta
genesim. nec mirum omnes huius saeculi
dici malos. cum et paulus apostolus
meminerit. redimentes tempus quoniam
dies mali sunt. Intrate
per angustam portam. Quam
lata porta et spatiosa uia
quae ducit ad perditionem. et mul-
ti sunt qui intrant per eam.
Quam angusta porta

et arta uia · que ducit ad uitam ·
et pauci sunt qui inueniunt eam ·
Lata uia est seculi uoluptatis quas (sectantur)
appetunt homines · Angusta que
plu laboris . et plerumque pudicitiis ·
quam ea ipsa est ingressus est ·
Sed [illegible] ua timotheus per eam ingredi-
tur. hostiatus · Simulque considerandum
quam signanter de utraque uia
locutus sit. per latam multi ambu-
lant. angustam pauci inueniunt ·
Latam non querimus . nec inuenire o-
pus est . sponte se offert .
et errantium uia est · Angu-
stam uero nec omnes inueniunt .
nec qui inuenerint . statim ingrediun-
tur per eam · Siquidem multi
inuenta ueritatis uia capti seculi
uoluptatibus de medio itinere
reuertuntur · Attendite
a falsis prophetis . qui ueniunt
ad uos in uestimentis ouium ·
intrinsecus autem sunt lupi rapaces ·
Et de omnibus quidem intellegi
potest . qui aliud habitu ac ser-
mone promittunt . aliud
opere demonstrant · Sed specia-
liter de hereticis intellegendum est ·
qui uidentur . quasi quadam pie-
tatis sue ueste circumdari ·
Intrinsecus uero habentes animum
uenenatum . simpliciorum fratrum
corda decipiunt · Ex fructibus ergo
animae quibus innocentiam ad
ruinam trahunt . lupis rapacibus
comparantur ·
Non potest arbor bona fructus
malos facere . neque arbor mala
fructus bonos facere ·
Querimus ab hereticis . qui duas
inter se contrarias dicunt esse
naturas · Si iuxta intellegentiam
eorum . arbor bona malos fructus
facere numquam potest . quomodo
moyses arbor bona peccauit
ad aquam contradictionis . et do-
uid in tectis? fecit cum bethsabee con-
cubuit · petrus quoque in passione
domini negauit dicens . Nescio
hominem . uia que consequenter ia-
ethro socer moysi arbor mala
utique in deum sciens? . neuisquidem
ad comodandum fidem quique
pollicentur intelligentiam fidei
accipientes habent . et doctrine eius
intelligentiam malis operibus destruunt ·

Ytrumque enim dei seruis necessarium est: ut et opus sermone et sermo operibus comprobetur. Huic sententie contrarium poterit uideri contrarium. nemo potest dicere dominus ihesus. nisi in spiritu sancto. Sed mos est scripture uerba dicentium pro factis accipere. ut statim in consequentibus approbatur. reprobat eos qui se iactant sine operibus scientiam habere domini. et audiunt a saluatore. recedite a me operarii iniquitatis. nescio uos. Et apostolus in hoc sensu loquitur. confitentur se deum nosse. factis autem negant.

Multi dicent michi in illa die. domine domine. non ne in tuo nomine prophetauimus et in nomine tuo demonia eicimus. et in nomine tuo uirtutes multas fecimus. et tunc confitebor illis. quia numquam noui uos. Discedite a me. qui operamini iniquitatem.

Prophetare et uirtutes facere. et demonia eicere. interdum non est eius meriti qui operatur. sed ut inuocatione nominis christi. Hoc igitur ut ob condemnationem eorum qui inuocant. et utilitatem eorum qui uident et audiunt conceditur. Ut alii homines despiciant signa facientes et admirandum honorem uidentibus inuocationem nominis fiunt tamen miracula. Nam et saul et balaam. et caiphas prophetauerunt nescientes quid dicerent. Et pharao et nabucodonosor. somnus futuri cognoscunt. Et in actibus apostolorum filii sceue uidebantur eicere demonia. Et iudas apostolus cum animo proditoris. Multa signa inter ceteros apostolos fecisse narratur. Tunc confitebor illis. Signanter dixit. confitebor. quia multo ante tempore dicere dissimulauit. Non noui uos. Non nouit dominus. eos qui pereunt. Obseruauit quare addiderit. numquam noui uos. Si lux est quosdam omnes homines in aeternitate nobiles sempiternitate sunt ceteri autem.

Recedite a me qui operamini iniquitatem. non dixit. qui operati estis iniquitatem. ne uideretur tollere penitentiam. sed qui operamini. Hoc est qui usque in presentem horam cum iudicii tempus aduenerit. licet non habeatis facultatem

percundi. tamen adhuc ubertatis
affectum. Et descendit
pluuia. et uenerunt flumina.
et flauerunt uenti. Pluuia
est quae domum subruere nititur.
diabolus est. Flumina omnes
antichristi qui conantur christianos supplantare.
Venti spiritus nequitiae in celestibus.
Non cecidit. fundamentum enim est
super petram. Super hanc petram
dominus fundauit ecclesiam. Adhuc
petra. et ipsa petra sortita
austera nimis. Super huius scilicet
petram. non inuenitur serpentis
uestigium. De hac et propheta loquitur
confidenter. Statuit supra
petram pedes meos. et in nullo loco
Petra refugium leporibus siue
herinaciis. Timidum enim
animal in petrae cubili esse [illegible]
[illegible] aspectu. et totum armatum
[illegible] protectione [illegible].
Unde et Moysi dicitur tempore
quo [illegible] fugerat. et lepusculus
dominum [illegible] in foramine petrae.
et posteriora mea uidebis.
Qui edificauit domum suam.
super arenam.

Fundamentum quod ipse sibi architectus
posuit. in umbra. dominus ihesus.
Super hoc fundamentum stabile firmum.
et ipse robustum molem fundatum.
edificatur ecclesia. Super
arenam uero quae fluida est. quae
augmentari non potest. nec in unum
copulari. id est. omnis hereticorum
sermo ad hoc edificatur ut corruat.
Erat autem docens eos ut potestatem
habens. non ut scribae.
Illi enim docebant populos quae scripta
sunt in Moyse et prophetis. Ihesus uero
quasi deus et dominus ipsius Moysi et prophetarum
prohibebat [illegible] uoluntate [illegible]
[illegible] uidebantur. addebat in lege.
ut commutans praedicabat in populos.
ut supra quoque legimus. dictum est
antiquis. Ego autem dico uobis.
Cum autem descendisset de monte.
secutae sunt eum turbae multae.
et ecce leprosus ueniens adorabat eum.
De monte domino descendente. occurrunt
turbae. quia altiora ascendere
non ualuerunt. Et primus ei occurrit
leprosus. Necdum enim poterat
cum lepra [illegible] multiplice. In monte
salutaris [illegible] audire sermonem.

(c) Real Academia de la Historia

Et notandum quod hic primus
specialiter curat iussio. Secundo
puer centurionis. Tertio socrus
petri febriens in ceptum est
quarto loco. qui oblati sunt ei
demoniaci. quos omnes pro verbo
eiciebat. quando et omnes male habentes
curavit. et ecce leprosus veniens
adorabat eum dicens. Rex
post predicationem verbi doctrine
signi offertur occasio. ut per virtu
tum miracula. preteritus apud
audientes sermo firmetur.

Domine si vis potes me mundare. Qui
voluntatem rogat. de virtute
non dubitat. **Et extendens manum
ihesus tetigit eum dicens. volo mundare.**

Et extendente manu domino. statim
lepra fugit. Simul quoque considera
quam humilis et sine iactantia responsio. Ille dixerat si vis. Dominus
respondit. volo. Ille premiserat.
potes me mundare. dominus iussit
et dicit mundare. Non ergo ut
plerique latinorum putant iungendum esse et legendum. volo mundare.
sed separatim. ut primum dicat.
volo. deinde imperet mundare.

**Et ait illi ihesus. Vide nemini
dixeris.** Et revera quid erat
necesse ut sermone iactaret quod
corpore preferebat. **Sed vade.
ostende te sacerdoti. et offer munus
quod precepit moyses in testimonium
illis.** Varias ob causas mittit
eum ad sacerdotem. Primum propter
humilitatem. ut sacerdotibus
deferre videbatur. Erat enim in lege
preceptum. ut qui mundati fuerant
lepra. offerrent munera sacerdotibus.
Deinde ut mundatum videntes
leprosum. aut crederent salvatori.
aut non crederent. inexcusabiles
forent. et simul ne quod in eum
sepissime criminabantur.
legem videretur infringere.

**Accessit ad eum centurio rogans
eum et dicens. Domine puer meus
iacet in domo paraliticus.
et male torquetur. Et ait
illi ihesus. Ego veniam et curabo
eum. et cetera.** Non debemus
iactantiam vitare dominum qui
statim se iturum et sanaturum
esse promittit. videns centurio
nis fidem. humiliatur.

qua se iudicat uita indignum.
cui usitare cum dominus intraret.
Prudentiam. qua in artu corporis
et quamuis diuinitatem latere
intellexit non illo sibi profuturum
quod eum ubi nec oculis uide-
batur. sed illo quod latebat in-
trinsecus. de qua prudentia
et quam hoc uit.
Ecce ego cum sim homo dico huic
uade et uadit et ceteru.
Ululat se tendere dominum quoque non
per aduentum tantum corporis.
sed per angelorum ministeria
posse implere quod uelit.
Audiens autem Ihesus miratus est.
Miratus quod uidit temptationem
suam intellegere mulierem.
Pellende enim mirari. ut in infirmi-
tate corporum. nescitur audientes
conatur. quibus homo ad debili-
tatem sepe condicitur. aduer-
sentur homini. et ministeriis ange-
lorum. Amen dico uobis.
non in tantam fidem in Israhel.
De presentibus loquitur. non de
omnibus retro patriarchis et prophetis.
nisi forte in temptatione fidei

generalium preponatur Israhel.
Multi ab oriente et occidente
uenient. et recumbent cum Abraham
et Isaac. et Iacob in regno celorum.
Quia deus Abraham celi condiutor
patris per fidem. Id est in regno celorum est
et Abraham cum quo accubiturus sunt
nationes. que crediderunt in Christum
filium eius et estis. et ille puer ad
sensus implatus. de quo supra
diximus. In temptationis fide et quantum
fides per Christum nuntiatum. dum ad
illum credulitatem. de oriente et occi-
dente credituri populi commemorantur.
Filii autem regni. Filios autem regni
Iudeos significat. In quibus ante
regnauit deus. Eicientur in tenebras
exteriores. Tenebre simpliciter in-
teriores sunt. non exteriores.
Sed quoniam quicumque foris expellitur.
lumen relinquit. Id est
exteriores tenebre nominantur.
Ibi erit fletus et stridor dentium.
Si fletus oculorum. et stridor
dentium ossa demonstrant.
uera est ergo corporum et eorum eandem
membrorum que ceciderunt
resurrectio. Cum autem uenisset Ihesus.

In domum petri uidit socrum
eius iacentem et febricitantem.
et tetigit manum eius. et dimisit
eam febris. et surrexit et mini-
strabat eis. Tangit manus
mulieris. et suis operibus eius pecca-
torum infirmitas fugit. Nu-
tu hominum. istius mundi terra.
ita post febrem magis lassescunt
corpora. et incipiente sanitate.
egrotationis malum sentiunt.
Verum sanitas que confertur
a domino. totum simul redditur.
Nec sufficit esse sanatam ut
de celeritate fortitudinis inte-
diatur adiungitur. et surrexit.
et ministrabat eis. Illa manus
ministrabat quibus fuerat
et sanata. Vespere autem facto.
obtulerunt ei multos demonia
habentes. et eiciebat spiritus verbo.
et omnes male habentes curabat.
Omnes non mane. non meridie.
sed ad vesperum curantur.
quando sol occubiturus est.
quando granum cadit in terram
mortuus. ut multos fructus
afferat. Et accedens

unus scriba ait illi magister
sequar te quocumque ieris. Et dicit
ei Ihesus. Vulpes foveas habent.
et volucres celi nidos. filius autem
hominis non habet ubi caput
reclinet. Scriba iste legis qui
tantum littera tenus noverat
occidentem. si dixisset domine sequar te
quocumque ieris. non fuisset repulsus
a domino. Sed quia magistrum
unum de pluribus estimat. et litte-
ratus erat. quod significantius
SAMMATEOS ... non spiritus
audiatur. Ideo non habet locum
in quo possit reclinare Ihesus caput
suum. Ostenditur autem nobis
et ob hoc scribam repudiatum.
quod signorum videns magni-
tudinem. sequi voluerat salva-
torem. ut lucrum ex operum miraculis
quereret. hoc idem desiderans. quod
et simon magus a petro emere
voluerat. talis ergo fides iuste
sententia domini condemnatur.
Dicitur et quid me propter divitias
et seculi lucra cupis. cum tante
sim paupertatis. ut ne hospitio-
lum quidem habeam et non meo utar
tecto.

Alius autem de discipulis eius ait illi:
Domine permitte me primum ire
et sepelire patrem meum. Quid
simile in hoc scribam et discipulum?
Ille magistrum uocat. hic dominum
confitetur. Ille propter pietatis
occasionem ad sepeliendum patrem
intendit. iste sequi cupit sum
sequi uolit et se promittit.
non magistrum querens. sed
et magistro lucrum.
Dixit illi Ihesus. sequere me. et dimitte
mortuos sepelire mortuos
suos. Mortuus erat. quicumque
non credidit. Si autem mortuum
sepelit mortuus. non debemus
curam habere mortuorum sed
uiuentium. ne dum solliciti
sumus de mortuis. nos quoque
mortui appellemur.
Et ascendente eo in nauiculam.
secuti sunt eum discipuli eius
et reliqui. Quintum signum
fecit. quando ascendens in nauem
de capharnaum. imperauit
et mari. Sextum quando
in regione gerasenorum. dedit
potestatem demonibus in porcos.

Septimum quando ingrediens
ciuitatem suam. paraliticum
sanum reddit in lectulo.
Primum enim paraliticus erat. puer
centurionis. Ipse uero dormiebat.
et accesserunt et suscitauerunt
eum dicentes. Domine salua nos.
Huius signi typum in Iona legimus. quando
ceteris periclitantibus ipse securus erat.
et dormit et suscitatus et imperio
ac sacramento passionis sue
liberat suscitantes.
Tunc surgens imperauit uentis et mari.
Ex hoc loco intellegimus quod omnes creature
sentiunt imperantem. non errore
hereticorum. qui omnia putant
animantia. sed maiestate conditoris
que apud nos insensibilia illi
sensibilia sunt. Porro homines
mirati sunt dicentes. qualis hic est
quia uenti et mare obaudiunt.
Non discipulus et naute et ceteri
qui in naui erant. mirabantur.
Si autem quis contentiose uoluerit.
eos qui mirabantur fuisse disci
pulos. respondebimus. recte homines
appellatos. qui necdum potentiam
nouerant saluatoris.

(c) Real Academia de la Historia

Quid nobis et tibi est fili dei? Venisti nunc ante tempus torquere nos. Non voluntatis ista confessio, quam premium sequitur confitentis, sed necessitatis extorsio, que cogit invitos. Velut si servi fugitivi post multum tempus dominum suum videant, nicil aliud nisi de verberibus deprecantur: sic et demones cernentes dominum in terris repente versari, ad iudicandos se venisse credebant.

Presentia salvatoris tormenta sunt demonum. Ridicule quidam putant quidam demones scire filium dei, et diabolum ignorasse, eo quod minoris malitie isti sint quam ille cuius satellites sunt: cum omnis scientia discipulorum ad magistrum referenda sit.

Et autem demones quem diabolus suspicare magis filium dei quam nosse intellegendi sunt. Nemo enim patrem novit nisi filius, et cui voluerit filius revelare.

Si eicis nos, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis Ihesus: Ite.

Non quod concederet salvator demonibus quod petebant dixit ite, sed ut per interfectionem porcorum hominibus salutis occasio preberetur. Pastores enim ista cernentes statim nuntiant civitati. Erubescant manichei: si de eadem substantia et ex eodem auctore hominum bestiarumque sunt anime, quomodo ob unius hominis salutem duo milia porcorum suffocantur?

Et ecce omnis civitas exiit obviam Ihesu, et viso eo rogabant ut transiret a finibus eorum.

Quod rogant ut transeat a finibus eorum, non de superbia hoc faciunt, ut nonnulli arbitrantur, sed de humilitate, qui se presentia domini indignos iudicabant, sicut et Petrus in captura piscium cadens ad genua salvatoris sui: Exi a me domine, quia vir peccatorum sum.

Et venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Videns autem Ihesus fidem illorum, dixit paralitico: Confide fili.

(c) Real Academia de la Historia

tantur tibi peccata
tua et reliqua. Civitatem
eius non aliam intelligimus
quam nazareth. unde et naza-
reus appellatus est. Obtulerunt
autem ei ut supra diximus
secundum paraliticum iacentem
in lecto. quia ipse ingredi non
valebat. Videns autem ihs
non eius fidem qui ferebatur
sed eorum qui offerebant. dixit
paralitico; confide fili dimit-
tuntur tibi peccata tua.
O mira humilitas. despectum
et debilem. totisque membrorum
compaginibus dissolutum.
filium vocat. quem sacerdotes
non dignabantur attin-
gere; aut certe ideo filium
vocat quia dimittuntur
ei peccata sua. Iuxta tropo-
logiam interdum anima
iacens in corpore suo. totis
membris suis virtutibus dissolutis.
a perfecto doctore offertur cura-
ndum dno. qui si misericordia eius sana-
tus fuerit. tantum roboris
accipit. ut possit statim

lectulum suum. Et ecce qui-
dam de scribis dixerunt intra se
hic blasphemat; Legimus in propheta
dicentem dno. Ego sum qui deleo
iniquitates tuas; Consequenter
ergo scribae quia hominem putabant
et verba dei non intellegebant. arguunt
eum blasfemiae; Sed dns videns
cogitationes eorum. ostendit se
deum. qui potest cordis occulta
cognoscere. et quodam modo tacens
loquitur; Eadem maiestate
et potentia. qua cogitationes vestras
intueri possum. et omnibus delicta
dimittere. ex vobis intellegite.
quid paraliticus consequatur.
Quid est facilius. dimittuntur tibi
peccata tua. an dicere. surge
et ambula. Inter dicere et
facere multa distantia est.
Utrum sint paralitico peccata
dimissa. solus noverat. qui
dimittebat; (dicens) surge autem et ambula.
et ille qui consurgebat.
quem hi qui surgentem videbant.
approbare poterant. Fit igitur
carnale signum ut probetur
spiritale. quamquam eiusdem

uirtutis sit. ex corporis et anime
uitia dimittere. datur nobis
intellegentia propter peccata plerum-
que euenire corporum debilitates.
et idcirco forsitan prius dimit-
tuntur peccata ut causis de-
bilitatis ablatis sanitas resti-
tuatur. Tolle lectum tuum.
et uade in domum tuam.
Et surgens paraliticus sicut superius dictum est si
robur pristinum recuperauerat.
portat lectulum suum in quo iacebat
antea dissolutus. et portat
illum in domum uirtutum suarum
Et cum transiret inde ihs. uidit
hominem sedentem in teloneo.
Matheum nomine. et ait illi; sequere
me; et surgens secutus est eum.
Ceteri euangeliste propter uerecundiam
et honorem Mathei. noluerunt
eum nomine appellare uulga-
to: sed dicunt [illegible]. ipse
Matheus. secundum illud.
quod a Salomone precipitur.
Iustus accusator est sui in prin-
cipio sermonis. et in alio loco
dic peccata tua ut iustificeris.
Matheum se et publicanum
nominat. ut ostendat legentibus.
nullum debere salutem desperare.
si ad meliora conuersus sit. cum
ipse de publicano. in apostolum
repente mutatus sit. Arguit in
hoc loco Porphirius. et Iulianus
augustus ut imperitiam historici
mentientis. ut stultitiam eorum.
qui statim secuti sunt saluatorem
quasi irrationabiliter quemlibet
uocantem hominem sint secuti.
Cum tante uirtutes. tantaque
signa precesserint. que apostolos
antequam crederent uidisse
non dubium est. Certe fulgor
ipse. et maiestas diuinitatis
occulte. que etiam in humana
facie relucebat. ex primo ad se
uidentes trahere poterat aspectu.
Si enim in magnete lapide
et sucinis hec esse uis dicitur.
ut anulos et stipulam et
festucas sibi copulent. quanto
magis dominus omnium creaturarum
ad se trahere poterat quos uolebat.
Et factum est discumbente eo
in domo. ecce multi publicani
et peccatores uenientes discu-

cu[m] ih[s]u
bebant et reliqua. Videbant
publicanum a peccatis ad meli-
ora conuersum locum inuenisse
penitentie et ob hec etiam ipsi
non desperant salutem. Neque
In pristinis uitiis permanentes
ueniunt ad ih[su]m. et pharisei
et scribe murmurant. set
penitentiam agentes ut sequens
d[omi]ni sermo significat dicens.
Misericordiam uolo et non sacrificium.
non ueni uocare iustos sed pecca-
tores. Ibat autem d[omi]n[u]s ad
conuiuia peccatorum. ut
occasionem haberet docendi.
et spiritales inuitatoribus suis
preberet cibos. Et peccatores
uenientes discumbebant cum
ih[s]u et reliqua. Denique cum
frequenter pergere ad conuiuia
describatur. nichil refertur aliud
nisi quod ibi fecerit. quod docuerit.
et humilitas d[omi]ni eundo ad pec-
catores. et potentia doctri-
ne eius in conuersione demon-
stratur penitentium. quod
autem sequitur. misericordiam uolo
et non sacrificium.

et non ueni uocare iustos. sed pecca-
tores. de propheta profert testimonium.
suggillat scribas et phariseos. qui
publicanorum consortia declinabant.
Tunc accesserunt ad eum discipuli
iohannis. dicentes. quare nos et phari-
sei ieiunamus frequenter. discipuli autem
tui non ieiunant.
Superba interrogatio. et plena de super-
cilio phariseorum. Certe ut aliud
non dicam. reprehendenda est ieiunii
iactantia. Nec potuerunt discipuli
iohannis non esse sub uitio. qui
calumniabantur eum. quem
sciebant magistri uocibus predi-
catum. et iungebantur phariseis
quos a iohanne nouerant condemna-
tos dicentes. Genimina uiperarum.
quis uobis ostendit fugere ab ira
uentura. Et ait illis ih[su]s. Numquid
possunt filii sponsi lugere quamdiu
cum illis est sponsus. Venient
autem dies cum auferetur ab eis sponsus.
et tunc ieiunabunt. Sponsus
christus. sponsa ecclesia. De hoc s[an]c[t]o
spiritalique conubio apostoli sunt
creati. qui lugere non possunt
quamdiu sponsum in thalamo uident.

et sciunt sponsum esse cum sponsa · Quando uero transierint nuptie passionis · et resurrectionis tempus aduenerit · tunc sponsi filii ieiunabunt · Nonnulli putant idcirco post dies quadragesimum passionis, ieiunia debere committi. licet statim dies pentecosten et spiritus sanctus adueniens, indicet nobis festiuitatem ·

Et ex huius occasionis testimonio montanus priscilla et maximilla. etiam post pentecosten faciunt quadragesimum · quo ablato sponso · filii sponsi debeant ieiunare; ecclesie autem consuetudo ad passionem domini · et resurrectionem · per humilitatem carnis uenit ut spiritali sagina ieiunio corporis preparemus · Iudei legis autem apologium sciendum quod quamdiu sponsus nobiscum est · et in letitia sumus · nec ieiunare possumus : nec lugere · Cum autem ille propter peccata a nobis recesserit et auolauerit · tunc indicendum ieiunium est · tunc luctus recipiendus · Nemo comm[...]

autem commissuram panni rudis in uestimentum uetus tollit enim plenitudinem eius de uestimento et peior scissura fit · Neque mittunt uinum nouum in utres ueteres. alioquin rumpuntur utres · et uinum effunditur · et utres peribunt ·

Quod dicit hoc est donec renatus quis fuerit et ueterem hominem deposito per passionem meam · nouum hominem induerit · non potest seueriora ieiunii et continentie sustinere precepta · ne per austeritatem hanc credulitatem quam nunc habere uidetur · amittat · Duo autem exempla posuit uestimenti · et utrium ueterum et nouorum · Veteres debemus intellegere scribas et phariseos · plagam uestimenti noui · et uinum nouum · precepta euangelica sentiendum que non possunt sustinere iudei · ne maior scissura fiat · Tale quid et galate facere cupiebant ut cum euangelio legis precepta miscerent · et in utribus ueteribus mitterent · uinum nouum ·

Sed apostolus ad eos loquitur · O insensati galate · quis uos

(c) Real Academia de la Historia

fascinavit. ut veritati non
obediret. Sed mulgitus evan-
gelicus apostolus posquusquam
scribis. et pueris esse infu-
dandus. qui malo suo actu di-
ctione depravavit. sinceri-
tatem praeceptorum xpi non
potest una custodire. ut vi-
ta enim puritatis virginalis
unimur. et nulla prioris vi-
te contagione polluatur.
et vilis sordibus simulatorum
libidini sublacuerit.

Et ecce princeps unus accessit.
et adorabat eum dicens; filia
mea modo defuncta est. sed veni
impone manum super eam. et
vivet; et surgens ihs. sequebatur
eum et discipuli eius.

Notatum signum est. in quo
princeps suscitare postulat
filium suum. nolens dominus
sacro vere circumcisionis excludi.
sed sub narrata mulier san-
guine fluens. et notatu uos sunu
tus loco. ut principis filia
de hoc exclusa numero. ut altero
ad nonum iuxta illud

quod in psalmis dicitur: et copia
pervenite: manus eius dō.
Et cum intraverit plenitudo gentium.
tunc omnis isrl salvus erit.

Et ecce mulier que sanguinis fluxum
patiebatur. duodecim annis
accessit retro et tetigit fimbriam
vestimenti eius.

In evangelio secundum lucam scribitur
quod principis filia duodecim annos
habere fuerat. Notatur ergo quod
eo tempore haec mulier. id est gentium
ppls. coepit egrotare. quod gentis
credidit iudeorum. nisi enim
ex eo patriarche virtutem.
utique non hos sentiatis. Haec autem
mulier sanguine fluens. non in domo.
non in urbe accessit ad dominum. quia
iuxta legem ab urbibus excludebatur.
sed in itinere. ambulante domino.
ut dum pergit ad aliam. alia curaretur.
Unde dicit apostolus. Vobis quidem
oportebat primum predicare verbum. sed
quoniam indignos vos iudicastis salutis.
ecce convertimur ad gentes.

Dicebat enim intra se; si tetigero
tantum vestimentum eius. salva ero.

Iuxta legem. qui mulierem menstruatam

uia fluxum eius sanguine tangeret.
Inmundus erat. Iesus autem ideo tangi se
dominum. ut sanguinis uitio etiam
ipsa curaretur. Confide filia.
fides tua te saluam fecit.
Ideo filia. quia fides tua te saluam
fecit. Nec dixit. fides tua te
saluam facturus erat. sed saluam
fecit. In eo enim quod credidisti.
iam salua facta es. Et cum uenis-
set Iesus in domum principis. et uidis-
set tibicines et turbam tumul-
tuantem. Usque hodie puella iacet
in domo principis mortua. et qui
uidentur magistri. tibicines sunt.
carmen lugubre canentes. et turba
credentium. set turba tumultu-
antium. Non est mortua
puella set dormit. Quia deo
uiuunt omnia. Et cum eiecta
esset turba. intrauit. et tenuit
manum eius. Non erant digni
uidere misterium resurgentis.
qui resuscitantem indignis contu-
meliis deridebant. Et tenuit
manum eius. Et surrexit puella.
Nisi prius mundate fuerint manus
Iudeorum que sanguine plene sunt.

sinagoga eorum mortua non
resurgit. Et transeunte inde
Iesu. secuti sunt eum duo ceci
clamantes et dicentes.
Miserere nostri fili David. Cum autem
uenisset domum. accesserunt ad eum
ceci. Transeunte per domum principis
domino Iesu. et pergente ad domum suam.
sicut superius legimus. ascendens in
nauiculam. transfretauit.
Et uenit in ciuitatem suam. clama-
bant duo ceci dicentes. Miserere nostri
fili David. Et tamen non curantur
in transitu. non [illegible]
ut putabant. sed postquam uenit
in domum suam. accedunt ad eum
et inluminantur. et primum eorum
discutitur fides. ut sic uere
fidei lumen accipiant. Priori
signo quod exposuimus de principis
filia. et de emorroissa muliere
consequenter hoc iungitur. ut quod
ibi mortuus et debilitatus. hic cecitatis
demonstraretur. Uterque enim
populus cecus erat. domino per hoc seculum
transeunte. et cupiente eos uenire
ad domum suam. qui nisi confessi
fuerint et dixerint. miserere nostri

filii David. Et interrogavit Ihesus: creditis
quia possum hoc facere? Respon-
derunt ei: utique Domine. Lumen pri-
stinum non recipientes. In alio
evangelista unus caecus scribitur
sessis uestibus in Hiericho sedens
qui ab apostolis prohibebatur clamare.
Sed plenius de eo cum scripta sani-
tatem. qui locus proprie ad gen-
tium populum pertinet. et in suo
exponendus est volumine. Filii David
miserere nostri; audiant Marcion
et Manicheus ceterique heretici
qui vetus lacerant testamentum.
et discant Salvatorem appellari
filium David; si enim non est natus
in carne, quomodo vocatur
filius David? Et comminatus
est illis Ihesus dicens: Videte ne quis
sciat; illi autem exeuntes diffama-
verunt eum in tota terra illa.
Et Dominus propter humilitatem fugiens
iactantiae gloriam hoc praeceperat
et illi propter memoriam gratiae
non possunt tacere beneficium.
Nota ergo aliquid interesse
iussa tum esse contrarium
ceteris in decimo curantur
loco.

Egressis autem illis, ecce obtulerunt
ei hominem mutum daemonium
habentem. Et eiecto daemonio locu-
tus est mutus. Unde dicimus
mutus linguam recipit ad loquendum,
quod autem Graece dicitur ICQFIOC
magis aptum est sermonem communi-
ta surdus quam mutus intellegitur.
Sed moris est scripturarum
RCW ΦON indifferenter et
mutum et surdum dicere. Spiritaliter
autem sicut caeci lumen misericordiae
recipiunt, sic et muti ad loquendum
lingua laxatur, ut confiteatur
eum quem ante denegabat.
Et mirate sunt turbe dicentes:
numquam sic apparuit in Israhel.
Pharisei autem dicebant: In principe
daemoniorum eicit daemonia.
Turba Dei opera confitetur et dicit:
numquam sic apparuit in Israhel.
In turba confessio nationum
est; Pharisei autem quia virtutem
negare non poterant, opera calumnia-
tur et dicunt: In principe daemoniorum
eicit daemones. Ipsam calumniam
usque hodie Iudeorum infidelitatem
demonstrat. Et circuibat

(c) Real Academia de la Historia

Ihesus ciuitates omnes et castella. docens in sinagogis eorum et predicans euangelium regni et curans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. Cernis quod equaliter et in uillis et urbibus et castellis, id est et magnis et paruis euangelium predicauerit, ut non consideraret nobilium potentiam, sed salutem credentium. Circuibat ciuitates hoc habens operis quod mandauerat pater, et hanc esuriem ut doctrina sua saluos faceret infideles. Docebat autem in sinagogis et in uillis euangelium regni. et post predicationem atque doctrinam curabat omnem languorem et omnem infirmitatem, ut quibus sermo non suaserat opera suaderent. In domino proprie dicitur: curans omnem languorem et omnem infirmitatem. nichil quippe ei inpossibile est. Videns autem turbas misertus est eis, quia erant uexati et iacentes sicut oues non habentes pastorem. Vexatio gregis et ouium turbatio pastorum culpa et uitium magistrorum est. Unde sequitur:

Messis quidem multa, operarii autem pauci. Messis quidem multa populorum significat multitudinem; operarii pauci penuriam magistrorum. Et imperat ut rogent dominum messis ut eiciat operarios in messem suam. Isti sunt operarii de quibus psalmista loquitur: Qui seminant in lacrimis in gaudio metent. euntes ibant et flebant mittentes semina sua. Venientes autem uenient in exultatione portantes manipulos suos. Et ut apertius loquar: messis multa omnis turba credentium est. operarii pauci apostoli et imitatores eorum qui mittuntur ad messem. Et conuocatis XII discipulis suis dedit illis potestatem spirituum inmundorum, ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem.

Benignus et clemens dominus et magister non inuidet seruis atque discipulis uirtutes suas, et sicut ipse curauit omnem languorem

et omnem infirmitatem. Apostolis
quoque suis tribuit potestatem e-
t curarent omnem languorem
et omnem infirmitatem, sed
multa distantia est. Inter
habere et tribuere, donare et
accipere. Iste quodcumque a-
git potestate Domini agit; illi siquidem
faciunt inbecillitatem suam
et virtutem Domini confitentur
dicentes: In nomine Ihesu, surge et
ambula. Notandum autem
quod in duodecimo loco pote-
stas signorum apostolis conce-
ditur. Duodecim apostolorum
nomina haec. Catalogus apostolorum
ponitur, ut extra hos qui
pseudo apostoli sunt excludantur.
Primus Simon qui dicitur Petrus
et Andreas frater eius. Ordinem
cuiusque apostolorum et meritum
uniuscuiusque illius fuit di-
stribuere qui cordis arcana rimatur.
Primus scribitur
Simon cognomento Petrus ad di-
stinctionem alterius Simonis
qui appellatur Cananeus de vi-
co Galilee Cana, ubi aquam

Dominus virtute in unum. Iacobum
quoque appellat Zebedei, quia et
alius sequitur Iacobus Alphei.
Et apostolorum paria iugaque consociata
iungit. Petrum et Andream fratres
non tam in carne quam spiritu.
Iacobum et Iohannem, qui patrem
corporis relinquentes, verum patrem
secuti sunt. Philippum et
Bartholomeum. Thomam quoque
et Matheum publicanum.
Ceteri evangeliste in coniunctione
nominum primum ponunt
Matheum et postea Thomam,
nec publicanum nominant, scribun-
t ne antique conversationis
recordantes suggillare evangelistam
viderentur; iste vero ut supra
diximus et post Thomam se ponit
et publicanum appellat, ut
ubi abundavit peccatum superabundet
gratia. Simon Cananeus
ipse est qui in alio evangelista
scribitur Zelotes. Cana quippe
zelus interpretatur. Thaddeum
apostolum ecclesiastica historia
in Edessam missum ad
Abgarum regem Osroene

quem euangelista lucas iudas iacobi dicitur. et alibi appellatur lebbeus. quod interpretatur susculus. credendum quae est eum fuisse trinominum. sicut et symon petrus. et filii zebedei bunerges ex firmitate et magnitudine fidei nominati sunt. Iudas autem scariothis. Vel a uico in quo ortus erat. uel ex tribu sua ductus uocabulum sumsit. ut quodam uaticinio in condemnationem sui natus sit. Isacar enim interpretatur merces. ut significetur tus.

In pretium proditoris. In uiam gentium ne abieritis. et in ciuitates samaritanorum ne intraueritis. sed postquam iste ad omnes praedicat dominus ihesus christus.

Non erat contrarius locus iste ei praecepto quod postea dicitur. euntes docete omnes gentes. baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. quia hoc ante resurrectionem. illud post resurrectionem praeceptum est. et oportebat primum aduentum Christi nuntiari iudeis. ne iustam haberent excusationem dicentes ideo se dominum reiecisse. quia ad gentes et samaritanos apostolos miserit. Iuxta autem tropologiam uero praecipitur nobis qui Christi censemur nomine. ne in uiam gentium et hereticorum ambulemus. et ut a quorum religione separati sumus. separemur et uita. Euntes autem praedicate dicentes. quia appropinquauit regnum caelorum. Infirmos curate. mortuos suscitate. leprosos mundate. demones eicite. gratis accepistis. gratis date.

Ne omnibus rusticanis absque eloquii uenustate indoctis et illiteratis nemo crederet pollicentibus regni caelorum dat potestatem. Infirmos curate. leprosos mundate. demones eicite. ut magnitudinem promissorum probet magnitudo signorum. atque quia semper donus spiritalis si mercede mediante uilior fit. adiungitur auaritiae condemnatio. gratis accepistis. gratis

date. Ego magister et dominus absque pretio hoc vobis tribui, et vos sine pretio date, ne evangelii gratia corrumpatur.

Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis vestris. Si autem non peram in via, non duas tunicas, non calciamenta, neque virgam in manu, dignus est enim operarius cibo suo. Consequenter haec praecepta evangelizatoribus tribuit, quibus supra dixerat: gratis accepistis, gratis date. Si enim sic praedicant ut pretium non accipiant, superflua est auri argentique et aeris possessio. Nam si habuissent aurum et argentum, videbantur non causa salutis hominum sed causa lucri praedicare.

Neque aes in sacculis. Quibus etiam detruncatur prope modum etiam necessaria quae amputantur, ut apostoli doctores verae religionis, qui instituebant omnia dei providentia gubernari, se ipsos ostenderent nihil cogitare de crastino.

Neque peram in via. Et hoc praecepto arguit philosophos qui vulgo appellantur bactroperitae, qui contemptores saeculi et omnia pro nihilo ducentes cellarium secum vehebant.

Neque duas tunicas. In duabus tunicis videtur mihi duplex ostendi vestimentum, non quod in locis Scythiae et glacialis nive rigentibus una quis tunica debeat esse contentus, sed quod in tunica vestimentum intelligimus, ne aliud vestiti aliud nobis futuri timore servemus.

Neque calciamenta. Et Plato praecepit duas corporis summitates non esse velandas, nec assuescere debere fieri mollitiam capitis et pedum; cum enim haec habuerint firmitatem, et cetera robustiora sunt.

Neque virgam. Qui adiutorium habemus domini, baculi praesidium cur quaeramus? Et quia quodammodo nudos et expoliatos ad praedicandum apostolos miserat, et dura videbatur esse conditio magistrorum, severitatem praeceptis sequentis

(c) Real Academia de la Historia

sectantur cum aeterni pertinacia dicens.
Dignus est operarius cibo suo.
Tantum inquid accipite quan-
tum in uictum et uestimentum
uobis necessarium est. Unde
et apostolus replicat. habentes
uictum et uestitum. his con-
tenti sumus. et in alio loco communi-
cet autem is qui catecizatur
ei qui se catecizat in omni bono,
ut quorum discipuli metunt
spiritalia. consortes eos faciunt
carnalium suorum. non in a-
uaritia. sed in necessitate. haec
hystorice dixerimus. ceterum secundum
anagogen non licet magi-
stris aurum et argentum et pecu-
niam que in zonis est possidere. aurum
saepe legimus pro sensu. et argentum
pro sermone. et aes pro uoce.
haec nobis non licet ab aliis acci-
pere. sed datum a domino possidere.
Neque hereticorum et philosophorum
peruersae que doctrinae suscipere
disciplinas. non solum pondere
premi. neque duplici esse animo.
neque pedes nostros mortiferis uin-
culis alligare. sed secum terrenum
ingredientem esse nudos. neque habere
uis quam nostrae uirtutis in colubrum.
neque aliquo presidio carnis inniti.
quia et iste modicus baculus
arundineus est. quem si paulu-
lum impresseris. frangitur. et
manum transforat incumbentis.
In quacumque ciuitate aut ca-
stello intraueritis. interrogate
quis in ea dignus sit. et ibi manete
donec exeatis. Super ordina-
tione episcopi ad eum Paulus loquitur.
oportet autem et testimonium
eos habere bonum ab his qui foris sunt.
apostoli nouam introeuntes
urbem. scire non poterant quis
qualis esset. ergo hospes fama
eligendus est populi et iudicio
uicinorum. ne praedicationis
dignitas suscipientis infamia
deturpetur. cum uniuersis de-
beant praedicare. hospes unus
eligitur. non qui tribuat beneficium
ei qui apud se mansurus est.
sed accipiens. hoc enim dicitur
quis in ea dignus est. ut magis se
nouerit accipere gratiam
quam dare. Intrantes autem

In domum salutate eam; et siquidem
fuerit domus digna, ueniet
pax uestra super eam. Si autem
non fuerit digna, pax uestra
ad uos reuertetur. Occulte
salutationem hebrei ac siri
sermonis exprimit, quod enim
grece dicitur CEREX CURE.
et latine aue, hoc hebreo siroque
sermone appellatur salum luch
siue salum aluch. Id est pax
tecum. Quod autem precipit tale
est: intrantes domum pacem
imprecamini hospiti, et quan-
tum in uobis est discordie
bellum sedate; si autem orta
fuerit contradictio, uos merce-
dem habebitis de oblata pace,
illi bellum quod habere uoluit
possidebunt. Et quicumque
non receperit uos neque audierit
sermones uestros, exeuntes foras
de domo uel de ciuitate excu-
tite puluerem de pedibus uestris.
Puluis excutitur de pedibus
in testimonium laboris sui
quod ingressi sint ciuitatem
et predicatio apostolica ad
illos usque peruenerit. Siue excutitur
puluis ut nichil ab eis accipiant
nec ad uictum quidem necessarium
qui euangelium spreuerunt. Amen dico
uobis, tolerabilius erit terre
sodomorum et gomorreorum
in die iudicii quam illi ciuitati.
Tolerabilius erit terre sodomorum
et gomorreorum quam illi ciuitati
que non receperit euangelium,
et idcirco tolerabilius, quia sodomis
et gomorris non fuit predicatum,
sic et tamen non receperit euangelium.
Ergo et inter peccatores diuersa
supplicia sunt. Ecce ego mitto
uos sicut oues in medio luporum.
Lupos scribas et phariseos uocat,
qui sunt clerici iudeorum.
Estote ergo prudentes sicut serpentes
et simplices sicut columbe.
Ut per prudentiam deuitent insidias, et
per simplicitatem non faciunt
malum. Serpentis astutia ponitur
in exemplum, quia sicut toto corpore
occultat caput, et illud in quo
uita est protegat: ita et nos toto
periculo corporis caput nostrum
qui Christus est custodiamus. Simplicitas

(c) Real Academia de la Historia

columba super eum spiritus sancti specie
demonstratur. unde dicta est
apostolis; multa que per parabolis erant
Cum autem tradent vos, nolite
cogitare quomodo aut quid
loquamini. Supra dixerat:
tradent enim vos in conciliis
et in sinagogis suis flagellabunt vos
et ad presides et ad reges ducemi-
ni propter me; cum ergo propter Christum
ducimur ad iudices, volun-
tatem tantum nostram pro Christo
debemus offerre. ceterum ipse Christus
qui in nobis habitat loquetur
pro se. et spiritus sancti in respondendo
gratia ministrabitur.
Tradet autem frater fratrem in mortem
et pater filium, et insurgent filii
in parentes. Hoc in persecutio-
nibus fieri crebro vidimus. nec
ullus est inter eos fidus affec-
tus, quorum diversa fides est.
Qui perseveraverit usque in finem,
hic salvus erit. Non enim
cepisse sed perfecisse virtus est.
Cum autem persequentur vos
in civitate ista, fugite in
aliam: amen dico vobis, non

consummabitis civitates Israhel,
donec veniat filius hominis.
Hoc ad illud tempus refertur dum Iesus
cum ad predicationem apostoli
mittebantur. quibus proprie
dicitur: in viam gentium
ne abieritis. et in civitates
samaritanorum ne intraveri-
tis. quod post resurrectionem timere
non debent, sed debent declinare.
Quod quidem videmus in principio
fecisse christianos, quando orta
Hierosolimis persecutione,
dispersi sunt in universa Iudea,
ut tribulationis occasio
fieret evangelii seminarium.
Spiritaliter autem possumus dicere,
cum persecutionis fuerint
in una civitate, hoc est in uno
scripture libro vel testi-
monio, fugiamus ad alias
civitates, id est ad alia volumi-
na: quamvis contentiosus
fuerit persecutor, tunc presidium
salvatoris adveniet, quam
adversarius victoria concedatur.
Si patrem familias Beelzebub
vocaverunt, quanto magis

(c) Real Academia de la Historia

domesticos eius. Beelzebub
idolum est accaron. quod
vocatur in regnorum volumine
idolum muscae. bel ipse est
sive baal. zebub autem mu-
sca dicitur. principem ergo
demoniorum spurcissimi idolum
appellabant. vocabulo quo
musca dicitur. propter sordes immundi-
tiam quae exterminat suavi-
tatem olei. Nihil enim oper-
tum est quod non revelabitur.
et occultum quod non scietur.
Et quomodo in presenti scelerato-
rum vitia nesciuntur.
sed de futuro tempore scribitur.
quando iudicabit dominus abs-
condita hominum. et illumi-
nabit latebras tenebrarum.
et manifestabit consilia
cordium. et est sensus. noli-
te timere persecutorum saevitiam.
et blasphemantium rabiem.
quia veniet dies iudicii in quo
et vestra virtus et illorum nequi-
tia demonstrabitur.
Quod dico vobis in tenebris.
dicite in lumine. et quod
in aure audistis. predicate super tecta.
Quod audistis in misterio aper-
tius predicate. quod didicistis
abscondite. publice loquimini.
quod erudivi in parvulo iudee
loco in universis urbibus et in to-
to mundo audacter dicite.
Nolite timere eos qui occidunt
corpus animam autem non possunt
occidere.
Si qui corpus occidunt. animam
non possunt occidere. ergo anima
invisibilis. et incorporalis est.
secundum [illegible] dico. nisi corporis
substantiam [illegible] ut et eo et
tempore puniatur. et supplicia
sentiat. quando post resurrectionem
corpori fuerit recepta. ita [illegible] cum qua
peccavit. cum ipso puniatur.
Eum autem timete qui potest et animam
et corpus perdere in gehennam.
Nomen gehennae in veteribus libris
non invenitur. sed primum
a salvatore ponitur. querimus
ergo quae sit sermonis huius occasio.
idolum baal fuisse iuxta ierusalem
ad radices montis [illegible]
in quibus siloe fluit. non semel

(c) Real Academia de la Historia

legimus hoc vallis et patria capi plenam esse irriguam atque nemorosam plenamque deliciis. et lucus in eo idolo consecratus. In tantam autem populus israhel dementiam venerat. ut in deserto templi vicinia hostias immolaret. et rigorem religionis delicie vincerent.

Filios quoque suos incenderent demonibus. ut in Hieremia legimus. et appellabatur locus ipse gehennom. id est vallis filiorum ennom.

Hoc regum volumen. et paralipomenon. et hieremias scribunt plenissime. et comminatur deus se locum ipsum impleturum cadaveribus mortuorum. ut nequaquam vocetur thophet et baal. sed vocetur poliandrium. id est tumulus mortuorum. Futura ergo supplicia et penas perpetuas quibus peccatores cruciandi sunt. huius loci vocabulo denotavit. duplicem autem esse ghennam nimii ignis et frigoris in iob plenissime legimus.

Nonne duo passeres asse veneunt. et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. vestri autem capilli capitis numerati sunt; nolite ergo timere. multis passeribus pluris estis vos.

Hic est sibi sermo dominicus. et sequentia pendent ex prioribus. prudens lector cave semper superstitiosam intelligentiam. ut non tuo sensui attemperes scripturas. sed scripturis iungas sensum tuum. et intelligas quid sequatur. Supra dixerat. nolite timere eos qui occidunt corpus. animam autem non possunt occidere; nunc loquitur consequenter. Nonne duo passeres asse veneunt. et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. et est sensus; si parva animalia et vilia absque deo auctore non decidunt. et in omnibus est providentia. et que hic peritura sunt sine dei voluntate non pereunt. vos qui aeterni providentia dei estis.

Superius dicit autem. respicite volatilia celi. quia non serunt neque

metunt neque congregant in horrea
et pater vester celestis [...] ac de
inceps considerate lilia agri.
quomodo crescunt. non laborant,
neque nent. Si autem fenum agri
quod hodie est et cras in clibanum
mittitur, deus sic vestit. quan-
to magis vos minime fidei.
Quidam cum attendunt duos pas-
seres unum in asse pretiantur
et corpus quinque quoque passeres uni-
mum in asse pretiantur et corpus
quinque quoque passeres secundum lucam
qui dupondio veniunt. ad
sensum referunt. sed quomodo
illa intellegantur totius evangelici
sermonis corpori coaptantes
non parva difficultas est.
Sed et capilli capitis omnes
numerati sunt. Nolite ergo
timere, multis passeribus
meliores estis vos. Manifestius
superior nostre expositionis
sensus expressus est. quo dicit ti-
mere non debere eos qui possunt
corpus occidere. animam autem
non possunt, quia si sine dei scientia
parva quoque animalia
non decidunt. quanto magis homo
qui apostolica fultus sit dignitate.
Quod autem ait et capilli capitis omnes
numerati sunt. Immensam dei erga
homines ostendit providentiam.
et ineffabilem significat affectum.
quod nihil nostri deum lateat. et ex
parvis et otiose dictis nostris scientiam
non fugiunt. Derident intellegen-
tiam ecclesiasticam in hoc loco qui car-
nis resurrectionem negant. quasi nos
et capillos qui numerati sunt. et a ton-
sore decisi omnes dicamus resurgere. cum
salvator non dixerit. Si autem et
capilli omnes salvandi sunt. ubi numerus
id est scientia numeri demonstratur.
non est demum numeri constitutio.
Nolite arbitrari quia venerim mittere
pacem in terram. Non veni pacem
mittere sed gladium. Supra dixe-
rat. quod dico vobis in tenebris dicite
in lumine. et quod in aure auditis
predicate super tecta. nunc infert
quid post predicationem sequatur.
ad fidem Christi totus orbis contra se
divisus est. unusquisque domus et infideles
habuit et credentes; et propterea bellum
missum est bonum ut rumperetur pax mala.

Ille quid et in genesi adversum rebelles hominibus qui motati fuerunt de oriente et ausi turre fabricabant per quam celu ad penetrare fortissimus scribitur ut divideret linguas eorum. Unde et in psalmo deprecatur: dissipa domine gentes que bella volunt. Veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam et inimici hominis domestici eius.

Quia ante premiserat non veni pacem mittere sed gladium et dividere omnes adversum patrem et matrem et socrum, ne quis pietatem religioni ante ferret subiecit dicens: Qui amat patrem aut matrem plus quam me. Et in cantico legimus canticorum ordinate in me caritatem.

Hic ordo in omni affectu necessarius est. Ama post deum patrem, ama matrem, ama filios; si autem necessitas venerit, ut amor parentum ac filiorum dei amori comparetur et non possit utrumque servare, odium in suos pietas in deum est. Non ergo prohibet amare patrem aut matrem plus quam se. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. In alio evangelio scribitur: qui non accipit crucem suam cottidie. Ne semel putaremus ardorem fidei posse sufficere, semper crucem portandam est, ut semper nos Christum amare doceamus. Qui recipit vos me recipit, et qui me recipit, recipit eum qui me misit. Ordo pulcherrimus, quos ad predicationem mittat docet pericula non timenda, affectum subiciat religioni. Aurum supra abstulerat, et de cona excusserat; dura evangelistarum condicio. Unde ergo sumptus, unde victus, unde necessaria? austeritatem mandatorum spe temperat promissorum. Qui recipit inquit vos me recipit; et qui recipit me recipit eum qui me misit. Ut in suscipiendis apostolis unusquisque credentium Christum se suscepisse arbitretur.

Qui recipit prophetam in nomine prophete mercedem prophete accipiet, et reliqua. Qui prophetam recipit ut prophetam intellegat eum de futuris loquitur, hic mercedem prophete accipiet. I giatur lugicamulier in intellectu

prophetas · mercedem non accipient
prophetarum: Deleatis; in nomini
professione zizanium mixtum est
tritico: Praemiserat: qui recipit vos,
me recipit; et qui me recipit, recipit
eum qui me misit: Ad susce-
ptionem magistrorum discipulos pro-
vocaverat; poterat occulta esse
credentium responsio; Ergo et pseu-
do prophetas et Iudam proditorem
debemus recipere, et illis alimonium
ministrare: Hoc dominus ante praecu-
rrens dicit · non personas suscipiendas
esse sed nomina · et mercedem non per-
dere suscipientis, licet indignus fuerit
qui susceptus sit · Et quicumque
potum dederit uni ex minimis istis
calicem aquae frigidae tantum in
nomine discipuli amen dico vobis
non perdet mercedem suam ·
Legimus in psalterio; ad excusandas
excusationes in peccatis: Quod
multi peccatorum suorum quasi
iustas praetendunt occasiones ·
ut quod volunt, aut delinquunt
videantur necessitate peccasse:
Dominus servator cordis et renum ·
futuras cogitationes in singulis

continuatus; dixerat: qui recipit
vos me recipit; sed hoc praeceptum
multi pseudoprophetae et falsi praedica-
tores poterant impedire: Medica-
tus est huic quoque scandalo dicens:
qui recipit iustum in nomine iusti
mercedem iusti accipiet: Rursum
poterat aliquis causari et dicere ·
paupertate prohibeor, et tenuitas
me retinet ut hospitalis esse non
possim · Et hanc excusationem
levissimo praecepto diluit · ut
calicem aquae frigidae toto animo
porrigamus: Frigidae, inquit, aquae
non calidae · ne et in calida pauper-
tas, et penuria lignorum ·
occasio quaereretur: Tale quid
et apostolus · ut ante lumen diximus ·
ad Galathas praecepit communicet
is qui catechizatur ei qui se
catechizat in omnibus bonis, et
discipulos ad magistrorum refrigeria
cohortatus, quia poterat quilibet
obtendere paupertatem, et praece-
ptum eludere: priusquam ille
proponat, in mente tacita solvit
quaestionem dicens: nolite errare:
deus non irridetur; quae enim seminaverit

(c) Real Academia de la Historia

homo. hec enim mercede et est sensus.
frigide causaretur inopiam. cum ali-
ud habeat conscientiaque non potest
fallere eos qui praemium. sed scit eo
quod quantum cum geminauerit
tantum etiam ipse fuisset.

EXPLICIT COMMENTARIORUM
IN MATHEUM LIBER PRIMUS.

INCIPIT SECUNDUS

Iohannes autem cum audisset
in uinculis opera xpi. mittens duos
de discipulis suis. ait illi. Tu es qui
uenturus es. an alium expectamus?

Non quasi ignorans interrogat.
Ipse enim ceteris ignorantibus demon-
strauerat dicens. Ecce agnus dei ecce qui
tollit peccata mundi. et patris
uoce intonantis audierat. hic
est filius meus dilectus. in quo
mihi complacui. Sed quomodo
saluator interrogat. ubi sit
positus lazarus. ut qui locum
sepulchri indicabant
sic pararentur ad fidem et uiderent
mortuum resurgentem. sic et iohannes
interficiendus ab herode. discipulos
suos mittit ad xpm ut per hanc
occasionem uidentes signa atque uirtu-
tes crederent in eum. et magi-
stro interrogante sibi discerent.
Quod autem superbierint discipuli
iohannis aduersus dominum. et habuerint
aliquid liuoris et inuidie. superior quoque in-
terrogatio demonstrauit.
euangelista referente.

Tunc accesserunt ad eum disci-
puli iohannis. dicentes. Quare nos
et pharisei ieiunamus frequenter.
discipuli autem tui non ieiunant.
Et alibi. magister cui tu perhibui-
sti testimonium ad iordanem.
ecce discipuli eius baptizant.
et plures ueniunt ad eum.
Quasi diceret nos deserimur hi currunt
et ad illum turba concurrit.

Tu es qui uenturus es an alium expectamus?

Non ait tu es qui uenisti. sed tu es
qui uenturus es. Et est sensus. manda
mihi quia ad inferna descensurus sum.
utrum te et inferis debeam nun-
tiare quem nuntiaui superis. an non
conueniat filio dei. ut gustet mor-
tem. et alium ad hec sacramenta es

(c) Real Academia de la Historia

missus est. Respondens Ihesus ait illis: Euntes renuntiate Iohanni que audistis et vidistis. Ceci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt. Iohannes interrogatus per discipulos, an ipse esset qui venturus erat, an alium expectarent, ipse signa demonstrat, non ut dicat respondens quod interrogatus fuerat, sed ad scandalum nuntiorum. Iam enim quia audierat Iohannes signa cernat: cecos videntes, claudos ambulantes, et reliqua. Et quod his non minus est: pauperes evangelizantur. ut pauperes spiritu aut certe opibus pauperes, ita nulla inter nobiles et ignobiles, et inter divites et egenos predicationis distantia sit; hec magistri rigorem, hec preceptoris comprobant veritatem, quando omnis apud eum qui salvari potest equalis est. quod autem ait:

Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

Inter nuntios praestolatur sicut in consequentibus demonstrabitur;

Illis autem abeuntibus coepit Ihesus dicere ad turbas de Iohanne: Quid existis in desertum videre? harundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? et reliqua.

Si superior sententia contra Iohannem prolata fuerat, ut plerique arbitrantur, in eo quod ait: beatus est qui non fuerit scandalizatus in me, quomodo nunc Iohannes tantis laudibus predicatur?

Sed quia turba circumstans interrogationis Iohannis misterium nesciebat, et putabat Iohannem dubitasse de Christo quem ipse monstraverat, ut intellegeret Iohannem non se interrogasse sed discipulos suos: quid existis in desertum videre? numquid hunc putatis hominem videre calamo similem qui omni vento circumferretur et levitate mentis de eo ambigeret quem ante predicaverat? an forsitan stimulis contra me invidie concitatur, et predicatio eius vanam sectatur gloriam ut ex ea querat lucrum? cur divitias cupiat? ut affluat dapibus? locusta est et mel silvestre? an vestitu mollibus vestiatur?

(c) Real Academia de la Historia

pilis camelorum; et qui humiles sunt
iustique modicis et uiles vestes cum sanctis
hospitio suscipiuntur; et predicatio
ueritatis. aut locum ubi tabernaculum.
quidam sunt adulatores et se-
ctatores luxurie qui frunt diuitias
et delicies affluunt; et mollibus
uestiuntur. isti in domibus regum
sunt; Ex quo ostenditur. rigidam
uitam et austeram predicatio-
nem uitare non debere: aulas regum
et mollium hominum palatia
declinare. Sed quid existis uidere?
prophetam? etiam dico uobis
et plus quam prophetam; Id est Iohan-
nes prophetas ceteros maior est. quod
quem illi predixerunt esse uen-
turum. hic uenisse digito demon-
strauerit dicens. Ecce agnus dei.
ecce qui tollit peccatum mundi.
Et aliquid priuilegio prophetali
etiam baptiste accessit premium:
ut suum dominum baptizaret. Unde
Infert [illegible] faciens
de malachia testimonium. In quo
etiam angelus predicatur.
Angelum autem hic dicit Iohannem.
Non putatur nature societate. sed offi-cii

dignitate nuncium. quod utrumque
dominum nostrum nuncupatur. Amen
Amen dico uobis. non surrexit
Inter natos mulierum. maior
Iohanne baptista.
Inter mulierum inquit natos;
his ergo prefertur omnibus. qui
de mulieribus nati sunt et de con-
cubitu uiri. et non ei qui natus est
ex uirgine et spiritu sancto. Quamquam
in eo quod dicit: non surrexit
Inter natos maior Iohanne bapti-
sta. non ceteris prophetis et patri-
archis cunctisque hominibus Iohannem
pretulit: sed Iohannem ceteris
exequauit. Non enim statim
sequitur: ut si alii maiores eo
non sunt; ille maior aliorum sit.
sed equalitatem habet
cum ceteris sanctis. Qui autem minor
est in regno celorum. maior est illo.
Multi de [illegible] hoc intelligi
uolunt quod qui minor est tempore
maior sit dignitate. Nos autem
simpliciter intelligamus quod omnis
sanctus qui iam cum domino est. maior est
illo. qui adhuc consistit in prelio.
Aliud est enim coronam uictoris

possidere. aliud adhuc. Incipe
dimicare. Quidam nouissimum
angelum. In celis domino ministrantem.
meliorem nolunt accipere quo
libet primo homine. qui natus
est In terris. A diebus Iohannis
baptiste usque nunc. regnum
celorum uim patitur. Sicut primum
Iohannes ut supra diximus
penitentiam populis nuntiauit.
T uiii dicens. Penitentiam agite.
appropinquauit enim regnum celorum.
Consequenter a diebus illius regnum
celorum uim patitur. et uio
lenti rapiunt illud. Grandis
enim est uiolentia. In terra
nos esse generatos. et celorum
sedem querere possidere per uirtutem.
quod non tenuimus per naturam. T uiiii
Omnes enim prophete et lex usque
ad Iohannem prophetauerunt.
Non quod post Iohannem excludat
prophetas. Legimus enim In actibus
apostolorum. et agabum prophetasse.
et quattuor uirgines filias philippi.
Sed quod lex et prophete quos scriptos
legimus. quicquid prophetauerunt
de domino. uaticinati sunt.

Quando ergo dicitur. omnes prophete
et lex usque ad Iohannem prophetauerunt.
xpi tempus ostenditur. quem
illi dixerunt esse uenturum. Iohannes
uenisse ostendit. T x
Si uultis suscipere. Ipse est helias.
qui uenturus est. Qui habet
aures audiendi audiat.
Hoc quod dicitur. et si uultis suscipere.
Ipse est helias. misticum esse.
et egere Intellegentia. sequens
domini sermo demonstrat dicens.
qui habet aures audiendi audiat.
Si enim planus esset sensus. et mani-
festa sententia. quid necesse fuit
nos ad illius Intellegentiam preparari.
helias ergo. Iohannes dicitur. non
secundum stultos philosophos. quosdamque
hereticos. qui METANOYXCI
Introducunt. sed quod iuxta aliud
testimonium euangelii. uenerit
In spiritu et uirtute helie. et eandem
sancti spiritus uel gratiam habuerit. uel mensuram.
Sed et uite austeritas. rigorque mentis.
helie et Iohannis pares sunt.
Ille In heremo. iste In heremo.
Ille zona pellicia circa lumbos
cingebatur. et iste simile habuit

(c) Real Academia de la Historia

cingulum. Ille autem regem acab et gezabel impietatis suae quia fugere compulsus est. iste quia herodis et herodiadis inlicitas arguit nuptias. capite detruncatus. Sunt quippe qui et iohannem heliam vocari putant. quod quomodo in secundo salvatoris adventu iuxta malachiam precessurus helias est. et venturum iudicem nuntiaturus. sic iohannes in primo adventu fecerit. et uterque sit nuntius. vel primi adventus domini. vel secundi.

Cui similem estimabo generationem istam? similis est pueris sedentibus in foro qui clamantes coequalibus suis dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis. lamentavimus et non planxistis. Venit enim iohannes non manducans neque bibens. et dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens. et dicunt. Ecce homo vorax et vini potator. publicanorum et peccatorum amicus. et iustificata est sapientia a filiis suis.

Pueris in foro sedentibus et clamantibus atque dicentibus coequalibus suis. Cecinimus vobis et non saltastis. lamentavimus et non planxistis. comparatur generatio iudeorum. sicut superius dictum est.

Cui similem estimabo generationem istam? similis est pueris sedentibus in foro. et reliqua. Non ergo nobis libere tribuitur intellegentia. et allegorias pro arbitrio ponere possimus. Sed quicquid dictum est de pueris ad generationem iudeorum referendum est. Similitudinem puerorum qui sedentes in foro. hi sunt de quibus esaias loquitur. Ecce ego et pueri quos mihi dedit deus. Et in octavo decimo psalmo. Testimonium domini fidele. sapientiam prestans parvulis. Et alibi. Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem.

Isti ergo pueri sedentes in foro sive in agora. quod significat quos grece dicitur. ubi multa venalia sunt.

Et quia populi iudeorum audire noluerunt. non cantaverunt loquentes. sed plenis faucibus indumentina.

Cecinimus vobis. et non saltastis.

Provocavimus vos ad nostrum canticum bona opera faceretis. et saltaretis ad nostrum tibiam. sicut saltavit david ante arcam domini et noluistis. Lamentavimus super

et uos ad penitentiam prouocaui-
mus. et nec hoc quidem facere uolui-
stis. spernentes utrumque predica-
tionem. aut exortationis ueri-
tatis quam penitentie post pec-
catum. Nec mirum si duplicem uiam
consistentes salutis. cum et ieiu-
nium et saturitatem potestis
spreueritis. Si ieiunium uobis
placet. cur iohannes displicuit.
Si saturitas. cur filius hominis.
quorum alterum demonium ha-
bentem. alterum uoratorem et
potatorem nuncupastis. Ergo qui
uos noluistis utrumque recipere
disciplinam. Iustificata est sapi-
entia a filiis suis. Id est dei dispen-
satio atque doctrina. et ego qui
sum dei uirtus et dei sapientia. iuste
fecisse ab apostolis meis filiis compro-
batus sum. quibus reuelabit pater.
que a sapientibus abscondit et a
prudentibus. Apud grecum ipsum
in quibusdam euangeliis legitur.
Iustificata est sapientia ab ope-
ribus suis. Sapientia quippe non
querit uocis testimonium. sed
operum. Tunc cepit exprobrare

ciuitatibus. In quibus facte sunt plu-
rime uirtutes eius. quia non egissent
penitentiam. Exprobratio autem ciu-
itatum corozayn. et bethsayde. et
et capharnaum. capitulum huius titulo
panditur. quod ideo exprobrauerit
eis. quia post factas uirtutes et signa
quam plurima non egerint peniten-
tiam. Ve tibi corozayn. ue tibi
bethsayda. quia si in tyro et sidone
facte essent uirtutes que facte sunt
in uobis. olim in cilicio et cinere
penitentiam egissent. Uerum au-
tem dico uobis. tyro et sidoni remis-
sius erit in diem iudicii. quam uobis.
Corozayn et bethsayda urbes galilee.
a saluatore plangunt. quod post
tanta signa et uirtutes non egerint
penitentiam. et prefertur eis tyrus
et sidon. urbes idolatrie. et uitiis
dedite. Preferuntur autem ideo.
quod tyrus et sidon naturalem tantum
legem calcauerunt. Iste uero post
transgressionem naturalis legis
et scripte. etiam signa que apud eas
facta sunt parui duxerunt.
Querimus ubi scriptum sit. quod
in corozayn et bethsayda dominus signa

fecerat · Supra legimus · circuibat
ciuitates omnes et uicos · curans
infirmitates eorum · et reliqua ·
Inter ceteras ergo urbes et uiculos
estimandum est · in Corozain quoque
et Bethsaida · Dominum signa fecisse ·
Et tu Capharnaum numquid usque
ad celum exaltaberis · et usque in in-
fernum descendes · In uno exem-
plari repperimus · Et tu Capharnaum
que usque in celum exaltata es · usque
ad inferna descendes · et est duplex
intellegentia · ut ideo ad inferna
descendas quia contra predicationem
meam · superbissime restitisti ·
uel ideo · quia exaltata usque ad celum
meo hospitio et meis signis atque uirtutibus ·
tantum habens priuilegium maioribus
plecteris suppliciis · quod his quoque
credere nolueris · quia si in Sodomis
facte fuissent uirtutes que facte sunt
in te · forte mansissent usque ad
hanc diem · quod sequitur prudentis lectoris ·
iudicio · Si Tyrus et Sidon et Sodo-
ma potuerunt agere penitentiam
ad predicationem saluatoris ·
signorumque miracula · non sunt
in culpa eo quod non crediderunt ·

sed uitium silentii in eo est · qui acturis
penitentiam noluit predicare ·
Ad quod facilis et aperta responsio
hec est · ignorare nos iudicia Dei ·
et singularum dispensationum eius ·
sacramenta nescire · Propositum fuerat
Domino Iudee fines non excedere · ne iustam
phariseis et sacerdotibus occasionem
persecutionis daret · Unde et apostolis
ante passionem precepit · In uiam
gentium ne abieritis · et in ciuitates
Samaritanorum ne intraueritis ·
Corozain et Bethsaida
damnantur · quod presente Domino
credere noluerunt · Tyrus et Sidon
iustificantur · quod apostolis
illius crediderunt · Non queras
tempora · cum credentium
intuearis salutem · In Capharnau-
um que interpretatur uilla
pulcherrima · condemnatur
incredula Hierusalem · cui dicitur
per Ezechielem · iustificata est
Sodoma ex te · Item
In illo tempore · respondens Ihesus
dixit · Confiteor tibi Domine pater
celi et terre · Confessio non
semper penitentiam · sed gratiarum

actione significat. ut in psalmis
sepissime legimus. Audiant
qui saluatorem non natum
sed creatum calumniantur.
quod patrem suum uocat
celi et terre dominum. Si enim et
ipse creatus fuerit, ut creatura
conditorem suum appellare
potest. stultum fuit et
sui et celi et terre dominum ut patrem
similiter appellare.
Quia abscondisti hec a sapientibus
et prudentibus. et reuelasti ea paruulis.
Gratias agit et exultat in patre.
quod apostolis aduentus sui aperuerit
sacramentum. quem ignorauerunt
scribe et pharisei. qui sibi sapientes
uidentur. et in conspectu suo prudentes.
Iustificatur sapientia a filiis suis.
Ita pater. quoniam sic fuit placitum
ante te. Blandientis affectu
loquitur ad patrem. ut ceptum
in apostolis beneficium compleatur.
Omnia mihi tradita sunt a patre meo.
Et a tradente patre et accipiente
filium. misterium intellige.
Alioquin. si infirmitatem fragili-
tatem sentire uolumus. cum quo ceperit
habere qui accipit. incipit non habere
qui dederit. Tradita autem sibi omnia.
non celum et terram. et elementa
intellegenda sunt. et ceteraque
ipse fecit et condidit. sed qui per filium
accessum habent ad patrem. et ante
rebelles deum postea sentire ceperunt.
Et nemo nouit filium. nisi pater.
Neque patrem quis nouit; nisi filius.
et cui uoluerit filius reuelare.
Erubescat eunomius tantam
sibi notitiam patris et filii. quan-
tam ut alterutrum inter se habent
uindicans. quod si non inde contendit.
suum consolatur insaniam. quia
sequitur. Et cui uoluerit
filius reuelare. Aliud est enim nature
equalitate nosse quod noueris.
aliud reuelantis dignatione.
Venite ad me omnes qui laboratis.
et onerati estis. et ego reficiam uos.
Grauia honera esse peccata et
Zacharias propheta testatur. Iniqui-
tatem dicens. sedere super talentum
plumbi. et psalmista conplorat.
Iniquitates mee adgrauate sunt
super me. Ut certe eos qui legis

(c) Real Academia de la Historia

grauissimo premebantur. ad
euangelii initia gratiam.
Iugum enim meum suabe est. et
honus meum lebe. Quomodo
leue: lege euangelium: Cum
in lege homicidium. in euangelio
ira damnetur. qua ratione euan-
gelii gratia facilior. cum in lege
adulterium. in euangelio
concupiscentia puniatur.
In lege multa precepta sunt.
que apostolus non posse compleri
plenissime docet; in lege opera re-
quiruntur. que qui fecerit
uiuit in eis. In euangelio
uoluntates queruntur. que si
etiam effectum non habuerit.
tamen premium non amittit.
euangelium ea precipit
que possumus. ne scilicet concupi-
scamus. hoc in nostro arbitrio est.
Lex cum uoluntatem non puniat.
punit effectum. Ne adulterium
facias. sine inpersequutione
aliquam uirginem prostitu-
tam. hec apud euangelium.
quia uoluntate non peccat.
uirgo suscipitur. In lege quasi

coactu pati repudiabitur.
In illo tempore dominus noster abiit
ihesus sabbato per sata. discipuli
autem eius esurientes ceperunt
uellere spicas et manducare.
Et alibi quoque euangelista
legimus. propter nimiam inportu-
nitatem. neque uescendi quidem
habebant locum. et ideo quasi
homines esuriebant. quod autem
spicas segetum manibus confringebant
et inediam consolabantur. uite austerioris
indicium est. non preparatas epulas.
sed cibos simplices querentis.
Pharisei autem uidentes dixerunt
ecce discipuli tui faciunt quod non
licet eis facere sabbato.
Notandum quod primi apostoli sabbatoris-
litterum sabbati destruunt.
aduersum ebionitas. qui cum ceteros
recipiant apostolos. paulum quasi
transgressorem legis repudiant.
At ille dixit eis. Non legistis quid
fecerit dauid. quando esuriit. et qui cum
eo erant: quomodo intrauit
in domum domini; et panes propo-
sitionis comedit. quos non
licebat ei edere. neque eis qui cum eo

(c) Real Academia de la Historia

erant nisi solis sacerdotibus.
Ad confutandam calumniam
phariseorum. ueteris recordatur
hystorie. quando dauid fugiens saulem
uenit in nobe. et ab abimelech
sacerdote susceptus. postulauit
cibos. Qui cum panes laicos
non haberet. dedit ei consecra-
tos. quibus non licebat uesci nisi
solis sacerdotibus et leuitis. et hoc
tantum interrogauit. si mundi
essent pueri a mulieribus. et
illo respondente ab heri et nudius
tertius. Non dubitauit eis
panes dare. melius arbitratus.
Propheta dicente. Misericordiam uolo.
et non sacrificium. De famis
periculo homines liberare.
quam deo offerre sacrificium.
hostia enim placabilis deo. hominum
salus est. Opponit ergo dominus
et dicit. Si et dauid sanctus est. et abi-
melech pontifex a uobis non
reprehenditur. sed legis uterque
mandatum probabili excusa-
tione transgressi sunt.
et fames in causa est. cur
eandem famem non probatis

in apostolis. quam probatis in ceteris.
Quamquam et in hoc multa di-
stantia sit. isti spicas in sabbato
manu confricant. illi panes
comederunt leuiticos. et ad
sabbati sollemnitatem accedebant
Neomenie dies quibus in conuiuio
requisitus fuit a saule.
Obserua quod panes propositionis
nec dauid nec pueri eius acceperint ante
quam se a mulieribus mundos esse
responderint.

Aut non legistis in lege. quia
sabbatis sacerdotes in templo
sabbatum uiolant. et sine
crimine sunt. Calumniamini
inquit discipulos meos. cur
per segetes transeuntes spicas
triuerint. et hoc fecerint famis
necessitate cogente. cum ipsi
sabbatum uioletis in templo.
immolantes uictimas. cedentes
tauros. holocausta super lignorum
struem. incendio concremantes.
et iuxta alterius euangelii
fidem. circumciditis paruulos
in sabbato. ut dum aliam
legem seruare cupiatis.

sabbatum desecrant ·

Nunquam autem legis dei sibi contrarie sunt; et prudenter ubi transgressionis discipulis sui arguitur potuerunt · dd et abimelech dicere exempla sacerdotes ·
Verum autem · et absque necessitate obtinent sabbati prevaricationem in ipso templo · qui calumniam fecerunt : Dico autem uobis. quia templo maior hic ·
Non pro domino; sed aduerbium loci legendum · quod maior templo sit locus : qui dominum templi detinet ·
Si autem sciretis · quid est misericordiam uolo; et non sacrificium · nunquam condemnassetis innocentes ·
Quid sit misericordiam uolo et non sacrificium supra diximus : quod autem sequitur nunquam condemnassetis innocentes : De apostolis intellegendum est; et est sensus ·
Si misericordiam conprobastis abimelech eo quod fame periclitantem dd refocillaret · et pueros eius; quare meos discipulos condemnatis · qui nihil tale fecerunt ·
Et cum inde transisset · uenit in sinagogam eorum; et ecce homo manum habens aridam ·
Tertius decimus iste est : qui erat in sinagoga; et notandum quod in latinis et forsitan in conciliabulo iudeorum · manus arida fuerit · Et interrogabant eum dicentes · si licet sabbato curare ·
Ut accusarent eum · quia de interpretatione sabbati quam pharisei in discipulis arguebant · probabili exemplo excusauerat : ipsum calumniari uolunt · et interrogabant · utrum liceat curare in sabbatis · ut si non curauerint · crudelitatis · aut inbecillitatis ·
Si curauerint transgressionis accusent :
Ipse autem dixit illis : quis erit ex uobis homo : qui habeat ouem unam; et ceciderit haec sabbatis in foueam; nonne tenebit et leuabit eam : quanto magis melior est homo oue · Itaque licet sabbatis bene facere ·
Sic soluit propositam questionem · ut interrogantes auaritie condemnet · Si uos inquit in sabbato ouem et aliud quod

libat animal in fobeam decidens
et pere steranitas ; non animali
sed usus auaritieque consulentes . quan
to magis ergo hominem qui mul
to melior est obe debeo liberare .

Tunc ait homini ; extende
manum tuam . et extendit .
et restituta est sanitati sicut
et altera . In euangelio quo
utuntur nazareni et ebionite .
quod nuper in grecum de ebreo
sermone transtulimus . et quod
uocatur a plerisque mathei
autenticum . homo iste qui
aridam habet manum . cemen
tarius scribitur ; manibus uictum
queritans ; precor te ihesu ut
mihi restituas sanitatem ;
ne turpiter mendicem cibos .
Usque ad aduentum saluatoris ;
arida manus in sinagoga iudeorum
fuit . et dei opera non fiebant
in ea . Postquam ille uenit
in terris ; reddita est in apostolis
credentibus dextera . et operi
pristino restituta .

Exeuntes autem farisei con
silium faciebant aduersus
eum quomodo eum perderent .

Quod dominum moliuntur insidias ;
liuor incusatur . quid enim
fecerat ut phariseos ad inter
fectionem sui prouocaret . Nempe
quod homo extenderat manum .
quis enim phariseorum in die sabbati
non extendit manum ; portans
cibos ; calicem porrigens . et cetera
que uictui necessaria sunt . Si ergo
manum extendere . et alimenta
subleuare . ut portent in sabbato .
non est criminis . cur hoc in alio
arguunt ; quod ipsi faciunt .
contaminati . Presertim cum
iste cementarius nihil auxilio
portauerit . sed ad preceptum
domini solum extenderit manum .

Ihesus autem sciens secessit inde .

Sciens insidias eorum . quod
uellent perdere saluatorem suum .
secessit inde . ut farisei contrare
occasionem impietatis quererent .

Ecce puer meus quem elegi . dile
ctus meus et reliqua

Per esaiam prophetam . ex persona
patris ; hoc dicitur .
Ponam spiritum meum super eum .

(c) Real Academia de la Historia

Spiritus ponitur; non super dei uerbum.
et super unigenitum qui de sinu patris
sed super eum de quo dicitur meus.
Ecce puer meus. Neque audiet aliquis
in plateis uocem eius. Lata enim est
et spatiosa uia que ducit ad perditio-
nem. et multi ingrediuntur per eam.
Qui multi: qui uocem non audiunt
saluatoris qui non sunt in arta
uia. sed in spatiosa.
Tunc oblatus est ei demonium
habens cecus et mutus. et cura-
uit eum ita ut loqueretur et uideret.
Tria signa: simul in uno homine
perpetrata sunt. Cecus uidet. et mutus
loquitur. possessus a demone liberatur.
Quod et tunc quidem carnaliter factum
est. sed et cotidie completur
in conuersione credentium.
Ut expulso demone: primum fidei
lumen aspiciant. deinde in laudem
dei tacentia prius ora laxentur.
Ihesus autem sciens cogitationes eorum
dixit eis: Omne regnum diuisum
contra se desolabitur.
Turbe stupebant: et confitebantur
eum qui tanta signa faciebat:
filium dauid. Pharisei uero

opera dei principi demoniorum deputabant
quibus dominus non ad dicta sed ad cogita-
ta respondit. ut sic compellerentur
credere potentiam eius: qui cordis
uidebat occulta. Si autem satanas
satanam eicit & aduersum se diuisus
est: quomodo ergo stabit regnum eius.
Non potest regnum et ciuitas contra
se diuisa stare. Sed quomodo con-
cordia parue res crescunt. sic discordia
maxime dilabuntur. Si ergo sata-
nas pugnat contra se. et demon
inimicus est demonis. debet iam
mundi aduersus consummatio-
ne liberari in eo locum aduerse
potestatis. quarum inter se bellum
pax hominum est. Si autem putatis
o scribe et pharisei: quod recessio
demonum obedientia sit in prin-
cipem suum. ut hominis hono-
rantes fraudulenti simulatione
deludant. quid potestis dicere
de corporum sanitatibus. quas dominus
perpetrauit? Aliud est si membrorum
quoque debilitates et spiritum
uirtutem insignia demonibus
assignatis. Si ergo in belzebub
eicio demones: filii uestri in quo eiciunt?

Ideo ipsi iudices erunt uestri.
Filios autem iudeorum . ut exorcistas
generis illius . ex more significauit .
ut apostolos ex eorum stirpe genitos .
exorcistas quia inuocatione dei eic
iebant demonia . Quos ille
in interrogatione prudenti ut con
fiteantur spiritus sancti esse opus . Quod
si expulsio inquit demonum
in filiis uestris deo non demonibus
deputatur . quare in me idem
opus non eandem habet causam .
Ideo ipsi uestri iudices erunt .
Non potestate sed comparatio
ne . dum illi expulsionem
demonum deo assignant .
uos belzebul principi demoniorum .
Si autem de apostolis dicitur . quod
et magis intellegere debemus .
Ipsi erunt iudices eorum . quia
sedebunt super duodecim sedes
iudicantes duodecim tribus
israhel . Si autem ego in spiritu dei
eicio demones . ideo peruenit
in uos regnum dei . In luca
istum locum . ita scriptum
legimus . Si autem ego in digito
dei eicio demones ; iste est digitus
quem confitentur . et magi
qui contra moysen et aaron signa
faciebant dicentes ; digitus dei
est iste ; quo et tabule lapidee
scripte sunt in monte sina . Si ergo
manus et brachium dei filius dicitur .
et digitus dei spiritus sanctus patris et filii et
spiritus sancti una substantia est . non
te scandalizet membrorum
inequalitas . cum edificet unitas
corporis . Peruenit in uos
regnum dei ut se ipsum significet .
de quo in alio loco scriptum est .
Regnum dei intra uos est ; et medius
stat inter uos . quem nescitis .
Vel certe illud regnum . quod
iohannes et ipse dominus predicauerunt .
Penitentiam agite . appropinqua-
uit enim regnum celorum .
Est et tertium regnum scripture
sancte . quod auferetur a iudeis .
et tradetur genti facienti
fructus eius .

Aut quomodo potest quisquam
intrare in domum fortis . et uasa eius
diripere ; nisi prius alligauerit
fortem . et tunc domum illius
diripiet .

(c) Real Academia de la Historia

Non debent ergo esse securi. adversarius noster fortis. victoris vocibus comprobatus illius mundi qui in maligno positus est. non certa victoris dignitate sed magnitudine delinquentium. Vasa eius nos quondam fuimus. alligatus est fortis. et religatus in tartarum. domini conterentis pede; et direptas sedibus et tyranni. captivata duxit captivitatis.

Qui non est mecum. contra me est. et qui non congregat mecum spargit.

Non putet quisquam hoc de hereticis dictum et scismaticis. quamquam et taliter superfluo possit intelligi. sed ex consequentibus ac textu sermonis ad diabolum refertur. eo quod non possint opera salvatoris beelzebul operibus comparari. Ille cupit animas hominum. tenere captivas. dominus liberare eo. Ille predicat idola. hic unius dei notitiam. Ille trahit ad vitia. hic ad virtutes revocat. Quomodo ergo possunt inter se habere concordiam. quorum opera divisa sunt.

Quicumque dixerit verbum contra filium hominis. remittetur ei. Qui autem dixerit contra spiritum sanctum. non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro.

Et quomodo quidam nostrorum episcopos vel presbiteros post blasfemiam spiritus sancti in suum recipiunt gradum; cum salvator dicat. Omne peccatum et blasfemia dimittetur hominibus. Qui autem spiritum sanctum blasfemaverit. non dimittetur ei. nec in presenti tempore; nec in futuro. nisi forte illud de marco evangelista sumamus exemplum. qui causas tanti sceleris manifestavit expresse dicens. Quia dicebant. spiritum inmundum habet; ergo quicumque opera salvatoris beelzebub demonum principi deputaverit. et dixerit filium dei habere inmundum spiritum. huic nullo

(c) Real Academia de la Historia

etiam post blasfemiam penitentiam
agunt; ut ille locus lectus intellegen-
dus est: qui verbum dixerit contra
filium hominis et scandalizatus
fuerit et hominem tantum arbitrans
quod filius sim fabri et fratres habeam
Iacobum et Ioseph et Iudam
et homo vorator et vini potator
sim: talis opinio atque blasfemia
quamquam culpa non careat
erroris, tamen habet veniam propter
corporis vilitatem. Qui autem
manifeste intellegens opera Dei
cum de virtute negare non possit,
eadem stimulatus invidia
calumniatur et Christum Dei
verbum et opera Spiritus sancti dicit
esse Belzebub: isti non dimit-
tetur neque in presenti seculo neque
in futuro.

Aut facite arborem bonum
et fructum eius bonum, aut faci-
te arborem malum et fructum
eius malum; ex fructibus enim arbor
agnoscitur.

Constringit eos sillogismo
quem greci vocant ἄφυκτον,
nos inevitabilem possumus appellare,
qui interrogatos hinc inde concludit
et utroque cornu premit. Si, inquit, diabolus
malus est, bona opera facere non
potest. Si autem bona sunt que facit
Christus, sequitur ut non sit diabolus
qui ea faciat. Neque enim fieri potest
ut ex malo bonum aut ex bono
oriatur malum. Quod autem sequitur:

Progenies viperarum, quomodo potestis
bona loqui cum sitis mali?
Ostendit illos arborem malam
et tales afferre fructus, id est blas-
femias. Talia fundunt qualia habent
semina diaboli. Bonus homo de bono
thesauro profert bona, et malus
homo de malo thesauro profert mala.

Vel propter Iudeos dominum blasfemantes
ostendit de quali thesauro blas-
phemias proferunt, ut superi-
ori questioni hic satisfaciat: quod
quomodo non possit bonus homo
proferre mala nec malus bona,
sic non possit Christus mala nec
diabolus bona opera facere.

Dico autem vobis quoniam omne
verbum otiosum quodcumque
locuti fuerint homines, reddent
rationem pro eo in die iudicii.

(c) Real Academia de la Historia

Hoc quoque superioribus est sensu. Si otiosum uerbum quod nequaquam edificat audientes non est absque periculo ei qui loquitur, et in die iudicii reddituri sunt unusquisque rationem sermonum suorum: quanto magis uos qui opera Spiritus sancti calumniamini et dicitis me in Beelzebub principe demoniorum eicere demonia, reddituri estis rationem calumnie uestre? Otiosum uerbum est quod sine utilitate et loquentis dicitur et audientis, si omnis seriis de rebus dementiamur, ut inania friuola loquamur et fabulas narremus antiquas. Ceterum qui scurrilia replicabat et cachinnis ora dissolvit et aliquid profert turpitudinis, hic non otiosi uerbi sed criminosi tenebitur reus. **Tunc responderunt ei quidam de scribis et fariseis dicentes: Volumus a te signum uidere.** Signum postulant quasi que uiderant signa non fuerint. Sed in alio euangelista quid petant plenius explicatur: Volumus a te signum uidere de celo. Ut in more Elie ignem de sublimi uenire cupiebant, ut in similitudine Samuelis tempore estibo contra naturam loci mugire tonitrua, coruscare fulgura, imbres ruere; quasi non possint et illa calumniari et dicere ex occultis et uariis aeris passionibus accidisse. Nam si calumniaris ea que oculis uides, manu tenes, utilitate sentis, quid facturus es de his que de celo uenerint? Utique responderis et magos in Egypto multa signa fecisse de celo. **Qui ait illis: Generatio mala et adultera.** Egregie dixit adultera, quia dimisso uiro et iuxta Ezechielem multis amatoribus copulata est. **Signum querit et signum non dabitur illi nisi signum Ione prophete. Sicut enim fuit Ionas propheta in uentre ceti tribus diebus et tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus.**

(c) Real Academia de la Historia

De hoc loco plenius in commen-
tariis Ione prophete disputavi-
mus. ad illum ergo locum le-
ctoris diligentiam remittimus.
hoc breviter nunc dixisse
contenti sit. quod cuncta decisio (?)
totum intellegatur ex parte.
Non quod omnes tres dies et tres noctes
in inferno fuerit. sed quod
in parte ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
et dominice et toto die sabbati
tres dies et tres noctes
intellegantur.
Viri ninivite resurgent
in iudicio cum generatione
ista et condemnabunt eam.
Non sententie potestate.
sed comparationis exemplo.
Et ecce plus hic quam Ionas.
hic adverbium loci non pro-
nomen intellegas. secundum
litteram predicavit Ionas. et ego predi-
cavi tanto tempore.
Ille assyriis genti incredule.
ego Iudeis populo dei. ille peregrinus.
ego civibus. Ille voce locutus
est simplici. nihil signorum
faciens. Ego tanta signa
faciens Beelzebub calumniam
sustineo. Plus ergo est hic Ionas
hic est in presentiarum inter vos.
Regina austri surget in iudicio
cum generatione ista et condem-
nabit eam. quia venit a finibus
terre audire sapientiam Salomonis.
Eodem modo condemnabit
regina austri populum Iudeorum.
quo condemnabunt viri
Ninive Israhelem incredulum.
Ista autem regina Saba. de qua
in Regum volumine et Paralip-
omenon legimus. que per tantas
difficultates gente sua et
imperio derelictis. venit
in Iudeam sapientiam audire
Salomonis. et emulari munera
detulit. Ninive autem
et regina Saba. occulte
fidem nationum preferunt
Israheli. Cum autem inmundus spiritus
exierit ab homine. ambulat
per loca arida querens requiem. et
non invenit. et reliqua. Quidam
istum locum de hereticis dictum
putant. quod inmundus
inimicus qui in ante eis habita-
verat.

(c) Real Academia de la Historia

quando gentiles erant : ad com-
fessionem vere fidei exierunt .
Postea vero cum se adherentem
et insaluerint : et simulatis
vestitibus ornaverint domum
suam . tunc alius septem nequiores
spiritibus adiunctis . revertitur
ad eos diabolus . et inhabitat
in illis . fiunt que novissima
eorum peiora prioribus . Multo
quippe peiore condicione sunt
heretici quam gentiles .
Sunt in illis spiritus perfidie et altitatis .
pugna discordie . Cum hec
intelligentie plausum quendam
et colorem doctrine preferunt .
nescio unde habent ingratitatem .
ex eo quod finiat ut
parabulam ut exemplo sequitur .
Sic erit et generationi huic
pessime . compellimur non ad
hereticos et quoslibet homines
sed ad Iudeos sumptum referre
parabulam . Ita contextus
loci non passus est ut eius in
diversum fluctuet . utque
insipientium more exuberet .
sed herens sibi ut ad priora ut
ad posteriora respondeat .
Immundus spiritus exiit a Iudeis
quando acceperunt legem .
Et ambulabat per loca arida
querens requiem . Expulsus vide-
licet a Iudeis . ambulabat per gentium
solitudinem . Que cum postea
dominum crediderint . ille non
invenit locum in nationibus . dicit
Revertar ad domum meam
pristinam . unde exivit a Iudeis
quos ante dilexerat . Et veniens
invenit vacantem . scopis
mundatam . Vacabat
enim templum Iudeorum . et
Christum hospitem non habebat
dicentem . Surgite abeamus
hinc et in alio loco . Dimittetur
vobis domus vestra deserta . quia
legitimus Dei et angelorum
presidium non habebant .
Et ornati erant superfluis
observationibus legis . et tradi-
tionibus patrum eorum . revertitur
diabolus ad sedem quam
pristinam . et septenario
sibi numero demonum ad-
ditur habitat pristinam domum .

(c) Real Academia de la Historia

et fiunt illius populi posteriora peiora prioribus. Iudaeorum nunc multo se demonum numero possideantur, blasfemantes in sinagogis suis Christum Ihesum, quam in Egypto possessi fuerunt ante legis notitiam. Quia aliud est venturum non credere, aliud non suscepisse qui venerit.

Septenarium autem numerum adiunctum diabolo, ut per sabbatum intellige, ut per numerum spiritus sancti. Ita quomodo in Esaia: virga de radice Iesse exiet et flos qui de radice eius conscendet, septemplicium virtutum descendisse narrantur; ita et contrario vitiorum numerus in diabolo consecratus est. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et fratres eius stabant foris quaerentes loqui ei. Ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes te.

Occupatus erat dominus in opere sermonis, in doctrina populorum, in officio predicandi. Mater et fratres veniunt et foris stant et ei desiderant loqui. Tunc quidem nuntiatur salvatori quod mater sua et fratres stant foris quaerentes eum. Videtur mihi ille esse qui nuntiat non fortuitu et simpliciter nuntiare, sed insidias tendere, utrum spiritali opere carnem et sanguinem preferret. Unde et dominus non quo matrem negaret et fratres exire contempsit, sed quod responderet insidianti.

Extendens manum in discipulos ait: ecce mater mea et fratres mei; hi sunt mater mea qui me concipit in credentium animis generant. Isti sunt fratres mei qui faciunt opera patris mei. Non ergo iuxta Marcionem et Manicheum matrem negavit, ut natus de fantasmate putaretur, sed apostolos cognationi pretulit, ut et nos in comparatione dilectionis carni spiritum preferamus. Ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes te. Quidam fratres domini de alia uxore Ioseph filios suspicantur, sequentes deliramenta apocriforum, et quandam esse

mulierculam confingeret.
Nos autem sicut in libro quem adversus
Heluidium scripsimus continetur:
fratres domini non filios Ioseph sed con-
sobrinos salvatoris marie
liberos intelligimus. matertere
fratris domini que esse dicitur mater
Iacobi minoris et Ioseph et Iude.
quos in alio evangelii loco
fratres domini legimus appellatos.
Fratres autem consobrinos dici.
omnis scriptura demonstrat.
Dicamus et aliter. Salvator
loquitur ad turbas. intra
sedes erudit nationes.
Veniunt eius et fratres, hoc est sina-
goga. et populus Iudeorum foris
stant. et intrare desiderant:
et sermone eius indigni fiunt.
Cum quo rogaverint et quesierint.
et nuntium miserint. respon-
sum accipiunt. Liberos esse
arbitrium. ut intrare possint
si velint et ipsi credere. qui
tamen intrare non poterunt
nisi alio rogaverint.
In illo die. exiens Ihesus de domo
sedebat secus mare. et congre-
gate sunt ad eum turbe multe.
Populus domum Ihesu non poterat
intrare. nec esse ibi ubi apostoli audi-
bant misteria. Idcirco miseratus eos
misericors dominus egreditur de domo
sua et sedet secus mare. ut turbe
congregentur ad eum et audiant
in litore que intus non merebantur
audire.
Ita ut in naviculam ascendens
sederet. et omnis turba stabat
in litore. Ihesus in mediis fluctibus
sedet. hinc inde muri tunditur.
et in sua maiestate securus
appropinquare facit ad terram
naviculam suam. et populus
nequaquam periculum su-
stinens. nec temptationibus circum-
datus. quas ferre non poterat.
stat in litore fixo gradu
ut audiat que dicuntur.
Et locutus est eis multa
in parabolis dicens. Quod turba
non unius sententie est. sed
diversarum in singulis volun-
tatum. unde loquitur ad eum
in multis parabolis. ut
iuxta varias voluntates.

(c) Real Academia de la Historia

diuersas scripture disciplinas.
et notandum quod non omnia
loquutus est in parabolis
absque uelamento propter secretis sua
perspicua miscet obscuris
ut per ea que intellegunt.
Ecce exiit qui seminat seminare.
In naui sedens dominus in terra stantibus
loquebatur discipulis sacra-
menta aperiebat. ergo de domo sua
qui seminat uerbum dei. ut semi-
naret in turbis. significatus
sacerdotis qui seminat esse
filius dei et praeteris hunc propter
seminare sermonem; et simul
obserua hunc esse primam
parabolam. que cum inter-
pretatione sua posita sit.
Et cauendum est ubicumque
dominus exponit sermones suos.
et rogatur a discipulis intrin-
secus disserat. ne ut aliud.
ne ut plus quid uelit intel-
ligere. quam ab eo expositum est.
Quedam ceciderunt secus
uiam. et uenerunt uolucres
et comederunt ea. alia ceciderunt
in petrosis. ubi non habebat
terram multam. et reliqua.
Hanc parabolam ut contestabun-
da mihi heresim suam. ualentinus
assumit tres introducens esse
naturas. spiritalem. animalem
atque terrenam. cum hic quattuor
sint. una iuxta uiam. alia
petrosa. tertia plena spinis.
quarta terra bona uberrima.
Differt parum per interpretationem
est, cum discipulis uolentibus
secreto audire quod dicitur.
Qui habet aures audiendi audiat.
prouocamus ad dictorum
intellegentiam quotiens his
sermonibus commonemur.
Et accedentes discipuli dixerunt
ei. Querendum quomodo
accedunt ad eum discipuli
cum illis in naui sederet. nisi
forte intellegendum dicatur
quod dudum cum ipso in nauem
conscenderant. et ibi stantes
super interpretationem
parabole sciscitati sunt.
Qui habet. dabitur ei. et
abundabit. qui autem
non habet. et quod habet auferetur ab eo.

Non inequalitate iudicii habentibus additur. et non habentibus quoque quod habere uidentur aufertur. sed quod apostolis in Christo habentibus fidem etiam si quid minus uirtutum habent. conceditur. Iudeis autem qui non crediderunt in filium Dei. etiam si quod per naturam bonum possident tollitur. Neque enim possunt aliquid sapienter intellegere. qui caput non habent sapientie.

Ideo in parabolis loquor eis. quia uidentes non uident. et audientes non audiunt.

Hec de his loquitur. qui stant in litore. et diuiduntur a Ihesu. et sonitum fluctuum perstrepente non audiunt. uliq dumque dicuntur. Impletur in eis prophetia Esaie.

Auditu audietis. et non intellegetis. et uidentes uidebitis. et non uidebitis.

Hec de turbis prophetata sunt. que stant in litore. et dum non merentur audire sermonem.

Accedamus ergo et nos cum discipulis ad Ihesum. rogemusque eum dissertationem parabole. ne cum turbis frustra aures. et oculos habere uideamur.

Incrassatum est enim cor populi huius. et auribus grauiter audierunt. et oculos suos clauserunt. et reliqua.

Reddidit causas. quare uidentes non uident. et audientes non audiunt. quia incrassatum est. inquit cor populi huius. et auribus suis grauiter audierunt.

Hic ne forte arbitremur crassitudinem cordis. et grauitatem aurium nature esse. non uoluntatis sublungit culpam arbitrii. adicit. Oculos suos clauserunt. ne quando oculis uideant. et auribus audiant. et corde intellegant et conuertantur. et sanem eos.

In parabolis ergo audiunt et in enigmate. qui clausis oculis nolunt cernere ueritatem.

Uestri autem beati oculi. qui uident. et aures uestre. que audiunt.

Nisi supra legissemus auditores ad intellegentiam prouocatos.

© Real Academia de la Historia

saluatorem dicentem: qui habet aures
audiendi audiat; preter eos nunc
et oculos et aures que beatitu-
dinem accipiunt cernis intellegi:
Sed et nunc videntur illi beati oculi
qui possunt Christi cognoscere
sacramentum: et quos lebari
Ihs in sublime precepit ut
candentes segetes aspiciunt:
et ille aures beate de quibus Esaias
loquitur: Dominus aperuit michi
auriculum: Amen quippe
dico vobis quia multi prophete
et iusti cupierunt et audire
que auditis et non audierunt.
Videtur huic loco illud esse con-
trarium quod alibi dicitur:
Abraham cupit diem meum videre
et vidit et letatus est: Non
autem dixit omnes prophete et iusti
cupierunt videre que videtis
set multi. Inter multos potest
fieri ut alii viderint: Licet
et in hoc periculosa sit inter pre-
cectio: ut inter sanctorum meritum
discretionem qualitatis facere
videamus; ergo Abraham vidit
in enigmate: vidit in specie.

Vos autem in presentia quarum tenetis;
et habetis dominum vestrum et ad voluptatem
interrogatis et convenimini:
Omnis qui audit verbum regni
et non intellegit. Hoc presentia-
tans hortatur nos: ut eius dicentis
diligentiusque audiamus.
Venit malus et rapit quod semi-
natum est in corde eius.
Malus bonum semen rapit, et simul
intellege quod in corde fuerit
seminatum: et diversitate causarum
in mente sit accedentiaquum: Facta
autem tribulatione et persecutione
propter verbum continuo scandalizatur.
Attende quod dicitur sit: Continuo
scandalizatur: est ergo aliquid
distantie inter eum qui multis
tribulationibus penisque compellitur
Christum negare et eum qui ad pri-
mam persecutionem statim scan-
dalizatur et corruit.
Qui autem seminatus in spinis
est qui verbum audit et sollici-
tudine seculi istius et fallacia divitiarum
suffocat verbum et sine fructu
efficitur: Michi videtur
et illud quod lupaulia atrum ap
adumacier.

(c) Real Academia de la Historia

In terra spinas et tribulos: panem
autem manducabis. Hoc signi-
ficat mistice quod quicumque
se secli dederit voluptatibus, curisque
sectatur mundi, panem celestem et ci-
bum verum inter spinas comedet.
Et eliguntur ad luxuria: Fallacia
divitiarum suffocat verbum.
Blande enim sunt divitie:
aliud agitant et aliud pollicentur,
lubrica est earum possessio dum huc
illud que circumferuntur et in-
stabili gradu ut habentes de-
serunt: ut non habentes reficiunt.
Unde et dominus divites asserit diffi-
cile intrare regnum celorum:
suffocantibus divitiis verbum
dei et rigorem virtutum emo-
lientibus.

Quod autem in terra bona semi-
natum est: hic est qui audit
verbum et intelligit et fructum
affert. Sicut in terra unam
atque fructum diversitatis secundum
et petrosum et spinosa loca: sic
in terra bona atque diversitas
est. Centesimi, sexagesimi fru-
ctus et tricesimi. Et in illa autem

et in ista non mutatur substan-
tia sed voluntas: et tamen incredu-
lorum quam credentium corda sunt
que semen accipiunt. Ut tale inquit
malus et rapit quod seminatum est
in corde eius: et secundo vertit:
Hic est qui verbum audit.
In tertia positione quoque atque bone
terre est: qui audit verbum.
Primum ergo verbum debemus audire,
deinde intelligere: et post
intelligentiam fructus reddere
docerimus fructum facere ut centesimum
fructum, ut sexagesimum, atque tricesimum.
De quibus plenius in libro contra
Iovinianum diximus: et nunc
breviter perstringimus: Centesimum
fructum virginibus, sexagesimum
viduis et continentibus.
Tricesimum sancto matrimonio
deputantes, honorabiles enim
nuptie et cubile immaculatum.
Quidam nonnulli centesimum fructum
ad martires referunt: quod si ita,
secundum consortium nuptiarum
excluduntur a fructu bono.
Alium parabolam proposuit
illis dicens.

Simile factum est regnum celorum
homini qui seminauit bonum
semen in agro suo. Cum autem
dormirent homines, uenit
inimicus eius et superseminauit zizania
in medio tritici. et reliqua.
Que dum parabola cum in natura
pretractione sua non sit ita
posita sed in natura lectis ulius
parabolis edissera s; hic enim
proponitur; et post dimis-
sis turbis uenit domum.
Et accedunt ad eum discipuli eius
rogantes: Dissere nobis para-
bolam zizaniorum
agri et reliqua. Non ergo debemus
pro opere intellegendi desiderio
ante eis nota quam querere
quam a domino disse ratur.

LX Aliam parabolam proposuit
eis dicens. Sedebat dominus in nauem.
turbas stabat in litore.
Ille procul. discipuli uicinius
audiebant. Proponit eis et
aliam parabolam quasi diues
paterfamilias inuitatis
reficiens ciues ut unusquisque secundum
naturam stomachi sui uaria
ut lumen ad suscipere.

Unde et in priori parabola
non dixit alterum sed alium.
Si enim premisisset alterum, expe-
ctaretur et tertium non posset.
Premisit aliam ut plures sequerentur. LXI
Simile est regnum celorum
grano sinapis quod accipiens
homo seminauit in agro suo.
quod minimum quidem est
omnibus seminibus. Cum autem
creuerit maius fit omnibus
oleribus et fit arbor, ita ut uolucres
celi ueniant et habitent in ramis eius.
Non sit molestum lectori si totiens
parabolas proponimus. Que enim
obscura sunt plenius dissertanda sunt
ne breuitate nimia inuoluatur
magis sensus quam exponatur.
Regnum celorum predicatio euan-
gelii est et notitia scripturarum
que ducit ad uitam et de qua
dicitur ad iudeos: Auferetur
a uobis regnum dei et dabitur
genti facienti fructum eius.
Simile est ergo huiusmodi regnum
celorum grano sinapis quod
accipiens homo seminauit

(c) Real Academia de la Historia

in agro suo. Homo qui seminauit
in agro suo. ut plerique sabbatores in ael-
ligitur. quod in animis credentium
seminat. A diabolus ipse homo semi-
nans in agro suo. hoc est in semet
ipso. et in corde suo. Quis est iste
seminator nisi sensus noster et animus
qui suscipiens granum predicationis
et fobens semen ad humorem fidei
facit in agro pectoris pullulare.
Predicatio euangelii. minima est
omnibus disciplinis. Ad primam quip-
pe doctrinam fidem non habet
ueritatis. hominem deum predicans
et scandalum crucis predicat.
Confer huius modi doctrinam
dogmatibus philosophorum et libris
eorum et splendori eloquentie et
compositioni sermonum. et ui-
debis quanto minor sit ceteris
seminibus semen euangelii.
Sed illa cum creuerint. nichil mordax.
nichil uibidum. nichil uitale demon-
strant. Totum flaccidum marcidumque
ebulliat in olera et in herbas. que cito
arescunt et corruunt. Hec autem
predicatio. que parua uidebatur
in principio. cum uel in anima
credentis aut in toto mundo
sata fuerit. non exurgit in olera
sed crescit in arborem. Ita ut
uolucres celi que sunt animas
credentium ut fortitudine dei
seruitio mancipatas. sentire
debeant. ueniant et ubi contra
in ramis eius. Ramos puto euan-
gelice arboris. que de grano sinapis
creuerint dogmatum esse diuersi-
tates. In quibus supradictarum
uolucrum unaqueque requiescit. Assurga-
mus et nos possimus habitare in ramis
huius arboris. et nidos nobis
facere doctrinarum. et terrena
nunc que fugientes. ad celestia
festinemus. Multa loquentes
granum sinapis. minimum
omnibus seminibus. et illud
quod euangelio dicitur ad dis-
cipulos. Domine adauge nobis
fidem et respondetur eis a salua-
tore. Amen dico uobis
si habueritis fidem quasi
granum sinapis. dicetis monti
huic transmigra de loco isto et
migrabit.
Putauit apostolos ut paruum

© Real Academia de la Historia

fidem perderet. ut diximus de fide paruu-
la dicatur. Etiam apostolus paulus fidem
grano sinapis comparatam maximam
iudicet. Qui enim dicit: si habuero
omnem fidem ita ut montes transferam.
karitatem autem non habeam. nichil michi
prodest. ergo quod dominus dixit fide fieri
que grano sinapis comparatur. hoc
apostolus docet omnia fide posse fieri.

Aliam parabolam locutus est eis.
Simile est regnum celorum fermento quod
acceptum mulier abscondit illud in farina
satis tribus. donec fermentatum est totum.

Diuersus est hominum stomachus. Alii
amaris. alii dulcibus alii acrioribus. alii
lenibus delectantur cibis. Proponit autem
dominus ualde supra diximus diuersas para-
bolas: ut ad uulnerum uarietates et
medicina diuersa sit. Mulier ista
que fermentum accipit et abscondit illud
in farina satis tribus. donec fermentetur
totum. uel predicatio mihi uidetur
apostolica: uel ecclesia que de diuersis gentibus
congregata est. Hec tollit fermentum.
notitiam scilicet et intellegentiam
scripturarum. et abscondit illud in fa-
rina satis tribus. ut spiritus anima et
corpus in unum redacta non discrepent

inter se. sed cum duobus tribus con-
ueniant impetrent apud te. quodcumque
postulauerint. Diximus locus iste
et aliter. Legimus in platone et philo-
sophorum dogma uulgatum est tria esse
in humana anima passiones. ΤΟ ΛΟΓΙ-
ΚΟΝ. quod nos possumus interpretari
rationabile. ΤΟ ΘΥΜΙΚΟΝ. quod
dicimus plenum ira. uel irascibile.
ΤΟ ΕΠΙΘΥΜΗΤΙΚΟΝ. quod appellamus
concupiscibile. et putant illi rationa-
bile nostrum in cerebro. iram in felle.
Desiderium in iecore commorari. et nos
ergo si acceperimus fermentum euangelii et
sanctarum scripturarum. de quo supra dictum est
tres humane anime passiones in unum redigantur.
ut in ratione possideamus prudentiam. in ira
odium contra uitia. in desiderio cupiditatem
uirtutum. et hoc totum fiet per doctrinam
euangelicam quam nobis mater ecclesia prestiterit.
Dicam et aliud quod quidam interpretantur.
ut curiosus lector e pluribus quod placuerit
eligat. Mulierem istam eam predictam in his
preparant. que fidem hominis farine satis tribus
commiscuerit credulitate patris et filii et spiritus
sancti. Cumque in unum fuerit fermentata.
non nos ad triplicem deum sed ad unius diuinitatis
perducit notitiam. Farina quoque satis trium.

dum non esset in singulis diversitatis ·
ad unitatem cogitur subsequentem. Ipsius quidem
sensus, sed numquam parabolae et dubia
aenigmatum intellegentia potest ad auctori-
tatem dogmatum proficere. Satum autem
genus est mensurae iuxta morem provinciae
Palaestinae, unum et dimidium modium
capiens. Dicuntur et alia de hac parabola.
Sed non est propositi nostri omnia de omnibus
dicere. Haec omnia locutus est Ihesus in para-
bolis ad turbas, et sine parabolis non
loquebatur eis. Non discipulis, sed turbis
per parabolas loquitur, et usque hodie turbae
per parabolas audiunt. Discipuli domini
interrogant salvatorem. Ut impleretur
quod dictum est per prophetam dicentem.
Aperiam in parabolis os meum, eructabo
abscondita a constitutione mundi.
Hoc testimonium de LXXVII psalmo sumptum est.
Legi in nonnullis codicibus, et studiosus lector
id ipsum forte reperiet in eo loco ubi nos
posuimus et vulgata habet editio: ut impleretur
quod dictum est per prophetam dicentem. Quod
quia minime inveniebatur in Esaia, arbitror
postea a prudentibus viris esse sublatum.
Sed mihi videtur in principio ita editum:
quod scriptum est per Asaph prophetam
dicentem. Septuagesimus enim septimus psalmus,

per Esaiam

de quo hoc sumptum est testimonium, Asaph
prophetae titulo inscribitur. Et primum scri-
ptorem non intellexisse Asaph, et putasse
scriptoris vitium, atque emendasse nomen Esaiae,
cuius vocabulum manifestius erat. Sciendum
est atque quod in psalmis et in titulis eorum
scripti, non solum David sed et ceteri quorum
praescripta sunt nomina prophetae sint appellati:
Asaph videlicet et Idithun, et Aeman Ezraita,
et Ethan, filii Core et reliqui quos scriptura
commemorat. Quod quidem ex persona domini dicitur:
Aperiam in parabolis os meum, eructabo abscondita
a constitutione mundi. Considerandum
autem quae in evangelio describitur
istius exodi tempora et omnia signa atque portenta
in hoc codice continentur, ex quo intellegimus
universa illa quae scripta sunt parabolae esse
sentienda, non ex manifesto tantum sonare litteram,
sed et abscondita sacramenta. Hoc enim se
salvator dicit esse promittentem: Aperiam os meum
in parabolis, eructabo abscondita a constitu-
tione mundi. Tunc dimissis turbis venit
in domum, et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes:
Dissere nobis parabolam zizaniorum agri.
Dimissa turba Ihesus domum revertitur, ut ac-
cedant ad eum discipuli eius et secreto interrogent
quae populus nec merebatur audire nec poterat.
Dissere nobis parabolam zizaniorum.

(c) Real Academia de la Historia

Qui respondens ait: Qui seminat bonum semen est filius hominis. Perspicue exposuit quod ager mundus sit. Sator est filius hominis. Bonum semen filii regni, zizania filii pessimi. Zizaniorum sator diabolus. Messis consummatio mundi. Messores angeli. Omnia singula referuntur ad zizania et referuntur in filios regni. Et quo ut supra diximus que exposita sunt a domino simpliciter accommodare fidem. Que autem tacita sunt et nostro intellectui derelicta perstringenda sunt breviter. Hominibus quidem dormientibus magistros ecclesiae intellege. Servi patris familias nec aliud accipias quam angelos qui cottidie vident faciem patris. Diabolus autem propterea inimicus homo appellatur quia desiit esse deus. Et in nono psalmo scriptum est de eo: Exurge domine, non confortetur homo. Quam ob rem non dormiat qui ecclesiae prepositus est, ne per illius negligentiam inimicus homo superseminet zizania, hoc est hereticorum dogmata. Quod autem dicitur: ne forte colligentes zizania eradicetis simul et triticum. Datus locus penitentiae est, et monemur ne cito amputemus fratrem. Quia fieri potest ut ille qui hodie noxio depravatus est dogmate cras resipiscat et defendere incipiat veritatem.

Illud quoque quod sequitur: Sinite utraque crescere usque ad messem, videtur illi precepto esse contrarium: Auferte malum de medio vestrum, et nequaquam societatem habendam cum his qui fratres nominantur et sunt adulteri ac fornicatores. Si enim prohibetur eradicatio et usque ad messem sustinenda patientia, quomodo eiciendi sunt quidam de medio vestrum? Inter triticum et zizania, quod nos appellamus lolium, quamdiu herba est et necdum culmus venit ad spicam, grandis similitudo est et in discernendo aut nulla aut perdifficilis distantia. Premonet ergo dominus ne ubi quid ambiguum est cito sententiam proferamus, sed deo iudici terminum reservemus, ut cum dies iudicii venerit ille non suspicionem criminis sed manifestum reatum de sanctorum coetu eiciat. Quod autem dicit zizaniorum fasciculos ignibus tradi et triticum congregari in horrea, manifestum est hereticos quosque et hypocritas fidei gehennae ignibus concremandos, sanctos vero qui appellantur triticum horreis, id est mansionibus caelestibus, suscipi. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui. In presenti saeculo fulget lux sanctorum coram hominibus; post consummationem autem mundi ipsi iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui. Simile est regnum caelorum

(c) Real Academia de la Historia

thesaurus absconditus in agro. Quem cum in-
uenerit homo, abscondit, et pre gaudio
illius uadit et uendit uniuersa que habet et emit
agrum illum. In adsertatione enim hec credimus ut a pro-
pe de aliis ceteris parabolis obscuritatibus retrac-
tauit commoditatem et in adsertationis genere
ad aliud aptum fuisse uideamus. Thesaurus iste:
in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi
aut dei uerbum est quod in carne xpi uidetur
absconditum, uel sancte scripture, in quibus reposita
est notitia saluatoris. Quem cum quis
inuenerit, debet omnia seculi facultatis uoluptatem
contemnere, ut illum possit habere quem repperit.
Quod autem sequitur: quem cum inuenerit homo
abscondit, idcirco dicitur non quod hoc
de inuidia faciat: sed quod timore seruan-
tis et nolentis perdere abscondit in corde suo
quem prioribus prefert facultatibus.
Iterum simile est regnum celorum homini negotia-
tori querenti bonas margaritas. Inuenta
autem una pretiosissima margarita
abiit et uendidit omnia que habuit et emit
eam. Aliis uerbis idipsum quod supra
dicitur. Bone margarite quas querit negotia-
tor: lex et prophete sunt. Audi
marcion. audi manichee. bone margarite
sunt lex et prophete. et notitia ueteris testa-
menti in scriptura. Una autem est pretio-
sissima
margarita scientia saluatoris et sacramen-
tum passionis illius et resurrectionis
arcanum. Quod cum inuenerit homo negotiator,
similis pauli apostoli omnia legis prophetarumque
misteria et obseruationes priores in quibus
inculpate uixerat, quasi purgamenta
contemnit et quisquilias, ut xpm lucrum
faciat. Non quod inuentio noue margarite
condemnatio sit ueterum margaritarum, sed
quod comparatione eius omnis alia gemma sit
uilior. Iterum simile est regnum celorum sagene
misse in mare, et ex omni genere piscium
congreganti. Quam cum impleta esset,
educentes et secus litus sedentes elegerunt
bonos in uasa sua. Malos autem foras miserunt.
Sic erit in consummatione seculi, et reliqua.
Impleto hieremie uaticinio dicentis:
Ecce ego mitto uos piscatores multos.
Postquam audierunt petrus et andreas,
iacobus et iohannes filii zebedei: sequimini me.
et faciam uos fieri piscatores hominum,
contexuerunt sibi de ueteri et nouo testamento
sagenam euangeliorum dogmatum, et
miserunt eam in mare huius seculi, que usque
hodie in medio fluctuum tenditur, capiens
de salsis et amaris gurgitibus quicquid
inciderit, id est et bonos homines et malos,
et optimos pisces et pessimos. Cum autem

uetera consummatio est finis mundi. ut ipse
in se manifestavit dicens. cum nesciat hu
hoc apparuerit iudicium. Tunc iustorum secernendorum
piscium iudicium de nostris fuerit. ut iusti
in quodam quietissimo portu. boni
mittantur in vasa celestium mansionum.
mali quoque ad ardendos et excoquendos gehenne
flamma suscipiat. Intellexistis hec omnia.
Dicunt ei etiam. Ad apostolos proprie sermo
est. et illis dicitur. Intellexistis hec.
Quos non vult audire tantum ut populum
sed intellegere ut magistros futuros.
Ideo omnis scriba doctus in regno celorum.
similis est homini patrifamilias qui profert
de thesauro suo nova et vetera.
Instructi erant apostoli scribe et notarii
salvatoris. qui verba illius et precepta
signabant in tabulis cordis carnalibus.
signorum celestium sacramentis. et pollebant
opibus patrisfamilias. eicientes de thesauro
doctrinarum suarum nova et vetera.
Ut quicquid in evangelio predicabant.
legis et prophetarum vocibus comprobarent.
Unde et sponsa dicit in cantico canticorum.
nova cum veteribus fratruelis mi servavi
tibi. Et factum est cum consummasset
Ihesus parabolas istas. transiit inde. et veniens
in patriam suam docebat eos in sinagogis eorum.

Post parabolas quas locutus est ad populum
et quas soli apostoli intellegunt. transit
in patriam suam. ut ibi quoque doceat.
Unde huic sapientia hec et virtutes. mira stultitia
nazareorum. mirantur unde habeat
sapientiam sapientia et virtutes virtus.
Sed error in promptu est. quod fabri filium
suspicabantur. Nonne hic est fabri
filius. nonne mater eius dicitur Maria.
et fratres eius Iacobus et Ioseph et Simon et Iudas.
et sorores eius omnes apud nos sunt. Error
Iudeorum salus nostra est. et hereticorum condemnatio.
In tantum enim cernebant hominem Ihesum Christum
ut fabri putarent filium. Nonne hic est
fabri filius. error consistit in fratribus cum errent
in patre. Locus iste planius in supradicto
contra Helvidium libello expositus est.
Ihesus autem dixit eis. Non est propheta sine
honore. nisi in patria sua et in domo sua.
Propemodum naturale est cives semper civibus
invidere. Non enim considerant presentia
viri opera. sed fragilis recordantur infantie.
quasi non et ipsi per eosdem etatum gradus ad
maturam etatem venerint. Et non fecit ibi
virtutes multas propter incredulitatem
eorum. Non quod etiam illis incredulis facere
non potuerit virtutes multas. sed quod ne multas
faciens virtutes. cives incredulos condempnaret.

(c) Real Academia de la Historia

Potest autem et aliter intellegi quod ihesus
despectus sit in domo et in patria sua. hoc est
in populo iudeorum. et ideo ibi pauca signa fecerit.
ne penitus inexcusabiles fierent. Maiora
autem signa cotidie in gentibus per apostolos facit.
non tantum in sanatione corporum quam in
animarum salute. In illo tempore audivit
herodes tetrarcha famam ihesu. et ait a pueris suis.
Hic est iohannes baptista. ipse surrexit
a mortuis. et ideo virtutes operantur in eo.
Quidam ecclesiasticorum interpretum causas
querunt quare herodes hanc suspicatus sit.
ut putaret a mortuis iohannem resurrexisse.
et ideo virtutes operari in eo. quas si errores
alibi nobis tradidit fiducia fugio. ut a me
ante xxx. Secundum hoc ut hic subest ubi
occasionem. ut eo tempore quo iohannes
decollatus est. dominus xxx annorum erat
ut deinde cum post multos annos
inducta corpora dicat animas insinuari.
Herodes autem tenuit iohannem. et alligavit
eum et posuit in carcerem propter herodiadem uxorem
fratris sui. Dicebat enim illi iohannes. non licet tibi
habere eum. Vetus narrat historia philippum
herodis maioris filium sub quo dominus fugit in egyptum
fratrem huius herodis sub quo passus est christus duxisse
uxorem herodiadem filiam regis arete. Postea
vero socerum eius exortis quibusdam contra generum
simultatibus tulisse filiam suam et in dolore
prioris mariti herodis inimici eius nuptiis copu-
lasse. Qui sit autem philippus. evangelista
lucas plenius docet. Anno quinto decimo
imperii tiberii cesaris. procurante pontio pilato
iudeam. tetrarcha autem galileae herode philippo autem
fratre eius tetrarcha itureae et traconitidis
regionis. Ergo iohannes baptista. qui venerat
in spiritu et virtute helie. eadem auctoritate
qua ille achab corripuerat et iezabel.
arguit herodem et herodiadem. quod illicitas
nuptias fecerint. et quod non liceat fratre vivente
germani uxorem illius ducere. malens periclitari
apud regem. quam propter adulationem esse im-
memor preceptorum dei. Et volens illum occidere
timuit populum. quia sicut prophetam illum habebant.
Seditionem quandam metuebat propter
iohannem. a quo sciebat turbas in iohanne
baptizatas. Sed amore vincebatur uxoris.
ob cuius ardorem. et dei precepta neglexerat.
Die autem natalis herodis. saltavit filia herodiadis
in medio. et placuit herodi. Nullum invenimus
alium observasse diem natalis sui. nisi herodem
et pharaonem. ut quorum erat par impietas.
esset una sollemnitas. Cum iuramento
pollicitus est ei dare. quodcumque postulasset
ab eo. Ego non accuso herodem. quod invitus
et nolens propter iuramentum homicidium

fecerit. qui ideo hoc fortasse iurabit ut futurę
occasionem interfectionis prepararet. Alioquin
si ob iusiurandum fecisse se dicit, si patris
si matris postulasset interitum, facturus
fuerat an non? Quod in se ergo repudiaret
iurasset, contemnere debuit. et in
XXXI propheta. Da mihi inquit in disco
caput Iohannis baptistę. Herodias autem timens
ne Herodes aliquando resipisceret, uel Philippo
fratri amicitias iungeret, atque inlicite nuptie repudio
soluerentur, monet filiam ut in ipso statim
conuiuio caput Iohannis postularet.
digno opere saltationis dignum sanguinis
XXXII premium. Et contristatus est rex.
Consuetudinis scripturarum est ut opinionem
multorum sic narret historicus quomodo eo
tempore ab omnibus credebatur. Sicut
Ioseph ab ipsa quoque Maria appellatur
pater Ihesu. ita et nunc Herodes dicitur
contristatus. quia hoc discumbentes arbitrabantur.
Dissimulator enim mentis suę, et artifex
homicidii, tristitiam preferebat in facie.
cum letitiam haberet in mente. XXXIII
Propter iusiurandum autem et eos qui pariter
discumbebant. Iussit dari. Scelus
excusat iuramento, ut sub occasione
pietatis impius fieret. Quod autem subiecit
et propter eos qui pariter discumbebant. uult

omnes sceleris sui esse consortes. ut in luxuriosa
impuroque conuiuio cruentę epulę deferrentur. XXXIII
Et allatum est caput eius in disco. et datum
est puelle. et attulit matri suę. Legimus
in Romana historia. Flaminium ducem Romanum.
accubante sibi meretricula. que numquam
uidisse se diceret hominem decollatum assensisse.
ut reus quidam capitalis criminis in
conuiuio truncaretur. A censoribus pulsum
curia. quod epulis sanguinem miscuerit.
et mortem quamuis noxii hominis in alterius
delicias prestaterit. ut libido et homicidium
pariter misceretur. Quanto sceleratior
Herodes et Herodias. ac puella que saltabat in
pretium sanguinis. caput postulat prophete.
Ut haberet in potestate linguam que inlicitas
nuptias arguebat. Hoc autem [illegible] fuit Xpista.
Nos autem usque hodie cernimus in capite Iohannis prophete
Iudeos Xpm qui caput prophetarum est
XXXIIII perdidisse. Et accedentes discipuli eius tulerunt
corpus eius. et sepelierunt illud. Et uenientes
nuntiauerunt Ihesu. Refert Iosephus in
quodam urbis oppido. Iohannem capite
truncatum. quod sequitur. XXXV
Accedentes discipuli eius tulerunt corpus.
Et ipsius Iohannis et saluatoris discipulos
possumus intellegere. XXXVI Et uenientes nuntiauerunt
Ihesu. Quod cum audisset Ihesus secessit inde in nauicula.

(c) Real Academia de la Historia

In locum desertum seorsum. Nec enim persecutorem
numquam saluator. Quamuis audiant secedit
in locum desertum. Non ut quidam arbitrantur
timore mortis. sed parcens inimicis suis ne
homicidio homicidium iungerent. uel in diem pasche
suum in quo ... differens. In quo propter sacra-
mentum immolandus esset agnus. et pascha credentium
aqua sanguine esset aspergendi. Siue ideo secessit.
ut nobis preberet exemplum uitandi temeritatem
prudentiam qui nunc se tormentiant. quia non omnes
eadem constantia perseuerant in tormentis
qua se ad perferenda offerunt. Ob hanc causam
et alio loco precepit. Cum uos persecuti fuerint
in ciuitate una. fugite in aliam. Et eleganter
quoque euangelista non ait. fugit in locum desertum. sed
secessit ut persecutores uitaret magis quam
timeret. Aliter. Postquam iudei scelere
iudeorum propheta [illegible] truncatum est caput. et linguam
ut uocem impediret propheta. Ihesus
transit ad desertum locum. qui uirtutem
unde non habuerunt. [illegible] Et cum
audissent turbe secute sunt eum pedestres
de ciuitatibus. Post occisum baptistam ob eius
audita iohannis in desertum secessisse in desertum
locum ut crederent quam probaret fidem.
Denique turbe secute sunt eum pedestres. non
in iumentis. non in diuersis uehiculis. sed pro-
prio labore pedum. ut ardorem mentis
ostenderent. Si uolumus singulorum uerborum
uerba exequi sermonem propter quam operis breuitatem
excedimus. Hoc autem dicendum est quod transit eque
quod postquam dominus sustinuit in desertum
secute sunt eum turbe plurime. Non
unde quam multi esse in solitudine [illegible] quam
ubi uno cum apostolo celebrauit. Et exiens
uidit turbam multam. In euangelicis
sermonibus simpliciter [illegible] secundum spiritum. quidem
primo facile uidetur [illegible]
In loco deserto quando dominus. secuti sunt eum
turbe relinquentes ciuitates suas. hoc est
priscam conuersationem et uarietates
dogmatum. Egressus autem Ihesus significat
quod turbe habuerunt quidem eundi uolun-
tatem. sed uires perueniendi non habuerunt.
Ideo saluator egreditur de loco suo. et pergit
obuiam. sicut et in illa parabola filio prodigo ...
Uisaque turba miseretur. et curat languores eorum.
ut fide plena sanitatem premium consequantur.
Uespere autem facto accesserunt ad eum discipuli
eius. et reliqua. Omnia plena misteriis sunt.
Recedit de iudea. uenit in desertum locum.
Sequuntur eum turbe. relictis ciuitatibus suis.
Egrediatur ad eos Ihesus. miseretur turbe. curat
languidos eorum. Et hoc facit non mane.
non [illegible] die. non meridie. sed uespere
quando sol iustitie occubuit. [illegible]

Iesus autem dixit eis. Non habent necesse ire.
date eis uos manducare. Non habebant
necesse discipuli quaerere ut emerent sibi escas
panis. cum secum haberent caelestem panem.
Date eis uos manducare. Prouocat apostolos
ad fractionem panis. ut illi se non habere
testarentur. quo magnitudo signi notior fieret.
Responderunt ei. Non habemus hic nisi quinque
panes et duos pisces. In alio euangelio scribitur.
Est hic quidam puer qui habet quinque panes qui
mirandum de uetere significare Moysen. Duos autem
pisces uel utrique intellegimus testamentum uel
quia per numerum sextum uirtus ad legem. Igitur
apostoli ante passionem saluatoris totius cu-
gnitionem euangelii qui fuerant non habebant
nisi quinque panes et duos pisces qui in salsis quasi
et in numeris fluctibus uersabantur. Qui ait
eis. Afferte illos mihi huc. Audiamus ergo.
Audiamus et nos. Quinque panes et duos pisces offerri
ad se iubet Ihesus ut eos sanctificet atque multiplicet.
Et cum iussisset turbam discumbere super faenum
In uocatione terrarum manifestauit ecce Christus sed spiritalis
in acceptatione donis sacramentum panem.
Et discumbere iubetur super faenum et secundum
alium euangelistam super uiride ferum. Per quinquagenos
centenos quia uita ut posteaquam calcauerint
concupiscentiam suam et omnes flores illius et uolu-
ptates quasi arentes faenum sibi subiecerint.

atque per quinquagenarium numerum perueniat denique
ad perfectum centenarii numeri culmen scandant.
Acceptis quinque panibus et duobus piscibus aspiciens in caelum
benedixit et fregit et dedit discipulis panes
Aspicit ad caelum ut illuc dirigendos oculos doceat.
Quinque panes et duo pisciculi sumpti in manus
et fracti et traditi discipulis suis. Infrangente
domino seminarium fit ciborum. Si enim fuissent
integri et non in frusta discerpti nec diuisi
in multiplicem segetem turbam et paruulos et feminas
et tantam multitudinem alere non potuerant.
Frangitur ergo lex cum prophetis et in frusta
concerpitur et eis in medium misteria pro-
feruntur ut quod in integritate sua minime
prisca non ualebat diuisum in partes alat
gentium multitudinem. Et dedit discipulis
panes discipuli autem turbis. Turba a domino per apostolos
alimenta suscipiunt. Et tulerunt reliquias
duodecim cophinos fragmentorum plenos.
Unusquisque apostolorum de reliquiis saluatoris impleuit
cophinum suum ut haberet unde postea gen-
tibus alimenta praeberet ut doceret reliquiis ueros
fuisse panes qui postea multiplicati sunt.
Et simul quaere quomodo in hoc tempore et in eadem
uasta solitudine panes non inueniuntur
nisi quinque tantum et duo pisciculi et tamen
facile duodecim cophini superfuerunt.
Manducantium autem fuit numerus quinque milia

ut[illegible] discipulis turbis [illegible]

Iuxta [illegible]

[illegible] Nec [illegible]

[illegible] ad [illegible]

[illegible] quinque [illegible]

[illegible] sunt [illegible]

Comedunt autem quinque [illegible]

Quinque [illegible] cum [illegible]

eum de quo dicit [illegible] Exceptis

omnis numinis. Mulieres autem et parvu-

li, sexus fragilis et minor numero indigni sunt.

Unde et in Numerorum libro quodcumque servile est

et ... et quae non est ... pugnare

describuntur, servi et mulieres et parvuli

et vulgus ignobile absque numero prete-

ritur. Et compulit discipulos suos

ascendere in naviculam et precedere eum

trans fretum donec dimitteret turbas.

Discipuli autem precepto transfretare

compelluntur ut ascendant naviculam.

Quo sermone ostenditur invitos eos a Domino

recessisse, dum amore preceptoris ne puncto

quidem temporis ab eo volunt separari.

Et dimissa turba ascendit in montem solus

orare. Si Iohannes et ... discipuli Petrus

et Iacobus ... qui viderunt ... quas-

... ascendisse in montem

... ad sublimia sequi non potuerunt.

... ad sublimia ... ascendit

... [illegible] ...

...nis ... Quod autem solus ascendit orare

ad eum referas qui de quinque panibus quinque milia

saturavit hominum, sed ad eum qui

audita morte Iohannis

secessit in solitudinem. Non quo personam Domini

separemus, sed quod opera eius inter Deum et hominem

divisa sunt. Navicula autem in medio

mari iactabatur fluctibus. Recte autem

quasi inviti et coacti apostoli a Domino

recesserunt, ne illo absente naufragium

sustinerent. Denique Domino in montis vertice

commorante ... ventus contrarius

oritur, et turbatur mare et periclitantur

apostoli, et quamdiu imminens naufragium

perferunt quamdiu Ihesus venit.

Quarta autem vigilia noctis venit ad eos

ambulans super mare. Stationes et vigi-

lias militares in ternas horas dividunt.

Quando ergo dicit quarta vigilia noctis

venisse ad eos Dominum, ostendit tota nocte pericli-

tatos, et extrema noctis parte, id est in consummatione

mundi, eis auxilium prebiturum.

Et videntes eum super mare ambulantem

turbati sunt dicentes quia fantasma est.

Si iuxta Marcionem et Manicheum Dominus noster

non est natus ex virgine, sed visus est

in fantasmate, quomodo nunc apostoli timent ...

transformatio splendorem addidit.
faciem non subtraxit. esto corpus
spiritale fuerit. numquid et vestimenta
mutata sunt. que in tantum
fuere candida. ut alius evangelista
diceret qualia fullo super terram
non potest facere. corporale est et
tactui subiacet. non spiritale aerium quod
inludat oculos. et tantum in fantasmate
conspiciatur. XXI.

Et ecce apparuit illis moyses et helias cum
eo loquentes.

Scribis et phariseis temptantibus se. et de
celo signa postulantibus dare noluit. sed
pravam generationem confutavit ambigua
responsione. hic vero ut apostolorum
augeat fidem dat signum de celo helia inde
descendente quo conscenderat. et moyse
ab inferis resurgente. Quod et achaz per esaiam
precipitur. ut petat sibi signum de excelso
vel de inferno. Nam quod dicitur. apparuit
illis moyses et helias cum eo loquentes.
et in alio evangelio refertur quid
dixerit quod in hierosolimis passurus esset. lex
ostenditur et prophete. qui passiones
domini et resurrectionem crebris vocibus
nuntiaverunt. XXII

Respondens autem petrus dixit ad ihesum
domine bonum est nos hic esse.

Quia ad montem conscenderat. non vult
ad terrena descendere. sed semper in sublimibus
perseverare. XXIII

Si vis faciamus hic tria tabernacula. tibi
unum et moysi unum. et helie unum.

Erras petre sicut et alius evangelista
testatur. nescis quid dicas. Noli tria
tabernacula querere. cum unum sit tabernaculum
evangelii. in quo lex et prophete recapitulanda
sunt. Si autem queris tria tabernacula
nequaquam servos cum domino conferas. sed
facito tria tabernacula immo unum patri et
filio et spiritui sancto. ut quorum est una divinitas
unum sit et in pectore tuo tabernaculum.

XXIIII Adhuc eo loquente ecce nubes lucida obumbravit
eos. et ecce vox de nube dicens. Hic est filius
meus dilectus in quo mihi complacui. ipsum
audite.

Quia stulte interrogaverat. propterea
responsionem domini non meretur. sed pater
respondit pro filio. ut verbum domini compleretur.
Ego testimonium non dico pro me. sed pater
qui me misit ipse pro me dicit testimonium.
Nubes autem videtur lucida et obumbrat eos
ut qui corporale querebant tabernaculum nubis
protegerentur umbraculo. Vox quoque
de celo patris loquentis auditur. que
testimonium perhibet filio et petrum

grose sublato docetur uerecunda. Immo
petrus certatus apostolis. Hic est filius. illi
serui sunt. Moyses et helias debent et ipsi
uobiscum in penetralibus cordis sui domini taberna-
culum praeparare.

**Et audientes discipuli ceciderunt in faciem
suam et timuerunt ualde.**

Triplicem ob causam pauore terrentur. uel quia
se errasse cognouerunt. uel quia nubs lucida
operuerat eos. Aut quia dei patris uocem
loquentis audierunt. Humana fragilitas
conspectum maioris gloriae ferre non sustinens.
ac toto animo et corpore contremescens
ad terram cadit. Quanto quis ampliora
quaesierit. tanto magis ad inferiora col-
labitur. si ignorauerit mensuram suam.

Et accessit ihesus et tetigit eos.

Quia illi iacebant et surgere non poterant.
Ipse clementer accedit. et tangit. ut tactu
timorem fugaret et debilitata membra
solidaret.

Dixitque eis. surgite et nolite timere.

Ut quos manus sanauerat. sanat imperio. nolite
timere. primum timor expellitur. ut postea
doctrina tribuatur.

**Leuantes autem oculos suos neminem uiderunt
nisi solum ihesum.**

Rationabiliter postquam surrexerunt non
uiderunt nisi solum ihesum. Si moyses et helias
perseuerassent cum domino. patris uox uideretur
incertum. cui potissimum daret testimonium.
Vident ergo ihesum stantem ablata nube.
et moysen et heliam euanuisse. quia post-
quam legis et prophetarum umbra discesserit.
quae uelamento suo apostolos texerat. utrumque
in euangelio reperitur.

**Et descendentibus illis de monte praecepit ihesus dicens.
nemini dixeritis uisionem donec filius
hominis a mortuis resurgat.**

Futuri regni praemeditatio et gloria trium-
phantis demonstratur futura in monte.
Non uult hoc in populis praedicari. ne
et incredibile esset pro rei magnitudine.
et post tantam gloriam apud rudes animos
sequens crux scandalum faceret.

**Et interrogauerunt eum discipuli dicentes.
quid ergo scribae dicunt. quod heliam oportet
primum uenire.**

Nisi causas nouerimus quare interrogauerint
discipuli super helia. nimie stulta uidetur
et absurda opinionis esse interrogatio. quid
enim pertinet ad eos super scriptura sunt
de helia aduentu quaerere. Traditio pharisaeorum
est iuxta malachiam prophetam qui est
nouissimus in duodecim. quod helias uenturus ante
aduentum saluatoris. et reduceret cor patrum
ad filios et filiorum ad patres et restitueret
omnia in antiquum statum. Estimant

ergo discipuli transformationem glorie hanc esse quam in monte viderant. et dicunt: si iam venisti in gloria, quomodo precursor tuus non apparuit? maxime quia Heliam viderant recessisse. Quando autem adiciunt: scribe dicunt quod Heliam oportet primum venire, Primum dicendo ostendunt quod nisi Helias venerit non sit secundum scripturas salvatoris adventus. xxi.

At ille respondens ait: Helias quidem venturus est et restituet omnia. Dico autem vobis quia Helias iam venit, et reliqua.

Ipse venturus est qui venturus est in secundo salvatoris adventu iuxta corporis fidem. Nunc per Iohannem venit in virtute et spiritu et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quecumque voluerunt, hoc est spreverunt et decollaverunt eum.

xxii Sic et filius hominis passurus est ab eis.

Queritur autem, cum Herodes et Herodias Iohannem interfecerint, quomodo ipsi Iesum quoque crucifixisse dicantur, cum legamus eum a scribis et pharisseis interfectum. Et breviter respondendum quod et Iohannis necem pharisseorum factio consenserit, et in occisione domini Herodes iunxerit voluntatem suam, qui illusum atque despectum remiserit ad Pilatum ut crucifigeret eum. xxiii.

Domine miserere filii mei quia lunaticus est et male patitur; nam sepe cadit in ignem et crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis, et non potuerunt curare eum.

Quem obsessum a demone observantes lune cursum conspiciunt homines et per hec accusant infamare gaudent creaturam ut supra diximus. Mistice lunaticus videtur iuxta tropologiam lunaticum esse qui per horas singulas mutatur ad vitia, nec persistit in principio, sed crescit atque decrescit, et nunc in ignem fertur quo adulterantium corda succensa sunt, nunc in aquas que non valent extinguere caritatem. Quod autem dicit: obtuli eum discipulis tuis et non potuerunt curare eum, latenter accusat apostolos, cum impossibilitas curandi interdum non ad imbecillitatem curantium sed ad eorum qui curandi sunt fidem referatur, dicente domino: fiat tibi secundum fidem tuam. xxiiii.

Respondens Iesus ait: O generatio incredula et perversa, quousque ero vobiscum, usque quo patiar vos.

Non quod tedio superatus sit et mansuetus ac mitis qui non aperuit sicut agnus coram tondente os suum in verba furoris erupit, sed quod in similitudinem medici si egrotum videat contra sua precepta se gerere dicat: usque quo accedam ad domum tuam, quousque artis perdam industriam, me aliud iubente et te aliud perpetrante. In tantum autem non est iratus homini sed vitio, et per unum hominem

infidelitatis iudeos usque in finem sustinuerit.

Adferte eum huc ad me. Et increpavit eum Ihesus et exiit ab eo demonium. Non ille qui patiebatur, sed demon debuit increpari. Sive increpavit puerum et exiit ab eo demon, qui propter peccata sua a demone fuerat oppressus. Tunc. Et dixerunt: Quare nos non potuimus eicere illum? Qui dixit illis: Propter incredulitatem vestram. Hoc est quod in alio loco dicitur: Quecumque in nomine meo petentes credideritis, accipietis. Ergo quotiens non accipimus, non prestantis est impossibilitas, sed culpa deprecantium. Si habueritis fidem ut granum sinapis, dicetis monti huic: Transi hinc et transibit. Putant aliqui fidem grano sinapis conparatam parvulam dici, cum regnum celorum grano sinapis conferatur, cum apostolus dicat: Et si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam. Ergo magna est fides que grano sinapis conparatur.

Montem transferri non eius significatur quem oculis carnis suspicimus, sed illius qui a Domino translatus fuerat de lunatico, quidem ut dicitis monti huic: Transi hinc et transibit.

Ex quo satis arguendi sunt qui contendunt apostolos omnesque credentes ne sinapis quidem habuisse fidem, quia nullus eorum montes transtulerit. Non enim tantum prodest montes de uno in alium locum transferri, et vanam signorum querendam ostentationem, quantum in utilitate hominum iste mons transferendus est, qui per prophetam corrumpere dicitur omnem terram. Hoc autem genus non eicitur nisi per orationem et ieiunium.

Dum docet quomodo nequissimus demon possit expelli, omnes instituit ad vitam.

Conversantibus autem eis in Galilea dixit illis Ihesus: Filius hominis tradendus est in manus hominum, et occident eum et tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer.

Semper prosperis miscet tristia, ut cum repente venerint non terreant apostolos, sed premeditata ferantur animis. Si enim contristat eos quod occidendus est, debet letificare quod die tertia dicitur resurrecturus. Porro quod contristati sunt vehementer, non de infidelitate venit.

Alioquin et Petrum sciunt esse reprehensum quare non saperet que Dei sunt, sed que hominum; verum quia pro dilectione magistri nihil de eo sinistrum et humile patiuntur audire. Et cum venissent Capharnaum, accesserunt qui didragma accipiebant ad Petrum et dixerunt ei: Magister vester non solvit didragma? Ait: Etiam.

Post Augustum Cesarem Iudea facta est tributaria et omnes censi capite ferebantur. Et cum intrasset domum preuenit eum Ihesus dicens:

Qui didragma exigebant ad eos sum conueniunt Petrum. Cum ergo intrasset domum antequam Petrus suggereret Dominus interrogat, ne scandalizarentur discipuli ad postulationem tributi, cum uiderent eum nosse que absente eo gesta sunt. Quid tibi uidetur Simon? Reges terre a quibus accipiunt tributum uel censum, a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Ihesus: Ergo liberi sunt filii. Dominus noster et secundum carnem et secundum spiritum filius regis erat, uel ex Dauid stirpe generatus uel omnipotentis patris uerbum. Ergo tributum quasi regis filius non debebat, sed qui humilitatem carnis assumserat debuit implere omnem iustitiam. Nos quoque infelices qui Christi censemur nomine et nihil dignum tante facimus maiestate, ille pro nobis et crucem sustinuit et tributa reddidit; nos pro illius honore tributa non reddimus et quasi filii regis a tributis inmunes sumus.

Inde et Ioseph cum Maria cognatus suus professus est in Bethlem. Rursum quum nutritus esset in Nazareth quod est oppidum Galilee Capharnaum urbi subiacens reposcitur tributum. Et pro signorum magnitudine hi qui exigebant non audent ipsum repetere sed discipulum conueniunt. Siue maliciose interrogant utrum reddat tributum an contradicat Cesaris uoluntati, iuxta quod et in alio loco legimus: Licet tributum Cesari soluere an non? Vade ad mare et mitte hamum et eum piscem qui primus ascenderit tolle, et aperto ore eius inuenies staterem unum. Illum sumens da eis pro me et te. Quid primum mirer in hoc loco nescio, utrum prescientiam an magnitudinem Saluatoris. Prescientiam, quod nouerat habere piscem in ore staterem et quod primus ipse esset capiendus; magnitudinem uel uirtutem, si ad uerbum eius stater in ore piscis creatus est et quod futurum erat ipse loquendo fecerit. Videtur autem mihi secundum misticos intellectus iste esse piscis qui primus captus est, qui in profundo maris erat et qui in salsis amaris morabatur, ut per secundum Adam liberaretur primus Adam. Et id quod in ore eius, hoc est in confessione, fuerit inuentum, pro Petro et Domino redderetur. Et pulchre id ipsum quidem datur pretium sed diuisum est, quia pro Petro quasi pro peccatore pretium reddebatur; Dominus autem noster peccatum non fecit nec dolus inuentus est in ore eius. Sed et dicitur qui duo habere didragma. Ostendit autem similitudo carnis dum eodem et dominus et seruus pretio liberantur. Secundum simplicem autem intellectum edificatur auditor, dum audit Dominum fuisse tante paupertatis ut unde tributum pro se et apostolo redderet non haberet.

n b r d h ...

Quod si quis obicere voluerit: et quomodo Iudas in loculis portabat pecuniam? respondebimus: Rex enim pauper est Ihesus sue conversationis tesaurus prebuit, nobisque eidem tribuit exemplum. In illa hora accesserunt discipuli ad Ihesum dicentes: quis putas maior est in regno celorum? Quod sepe monui, et quod nunc observandum est, cause querende sunt singulorum dominicorum dictorum vel factorum. Post inventum staterem, post reddita tributa, quid sibi vult repentina apostolorum interrogatio? Quare in illa hora accesserunt discipuli ad Ihesum dicentes: quis putas maior est in regno celorum? Quia viderant pro Petro et Domino idem tributum redditum, ex equalitate pretii arbitrati sunt omnibus apostolis Petrum esse prelatum, qui in redditione tributi Domino fuerat comparatus. Ideo interrogant quis maior est in regno celorum. Videns ergo Ihesus cogitationes eorum et causas erroris intelligens, vult desiderium glorie humilitatis contentione sanare. Et advocans Ihesus parvulum statuit eum in medio eorum.

Vel simpliciter quemlibet parvulum, ut etatem quereret et similitudinem innocentie demonstraret; vel certe parvulum statuit in medio eorum se ipsum, qui non venerat ministrari sed ministrare, ut eis humilitatis tribueret exemplum. Alii parvulum interpretantur Spiritum Sanctum, quem posuerit in cordibus discipulorum, ut superbiam humilitate mutarent. Amen dico vobis, nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum celorum.

Non precipit apostolis ut etatem habeant parvulorum, sed innocentiam, et quod illi per annos possident, hi possideant per industriam, ut malitia non sapientia parvuli sint. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno celorum.

Sicut iste parvulus, cuius vobis exemplum tribuo, non perseverat in iracundia, non lesus meminit iniurie, non videns pulchram mulierem delectatur, non aliud cogitat et aliud loquitur, sic et vos nisi talem habueritis innocentiam et animi puritatem, regnum celorum non poteritis introire. Sive aliter: quicumque humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno celorum; qui imitatus me fuerit, et se in exemplum mei humiliaverit, ut tantum se deiciat quantum ego deieci formam servi accipiens, hic intrabit in regnum celorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit.

Qui talis fuerit, ut Christi imitetur humilitatem et innocentiam, in eo Christus suscipitur. Et prudenter, ne cum delatum fuerit apostolis se putarent honoratos, adiecit non illos sui merito sed magistri suscipiendos

honore. Qui autem scandalizaverit unum
de pusillis istis. Nota quod qui scandalizatur
parvulus est; maiores enim scandala
non recipiunt. Expedit ei ut suspendatur
mola asinaria in collo eius et demergatur
in profundum maris. Quamquam haec
generalis possit esse sententia adversum
omnes qui aliquem scandalizant, tamen
iuxta consequentiam sermonis etiam
contra apostolos dictum intellegi potest,
qui interrogando quis maior esset in regno
caelorum videbantur inter se de dignitate
contendere; et si in hoc vitio permansissent
poterant eos quos ad fidem vocabant
per suum scandalum perdere, dum apostolos
viderent inter se de honore pugnare. Quod
autem dixit: Expedit ei ut suspendatur
mola asinaria in collo eius, secundum ritum provinciae
loquitur, quo maiorum criminum ista apud
veteres Iudaeos poena fuerit, ut in profundo
ligati saxo demergerentur. Expedit autem
ei, quia multo melius est pro culpa brevem
recipere poenam quam aeternis servari cru-
ciatibus; non enim vindicabit Dominus bis in id ipsum.
Vae mundo ab scandalis; necesse est enim ut veniant
scandala; verumtamen vae homini per quem
scandalum venit. Non quod necesse
sit omnino venire scandalum; alioquin
absque culpa essent qui scandalum faciunt,
sed quod necesse sit in isto mundo fieri scandala,
unusquisque suo vitio scandalis patet. Simulque
per generalem sententiam percutitur Iudas,
qui proditioni animum praeparaverat.
Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te,
abscide eum et proice abs te, et reliqua.
Necesse est quidem venire scandala, vae tamen
est omini qui quod necesse est ut in mundo
fiat vitio suo facit ut per se fiat. Igitur
omnis truncatur affectus et universa propinquitas
amputatur, ne per occasionem pietatis unus-
quisque credentium scandalis pateat; si, inquit, ita
est quis tibi coniunctus ut manus, pes, oculus,
et est utilis atque sollicitus et acutus ad perspiciendum,
scandalum autem tibi facit et propter dissonantiam
morum pertrahit te in gehennam, melius est
ut et propinquitate eius et emolumentis
carnalibus careas, quam dum vis lucrifacere
cognatos et necessarios causam habeas ruinae.
Itaque non frater, non uxor, non filius, non amicus,
non omnis affectus qui nos excludere potest
a regno caelorum amori Dei praeponatur. Novit
unusquisque credentium quid sibi noceat, vel in quo
sollicitetur animus et saepe temptetur. Melius
est vitam solitariam ducere quam ob vitae
praesentis necessaria aeternam vitam perdere.
Videte ne contemnatis unum de pusillis istis

dico enim uobis quia angeli eorum semper uident faciem patris mei qui in celis est. Supra dixerat per manum et pedem et oculum omnes propinquitates et necessitudines que scandalum facere poterant amputandas. Hausteritatem itaque sententie subiecto precepto temperat dicens. Uidete ne contemnatis unum ex pusillis istis. Sic inquit precipio seueritatem ut commiscendam doceam clementiam quantum in uobis est nolite contemnere sed post uestram salutem etiam illorum querite sanitatem. Sin autem uideritis eos in peccatis perseuerantes, melius est uos saluos fieri quam perire cum pluribus. Quia angeli eorum in celis semper uident faciem patris mei. Magna dignitas animarum ut unaqueque habeat ab ortu natiuitatis in custodiam sui angelum delegatum. Unde legimus in apocalipsin Iohannis angelo Ephesi et Tyatire et angelo Filadelfie et angelis quattuor reliquarum ecclesiarum scribe hec. Apostolus quoque precepit uelari capita in ecclesiis feminis propter angelos. Quid uobis uidetur? si fuerint alicui centum oues et errauerit una ex his, nonne relinquet nonaginta nouem in montibus et uadet querere eam que errauerit. Consequenter ad clementiam prouocat que superius dixerat dicens. Uidete ne contemnatis unum ex pusillis istis. Et subiungit parabolam nonaginta nouem ouium in montibus relictarum et unius errantis quam pastor bonus quia pre nimia infirmitate ambulare non poterat humeris suis ad gregem reportauit.

Quidam putant istum esse pastorem qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalem deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens factus obediens patri usque ad mortem, et ob id ad terrena descenderit ut saluam faceret unam oui culam que perierat hoc est humanum genus. Alii uero in nonaginta nouem ouibus putant numerum intellegi iustorum, in una ouicula peccatorum, secundum quod in alio loco dixerat: non ueni uocare iustos sed peccatores, et non enim opus habent sani medico sed hii qui se male habent. Ista parabola in euangelio secundum Lucam cum aliis duabus parabolis de dragma et filiis scripta est. Sic non est uoluntas ante patrem uestrum qui in celis est ut pereat unus de pusillis istis. Refertur ad superius propositum de quo dixerat: uidete ne contemnatis unum de pusillis istis, et docet idcirco parabolam positam ut pusilli non contemnantur. Et in eo autem

(c) Real Academia de la Historia

quod dicit non est voluntas ante patrem vestrum qui in caelis est
ut pereat unus de pusillis istis, sed quod ait si
aliquis perierit de pusillis, ostenditur
quod non voluntate patris perierit.

Si autem peccaverit in te frater tuus, vade et corripe
eum inter te et ipsum solum.

Si peccaverit in nos frater noster et in qualibet
causa nos laeserit, dimittendi habemus potestatem,
immo necessitas, quia praecipitur ut debi-
toribus nostris debita dimittamus. Si autem in Deum
quis peccaverit, quis rogabit? non est nostri
arbitrii. Dicit enim scriptura divina:
Si peccaverit homo in homine, rogabit
pro eo sacerdos; si autem in Deum peccaverit,
quis rogabit pro eo? Nos e contrario in Dei
iniuriam benigni sumus, in nostris contumeliis
exercemus odia. Corripiendus autem est frater seorsum,
ne si semel pudorem aut verecundiam amiserit,
permaneat in peccato. Et siquidem audierit,
lucrifacimus animam eius, et per alterius salutem
nobis quoque adquiritur salus. Si autem audire
noluerit, adhibeatur frater; quod si nec illum
audierit, adhibeatur et tertius, vel corrigendi
studio vel conveniendi sub testibus. Porro
si nec illos audire voluerit, tunc multis
dicendum est, ut detestationi eum habeant,
et qui non potuit pudore salvari, salvetur
opprobriis. Quando autem dicitur: Sit tibi

sicut ethnicus et publicanus, ostenditur maioris
esse detestationis qui sub nomine fidelis agit
opera infidelium, quam hi qui aperte gentiles
sunt. Publicanos autem vocat secundum tropo-
logiam qui saeculi sectantur lucra et exigunt
vectigalia per negotiationes et fraudes ac
furta scelerata [illegible] periuria. Amen
dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram
erunt ligata et in caelis. Et quaecumque
solveritis super terram erunt soluta et in
caelis. Quia dixerat: Si autem ecclesiam
non audierit, sit tibi sicut ethnicus et
publicanus, et poterat contemptoris fratris haec
occulta esse responsio vel tacita cogitatio:
Si autem contemnitis, et me tum sententiam
condemnaveritis, potestatem tribuit apostolis,
dominus ut sciant qui a talibus condemnantur
humanam sententiam divina sententia
roborari. Et quodcumque ligaverint in terra
ligari pariter in caelo. Iterum
dico vobis quia si duo ex vobis consenserint
super terram de omni re quamcumque petierint,
fiet illis a patre meo qui in caelis est. Ubi enim
sunt duo vel tres congregati in nomine meo,
ibi sum in medio eorum. Omnis supra sermo
nos ad concordiam provocat. Igitur
et praemium pollicetur, ut sollicitius
festinemus ad pacem, cum se dicat inter duos

(c) Real Academia de la Historia

et se medium fore. Iuxta illud exemplum est tyranni qui duo amicos expertos cum unum ad supplicium mittere voluisset et amicum pro se vadem dedisset, sic probare voluit ut uno ex adulatis dimitteret. Cumque reversus esset ad condictum diem, miratus amborum fidem rogabit ut a se haberent tertium. Atque possumus hoc et spiritaliter intellegere, quod ubi spiritus et anima corpusque consenserint et non intra se bellum diversarum habuerint voluntatum, ut caro concupiscat adversus spiritum et spiritus adversus carnem, de omni re quam petierint impetrabunt a patre. Nulli quoque dubium quin bonarum rerum postulatio sit, ubi corpus et anima habere quae spiritus. Tunc accedens ad eum Petrus dixit: domine quotiens peccabit in me frater meus et dimittam ei usque septies? et reliqua.

Haeret sibi sermo dominicus et in modum funiculi triplicis rumpi non potest. Supra dixerat: videte ne contemnatis unum de pusillis istis, et adiecerat: si peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum, et promiserat dicens: Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re impetrabunt quam petierint, et ego ero in medio eorum; provocatus Petrus apostolus interrogat quotiens fratri in se peccanti dimittere debeat, et cum interrogatione profert sententiam: usque septies. Cui respondit dominus: Non dico tibi usque septies sed usque septuagies septies. Id est quadringentis nonaginta vicibus tantum totiens peccanti fratri dimitteret in die quotiens ille peccare non possit. Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis. Familiare est Syris et maxime Palestinis ad omnem sermonem suum parabolas iungere, ut quod per simplex praeceptum teneri ab auditoribus non potest, per similitudinem exemplumque teneatur.

Praecipit itaque Petro sub comparatione regis domini et servi qui debitor decem milium talentorum a domino rogans veniam impetraverat, ut ipse quoque dimittat conservis suis minora peccantibus. Si enim ille rex et dominus servo debitori decem milia talentorum tam facile dimisit, quanto magis servi conservis suis debent minora dimittere.

Quod ut manifestius fiat, dicamus sub exemplo. Si quis nostrum commiserit adulterium, homicidium, sacrilegium, maiora crimina decem milium talentorum rogantibus dimittuntur, si et ipsi dimittant minora peccantibus.

Si autem ob factam contumeliam sumus implacabiles et propter unum amarum verbum perpetes habemus discordias, nonne nobis videmur recte redigi in carcere et

sub exemplo operis insinuetur et uitia multorum
nobis delicatorum uitia non se laxentur.

Oblatus est ei unus qui debebat decem milia
talenta. Scio quosdam eum qui debebat
decem milia talenta diabolum interpretari
et uxorem eius et filios uenundatos
perseuerante illo in malitia insipientiam
et malas cogitationes intellegi uolunt.
sicut enim iustitie uxor dicitur sapientia,
sic uxor iniusti et peccatoris appellatur
stultitia. Sed quomodo ei dimiserit
dominus decem milia talenta et ille nobis
conseruis suis centum denarios non dimi-
serit, nec ecclesiastice interpretationis
est nec a prudentibus uiris recipienda.

Sic et pater meus celestis faciet uobis si non
remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus
uestris. Formidolosa sententia, si iuxta
nostram mentem sententia Dei flectatur
atque mutatur. Si parua fratribus non dimittimus,
magna nobis a Deo non dimittentur. Et quia
potest unusquisque dicere: nichil habeo contra
eum, ipse nouit, habet Deum iudicem, non michi
cure est quid uelit agere, ego ignoui ei,
confirmat sententiam suam et omnem
simulationem ficte pacis euertit dicens:
Si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus
uestris. Et accesserunt ad eum pharisei
temptantes eum et dicentes: si licet homini
dimittere uxorem suam quacumque ex causa?

De galilea uenerat ad iudeam. Idcirco pharisei
seu scribarum que fuerat interrogatio eum
ut si liceret homini dimittere uxorem suam
qualibet ex causa. Ita quasi cornuto eum
teneant syllogismo, ut quodcumque respon-
derit captioni pateat: si dixerit dimittendam
esse uxorem qualibet ex causa et ducendam
aliam, pudicitie predicator sibi uidebitur
docere contraria; si autem responderit non
ob causam debere dimitti, quasi sacrilegii
reus tenebitur et aduersus doctrinam
moysi et per moysen dei facere. Igitur dominus
sic responsionem temperat ut decipulam
eorum transeat, scripturam sanctam adducens
in testimonium, naturalem legem primamque
dei sententiam secunde opponens, que
non uoluntate dei sed peccantium necessitate
concessa est. Non legistis quia qui fecit
ab initio masculum et feminam fecit eos?

Hoc in exordio geneseos scriptum est. Dicendo
autem masculum et feminam ostendit
secunda uitanda coniugia. Non enim ait
masculum et feminas, quod ex priorum
repudio querebatur, sed masculum
et feminam, ut unius coniugii consortio
necterentur. Propter hoc dimittet

(c) Real Academia de la Historia

homo patrem et matrem et adherebit uxori
sue et erunt duo in carne una.

Similiter ait: et adherebit uxori sue, non
uxoribus. et erunt duo in carne una. premium
nuptiarum est ex duobus unam carnem fieri. cas-
titas iuncta spiritui unus efficitur spiritus.

Quod ergo deus coniunxit homo non separet.

Deus coniunxit unam faciendo carnem. non
faciendo carnem viri et femine, hanc homo
non potest separare nisi solus forte deus.
homo separat quando propter desiderium secunde
uxoris primam dimittit; deus separat qui
et coniunxerat, quando ex consensu propter
servitutem dei eo quod tempus in arto sit,
sic habent uxores quasi non habentes.

Dicunt illi: quid ergo Moyses mandavit
dari libellum repudii et dimittere?

Aperiunt calumniam quam paraverunt,
et tamen dominus non propriam sententiam pro-
tulerat, sed veteris historie et mandatorum
fuerat recordatus dei. *Ait illis: Quoniam*
Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis
dimittere uxores vestras; ab initio autem non
fuit sic. Quod dicit, istiusmodi est:

Numquid potest deus sibi esse contrarius, ut aliud
ante iusserit et sententiam suam novo
frangat imperio? non ita sentiendum est,
sed Moyses cum videret propter desiderium secundarum
coniugum, que vel ditiores vel iuniores vel pulchri-
ores essent, primas uxores interfici aut
malam vitam eas ducere, maluit indulgere
discordiam quam odia et homicidia perseverare.
simulque considera quod non dixit propter
duritiam cordis vestri permisit vobis deus, sed
Moyses, ut iuxta apostolum consilium sit
hominis, non imperium dei. *Dico autem*
vobis quia quicumque dimiserit uxorem
suam nisi ob fornicationem et aliam
duxerit, moechatur; et qui dimissam duxerit
moechatur. Sola fornicatio est que uxoris
vincat affectum, immo cum illa unam
carnem in aliam diviserit et se ob fornicationem
separaverit a marito, non debet teneri,
ne virum quoque sub maledicto faciat,
dicente scriptura: qui adulteram tenet
stultus est et impius. ubicumque igitur est
fornicatio et fornicationis suspicio, libere
uxor dimittitur. et quia poterat accidere
ut aliquis calumniam faceret innocenti
et ob secundam copulam nuptiarum veteri
crimen impingeret, sic priorem dimittere
iubetur uxorem ut secundam prima vivente
non habeat. quod enim dicit tale est: si non
propter libidinem sed propter iniuriam dimittis
uxorem, quare expertus infeliciter priores nuptias
novarum te immittis periculo? nec non quia

(c) Real Academia de la Historia

postquam exuisse ualuerit eandem legem
uxor quoque marito dare repudium. eadem
cautela praecipitur ne secundam accipiat. uirum.
et quia meretrix et quae semel fuerit adultera
opprobrium non timet secundo praecipitur
uiro quod si talem duxerit sub adulterii
crimine sit. Dicunt ei discipuli. Si ita
est causa hominis cum uxore non expedit
nubere. Graue pondus uxorum est. si
excepta causa fornicationis eas dimittere
non licet. quid enim si temulenta fuerit.
si iracunda. si malis moribus. si luxuriosa.
si gulosa. si uaga. si litigatrix et maledica.
tenenda erit. siue huiusmodi uolumus nolumus.
liberi uolentes ad eam nos sublicimus seruituti.
Videntes ergo apostoli graue uxorum iugum.
proferunt motum animi sui et dicunt.
si ita est causa hominis cum uxore non
expedit nubere. Qui dixit non omnes
capiunt uerbum istud. Nemo putet
sub hoc uerbo uel fatum uel fortunam
introduci quod hi sunt uirgines quibus a deo
datum sit. uel quos quidam ad hoc
casus adduxerit. sed his datum est
qui petierunt qui uoluerunt qui ut
acciperent laborauerunt. omnibus enim
petentibus dabitur. et quaerentes inuenient. et
pulsantibus aperietur. Sunt enim eunuchi
qui de utero matris sic nati sunt. et sunt

eunuchi qui facti sunt ab hominibus et
sunt propter regnum caelorum. qui potest capere
capiat. Triplex genus est eunuchorum duo
carnalium. et tertium spiritalis. Alii sunt
quidem de matris utero sic nascuntur. alii quos
captiuitas facit uel deliciae matronales.
Tertii sunt qui se ipsos castrauerunt propter regnum
caelorum. et qui cum possint esse uiri propter
Christum eunuchi fiunt. Istis promittitur
praemium. superioribus autem quibus castimoniae
necessitas non uoluntas est. nihil omnino
debetur. possumus et aliter dicere. Eunuchi
sunt de matris utero qui frigidioris naturae
sunt nec libidinem appetunt. et alii
qui ab hominibus fiunt quos aut philosophi
faciunt. aut propter idolorum cultum
emolliuntur in feminas. uel persuasione
hereticae simulant castitatem ut menti-
antur religionis ueritatem. sed nullus
eorum consequitur regna caelorum nisi qui se
propter Christum castrauerit. unde infert. qui potest
capere capiat. ut unusquisque consideret uires
suas utrum possit uirginalia et pudicitiae
implere praecepta. per se enim castitas blanda
est et quemlibet ad se allicit. sed considerandae
uires sunt. ut qui potest capere capiat. quasi
hortantis uox domini est et milites suos ad pudicitiae
praemium concitantis. qui potest capere capiat.

(c) Real Academia de la Historia

Qui potest pugnare, pugnet, ut et superet ac
triumphet. Tunc oblati sunt ei parvuli
ut manus eis inponeret et oraret. Discipuli autem
increpabant eos. Non quod nollent eos
salvatoris et manu et voce benedici, sed
quoniam needum habebant plenissimam fidem,
putabant eum similitudine hominum
offerentium inportunitate lassari.
Sinite ad me venire parvulos et nolite eos
prohibere, talium est enim regnum caelorum. Signi-
ficanter dixit talium non istorum, ut ostenderet
non aetatem regnare, sed mores, et his qui
similem haberent innocentiam et sim-
plicitatem praemium repromitti, Apostolo
quoque in eundem sententiam congruente: Fratres,
nolite pueri effici sensibus, sed malitia par-
vuli estote, sensu autem perfecti estote.
Ecce unus accedens ait illi: Magister bone,
quid boni faciam ut habeam vitam aeternam?
Iste qui interrogat quomodo vitam conse-
quatur, et dives est et adulescens, et divitibus autem
et superbus, et iuxta alium evangelistam non
tamquam discere, sed temptans interrogat.
Quid me interrogas de bono? unus est bonus, Deus.
Quia magistrum vocaverat bonum, et non
deum vel dei filium confessus fuerat, dicit quamvis
sanctum hominem comparatione dei non
esse bonum, de quo dicitur: Confitemini domino

quoniam bonus. Ne quis autem putet in eo quod bonus
deus dicitur excludi a bonitate filium dei,
legamus in alio loco: Pastor bonus ponit animam
suam pro ovibus suis, et in propheta: Spiritum bonum,
et rursum quae bonum. Igitur et salvator non
bonitatis abstulit testimonium, sed magistri
absque deo exclusit errorem. Si vis autem ad vitam
ingredi, serva mandata. Dicit illi: Quae? Iesus
autem dixit: Non homicidium facies, non
adulterabis, et reliqua. Et diliges proximum
tuum sicut te ipsum. Adulescentem
istum et in temptatorem esse ex eo probare
possumus, quod dicente sibi domino: Si vis ad
vitam ingredi, serva mandata, rursum
fraudulenter interrogat quae sint illa
mandata, quasi non ipse legerit aut
dominus possit dolubre contrarium.
Dicit illi adulescens: Omnia haec custodivi;
quid adhuc mihi deest? Mentitur
adulescens; si enim hoc quod positum est
in mandatis, diliges proximum tuum sicut
te ipsum, opere conplevisset, quomodo
postea audiens: Vade, vende quae habes et
da pauperibus, tristis recessit, quia habebat
possessiones multas? Si vis perfectus
esse, vade, vende quae habes et da pauperibus,
et habebis thesaurum in caelo, et veni sequere me.
In potestate est nostra utrum velimus esse

perfecti autem quicumque perfectus esse uoluerit.
debet uendere que habet. et non ex parte
uendere sicut ananias et saffira fecit. sed
totum uendere. et cum uendiderit dare omnia
pauperibus. et sic sibi preparare thesaurum
in regno celorum. nec hoc ad perfectionem
sufficit nisi post contemptas diuitias
saluatorem sequatur. id est relictis malis
faciat bona. facilius enim sacculus contemn-
itur quam uoluntas. multi diuitias
relinquentes dominum non sequuntur. sequitur
autem dominum qui imitator eius est et per uestigia
illius graditur. qui enim dicit se in christo
credere debet quomodo ille ambulabit
et ipse ambulare. Abiit tristis. erat
enim habens possessiones multas. Haec est
tristitia que ducit ad mortem. causa
que tristitie redditur. quod habuerit
possessiones multas. id est spinas et tribulos.
que sententiam dominicam suffocauerint.
Ihesus autem dixit discipulis suis. amen dico
uobis. quia diues difficile intrabit
in regno celorum. Et quomodo abraham
isaac. et iacob diuites intrauerunt in
regno celorum. et in euangelio matheus
uel zacheus. diuitiis derelictis domini testi-
monio predicantur. sed considerandum est.
quod eo tempore quo intrauerunt. diuites
esse desierunt. tamdiu ergo non intrabunt
quamdiu diuites fuerint. et tamen quia diffi-
cile diuitie contemnuntur. non dixit.
impossibile est diuites intrare in regna celorum.
sed difficile. ubi difficile ponitur. non im-
possibilitas pretenditur. sed raritas demonstratur.
Et iterum dico uobis. facilius est camelum
per foramen acus transire. quam diuitem
intrare in regna celorum. Hoc dicto ostenditur
diuites non difficile esse sed impossibile. sicut enim
quomodo camelus non potest transire sic
diues ingredi se non potest in regno celorum.
nullus diuitum saluus erit. sed si legamus
esaiam. quomodo cameli madian et epha
ueniunt ad hierusalem cum donis atque muneribus.
et qui prius curui erant et uitiorum prauitate
distorti ingrediuntur portas hierusalem.
uidebimus quomodo et isti cameli quibus diuites
comparantur. cum deposuerint grauem
sarcinam peccatorum. et totius corporis prauitatem
ingredi possint per angustam et
artam uiam que ducit ad uitam.
Interrogant autem discipuli. et ammi-
rabantur ualde dicentes quis ergo saluus
fiet. Clementia saluatoris sententiam tristitie
temperabit dicens. que apud homines impossi-
bilia apud deum possibilia sunt.
Tunc respondens petrus dixit ei ecce nos reliquimus

(c) Real Academia de la Historia

omnia, et secuti sumus te; quid ergo erit nobis?
Grandis fiducia. Petrus piscator erat, dives
non fuerat, cibos manu quaerebat et arte,
et tamen loquitur confidenter: reliquimus omnia.
Et quia non sufficit tantum relinquere,
iungit quod perfectum est: et secuti sumus te.
Fecimus quod iussisti, quid igitur nobis dabis
premii? Iesus autem dixit illis: Amen dico
vobis quod vos qui secuti estis me, in regene-
ratione cum sederit filius hominis in sede
maiestatis sue, sedebitis super sedes duo-
decim iudicantes duodecim tribus Israhel.

Non dixit qui reliquistis omnia, hoc enim et
Socrates fecit philosofus, et multi alii
divitias contempserunt, sed qui secuti estis
me, quod proprie apostolorum est atque creden-
tium. In regeneratione cum sederit filius
hominis in sede maiestatis sue, quando
mortui de corruptione surgent incorrupti,
sedebitis et vos in soliis iudicantium con-
demnantes duodecim tribus Israhel, quia vobis
credentibus illi credere noluerunt.

Et omnis qui reliquerit domum aut fratres aut sorores
aut patrem aut matrem aut uxorem
aut filios aut agros propter nomen meum,
centuplum accipiet et vitam eternam
possidebit. Multi autem erunt primi novis-
simi et novissimi primi.

Locus iste cum illa sententia congruit
in qua salvator loquitur: non veni pacem
mittere sed gladium. Veni enim separare hominem
a patre suo et matrem a filia
et nurum a socru, et inimici hominis
domestici eius. Qui ergo propter fidem Christi
et praedicationem evangelii omnes affectus
contempserint atque divitias et seculi voluptates,
isti centuplum recipient et vitam
eternam possidebunt. Ex occasione huius
sententie quidam introducunt mille
annos post resurrectionem, dicentes
nobis tunc centuplum omnium rerum
quas dimisimus et vitam eternam esse
reddendam, non intellegentes quod si
in ceteris digna sit repromissio, in uxoribus
appareat turpitudo, ut qui unam
pro domino dimiserit centuplum recipiat
in futuro. Sensus ergo iste est: qui
carnalia pro salvatore dimiserint spiri-
talia recipient, que comparatione
et merito sui ita erunt quasi parvo
numero centenarius numerus comparetur.
Unde dicit apostolus, qui unam tantum
domum et unius provincie parvulos agros
dimiserat: quasi nihil habentes et omnia
possidentes. Simile est regnum celorum
homini patrifamilias qui exiit primo

(c) Real Academia de la Historia

mane conducere operarios in vineam
suam; conventione autem facta cum
operariis ex denario diurno misit eos in
vineam suam. Parabula ista ut
similitudo regni caelorum est, his que premisse
sunt intellegitur; scriptum est enim
unde eum mutatum erunt primi novis-
simi et novissimi primi, nec enim potest
differre a domino sed fidei dicta que pater
familias primo mane exisse et con-
ducere operarios in vineam suam et
pretium operis constituisse denarium.
deinde egressum circa horam tertiam vidisse
alios stantes in platea otiosos et illis
nequaquam denarium sed quod iustum esset
fuisse pollicitum, sic et circa sextam et nonam
fecisse similiter; undecima autem invenisse
alios stantes qui tota die otiosi fuerunt
et misisse eos in vineam, cum autem sero
factum esset precepisse procuratori suo
ut a novissimis inciperet reddere. hoc est
ab operariis hore undecime usque ad operarios
hore prime, omnesque pariter in vineam [illegible]
novissime contentos iniquitatem egisse
patris familias, non quod minus acceperint
quam fuerat constitutum sed plus
accipere voluerint his que se clementia
conducti [illegible]

Mihi videtur autem prime hore esse operarios Samuel
et Hieremias et Baptista Iohannes qui possunt
cum Psalmista dicere: ex utero matris mee
deus meus tu. Tertie vero hore operarii sunt
qui a pubertate deo servire ceperunt.
Sexte hore qui matura etate susceperunt
iugum Christi. None qui iam declinante ad
senium. Post undecime qui ultima
senectute; et tamen omnes pariter accipiunt
premium licet diversus labor sit. Sunt
qui hanc parabulam aliter disserunt.
Primam horam famulorum missum esse in vineam
Adam et reliquos patriarchas usque ad Noe.
Tertiam ipsum Noe usque ad Abraham circum-
cisionem datam. Sextam ab Abraham
usque ad Moysen quando lex data est.
Nonam ipsum Moysen et prophetas. Undecime
apostolos et gentium populum quibus omnes invident.
Unde hoc ipsum intellegitur postea Pau-
lum undecimam eum esse prope solis
occasum et adducit preterea Iohannes evan-
gelista loquitur: filioli mei novissima
hora est. Et simul considera quod in
istam patris familias quam invidebant
isti operarii omnes pariter accipiunt in se ipsis
non intellegunt; sicut enim iniuste pater
familias non in uno iniquus est, sed in omnibus
quia non sic laboravit a sexta hora operarius.

(c) Real Academia de la Historia

quomodo ille qui primum hora tertia missus
in uineam, similiter et sexta hora operarius.
minus laborauit. uel tertie hore operario et
none et sexte hore operario omissis aut que
secta uocatio est gentibus. Inuidet et nunc euan-
gelii ad sequentis gratiam. Unde et saluator
concludens parabulam erunt: In quo primi
nouissimi et nouissimi primi quod Iudei
de capite uertantur in caudam et nos
de cauda uertamur in caput. Amice
non facio tibi iniuriam. Legi in cuiusdam
libro amicum istum qui increpatur a patre
familias prime hore operarium proto
plastum. Intellegi et qui illo tempore
crediderunt. Nonne ex denario con-
uenisti mecum? Denarius figuram regis
habet; recepisti ergo mercedem quam tibi pro-
miseram, hoc est imaginem et similitudinem
meam; quid queris amplius? non tam ipse
plus accipere quam alium nihil accipere
desideras, quasi illius consortio minuatur
premii meritum. Tolle quod tuum est
et uade. Iudeos intellige non gratia
ex opere saluatos quibus in [illegible] uinea
in ea. unde dicitur ad eum. An oculus
tuus nequam est quia ego bonus sum? Idipsum
sonat et illud in eius parabula ubi maior
filius minori inuidet et non uult eum
suscipi post penitentiam. et patrem accusat in-
iustitie. Et ut sciamus hunc esse sensum
quem diximus, titulus parabule huius finis
que consequuntur: sic erunt, inquit, nouissimi
primi et primi nouissimi. multi enim
sunt uocati pauci uero electi. Ascendens
Ihesus Hierosolimam assumsit duodecim
discipulos et ait illis. Ecce ascendimus
Hierosolimam et filius hominis tradetur
principibus seniorum et scribis et condemnabunt
eum morti et tradent eum gentibus
ad deludendum et flagellandum et
crucifigendum. et tertia die resurget.
Crebro hoc ipsum discipulis dixerat; sed
quia multis in medio disputatis poterat
labi de memoria quod audierant, iturus
Hierosolimam et secum ducturus apostolos
ad temptationem eos preparat ne cum uenerit
persecutio et crucis ignominia scandali-
zentur. Tunc accessit ad eum mater
filiorum Zebedei cum filiis suis adorans
et petens aliquid ab eo. qui dixit ei: quid
uis? ait illi: dic ut sedeant hi duo
filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram
in regno tuo. Unde opinionem regni
habet mater filiorum Zebedei ut cum
dominus dixerat filius hominis tradetur
principibus sacerdotum et scribis et

(c) Real Academia de la Historia

condemnabunt eum morte et tradent
gentibus ad deludendum et flagellandum
et crucifigendum. Et ignominium passionis
ammentat discipulis nunquam se illa quantum
postea triumphaturum; hac ergo de causa
quia postquam omnia dixerat dominus et tertia
die resurgeret, putabat eum mulier post
resurrectionem illico regnaturum. Et hoc
quod in secundo adventu promiserat primo
esse complendum. Et avida feminea
praesentia cupit immemor futurorum. Quod
cum interrogat dominus et illa petit, ille re-
spondit: quid vis? Non velut de ignorante
sed ex persona dicitur qui flagellandus
et crucifigendus erat. Quomodo et in
[illegible] quis me tetigit? Et de Lazaro:
ubi posuistis eum? In veteri quoque testamento:
Adam ubi es? Et descendens videbo si iuxta
clamorem suum qui venit ad me perfecerunt,
sin autem non est ita ut sciam. Postulat autem
mater filiorum Zebedei errore muliebri
et pietatis affectu nesciens quid peteret.
Nec mirum si sic arguatur imperitiae
cum de Petro dicatur: quando nesciens
[illegible] exclusi.

Et audientes decem indignati sunt de duobus
fratribus. Decem apostoli non indignantur
matri filiorum Zebedei nec ad mulierem s

audaciam referunt postulantium sed ad filios,
quod ignorantes mensuram suam immodica
cupiditate exarserint. Quibus et dominus dixerat:
Nescitis quid petatis. Subtiliter intelligitur suum
ut et responsione domini et indignatione
apostolorum, quod filii matrem [illegible] miserint
ad grandia postulanda. Ihesus autem vocavit
eos ad se et ait: Scitis quia principes gentium
dominantur eorum, et reliqua. Humilis
magister et mitis nec cupiditatem immodicae
duorum arguit postulantium nec decem reliquos
indignationis increpat et livoris, sed [illegible]
ponit exemplum quod docet eum maiorem
esse qui minor fuerit et illum dominum fieri
qui omnium servus sit. Frustra igitur et illi
immodica quaesierant et isti dolent
super maiorum desiderio, cum ad summitatem
virtutum non potentia sed humilitate
veniatur. Denique semetipsum proponit exemplum,
ut si dicta parvi penderetis, saltem erubescatis
ad opera et dicit: Sicut filius hominis
non venit ministrari sed ministrare.

Nota quod crebro diximus eum qui ministrat et
filium appellari hominis. Et dare
animam suam redemptionem pro multis.
Quando formam servi accepit ut pro mundo
sanguinem funderet. Et non dixit dare
animam suam pro omnibus sed pro multis.

(c) Real Academia de la Historia

losta qui credere uoluerunt. Et egredi-
entibus illis ab Ihericho, secuta est eum turba
multa. et ecce duo ceci sedentes secus uiam audierunt.
quia Ihesus transiret. et clamauerunt dicentes.
Domine miserere nostri fili Dauid. Turba autem in-
crepabat eos, ut tacerent. at illi magis
clamabant dicentes: Domine miserere nostri fili
Dauid. Multi latrones erant in Ihericho qui
egredientes et descendentes de Iherosolimis
in Ihericho: interficere et uulnerare consu-
euerunt. Ideo et Dominus uenit in Ihericho cum disci-
pulis suis. ut liberet uulneratos. et multi
autem secuntur eum. Denique postquam
egredi uoluit ab Ihericho. secuta est eum
turba multa. si mansisset Iherosolimis.
et numquam ad Ihericho descendisset.
turba usque hodie sederet in tenebris et um-
bra mortis. Sed duo ceci erant iuxta uiam.
Cecos appellat qui necdum dicere potuerunt.
In lumine tuo uidebimus lumen. Secus
uiam, quia uidebantur quidem habere
legis notitiam. sed uiam que Christus est
ignorabant. Quos plerique phariseos
intellegunt esse duces. alii uero utriusque
populi ueteris testamenti et noui.
quod ualde scriptum legem uelabat
nam et gentilem sequentes sine Christo erant.
hi quia per se uidere non poterant audierunt

preconia saluatoris. et confessi sunt
filium Dauid. sin autem utrique cecos esse fatentur
ad populum Iudeorum. Hoc quod sequitur
increpabat eos turba ut tacerent. intel-
legendum quos supra satis monet. Peccatori-
tatis et superbiunt contra iudicem suum.
sed cum ipsi terrore priori instructi fuerunt
et oleum in bonum olibanum. neque quem
debent inuidere priorum salutem. miserere
nostri fili Dauid. increpant autem turbis. et
nec etiam omnino non tacent. sed crebrius
id ipsum ingeminant. ut desiderium
uerbis uelocitas ostendunt. Stetit
Ihesus. et uocauit eos et ait. Ceci erant
quo pergerent ignorabant sequi non
poterant saluatorem. Multe sunt
in Ihericho multe rupes et precipitia
in profundum uergentia. Ideo et Dominus
stat. ut uenire possent. et uocari
iubet. ne turbe prohiberent. et inter-
rogat quasi ignarus. quid uelint
ut et responsione ceci manifestaret
debilitatis sue causam et uirtutis remedio
cognosceretur. Misertus autem Ihesus
tetigit oculos eorum. et confestim uiderunt
et secuti sunt eum. Tangit oculos
et prestat ut cernant quod natura non
dederat misericordia quod debilitas auferat

donat misericordiam. sanat namque indigentia et
secuti sunt eum. qui iam de Hiericho con-
sequenti sedebant. et clamare tantum
noverant. postea et sequuntur Iesum.
non tantum pedibus quantum virtutibus.
Et cum appropinquasset Hierosolimis.
et venisset Bethfage ad montem Oliveti.
tunc Iesus misit duos discipulos dicens eis.
Ite in castellum quod contra vos est. et
statim invenietis asinam alligatam.
et pullum cum ea. solvite et adducite
mihi. et si quis vobis aliquid dixerit.
dicite quia dominus his opus habet. et confestim
dimittet eos. Egrediens de Hiericho autem
educatis inde quam plurimis actis
sed dicit sanitate. appropinquat
Hierosolimis. magnis ditatus mercibus.
salutem credentium portans sedit. ingreditur
urbem pacis et locum visionis sed et
speculaturus. Cum autem appropinquasset
Hierosolimis et venisset Bethfage ad
domum maxillarum qui sacerdotum
vicus erat et confessionis portabat
typum. et erat situs in monte Oliveti.
ubi lumen scientie. ubi laborum et dolorum
requies. misit duos discipulos suos dicens illis.
ECU PETI · KNHETTIRHH. Ite in
castellum quod contra vos est.

contra vos est. Et quia mittere nec longum do-
ctrinarum volebat accipere et statim
inquit invenietis asinam alligatam
et pullum cum ea. solvite et adducite
mihi. Alligata erat asina multis vinculis
peccatorum. pullus quoque lascivus et liber
ipse gentis multa. secundum evangelium Luce
multos habebat dominos. non uno errore
et dogmate subdictus. et cum multi
domini qui sibi possessionem vindicabant
videntes utrumque animal et eos qui
ad solvendum missi fuerant non audebant
resistere. que sit autem asina et pullus
asine. dicemus inferius. Hoc autem factum
est ut impleretur quod dictum est per
prophetam dicentem. Dicite filie Sion ecce
rex tuus venit tibi mansuetus sedens
super asinam et pullum filium subiugalis.
Hoc in propheta Zacharia scriptum est.
de quo plenissime si spatium fuerit.
in suo dicetur loco. Nunc stringendum
breviter quod secundum litteram in parvo lateris
spatio super utrumque animal sedere non qui-
verit. cum autem asine insederit et pullus
absque sessore fuerit aut in pullo. quod
magis congruit pedibus ire ad sedendum.
asina ducatur et abiret. Ergo si
historia ut impossibilis aut turpis abiciatur

ut auspicaudinem adulatorum quis me tetigit :
asina legis quae sub iugo legis fuit a domo iam
et iugum legis ducta et synagoga inde -
ligatur. Pullus asinae lascivus et liber
gentium populus. quibus sederat Ihesus. missi sunt ad
eos duobus discipulis suis. uno in circumcisione
et altero in gentes. Euntes autem disci-
puli fecerunt sicut praecepit eis Ihesus et
adduxerunt asinum et pullum et im-
posuerunt super eos vestimenta sua et
desuper sedere eum fecerunt. Pullus et
et asina. quibus apostoli sternunt vestimenta
sua. ut Ihesus mollius sedeat. antequam vestimenta
salvatoris viderunt. nullas sibi neque
dominatum vindicant absque operimento
frigebant. Postquam vero apostolicas
susceperunt vestes. pulchriores facti dominum
habuere sessorem. Vestes autem apostolicae
ut doctrina virtutum aut discretio scri-
pturarum intellegi potest. Sive ecclesi-
asticorum dogmatum varietate quibus
nisi anima instructa fuerit et ornata
sessorem habere dominum non meretur.

Plurima autem turba straverunt vesti-
menta sua in via. Videte differ-
entiam uniuscuiusque personae. Apostoli vesti-
menta sua super asinum ponunt. turba
quilibet sua substernunt pedibus asini ne calci-

offendat in lapide nec calcet spinas.
nec labatur in foveam. Alii autem caedebant
ramos de arboribus et sternebant in via.
De arboribus fructiferis quibus mons oliveti
consitus erat caedebant ramos et sternebant
in via. ut prava scilicet fuerunt ea
aequa sint in aequalia conterentque
securus. conculcet iniquum Christi dominus
ascensor ut capitis nec sedeat. Turbae
autem quae praecedebant et quae sequebantur
clamabant dicentes osanna filio David.
benedictus qui venit in nomine
domini osanna in excelsis. Quia mani-
festa est sacerdotibus spiritalem sequamur
ordinem disserendi aut haec quae gesta
fuerunt de Christo et secutores salvatoris
ac discipulos. Postquam pullum
asinae solutum viderunt qui vinc-
ligatus fuerat et apostolorum vestibus
decoratum et sedentem super eum dominum
Ihesum supposuerunt vestimenta sua
et straverunt viam ramis arborum.
Cum quod opere cuncta fecissent. vocis
quoque tribuunt testimonium et
praecedentes ac sequentes non brevi
silentii confessione. sed clamore
plenissimo resonant. osanna filio
David. benedictus qui venit ...

(c) Real Academia de la Historia

In nomine domini. quod utique dicitur ab turbe
que precedebant et que sequebantur.
utrumque ostendit populum et qui ante
evangelium et qui post evangelium
domino crediderunt, una consona hymni confes-
sionis voce laudare. et secundum superioris
parabole exemplum diversarum morum
operum qui unum fidei acceperunt preceptum.
Porro quod sequitur: osanna filio david, quid
significet, unde iam plurimos in superiori
opusculo addamus; sumentes tamen usque
expositum dixisse meminimus nunc perstrin-
gum. In centesimo xvii psalmo qui
manifeste de adventu salvatoris
scriptus est, inter cetera hoc quoque legimus.
Lapidem quem reprobaverunt edificantes,
hic factus est in caput anguli. A domino
factum est istud. et hoc est mirabile
in oculis nostris. Hec est dies quam fecit
dominus. exultemus et letemur in ea. statimque
subiungitur: O domine salvum me fac,
o domine bene prosperare. Benedictus qui
venit in nomine domini. benediximus vos de
domo domini. et cetera. Pro eo quod in
septuaginta habetur interpretibus: o domine
salvum me fac, in hebreo legimus anna
adonai hosianna. Quod manifestius
interpretatus est symmachus dicens.

Obsecro domine salvum me fac. obsecro.
Nemo ergo putet ex duobus verbis, greco videlicet
et hebreo sermone esse compositum, sed totum
hebreum, et significare quod adventu
christi salus mundi sit. Unde et sequitur.
Benedictus qui venturus erat in nomine domini.
Salvatore quoque ipso in evangelio
comprobante: Ego veni in nomine patris mei
et non me recipitis. Alius veniet in nomine
suo et recipietis eum. Nec non quod iungitur.
Osanna hoc est salus in excelsis, perspicue
ostenditur quod adventu christi non
tantum hominum salus, sed et totius
mundi sit, terrena iungens celestibus, ut
omne genu ei flectatur celestium et terrestrium
et infernorum. Item. Et cum introisset
hierosolimam, commota est universa civitas
dicens: Quis est hic? Intrante ihesu
cum turba tota, hierosolimarum
civitas commovetur, mirans frequentiam,
nesciensque veritatem et dicens: Quis est hic.
Quod quidem et in alio loco dicentes
angelos legimus: Quis est iste rex glorie.
Aliis autem ambigentibus, aliis interrogantibus,
plebecula confitetur, a minoribus in-
cipiens ut ad maiora perveniat. Item.
Et dicebant: Hic est ihesus propheta a nazareth
galilee. Prophetam quem et moyses

similem fuisse dixerat esse uirgultum. Et
qui proprie apud grecos quam nostro
scribitur. A Nazareth autem Galileae.
quia ibi educatus fuit qua flos campi
nutriretur in flore uirtutum. Sequitur.

Et cum intrasset Ihesus in templum dei eiciebat
omnes uendentes et ementes in templo
et mensas nummulariorum et cathedras
columbas uendentium euertit. Et dicit
eis: Scriptum est: Domus mea domus
orationis uocabitur. Uos autem fecistis
eam speluncam latronum.

Cominuans
thesauribus credentium que uitamina
sunt uel ... pullis in ...
strauerat. Ingrediens templum et
eiecit omnes qui uendebant et emebant
in templo. mensasque nummulariorum
euertit. cathedrasque uendentium
columbas dissipauit. Dixitque eis
de scripturis sanctis testimonium. pro-
pterea quod domus patris sui orationis
domus esse deberet non spelunca latronum.
uel domus negotiationis. sicut in alio
euangelista scriptum est. Et hoc
primum sciendum quod iuxta mandatum
legis augustissimo in toto orbe templo
domini et de cunctis pene regionibus iudeorum
illuc populo confluente. Innumerabiles
immolabantur hostiae maxime festis
diebus taurorum. arietum. hircorum.
pauperibus absque sacrificio pullos
columbarum et turtures offerentibus.

Accidebat plerumque ut qui de longe
uenerant non haberent uictimas.
Excogitauerunt igitur sacerdotes
quomodo predam de populo facerent.
et omnia animalia quibus opus erat
ad sacrificia uendebant.
ut et uenderent non habentibus. et ipsi
rursus emptam susciperent. Hanc
eorum crebra uenientium
inopia dissipauit qui indigebant
sumptibus. Et non solum hostias
non habebant sed ne unde emerent
quidem uel aucellas et munuscula.
Posuerunt itaque et nummularios qui
mutuam sub cautione darent
pecuniam. Sed quia erat legis
preceptum ut nemo usuras acciperet
et prodesse non poterat pecunia
fenerata que commodum non haberet
et interdum sortem perderet ex-
cogitauerunt et aliam causam TEXNHN.
ut pro nummulariis collibistas facerent.
Cuius uerbi proprietatem latina lingua
non exprimit. Collibi dicuntur

apud hebreos quos nos appellamus tragemata
ut uilia munuscula. uerbi gratia
frixi ciceris uuarumque passarum
et poma diuersi generis. Igitur quia
usuram accipere non poterant collibiste,
qui pecuniam feneraberant, pro usuris
accipiebant uarias species, et quod
in nummo non licebat, in his rebus exigebant
que nummis coemuntur. quasi non
hoc ipsum ezechiel predicauerit dicens.
Usuram et superabundantiam non
accipietis. Istius modi dominus cernens in domo
patris negotiationem seu latrocinium.
ardore spiritus concitatus, iuxta quod
scriptum est in LXVIII psalmo. zelus
domus tue comedit me. fecit sibi flagellum
de funiculis et magnam hominum multi-
tudinem eiecit de templo dicens. Scriptum
est. Domus mea domus orationis uocabitur.
uos autem fecistis eam speluncam latronum.
Latro enim est et templum dei in latronum
conuertit speluncam. qui lucra de reli-
gione sectatur. et cuius cultus non
tam cultus dei. quam negotiationis
occasio est. Hoc iuxta historiam. Ceterum
secundum misticos intellectus. cotidie
ihesus ingreditur templum patris. et
eicit omnes tam episcopos et presbiteros. et
diaconos quam laicos et uniuersam
turbam de ecclesia sua. et unius criminis
habet uendentes pariter et ementes.
Scriptum est enim. Gratis accepistis
gratis date. Mensas quoque nummulariorum
subuertit. Obserua propter auaritiam
sacerdotum. altaria dei nummulariorum
mensas appellari. Cathedras quoque uenden-
tium columbas euertit. qui uendunt
gratiam spiritus sancti et omnia faciunt. ut
subiectos populos deuorent. De quibus
dicitur. Qui deuorant plebem meam
sicut escam panis. Iuxta simplicem
intellegentiam columbe non erant
in cathedris. sed in cabeis. nisi forte colum-
barum institores sedebant in cathedris.
Quod penitus absurdum est. quia in cathedris
magistrorum. magis dignitas indicatur.
que ad nichilum redigitur. cum mixta
fuerit lucris. quod de ecclesiis diximus. unus
quisque et de se intellegat. Dicit enim
apostolus paulus. Uos estis templum dei.
et spiritus sanctus habitat in uobis. Non sit
in domo pectoris nostri negotiatio. non
uendentium ementiumque commercium.
non donorum cupiditas. ne ingrediatur
ihesus iratus et rigidus. et non aliter mundet
templum suum. nisi flagello adhibito
ut de spelunca latronum et domo
negotiationis domum faciat orationis.

(c) Real Academia de la Historia

Et accesserunt ad eum ceci et claudi in templo: et sanabit eos. Nisi enim mensas numulariorum subuertisset. et cathedras columbas uendentium. quum ceci et claudi lucem pristinam et concitum gradum non meruissent recipere.

xvii *Videntes autem principes sacerdotum et scribe mirabilia que fecit: et pueros clamantes in templo. et dicentes: osanna filio dauid.* indignati sunt. et dixerunt ei. Audis quid isti dicunt? Plerique ibi putant maximum esse signorum quod lazarus suscitatus est. et quod cecus a uentre lumen acceperit. quod in iordane uox audita est patris. quod transfiguratus in monte. gloriam ostenderit triumphantis.

Mihi autem omnium signa que fecit hoc uidetur esse mirabilius. quod unus homo et illo tempore contemptibilis. et in tantum uilis ut postea crucifigeretur. Scribis et phariseis contra se seuientibus. et uidentibus lucra sua destrui. potuerit ad unius flagelli uerbera tantam eicere multitudinem. mensasque subuertere. et cathedras confringere. et alia facere que infinitus non fecisset exercitus. Igneum enim quiddam atque sidereum radiabat ex oculis eius. et diuinitatis maiestas lucebat in facie. Cum ergo manum non auderent inicere sacerdotes. tamen opera calumniantur. et testimonium populique puerorum qui clamabant osanna filio dauid detorquent in calumniam. quod uidelicet hoc non diceretur. nisi soli filio dei. Uideant ergo episcopi et quamlibet sancti homines. cum quanto periculo dici sibi ista patiantur. si domino cui uere hoc dicebatur. quia necdum erat solida credentium fides. pro crimine impingitur.

xviii *Ihesus autem dixit illis: Utique. Numquam legistis quia ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem.* Quam moderata sit atque temperata responsio. ut neutrum eorum uersutis et calumnie non pateret. non diceret quod scribe audire cupiebant. bene faciunt pueri ut michi testimonium perhibeant. nec rursum errant pueri debetis etati ignoscere. sed profert exemplum de octauo psalmo. ut tacente domino testimonium scripturarum puerorum dicta firmaret.

xviiii *Et relictis illis. abiit foras extra ciuitatem in bethaniam. ibique mansit.*

Relinquit incredulos et urbem egressus contradicentium. ibit in bethaniam que interpretatur domus obedientie. iam tunc uocationem gentium prefigurans. ibique mansit. quia ipsi

permanere non poterat. Hoc quoque
intellegendum est. quo tante fuerit
paupertatis. et ita nulli adulatus
sit. ut in urbe maxima nullum
hospitem, nullam inuenerit mansionem.
sed in agro parbulo. apud lazarum
sororesque eius habitauerit. Eorumque
uicus bethania est. Sequitur.

Mane autem reuertens in ciuitatem esuriit.
Et uidens fici arborem unam secus uiam
uenit ad eam et nichil inuenit in eam.
nisi folia tantum. Et ait illi. Numquam
ex te fructus nascatur in sempiternum.
Et arefacta est continuo ficulnea.
Et uidentes discipuli. mirati sunt dicentes.
Quomodo continuo aruit.

Discussis noctis tenebris matutina
luce radiante. et uicino meridie in quo
dominus passione sua illustraturus erat
orbem. rediens in ciuitatem reuersus
esuriit. ut ueritatem humane carnis
ostenderet. ut esuriens salutem creden-
tium. et sitiens ad incredulitatem
israhel. Cumque uidisset arborem unam.
quam intellegimus sinagogam. et con-
ciliabulum iudeorum iuxta uiam. ha-
bebat enim legem. et ideo iuxta uiam
erat. quia non credebat in uia.
uenit ad eam scilicet. et im-
mobilem et non ualentem euangelii pedes.
nichilque inuenit in ea. nisi folia tantum
promissionum sacrilegiumque traditionum phariseorum
iactationem legis. ornamentum uerborum
absque ullis fructibus operationis. Unde et
alius euangelista dicit. Non dum enim
erat tempus. Siue quod tempus nondum
uenerat salutis gentium. et quod nec-
dum gentium populus subintrasset. siue
quod preterisset tempus fidei. quia ad illum
primum uenientes et spreta transisset ad
nationes. ait illi. Numquam ex te fructus
nascatur. uel in sempiternum. uel in seculum.
Utrumque enim. ΑΙΩΝ. grecus sermo signi-
ficat. Et arefacta est ficulnea quia
esuriente domino cibos quos ille cupiebat non
habebat. Sic tamen aruerunt folia
ut truncus ipse remaneret. et fructus suos
uideret radix. que in nouissimo tempore
succedere uoluerit. ut sequatur frondescere pullulet.
Impleatur quod scriptum est dicens.
Et arboris spes est. Iesus autem dominus autem.
dominus passurus in populis et habiturus scan-
dalum crucis. debuit discipulorum
animos signorum acceptione firmare.
Unde et discipuli mirantur dicentes.
Quomodo continuo aruit. Poterat
ergo saluator euidenti uirtute eorum
inimicos siccare suos. nisi eorum propter patientiam.

(c) Real Academia de la Historia

et peccauit et saluatum. xxiii
Respondens autem ihs ait eis. Amen dico
uobis. Si habueritis fidem et non he-
sitaueritis. non solum de ficulnea facietis.
sed et si monti dixeritis tolle et iacta te
in mare. fiet. Lucifuga contra nos
gentilium canes in suis uoluminibus quos
impietatis proprie memoriam reliquerunt.
asserentes apostolos non habuisse fidem. quia
montes transferre non potuerint.
Quibus nos respondebimus. Multa facta esse
signa iuxta illud Iohannis euangeliste
testimonium. que si scripta essent. mundus
capere non possit. Non quo mundus
uolumina capere non potuerit. que possent
quamuis multiplicata sint. uno armario
uel loco. uel unum capere scrinium. sed quo
magnitudinem signorum pro miraculis
et incredulitate ferre non possit.
Igitur et hec credimus fecisse apostolos.
Sed ideo scripta non esse ne infidelibus
contradicendi maior daretur occasio.
Alioquin interrogemus eos utrum credant
his signis que scripta narrantur. an non.
Et cum incredulos uiderimus consequenter
probabimus nec maiora eos credituros
fuisse. qui minoribus non crediderint.
Hoc autem diximus iuxta ipsos. Ceterum nos
unde et iam diximus montem diabolum
intellegi per superbiam et elatum
se contra creatorem suum. qui per prophetam
mons corruptus appellatus est. Et cum
animam hominis possederit. et in eternum
fuerit iudicatus. ubi apostoli et talis qui
similes apostolorum sunt. transferri posse
in mare. hoc est in loca salsa et
fluctuantia et amara. que nullam
habent dulcedinem dei. Id ipsum in
psalmis legitur. Non timebimus
dum turbabitur terra. et transferentur
montes in corde maris. xxiiii.
Et cum uenisset in templum accesserunt
ad eum docentem principes sacerdotum
et seniores populi dicentes. In qua pote-
state hec facis. et quis tibi dedit hanc
potestatem. Diuersis uerbis eandem
quam supra calumniam instruunt.
quando dixerunt. in beelzebul prin-
cipe demoniorum. eicit hic demones.
Quando enim dicunt. In qua potestate
hec facis. de dei dubitant potestate.
et sub intellegi uolunt. diaboli esse
quod faciat. addentes quoque quis
tibi dedit hanc potestatem.
Manifestissime dei filium negant. quem
putant non suis uiribus. sed alienis
signa facere. Respondens ihs dixit
illis. Interrogabo uos et ego unum

(c) Real Academia de la Historia

sermonem. Quem si dixeritis michi
et ego uobis dicam. In qua potestate
hec facio. Baptismum Iohannis unde
erat. e celo an ex hominibus. Et reliqua.
Hoc est quod uulgo dicitur. Malo
arboris nodo malus clauus aut
cuneus infigendus est. Poterat dominus
aperta responsione temptatorum calu-
mniam confutare. sed prudenter in-
terrogat. ut suo ipsi uel silentio
uel sententia condemnentur. Si enim
respondissent. baptismum Iohannis
esse de celo. uel ipsi sapientes in malitia
perducti sunt. consequens erat
responsio. quare ergo non estis bapti-
zati a Iohanne. Si dicere uoluissent
humana deceptione conpositum.
et nichil habuisse diuinum. seditionem
populi formidabant. Omnes enim con-
gregate multitudines. Iohannis
receperunt baptismum et sic eum
habebant ut prophetam. Respondit
itaque impiissima factio et humili-
tatis uerbo. quod nescire se diceret.
Vsa est ad insidias quod obaudiunt.
Ait illis et ipse. Nec ego dico uobis
in qua potestate hec facio. Illi nolunt
quod senserant respondere. et tacent

sunt et. Consequens ergo erat ut audita respon-
sionem eorum. dominum quoque dicere. nec ego
scio. Sed mentiri siquidem non poterat
ueritas. Nec ego dico uobis. Ex quo ostendit
et illos scire sed respondere nolle. Et se
nosse. et ideo non dicere. quia illi quod
sciunt taceant. Et statim infert
parabolam. que et illos impietatis
arguat. et ad gentes regnum dei docet
esse transferendum. Quid autem uobis uidetur. XXIIII
Homo habebat duos filios. Et accedens
ad primum dixit. Uade hodie operare
in uineam meam. Ille autem respondens
ait. Nolo. postea autem penitentia
motus abiit. Accedens autem ad al- XXIIII
terum dixit similiter. At ille respondens
ait. Eo domine. et non iuit.
Hi sunt duo filii qui et in Luce parabola
describuntur. frugi et luxuriosi.
Et de quibus et Zaccarias propheta loquitur.
Et assumsi michi duas uirgas. unam uocaui
decorem. et aliam uocaui funiculum.
et pauit gregem. Primo dicitur gentium
populo per naturalis legis notitiam. uade
et operare in uineam meam. Hoc est
quod tibi non uis fieri. alteri ne feceris.
Qui superbe respondit. Nolo. postea autem
in aduentu saluatoris acta

per penitentiam operati sunt in uinea domini.
et sermonis contumaciam labore cor-
rexerunt. Secundus autem filius, populus Iudeorum est.
qui respondit Moysi: omnia que cumque
dixerit dominus faciemus. Et non iuit in
uineam. quia interfecto patris familie Trac.
filio se putauit heredem. Alii uero non
putant gentilium et Iudeorum esse para-
bolam. sed simpliciter peccatorum et
iustorum. ipso quoque domino propositionem
suam postea disserente. Tex.

Amen dico uobis. quia publicani et mere-
trices precedent uos in regno dei.

Eo quod illi per mala opera deo seruire nega-
uerunt. postea per penitentiam moti baptismum
acceperunt a Iohanne. Pharisei autem
qui iustitiam preferebant. et legem se
dei facere iactabant. Iohannis contem-
pto baptismate. dei precepta non fecerunt.
Unde dicit. Uenit enim ad uos Iohannes
in uia iustitie. et non credidistis ei. Pu-
blicani autem et meretrices crediderunt.
Porro quod sequitur. Quis ex duobus fecit
uoluntatem patris? et illi dicunt.
Nouissimus. Sciendum est in ueris exem-
plaribus non haberi nouissimum sed primum.
ut proprio iudicio condemnentur.
Si autem nouissimum uoluerimus legere

manifesta est interpretatio. ut dicamus
intelligere quidem ueritatem Iudeos.
sed tergiuersari et nolle dicere. quod sen-
tiunt. Sicut baptismum Iohannis
scientes esse de celo dicere noluerunt.

Aliam parabolam audite. Homo erat
pater familias. qui plantauit uineam.
et sepe circumdedit. et fodit in ea
torcular. edificauit autem turrem et locauit
eam agricolis. et peregre profectus
est. Hoc est quod dominus sumpsit
de prouerbio. sesicubit. Durum est
aduersus stimulum calces. Principes
sacerdotum et seniores populi. qui interro-
gauerunt dominum. In qua potestate
hec facis. et quis tibi dedit hanc
potestatem. et uoluerunt in uerbo
capere sapientiam. sua arte superati
et audiunt in parabolis. quod aperte
facti non merebantur audire.
Homo iste pater familias. ipse est.
qui habet duos filios. et qui in alia para-
bola conduxit operarios in uineam
suam. qui plantauit uineam.
De qua et Esaias planissime per canticum
loquitur. ad extremum inferens. Uinea
enim domini sabaoth. domus est Israhel.
Et in psalmo. Uineam inquit de Egypto

quasi cultori ei [illegible] et plantauit
eam. Et sepe circumdedit, uel muro
urbis, uel angelorum auxilio. Et fodit
in ea torcular, uel altare, uel illa
torcularia, quorum et tres psalmi titulo
prenotantur: octauus et octuagesimus
tertius. Et edificauit turrem, haut
dubium in templo, quod dicitur
prominebat. Et turris nebulosa filie
Syon. Et locauit eam agricolis, quos
alibi uinee operarios appellauit,
qui conducti fuerunt hora prima,
tertia, sexta, nona et undecima.
Et peregre profectus est. Non loci
mutatione. Nam deus in quo abesse non
potest, quo et plenus omnia. Et qui
dicit per Hieremiam: Ego deus appropin-
quans et non de longinquo, dicit dominus.
Sed abisse uidetur a uinea, ut uini-
toribus liberum operandi arbitrium
derelinquat. Cum autem tempus
fructuum appropinquasset, misit
seruos suos ad agricolas, ut acciperent
fructus eius. Et agricole apprehensis
seruis eius, alium ceciderunt, alium
lapidauerunt, alium uero occiderunt.
De seruitute eis legem, et in hac eos uinea
operari iusserat, ut fructum legis

in operibus retribuerent. Post eum misit ad eos
seruos. Quos illi apprehensos uel ceciderunt
ut Hieremiam, uel occiderunt ut Esaiam,
uel lapidauerunt ut Naboth et Zachariam,
quem interfecerunt inter templum et
altare. Legamus epistolam Pauli
ad Hebreos et ex ea plenissime discimus
serui domini quanta perpessi sunt.
Nouissime autem misit ad eos filium suum
dicens: Verebuntur filium meum.
Ideo quod supra legimus: Iterum misit
alios seruos plures prioribus, et fecerunt
illis similiter, pertinet ad clementiam ostendit
patris familias, quod frequenter iusserit,
ut multos colonos ad penitentiam pro-
uocaret. Illi autem [illegible]
sibi [illegible] in die [illegible]. Porro quod dicitur:
Verebuntur filium meum, non de ignorantia
uenit. Quid enim nesciat pater familias,
qui hoc loco deus pater intellegitur?
Sed semper ambigere dicitur deus, ut libera
uoluntas hominis reseruetur. In [illegible]
contra Arrium et Eunomium: Ecce pater
dicitur ignorare, et [illegible] tamen
[illegible]. Et quando in nobis est pro-
batus esse [illegible]. Quicquid pro patre
responderint, hoc intellegant pro filio,
qui se dicit ignorare consummationis

dicentes. Et apprehensum eum eiecerunt
extra uineam et occiderunt. Et aperte
loquitur quod extra portam dominus
crucifixus sit. Possumus autem et aliter
intellegere quod electus sit extra uineam
et alibi occisus ut susciperetur a gentibus
xxiii aliis uinea locaretur. Cum ergo uenerit
dominus uineae quid faciet colonis illis?
Et reliqua. Interrogat eos dominus non quod
ignoraret quid responsuri essent sed ut propria
responsione damnentur. Locauit et
nobis autem uineam et locauit ea condicione
ut redderemus domino fructum temporibus suis
et sciremus unoquoque tempore quid nos opor-
teat uel loqui uel facere. xxiiii
Dicit illis Ihesus: Numquid non legistis
in scripturis: Lapidem quem reprobauerunt
aedificantes hic factus est in caput anguli.
A domino factum est istud et hoc est mirabile
in oculis nostris. Variis parabolis diuersisque
sermonibus scribis et phariseis contestatur.
Quos enim supra operarios et uinitores et
agricolas appellauit nunc aedificatores
id est cementarios uocat. Unde dicit et
apostolus: Dei agricultura dei aedificatio
estis. Hi ergo cementarii quomodo uini-
tores susceperunt uineam sic acceperunt
lapidem quem uel in fundamento ponerent

iuxta architectum Paulum uel in angulo
et duos parietes ipsa paulum utrosque
consociaret. Qui reprobatus abiectus factus
est in caput anguli et hoc a domino factum
est non humanis uiribus sed dei potentia.
De hoc lapide Dauid ait per Isaiam quoque
loquitur consideratis: Iste lapis
qui reprobatus est a uobis aedificantibus
qui factus est in caput anguli.
Et Isaias: Ecce ego mittam in
fundamenta Sion lapidem electum
pretiosum angularem et qui crediderit
in eum non confundetur. xxv
Ideo dico uobis quia auferetur a uobis
regnum dei et dabitur genti facien-
ti fructus eius. Aliquotiens dixi
regnum dei scripturas sanctas intellegi
quas dominus abstulit a iudeis et nobis
tradidit ut faciamus fructus eius.
Iustitia uineae quae traditur agri-
colis et uinitoribus in qua quod praecipua
non fuerint nam in uineam ubertas
scripturarum fructus uineae praedicati
xxvi sunt. Qui ceciderit super lapidem
istum confringetur. Super quem
uero ceciderit conteret eum.
Aliud est offendere Christum in parabula
operi aliud negasse

Qui peccator est et tamen in illo credidit, cadit quidem super lapidem et confringetur, sed non omnino conteritur. Reseruatur enim per penitentiam ut saluetur. Super quem uero ille ceciderit, hoc est cui lapis ipse irruerit, et qui Xpm penitus negauerit, sic conteret eum ut ne testa quidem remaneat, in qua hauriatur aque pusillum. XXXIII.

Et cum audissent principes sacerdotum et pharisei parabolas eius, cognouerunt quod de ipsis diceret. Et querentes eum tenere, timuerunt turbas, quoniam sicut prophetam eum habebant. Quamuis duro corde essent et perfidi in credulitate, et ipsi tamen in filium Dei libere sententias tamen eius propositiones uitare non poterant. Et intellegebant contra se omne dictum sententias dirigi. Unde uolebant quidem eum interficere, sed timebant turbas, quia sicut prophetam habebant eum. Semper turba mobilis est: nec in proposito uoluntatis sue constans, ut aqua in tempestatem fluctuantium diuersorum uentorum hinc illucque agitatur. Quem nunc quasi prophetam uenerantes colunt, post autem contra eum clamant: crucifige, crucifige eum.

Et respondens Ihs dixit in parabolis eis: Simile est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos uocare inuitatos ad nuptias, et noluerunt uenire. Pharisei intellegentes de se dici parabolas, querebant eum tenere et occidere. Hanc eorum sceleris dominus uoluntatem aduertens, nihil omnino increpat sequentibus, nec timore superatus, quod minus arguat peccatores. Rex iste qui fecit nuptias filio suo dominus omnipotens est.

Fecit autem nuptias domino nostro Ihu Xpo et ecclesie quam ex Iudeis et gentibus congregauit. Misit seruos suos uocare inuitatos ad nuptias. Haut dubium Moysen per quem legem inuitatis dedit. Si autem seruos legeris, ut plerique habent codices, ad prophetas referendum est, quod inuitati per eos uenire contempserint. XXXIIII.

Iterum misit alios seruos dicens: Dicite inuitatis: Ecce prandium meum paraui, tauri mei et altilia occisa sunt. Ecce parata omnia. Uenite ad nuptias.

(c) Real Academia de la Historia

Servi qui secundo missi sunt, melius est ut prophetae intellegantur quam apostoli, ut tamen si supra servos quos scripsimus apostolos fuerint: sin autem servos prophetas intellegimus, hic secundi servi apostoli intellegendi sunt.

Prandium paratum, et tauri et altilia occisa, vel per metaphoram regis opes describuntur, ut ex carnalibus intellegantur spiritalia, vel grandia dogmatum magnitudo et doctrina de lege plenissima sentiri possit. Et abierunt alius ad negotiationem, alii vero tenuerunt servos eius, et contumelia affectos occiderunt. Inter eos qui non susceperunt evangelii veritatem multa diversitas est. Minoris enim criminis sunt qui occupati aliis rebus venire noluerunt, his qui contra tendentes in ultionem insuper facti, versi sunt in humanitate in crudelitatem, et tam servos regis ut contumeliis afficerent, ut occiderent.

In hac parabola sponsi siletur occisio, et persecutorum mors; contentio ostenditur nuptiarum. Rex autem cum audisset, iratus est. De quo supra dixerat: Simile factum est regnum caelorum homini regi; quando invitabat ad nuptias et agebat opulentiae, hominis nomine nuncupatur. Nunc quando ad ultionem venit, homo siletur, et rex tantum dicitur. Seq(uitur):

Et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit.

Exercitus seu ultores angelos, de quibus in psalmis scribitur: In missionem per angelos pessimos, seu Romanos intellegimus sub duce Vespasiano et Tito, qui occisis Iudaeae populis praevaricatricem succenderunt civitatem. Tunc ait servis suis:

Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias.

Gentilium populus non erat in viis, sed in exitibus viarum. Quaeritur autem quomodo inter eos qui foris erant inveniri malos sibi aliqui sint reperti. Hunc locum plenius exsequitur apostolus ad Romanos, quod gentes quae naturaliter ea quae legis sunt faciant, condemnent Iudaeos qui scriptam legem non fecerunt. Inter ipsos quoque gentiles est infinita diversitas, cum sciamus alios esse proclives ad vitia et ruentes ad mala, alios ob honestatem morum virtutibus deditos. Seq(uitur):

Intravit autem rex ut videret discumbentes, et vidit ibi

(c) Real Academia de la Historia

hominem non vestitum veste nuptiali.
Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti
non habens vestem nuptialem?
At ille obmutuit. Hi qui invitati
fuerant ad nuptias de sepibus et angu-
lis et plateis et diversis locis, cenam
regis impleverunt. Sed postea cum
venisset rex ut videret discumbentes
in convivio suo, hoc est in sua quasi
fide sequi credentes, et in die iudicii
visitavit convivas et discernit merita
singulorum, invenit unum qui veste
indutus non erat nuptiali. Unus
iste omnes qui sociati sunt malitia
intelleguntur. Vestis autem nuptialis
precepta sunt Domini et opera que com-
plentur ex lege et evangelio, novique
hominis efficiunt vestimentum.
Si quis igitur in tempore iudicii inventus
fuerit sub nomine christiano non habere
vestimentum nuptialem, hoc est
vestem supercaelestis hominis, sed vestem
pollutam, id est veteris hominis exubias,
hic statim corripietur et dicetur ei:
Amice quomodo huc intrasti?
Amicum vocat, quia invitatus
ad nuptias erat. Arguit quia inprudentia
quod veste sordida [illegible] mundicias

polluerit nuptiales. At ille obmutuit.
In tempore enim illo non erit locus
inpudentie, nec negandi facultas,
cum omnes angeli et mundus ipse
testes sint peccatorum. XVII
Tunc dixit rex ministris suis:
Ligatis pedibus eius et manibus mittite eum
in tenebras exteriores. Ibi erit fletus
et stridor dentium.
Manus ligantur et pedes; fletumque oculorum
et stridor dentium, ut ad eorum pro-
bandum resurrectionis est intellege-
veritatem. Vel certe ideo ligantur
manus et pedes, ut a malis operibus
cursuque desinant, et ad effundendum sanguinem.
In fletu quoque oculorum et stridore dentium
per metaforum membrorum corporalium
magnitudo ostenditur tormentorum.
XVIII Multi autem sunt vocati, pauci vero electi.
Omnis parabolis brevis sententia gola conprehendit,
quod et in opere vinee et in edificatione
domus et in convivio nuptiali non initium
sed finis queritur. XVIIII
Tunc abeuntes pharisei consilium
inierunt ut caperent eum in sermone.
Et mittunt discipulos suos cum herodianis
dicentes. Nuper sub Cesare Augusto Iudea
subiecta Romanis, quando in toto

orbe terre celebrata est descriptio. sed sti-
pendiariam fecerat. et erat in populo
magna seditio dicentibus aliis pro secu-
ritate et quiete. quia romani pro
omnibus militarent debere tributa persolui.
Pharisei uero qui sibi applaudebant in iustitia
e contrario nitebantur non debere populum dei
qui decimas solueret et primitias daret.
et cetera que in lege scripta sunt humanis
legibus subiacere. Cesar augustus herodem
filium antipatri alienigenam et prose-
litum regem iudeis constituerat. qui
tributis preesset et romano pareret
imperio. Mittunt igitur pharisei
discipulos suos cum herodianis id est cum mili-
tibus herodis. seu quos illudentes pharisei
quia romanis tributa soluebant herodianos
uocabant. et non diuino cultui deditos.
Quidam latinorum ridicule herodianos
putant qui herodem xpm esse crediderunt.
quod nusquam omnino legimus.
Magister scimus quia uerax es et uiam dei
in ueritate doces. et non est tibi cura
de aliquo. non enim respicis personam hominum.
Dic ergo nobis quid tibi uidetur. licet censum
dari cesari an non? Blanda et frau-
dulenta interrogatio illicit prouocat
respondentem ut magis deum
quam cesarem timeat. et dicat non
debere tributa solui. ut statim audi-
entes herodiani seditionis contra romanos
principem teneant.
Cognita autem ihesus nequitia eorum ait.
Quid me temptatis hypocrite?
Prima uirtus est respondentis. interro-
gantium mentem cognoscere.
et non discipulos sed temptatores
uocare. Hypocrita ergo appellatur
qui aliud est et aliud simulat.
Id est aliud operatur et aliud uoce
predicat. Ostendite mihi numisma
census. At illi obtulerunt ei denarium.
Sapientia semper sapientes uincat. ut suis
potissimum temptatores sermonibus
confundantur. Ostendite inquit mihi
numisma census. At illi obtulerunt ei
denarium. Hoc est genus nummi quod pro
decem nummis imputabatur. et habebat
imaginem cesaris. Et ait illis ihesus.
Cuius est imago hec et superscriptio?
Qui putant interrogationem saluatoris
ignorantie esse. et non
dispensationis. discant ex presenti
loco. quod utique scire potuerit ihesus.
cuius imago esset in nummo. Sed interroga-
uit ut ad sermonem eorum competenter

respondet. Dicunt ei cesaris.
Tunc ait illis. Reddite ergo
que sunt cesaris cesari. et que sunt
dei deo. Cesarem non putamus augustum.
sed tyberium significari. qui in locum
eius successerat. sub quo et passus est
dominus. Omnes autem reges romani prime
a primo gaio cesare qui imperium ar-
ripuerat. cesares appellati sunt.
Porro quod ait reddite que sunt
cesaris cesari. id est nummum et Trium
tributum et pecuniam. et que
sunt dei deo. decimas primitias et
oblationes ac victimas sentiamus.
quomodo et ipse reddidit tributa
pro se et petro. et deo reddidit que dei sunt.
patris faciens voluntatem.
Et mirati sunt audientes qui credere
debuerant ad tantam sapientiam
mirati sunt. quod calliditas eorum
insidiandi non invenisset locum.
Et relicto eo abierunt. infidelitatem
pariter cum miraculo reportantes.
In illo die accesserunt ad eum saducei.
qui dicunt non esse resurrectionem.
Due erant hereses in iudeis. una phari-
seorum. et altera saduceorum. Pharisei
traditionum et observationum quas
illi deuterosis vocant. iustitie pre-
ferebant. Unde et divisi vocabantur
a populo. Saducei autem qui interpretantur
iusti. et ipsi vindicabant sibi quod non erant
prioribus. et corporis et anime resurrec-
tionem credebant et confitebanturque et
angelos et spiritum sequentes. ut in actis
apostolorum commemorabatur. Isti sunt
due domus de quibus esaias manifestius ait
docet. quod offensure sint in lapidem
scandali. Et interrogaverunt eum.
dicentes. Magister. moyses dixit. Si quis
mortuus fuerit non habens filium. ut
ducat frater eius uxorem illius. et suscitet
semen fratri suo. Erant autem apud nos
septem fratres. Et primus uxore ducta
defunctus est. Et reliqua. Qui
resurrectionem corporum non credebant.
et animam putabant interire cum
corporibus. recte istiusmodi fingunt
fabulam. que deliramenti arguat eos
qui resurrectionem asserunt mortuorum.
potest autem fieri. ut et vere in gente
eorum aliquando hoc acciderit. In
resurrectione ergo cuius erit de septem
uxor. Omnes enim habuerunt illam.
Turpitudinem fabule opponunt ut
resurrectionis denegent veritatem.

(c) Real Academia de la Historia

Respondens Ihesus ait illis: Erratis nescientes scripturas, neque virtutem Dei. Propterea enim errant, quia scripturas nesciunt. Et quia scripturas ignorant, consequenter nesciunt virtutem Dei, hoc est Christum, qui est Dei virtus et Dei sapientia.

In resurrectione enim neque nubent neque nubentur. Latina consuetudo greco idiomati non respondet. Nubere enim proprie dicuntur mulieres, et viri uxores ducere. Sed nos simpliciter dictum intellegamus, quod nubere de viris, et nubi de uxoribus scriptum sit. Si ergo in resurrectione neque nubent neque nubentur, resurgunt ergo corpora que possunt nubere et nubi. Nemo quippe dicit de lapide et arbore, et de his rebus que non habent membra genitalia, quod non nubant neque nubentur, sed de his qui cum possint nubere, tamen nulla ratione non nubunt. Quod autem infertur: sed sunt sicut angeli Dei in celo, spiritualis repromittitur conversatio.

De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a Deo dicente vobis: Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob? Non est Deus mortuorum sed vivorum. Ad comprobandam resurrectionis veritatem multo aliis manifestioribus exemplis uti poterat. E quibus est et illud: Suscitabuntur mortui, et resurgent qui in sepulcris sunt; et in alio loco: Multi dormientium de terre pulvere consurgent, alii in vitam eternam, alii in opprobrium et confusionem eternam. Queritur ergo quid sibi voluerit Dominus hoc proferre testimonium, quod videtur ambiguum et non satis ad resurrectionis pertinens veritatem: Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob. Et quasi hoc prolato probaverit quod volebat, statim intulerit: Non est Deus mortuorum sed vivorum. Cuius etiam superius quoque scriptum est misterium cognoscentes, misteria sunt in doctrina responsionis illius.

Supra diximus Sadduceos nec angelum nec spiritum nec in resurrectione corporum confitentes, animarum quoque interitum predicasse. Hi quinque tantum libros Moysi recipiebant, prophetarum vaticinia respuentes. Stultum ergo erat inde proferre testimonia, cuius auctoritatem non

non sequebantur. Porro ad aeternitatem
animarum probandum de Moyse
ponit exemplum. Ego sum Deus Abraham
et Deus Isaac et Deus Iacob. Statimque
infert: Non est Deus mortuorum sed viven-
tium. Ut cum probaverit animas
permanere post mortem. Neque enim
poterat fieri ut eorum esset Deus qui nequaquam
subsisterent, consequenter introduceretur
et corporum resurrectio, quae cum animabus
bona malave gesserunt. Huncque locum
plenius in secunda parte primae epistolae
ad Corinthios Paulus apostolus exsequitur.
Pharisei audito quod silentium imposu-
isset Sadduceis, convenerunt in unum.
Et interrogavit eum unus ex eis legis doctor
temptans eum: Magister, quod
est mandatum magnum in lege? Ait
Ait illi Ihesus: Diliges Dominum Deum tuum
ex toto corde tuo et reliqua.
Quod de tempore et persona supra diximus legimus
in Herodianis et Sadduceis esse concordium hoc
etiam nunc de Phariseis et Sadduceis
et Sadduceis. In hac re consenserunt
sed ad temptandum Ihesum pariter mente
constringunt. Qui ergo solum supra
in resurrectione devicti fuerant con-
futati et ad ... reputatis fuerunt tentantem

videbantur subtilitatem. Debuerat exemplo
muniri ne ulterius molitiatur insidias;
sed mali voluntatique et livor nudat im-
prudentiam. Interrogat unus ex legis doctoribus
non scire desiderans sed temptans inter-
rogat eum: quod sit magis mandatum.
Non de mandatis interrogans, sed quod
sit primum magnumque mandatum.
Ut cum omnia quae Deus mandaverit magna
sint, quicquid ille responderit, occa-
sionem habeat calumniandi, aliud
adserens magnum esse de pluribus.
Quicumque igitur nobis ... et interrogat
non voto discendi sed studio cognoscendi
agnoverit ... qui responsurus erat
quia qui similitudinem Phariseorum
non interrogat quasi discipulus, sed
quasi temptator accedit. EXPLICIT LIBER IIIs

INCIPIT LIBER QUARTUS

CAPITULA

I. Congregatis Phariseis interrogavit eos Ihesus.
II. Et nemo poterat respondere ei verbum.
III. Tunc Ihesus locutus est ad turbas.
IIII. Alligant autem onera gravia et importabilia
et imponunt in humeris hominum.
V. Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus.
VI. Dilatant enim filacteria sua et magnificant fimbrias

vii O(mn)ia op(er)a sua faciunt ut uideantur ab hominib(us)

viii Et amant primos recubitus in cenis … uocari uobis sup(er) terram

viiii Ve uobis scribe et farisei ypocrite quia clauditis … ante homines

x Ve uobis duces ceci qui dicitis

xii Ve uobis scribe et farisei ypocrite qui decimatis mentam et anetum

xiii Ve uobis scribe et farisei ypocrite quia mundatis quod deforis est calicis et parabsidis

xiiii Ve uobis scribe et farisei ypocrite quia similes estis sepulcris dealbatis

xv Ve uobis scribe et farisei ypocrite qui edificatis sepulcra p(ro)phetarum

xvi Et uos implete mensuram patrum uestrorum

xvii Serpentes genimina uiperarum quomodo fugietis a iudicio gehenne

xviii Ut ueniat super uos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram

xviiii Hierusalem hierusalem que occidis p(ro)phetas

xx Ecce relinquetur uobis domus uestra deserta

xxi Dico enim uobis non uidebitis me amodo

xxii Et egressus ihesus de templo ibat

xxiii Sedente autem eo super montem oliueti accesserunt discipuli eius secreto

xxiiii Multi enim uenient in nomine meo dicentes

xxu Audituri enim estis … opiniones proeliorum

xxui Surget enim gens contra gentem et regnum contra regnum

Tunc tradent uos in tribulationem et occident uos

xxuiiii Et predicabitur hoc euangelium regni in uniuerso orbe

xxx Cum ergo uideritis abominationem desolationis

xxxi Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes

xxxii Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus

xxxiii Orate autem ut non fiat fuga uestra hieme uel sabbato

xxxiiii Et nisi breuiati fuissent dies illi non fieret salua omnis caro

xxxu Tunc si quis uobis dixerit ecce hic est christus aut illic nolite credere

xxxui Surgent enim pseudo christi et pseudo p(ro)phete

xxxuii Si enim dixerint uobis in deserto est nolite exire

xxxuiii Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem

xxxuiiii Statim autem post tribulationem dierum illorum

xl Et tunc parebit signum filii hominis

xli Tunc plangent omnes tribus terre

xlii Ab arbore fici discite parabolam

xliii Amen enim dico uobis quia non preteribit generatio

xliiii Celum et terra transibunt uerba uero mea non preteribunt

xlu De die autem illo et hora nemo scit

xlui Sicut autem in diebus noe ita erit et aduentus

filii hominis.

Tunc duo erunt in agro unus assumetur et unus relinquetur.

Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester venturus est.

Quis putas est fidelis servus et prudens.

Si autem dixerit malus servus ille in corde suo

Veniet dominus servi illius in die qua non sperat

Tunc simile erit regnum celorum decem virginibus.

Mora autem faciente sponso dormitaverunt omnes.

Media autem nocte clamor factus est.

Tunc surrexerunt omnes virgines ille.

Fatue autem sapientibus dixerunt.

Responderunt prudentes dicentes.

Venit sponsus et que parate erant intraverunt cum eo ad nuptias.

Novissime veniunt et reliquae virgines dicentes.

Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam.

Sicut enim homo proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua.

Abiit autem qui quinque talenta acceperat.

Qui duo acceperat lucratus est alia duo.

Qui unum acceperat abiens fodit in terram.

Post multum vero tempus venit dominus servorum illorum.

Ait illi dominus euge bone serve et fidelis.

Accedens autem et qui unum talentum acceperat

ccxlviiii Respondens autem dominus eius dixit illi.

ccl Omni enim habenti dabitur et abundabit.

ccli Et inutilem servum mittite in tenebras exteriores.

cclii Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua.

ccliii Venite benedicti patris mei percipite regnum.

ccliiii Amen dico vobis quandiu fecistis uni de fratribus meis.

cclv Et ibunt hi in supplicium eternum.

cclvi Et factum est cum consummasset Iesus.

cclvii Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi.

cclviii Cum autem esset Iesus in Bethania in domo Symonis leprosi.

cclviiii Accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti.

cclx Videntes autem discipuli indignati sunt.

cclxi Sciens autem Iesus ait illis.

cclxii Mittens enim hec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit.

cclxiii Amen dico vobis ubicumque predicatum fuerit hoc evangelium.

cclxiiii Et ait illis. Quid vultis mihi dare et ego eum vobis tradam.

cclxv Prima autem azymorum die accesserunt discipuli ad Iesum dicentes.

cclxvi At ille dixit. Ite in civitatem ad quendam.

cclxvii Et fecerunt discipuli sicut precepit illis Iesus.

(c) Real Academia de la Historia

LXXXVIII. Vespere autem facto discumbebat cum XII discipulis.
LXXXVIIII. Et edentibus illis dixit: Amen dico vobis.
XC. Et contristati valde ceperunt singuli dicere.
XCI. Et ipse respondens ait.
XCII. Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo.
XCIII. Bonum erat illi si natus non fuisset homo ille.
XCIIII. Respondit autem Iudas qui tradidit eum dixit.
XCV. Cenantibus autem eis accepit Ihesus panem et benedixit ac fregit dedit que discipulis suis et ait.
XCVI. Dico autem vobis non bibam amodo de hoc genimine vitis.
XCVII. Et hymno dicto exierunt in montem Oliveti.
XCVIII. Tunc dicit illis Ihesus: Omnes vos scandalum patiemini in me ista nocte.
XCVIIII. Respondens autem Petrus ait illi.
C. Ait illi Ihesus: Amen dico tibi quia in hac nocte antequam gallus cantet ter me negabis.
CI. Venit cum illis Ihesus in villa que dicitur Gessamani.
CII. Et adsumpto Petro et duobus filiis Zebedei cepit contristari et mestus esse.
CIII. Tunc ait illis: Tristis est anima mea usque ad mortem.
CIIII. Et progressus pusillum procidit in faciem suam.
CV. Et venit ad discipulos et invenit illos dormientes.
CVI. Vigilate et orate ut non intretis in temptationem.
CVII. Spiritus quidem promtus est caro autem infirma.
CVIII. Iterum secundo abiit et oravit dicens.
CVIIII. Et venit iterum et invenit eos dormientes.
CX. Tunc venit ad discipulos suos et dicit illis.
CXI. Dicit quoque discipulis suis surgite eamus.
CXII. Qui autem tradidit eum dedit eis signum dicens.
CXIII. Et confestim accedens ad Ihesum dixit.
CXIIII. Dixitque illi Ihesus: Amice ad quod venisti.
CXV. Et ecce unus ex his qui erant cum Ihesu extendens manum exemit gladium suum.
CXVI. Tunc ait illi Ihesus: Converte gladium tuum in locum suum.
CXVII. An putas quia non possum rogare patrem meum et exhibebit mihi plus quam duodecim milia legiones angelorum.
CXVIII. In illa hora dixit Ihesus ad turbas: quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus.
CXVIIII. Hoc autem totum factum est ut implerentur scripture prophetarum.
CXX. At illi tenentes Ihesum duxerunt eum ad Caypham principem sacerdotum.
CXXI. Petrus autem sequebatur eum a longe.
CXXII. Et ingressus intro sedebat cum ministris.
CXXIII. Novissime autem venerunt duo falsi testes et dixerunt.
CXXIIII. Surgens princeps sacerdotum ait illi.
CXXV. Et princeps sacerdotum ait illi.

EXPLICIT CAPITULA

Congregatis autem Phariseis interrogavit eos Ihesus dicens: Quid vobis videtur de Christo

cuius filius est? dicunt ei: David. Ait illis:
Quomodo ergo David in spiritu vocat eum dominum
dicens: Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis,
donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum?

Videbantur audientes ipsi
futurum consequi: et ut fi-
erent fraudulenti in inter-
rogatione incipere nitebantur.
occasionem
prebuerunt
confutationis
sue interrogantes quod de Christo. cuius
filius esset. In interrogatione ista nobis profi-
cit usque hodie contra ludeos. Et eorum
qui confitentur Christum esse venturum,
hominem simplicem et sanctum virum.
Assertum de genere David. In interrogatione ergo
eos docet, quod non simplex homo esset,
et tamen cum filius David, quomodo David
vocet eum dominum suum? Non errore, nec opinio-
ne propria voluntate, sed in spiritu sancto.
Testimonium autem quod posuit de centesimo
nono psalmo sumptum est. Dominus
igitur advocatus non secundum id quod
de eo natus est, sed iuxta id quod natus
ex patre semper fuit, preveniens ipsum
cum ipsius patrem. Iudei ad eludendum

interrogationis veritatem frivola multa
confingunt: vernaculum Abrahe ut servatis
cuius fuerit filius Damascus Eliezer. Et ex
ipsius persona scriptum psalmum quod post
cedem quinque regum dominus deus domino suo dixerit:
Abrahamum sede a dextris meis donec ponam
omnes inimicos tuos scabellum pedum tuorum.
Quos interrogemus quomodo deus dixerit Abrahe,
cuius regnavit: Tecum principium in die
virtutis tue, in splendoribus sanctorum tuorum:
ex utero ante luciferum genui te. Et iuravit
dominus et non penitebit eum: Tu es sacerdos
in eternum secundum ordinem melchisedech.
Et respondere cogamus quomodo Abraham
ante luciferum genitus sit et sacerdos
fuerit secundum ordinem melchisedech.
Pro quo melchisedech obtulerit panem et
vinum et cui quod decimas prede acceperit. In.
Et nemo poterat respondere ei verbum
neque ausus fuit quisquam ex illa die eum
amplius interrogare. Pharisei et saducei
querentes occasionem calumnie, et verbum
aliquod invenire quod pateret insidiis,
quia in sermonibus confutati sunt ultra
non interrogant, sed apertissime comprehensum
romane tradunt potestati. Ex quo
intelligimus venena invidie posse quidem
superari, sed difficile conquiescere. IIII.

(c) Real Academia de la Historia

Tunc Ihesus locutus est ad turbas et ad disci
pulos suos dicens: Super cathedram moysi
sederunt scribe et pharisei. Omnia ergo
que dixerint vobis servate et facite.
Secundum vero opera eorum nolite facere.
Dicunt enim et non faciunt.
Quid mansuetius, quid benignius domino.
temptatur a phariseis, confringuntur
insidie eorum, et secundum psalmistam sa
gitte parvulorum facte sunt plage eorum.
Et tamen propter sacerdotium et nominis
dignitatem hortatur populos ut subi
ciantur eis, non opera sed doctrinam
considerantes. Quod autem ait super
cathedram moysi sederunt scribe et pharisei,
per cathedram doctrinam legis ostendit.
Ergo et illud quod dicitur in psalmo.
In cathedra pestilentie non sedit.
Et cathedras vendentium columbas
evertit. Doctrinam debemus accipere.
IIII. Alligant autem onera gravia et inporta
bilia et inponunt in humeris hominum.
Digito autem suo nolunt ea movere.
Hoc generaliter adversum omnes magistros
qui grandia iubent et minora non
faciunt. Notandum autem quod
et humeri et digitus et onera et vincula
quibus alligantur onera spiritualiter
intellegenda sunt. Fu.
Omnia vero opera sua faciunt ut videantur
ab hominibus. Quicumque igitur ita
facit quodlibet ut videatur ab homi
nibus, scriba est et phariseus. Fu.
Dilatant enim filacteria sua et magni
ficant fimbrias; amant quoque primos
recubitus in cenis et primas cathedras
in sinagogis, et salutationes in foro
et vocari ab hominibus rabbi.
Ve nobis miseris ad quos phariseorum vitia
transierunt. Dominus cum dedisset mandata
legis per moysen ad extremum intulit: ligabis
ea in manu tua et erunt inmota
ante oculos tuos. Et est sensus: precepta
mea sint in manu tua ut opere com
pleantur. Sint ante oculos tuos
ut die ac nocte mediteris in eis.
Hoc pharisei male interpretantes scri
bebant in membranis decalogum
moysi, id est decem legis verba, con pli
cantes ea et ligantes in fronte et
quasi coronam capiti facientes, ut semper
ante oculos haberentur, quod usque hodie
Indi et Babilonii faciunt. Et qui hoc
habuerit, quasi religiosus in populis
iudicatur. Iusserat quoque moyses
ut in quattuor angulis palliorum

iacintinas fimbrias facerent, ut signi
esset Israhel populus dinoscendum. Ut quomodo
in corporibus circumcisio signum Iudaice
gentis daret, ita vestis haberet aliquam
differentiam. Superstitiosi magistri
captantes auram popularem atque mulierculis
lucra facientes, grandes
fimbrias faciebant et acutissimas in eis spinas
ligabant, ut videlicet ambulantes
et sedentes interdum pungerentur et
quasi ac commonitione retraherentur ad
officia Dei et ministerium servitutis
eius. Quia ergo dixerat dominus: Fari.
Omnia opera sua faciunt ut videantur
ab hominibus. Quod generaliter accusaverat
nunc specialiter dividit. Pittaciola
illa decalogi filacteria vocabant,
quod quicumque habuisset ea, quasi ob custo-
diam et munimentum sui haberet.
Non intellegentibus pharisaeis quod haec
in corde portanda sunt, non in corpore.
Alioquin et armaria et arcae habent
libros et notitiam Dei non habent.
Hoc apud nos superstitiosae mulierculae
in parvulis evangeliis et in crucis ligno
et in istiusmodi rebus, quae habent quidem
zelum Dei sed non iuxta scientiam, usque
hodie factitant, culicem liquantes
et camelum glutientes. Istiusmodi
et qua fimbria pasuit et Hebreis ex lege
praeceptum, quam et multis illa quae sunt
quia non fluebat attacta in palliis
sed non secundum punctum superstitiosis
sectatoribus phariseorum magistri
... Cumque sibi fecissent dilatata
filacteria et magnas fecissent fimbrias,
gloriam captantes ab hominibus, arguuntur
in reliquis: cur quaerunt primos accubitus
in cenis et primas cathedras in sinagogis
et in publico gloriam sectantes et salutari
et vocari ab hominibus rabbi,
id quod latino sermone magister dicitur.
Denique sequitur: Vos autem nolite vocari
rabbi. Unus est enim magister vester. Omnes
autem vos fratres estis. Et patrem nolite
vocare vobis super terram. Et ne vocemini
magistri, quia unus est magister vester qui
in caelis est. Nec vocemini magistri, quia
magister vester unus est Christus.
Nec magister nec pater vocandus est alius
nisi deus pater et dominus Ihesus Christus. Pater
quia ex ipso sunt omnia. Magister
quia per ipsum omnia, vel quia per dispensationem
carnis eius omnes reconciliati sumus Deo. Sed
quaeritur quare adversum hoc praeceptum
doctorem gentium apostolus se dixerit.

Alia quomodo uulgato sermone maxime in Palestina et in Egipto monachi sese inuicem patres uocent. Quod sic soluitur.

Aliud esse natura patrem uel magistrum, aliud indulgentia. Nos si hominem patrem uocamus, honorem etati deferimus, non auctorem nostre ostendimus uite. Magister quoque dicitur ex consortio ueri magistri.

Et ne infinita replicem: quomodo unus pater natura deus et unus filius non preiudicat ceteris ne per adoptionem dei uocentur et filii, ita et unus pater et magister non preiudicat aliis ut abusiue appellentur patres et magistri. Ue uobis scribe et pharisei ypocrite quia cluditis regnum celorum ante homines. Uos enim non intratis nec introeuntes sinitis intrare. Habebant scribe et pharisei legis prophetarumque notitiam, sciebant xpm nasciturum, filium dei non ignorabant natum esse de uirgine. Sed dum predam de subiectis sibi plebibus appetunt, nec ipsi introeunt regnum celorum nec eos qui poterant intrare permittunt.

Hoc est quod in Osee propheta legimus.

Absconderunt sacerdotes uiam in Sichem, interfecerunt. Et rursum:

Sacerdotes non dixerunt ubi est dominus.

Ut certe omnis magister qui scandalizat malis operibus discipulos suos cludit ianuam ante regnum celorum. Ue uobis scribe et pharisei ypocrite quia circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselitum.

Et cum fuerit factus, facitis eum filium gehenne duplo quam uos. Non est ergo seruitium quesitum quo quesierunt scribe et pharisei totum lustrarunt orbem propter negotiationes et diuersa lucra.

Tum ad discipulos captandum, quem per magisterium sectatus studio habebant de gentibus facere proselitum, id est aduenam, incircumcisum miscere populo dei.

Sed qui ante dum esset ethnicus simpliciter errabat, et erat simpliciter filius gehenne, uidens magistrorum uitia et intellegens destruere eos opere quod uerbis docebant, reuertebatur ad uomitum suum et gentilis factus quasi preuaricator maiore pena dignus erit. Filius autem uocatur gehenne quomodo filius perditionis et filius huius seculi. Unusquisque enim cuius opera facit eius filius appellatur.

Ue uobis duces ceci qui dicitis: quicumque iurauerit per templum nihil est.

Qui autem iurauerit in auro templi debet. Stulti et ceci. Quid enim maius est, aurum an templum quod sanctificat

aurum. Et quicumque iuraverit in altari,
nihil est. Quicumque autem iuraverit in dono
quod est super illud, debet. Caeci, quid enim
maius est, donum an altare quod sanctificat
donum? Qui ergo iurat in altari, iurat
in eo et in omnibus quae super illud sunt.
Et qui iuraverit in templo, iurat in illo et
in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat
in caelo, iurat in throno Dei et in eo qui
sedet super eum. Supra iam visum est a nobis
expositum, quid significaret scribas et
phariseos dicere quum: donum quodcumque
est ex me, tibi proderit. Nunc duplex
est eorum avaritiae occasionem scribis
phariseos iudaicos condemnavit,
ut argueret cuncta pro lucro facere
et non pro amore Dei. Sicut enim
in filacteriis et fimbriis dilatatis
opinionem sanctitatis captabant gloriae, et
occasionem gloriae quaerebant lucri, sic
alia lucra traditionis invenerant, sacro pu-
impietatis, ut sequitur praeceptionis.
Si quis in contentione seu in alio litigio
vel in causae ambiguo iurasset in templo,
et postea convictus esset mendacii,
non tenebatur criminis reus. Sin
autem iurasset in auro et pecunia quae in
templo sacerdotibus offerebantur, statim

id quod iuraverat cogebatur exsolvere.
Rursum si quis iurasset in altari, periurii
eum nemo tenebat. Sin autem iurasset
in dono vel in oblationibus, hostiis scilicet
vel in victimis, in simila et ceteris quae offeruntur
Deo super altare, haec studiosissime
repetebant. Arguit ergo Dominus
et stultitiae et fraudulentiae, quod multo
magis sit templum quam aurum quod
sanctificatur in templo, et altare quam
hostiae quae sanctificantur ab altari. At cum
autem faciebant non ob Dei amorem, sed
ob divitiarum cupidinem. Text

Ve vobis scribae et pharisaei hypocritae,
qui decimatis mentam et anetum et
ciminum, et reliquistis quae graviora sunt
legis, iudicium et misericordiam et fidem.
Haec oportuit facere et illa non omittere.

Multa in lege praecepta sunt quae typos
praeferebant futurorum. Alia autem quae aperta
sunt. lux in psalmista autem dicitur:
Mandatum Domini lucidum, illuminans oculos,
quae statim opere demonstrantur. Verbi gratia:
non adulterabis. Non furtum facies.
Non falsum testimonium dices.
Et cetera. Pharisaei autem, quia praeceptum
destinatum ut in Levitico ministros
dimiserant propter alimonium sacerdotum

et lenaurium · quorum pusillina dicitur
omnium rerum offerri in templo decimas
Hoc unum habebant studium ut quae iussa
fuerant · temporalitatis · Cetera namque
quae erant maioris utilitatis quasi facile
minora praetermittebant · Et hoc
laudis cupiditate usitata consuetudine · quod
studiosi erant minimum olerum decimas
exigunt · et iudicium in acceptatione
negotiorum misericordiam quae in pauperes pupillos
et viduas et fidem in deum quae magna sunt
xii praetermittebant · Duces caeci excolantes
culicem · camelum autem glutientes ·
Camelum puto esse tria sensuum praecepta
loci et magnitudinis in lege praeceptorum ·
iudicium et misericordiam et fidem · Culicem
autem decimas mentae et anethi · cymini et
reliquorum minimorum olerum · Haec contra praecepta
dei quae magna sunt devotionis amore neglegunt ·
et opinionem religionis in minimis lucri
habent · dilectionem dei contemnunt
xiii Ve vobis scribae et pharisaei hypocritae quia
mundatis quod deforis est calicis et
parapsidis · intus autem pleni estis
rapina et inmunditia · Pharisaee
caece · munda prius quod intus est
calicis et parapsidis · ut fiat id quod
foris est mundum · Ut et hic sub
eadem quae supra sententia arguit
pharisaeos · simulationis et mendacii
quod aliud ostendunt hominibus foris
aliud domi agunt · Non quod in
calice et parapside eorum superstitio
moraretur · sed quod foris hominibus
ostendebant sanctitatem in habitu · in
sermone · in filacteriis et fimbriis
in orationum longitudine · et in
ceteris istiusmodi · Intrinsecus autem
erant vitiorum sordibus pleni · xiiii
Ve vobis scribae et pharisaei hypocritae
quia similes estis sepulcris dealbatis
quae foris parent hominibus speciosa ·
intus vero plena sunt ossibus mortuorum
et omni spurcitia · Quod in calice
et parapside demonstravit quia
eo quod foris lavatis erat et intrinsecus
sordidi hoc nunc per exemplum sepulcri
replicat · Quoquomodo sepulcra
forinsecus levigata sunt calce et
ornata marmoribus et auro coloribusque
distincta · Intus autem plena sunt
ossibus mortuorum · sic et pessimi magistri
simulata doctrina · et ut faciunt
mundi[tiam] et habitu gravitatis et vultus
humilitatem demonstrant intus
autem pleni sunt omni spurcitia

(c) Real Academia de la Historia

et avaritia et libidine.
Denique manifestat hoc ipsum et ex-
primit inferens: Sic et vos a
foris quidem paretis hominibus iusti,
intus autem pleni estis ypocrisi et ini-
quitate. Ve vobis scribe et
pharisei ypocrite, qui edificatis
sepulcra prophetarum, et ornatis
monumenta iustorum, et dicitis: si fuis-
semus in diebus patrum nostrorum, non fuis-
semus socii eorum in sanguine prophetarum.
Itaque testimonium estis vobismetipsis
quia filii estis eorum qui prophetas
occiderunt. Prudentissimo
syllogismo arguit eos filios esse
homicidarum, dum ipsi opinione
bonitatis et glorie in populos sepulcra
edificant prophetarum, quos maiores
eorum interfecerunt. Et dicunt:
Si fuissemus in illo tempore, non fecissemus
ea que fecerunt patres nostri. Hoc autem
etiamsi sermone non dicunt, opere
loquuntur, ex eo quod ambitiose
et magnifice edificant memorias
occisorum. Quos sub patribus suis esse lugu-
latos non negant.
Et vos implete mensuram patrum vestrorum.
Probavit superioribus dictis quod filii
estis homicidarum, et eorum qui prophetas
interfecissent. Nunc concludit quod
voluerat, et quasi secundam syllo-
gismi partem ponit. Et vos implete
mensuram patrum vestrorum. Quod illis
defuit, vos implete. Illi interfecerunt
servos, vos Dominum crucifigite. Illi prophetas,
vos eum qui a prophetis predicatus est.
Serpentes, genimina viperarum, quomodo
fugietis a iudicio gehenne? Hoc ipsum
et Iohannes baptista dixerat.
Sicut ergo de viperis nascuntur vipere,
sic et de homicidis patribus vos nasci-
mini homicide. Ideo ecce ego mitto
ad vos prophetas et sapientes et scribas,
et ex illis occidetis et crucifigetis, et ex eis
flagellabitis in synagogis vestris, et
persequemini de civitate in civitatem.
Hoc quod ante iam diximus: Implete mensuram
patrum vestrorum, ad personam Domini pertinet
eo quod occidendus esset ab eis. Potest
et ad discipulos eius de quibus nunc dicit:
Ecce ego mitto ad vos prophetas et sapi-
entes et scribas, et ex illis occidetis
et crucifigetis et flagellabitis in syna-
gogis vestris, et persequemini de civitate
in civitatem, ut impleatis mensuram
patrum vestrorum. Simulque observa:

iuxta autem apostolum scribentem ad corinthios
uaria dona esse discipulorum xpi. Alios
prophetas. qui uentura predicent. alios
sapientes. qui noberint quando debeant
proferre sermonem. alios scribas in lege
doctissimos. ex quibus lapidatus est
stephanus. paulus occisus. crucifixus
petrus. flagellati in actibus apostolorum
discipuli. et persequentur eos de ciui
tate in ciuitatem. expellentes de iudea
ut ad gentium populum transirent.

Saum Ut ueniat super uos omnis sanguis iustus.
qui effusus est super terram. A sanguine
abel iusti. usque ad sanguinem zacharie
filii barachie. quem occidistis inter templum
et altare. De abel nulla est
ambiguitas. quin is sit quem cain frater
occiderit. Iustus autem non solum
domini nunc sententia. sed et genesis testi
monio comprobatur. ubi accepta a
deo eius munera. Querimus
quis sit iste zacharias filius barachie.
quia multos legimus zacharias. Et ne
libera nobis tribueretur erroris facultas.
additum est. quem occidistis inter
templum et altare. In diuersis diuersa
legi. et debeo singulorum opiniones
ponere. Alii zachariam filium barachie

dicunt. qui in duodecim prophetis
undecimus est. patris eius nomine con
sentiente. sed ubi occisus sit inter templum
et altare. scriptura non loquitur.
maxime cum temporibus eius uix ruine
templi fuerint. Alii zachariam
patrem iohannis intellegi uolunt.
ex quibusdam apocriphorum somniis
approbantes. quod propterea occisus sit.
quia saluatoris predicauerit aduentum.
Hoc quia de scripturis non habet aucto
ritatem. eadem facilitate contem
nitur. qua probatur. Alii istum
uolunt esse zachariam. qui occisus
sit a ioas rege iude. inter templum
et altare. sicut regnorum narrat historia.
Sed obseruandum. quod ille zacharias
non sit filius barachie. sed filius ioiade
sacerdotis. Unde et scriptura refert.
Non est recordatus ioas patris eius ioiade
que sibi fecisset bona. Cum ergo zachariam
teneamus. et occisionis consentiat
locus. querimus quare barachie dicatur
filius et non ioiade. Barachias in
lingua nostra benedictus domini dicitur.
Et sacerdotis ioiade iustitia hebreo
nomine demonstratur. In euangelio
quo utuntur nazareni pro filio barachie

(c) Real Academia de la Historia

alio loco. Scriptum repperimus.
simplicio fratres in actibus exempla
dauris; sibe in por aurum excitabus.
que in locum dicitur sub rufu saxu montis
eruunt et occurrit sanguine putauit
esse pollutum. Non condemnamus
errorem quidem odio iudeorum et fidei
pietate descendit. Dicimus breuiter.
Quare sanguis ubel fiat: usque ad zaccariam
filium barachie ubi illa generatione
queritur. cum neutrum eorum occiderit.
Regule scripturarum est. duas generationes
bonorum et malorum. nosse
hoc est singulorum singulas, de bonis
sumamus exempla. Quis ascendit
in montem domini. Uita quis requiescet
in monte sancto eius. Cumque plures qui
ascensuri sunt montem domini descripsisset
qui diuersis fuere gradibus. posuit inferius.
Hec generatio querentium dominum querentium
faciem dei iacob. Et in alio
loco de omnibus sanctis. Generatio rectorum
benedicetur. De malis uero: ut
in presenti loco generatio uiperarum.
Ecce requirentur omnia a generatione
ista. Et in ezechiele. cum peccatum
terre descripsisset sermo propheticus.
addebat; Si noe. et iob. et daniel.

ibi fuerint in ea non dimittet peccata
terre illi. Omnes iustos qui similes fuerint
uirtutibus eorum. noe. et iob. et daniel.
uolens intellegi. Ergo qui in ea sunt qui
similia cayn et loui contra prophetas gesserint
de una generatione esse referuntur. Item.

Iherusalem Iherusalem. que occidis prophetas et
lapidas eos qui ad te missi sunt. quotiens
uolui congregare filios tuos sicut gallina
congregat pullos suos sub alas suas.
et noluisti.

Iherusalem non saxa et edificia
ciuitatis. sed habitatores uocat. quam
patris plangit affectu. Sicut et in
alio loco legimus. quod uidens eam fleuerit.
Neo autem quod dicit. quotiens uolui
congregare filios tuos. omnes retro prophetas
a se missos esse testatur. Gallinę
quoque similitudine congregantes sub
alas pullos suos; In cantico deuteronomii
legimus. Sicut aquila protegens nidum
suum. et super pullos suos considerabit. et
expandit alas suas. suscepit eos. et
tulit super pennas suas. Item.

Ecce relinquetur uobis domus uestra deserta.

Hoc ipsum ex persona Iheremię. ante eum
dixerat. Reliqui domum meam.
dimisi hereditatem meam. facta est
michi hereditas mea quasi spelunca hyenę.

D esertam iudeorum domum et templum
illud quod ante fulgebat iam certis
oculis comprobamus · quia ubi erat antea
xpi impedita · et ubi erat antea precepta
gratis · occidit iudeorum. xxi.

D ico enim uobis · Non me uidebitis
amodo · donec dicatis benedictus qui
uenit in nomine domini · A d hierusalem loquitur ita
ad populum iudeorum · Versiculum autem
istum quod et paruuli uel lactentes
in ingressu hierusalem domini saluatoris cecinerunt
quando dixerunt · benedictus qui uenit
in nomine domini · osanna in excelsis.
sumptum de centesimo septimo decimo
psalmo qui manifeste de aduentu
domini scriptus est · E t quod dicit
hoc uult intellegi · Nisi penitentiam
egeritis et confessi fueritis ipsum esse
me de quo prophete cecinerunt ·
filium omnipotentis patris · meam faciem
non uidebitis · H abent iudei
datum sibi tempus penitentie ·
confiteantur benedictum qui uenit
in nomine domini et xpo tunc conspicient ·

E t egressus ihesus de templo ibat ·
E t accedunt ad eum discipuli eius
ut ostenderent ei edificia templi
I pse autem respondens dixit eis · Videtis
hec omnia · Amen dico uobis · non relin-
quetur lapis super lapidem qui non
destruatur · I uxta sacramentum
manifestatus est sensus · R ecedente autem
domino de templo · omnia legis edificia
et constitutio mandatorum ita destructa
sunt · ut nihil a iudeis possit impleri
E t capite sublato · uniuersa in se
membra compugnant · xxii.

S edente autem eo super montem oliueti
accesserunt ad eum discipuli secreto
dicentes · D ic nobis quando hec
erunt · et quod signum aduentus tui
et consummationis seculi · S edit
in monte oliueti ubi uerum lumen
scientie nascebatur · E t accedunt
ad eum discipuli secreto · qui misteria
et futurorum reuelationem nosse
cupiebant · Et interrogant tria ·
quo tempore hierusalem destruenda ·
quo uenturus xps · quo consummatio
seculi futura · xxiii.

M ulti enim uenient in nomine meo
dicentes · ego sum xps · et multos
seducent · Q uorum unus est
simon samaritanus · quem in actis
apostolorum legimus qui se magnam
dei dicebat esse uirtutem ·

(c) Real Academia de la Historia

hoc quoque in actis scriptum est. In suis uolu-
minibus scriptum dimittens. Ego
sum sermo dei, ego sum speciosus, ego
paracletus, ego omnipotens, ego omnia dei.
Sed et Iohannes apostolus in epistola sua
loquitur. Audistis quia antichristus
uenturus est. Nunc autem antichristi
multi sunt. Ego autem omnes hereticos
antichristos puto esse. et sub nomine christi ea
docere que contraria christo sint. ccxxi.
Audituri estis prelia et opiniones preliorum.
Videte ne turbemini. Oportet enim hec
fieri. sed nondum est finis.
Cum igitur hec fieri uiderimus. non
putemus instare diem iudicii.
sed in aliud tempus ultimo reseruari. Cuius
signum perspicue in consequentibus
ponitur. ccxxii.
Surget enim gens contra gentem. et
regnum contra regnum. et erunt
pestilentie et fames. et terremotus per
loca. Hec omnia initia sunt dolorum.
Non ambigo. hec quidem iuxta
litteram fuisse que scripta sunt.
Sed mihi uidetur regnum contra
regnum. et pestilentie eorum. quorum
sermo serpit ut cancer. Et fames
audiendi uerbi dei et commotio uniuerse
terre. et a uera fide separatio in hereticos
magis intellegi que contra se inuicem
dimicantes ecclesie uictoriam faciunt.
Quod autem dixit hec omnia initia dolorum.
melius est si accipiatur parturitionum. et quasi
conceptus quidam aduentus antichristi
non partus intellegatur. ccxxiii.
Tunc tradent uos in tribulationem. et
occident uos. Pressura omnium
credentium per apostolos signatur. non quod
eo tempore apostoli in corpore repperiendi sint. ccxxiiii.
Et quoniam abundabit iniquitas. refrigescet
caritas multorum. Non enim omnium
negabit fidem sed multorum. Multitudinem
uocat paucitatem electorum. Nam in apostolis
et similibus eorum perseueratura est caritas.
de qua scriptum est. Aqua multa
non poterit extinguere caritatem.
Et ipse Paulus apostolus. Quis nos separabit
a caritate christi. Tribulatio an angustia.
et reliqua. ccxxiiii.
Et predicabitur hoc euangelium regni
in uniuerso orbe. in testimonium cunctis
gentibus. et tunc ueniet consummatio.
Signum aduentus domini est. in toto orbe
euangelium predicari. ut nullus sit
excusabilis. quod uel iam completum
uel in breui cernimus esse complendum.

(c) Real Academia de la Historia

Non enim puto aliquam remansisse gentem
que Christi nomen ignoret. Et quamvis quam
non ibi fuerit predicator sit, tamen ex
vicinis nationibus opinionem fidei
non potest ignorare. Item.

Cum ergo videritis abominationem deso
lationis que dicta est a Daniele propheta
stantem in loco sancto, qui legit intelligat.

Quando ad intelligentiam provocamur
misticum monstratur esse quod dictum
est. Legimus autem in Daniele hoc modo
hoc testimonium quod dictum est de Daniele
sumptum. In decima visione ubi dicitur
in fine lectionis eiusdem simile
habet testimonium quod dictum est de evangelio
sumptum: Et in dimidio ebdomadis
auferetur sacrificium meum et libamina.
Et in templo abominatio desolationum
erit usque ad consummationem temporis.
Et consummatio dabitur super solitudinem.
De hoc et apostolus loquitur quod homo
iniquitatis et adversarius elevandus
sit contra omne quod dicitur Deus et cul
titur, ita ut audeat stare in templo
Dei et ostendere quod ipse sit Deus, cuius
adventus secundum operationem Satane
ut destruat eos et ad Dei similitudinem
redigat qui se susceperint. Potest autem
simpliciter aut de Antichristo accipi
aut de imagine Cesaris quam Pilatus
posuit in templo, aut de Adriani
equestri statua que in ipso sancto sanctorum
loco usque in presentem diem stetit.
Abominatio quoque secundum veterem scri
pturam idolum nuncupatur.
Et idcirco additur desolationis
quod in desolato templo atque destructo
idolum positum sit. Item.

Tunc qui in Iudea sunt fugiant ad
montes. Et qui in tecto non descen
dat tollere aliquid de domo sua.
Et qui in agro non revertatur tollere
tunicam suam. Abominatio
desolationis intelligi potest et omne
dogma perversum, quod cum viderimus
stare in loco sancto, hoc est in ecclesia, et
se ostendere Deum, debemus fugere
de Iudea ad montes, hoc est dimissa
occidente littera et Iudaica pravi
tate appropinquare montibus
eternis de quibus illuminat mira
biliter Deus, et esse in tecto et in dog
mate quo non possint ignita dia
boli iacula pervenire, nec descendere et
tollere aliquid de domo conversationis
pristine, nec querere que retro sunt

(c) Real Academia de la Historia

sunt. sed magis se ferre in agro spoliatum
scripturarum. ut afflicatis capiunt
pecto. nec tollere uel alterum tunicam
quam apostolus habere prohibetur. De hoc
loco, id est de abominatione desola-
tionis que dicta est a danihele propheta
stantem in loco sancto. Multi possi-
mus a tertio decimo operis sui uolumine
contra nos blasfemauit. cui eusebius
cesariensis episcopus tribus respondit uolu-
minibus. octauo decimo et nono decimo
et uicesimo. Apollinaris quoque scripta
plurissime superflue quod conatus est
uno capitulo uelle disserere de quo
ante nos uersuum milibus disputatum est.
[Text]us. Vae autem pregnantibus et nutrientibus
in illis diebus. Vel istis animabus que
non in perfectum uirum sua germina
perduxerint. sed in tantum habent fidei
uitae inchoatione indigeant magisterio.
hoc quoque dici potest quod in persecutione
antichristi seu romana captiuitate
pregnantes et nutrientes uteri et filiorum
sarcina pregrauati expeditam fugam
habere non queant. Textus.
Orate autem ut non fiat fuga uestra
hieme uel sabbato. Si de captiui-
tate iherusalem uoluerimus accipere.

quando titus et uespasianus captiuitatem
orare debeat. ne fuga eorum hieme
uel sabbato fiat. quia in alio duritia
frigoris prohibet ad solitudines pergere
et in montanis desertis que latitare.
in alio aut transgressio legis est si
fugere uoluerint. aut mors imminens
si remanserint. Si autem de consumma-
tione mundi intellegitur. hoc precepit
ut non refrigescat fides nostra et in christo
caritas. neque in otiosi in opere dei torpeamus
uirtutum sabbato. Textus.
Et nisi breuiati fuissent dies illi. non
fieret salua omnis caro. Sed propter
electos breuiabuntur dies illi.
Abbreuiatos dies. non secundum deliramenta
quorundam. qui putant tempora
momentaneam mutari. nec scio ordinatus
illius scripture. ordinationis humane
dies. sed laxatu temporum qualitate
sentire debemus. id est abbreuiatos
non mensura. sed numero. ut quomodo
in benedictione dicitur. longitudine
dierum replebo eum. sic et nunc abbreui-
ati dies intelleguntur. ne temporum
more fides concutiatur credentium. Textus.
Tunc si quis uobis dixerit. ecce hic est
christus aut illic. nolite credere.

(c) Real Academia de la Historia

Multi tunc captiuitatis Iudeorum tempore
principes extitere qui xpos esse se
dicerent in tantum ut obsidentibus
romanis tres intus fuerint factiones.
Sed melius de consummatione mundi
intelligitur. [illegible]
Surgent enim pseudo xpi et pseudo
prophete et dabunt signa magna
et prodigia. Ita ut in errorem
inducantur si fieri potest etiam
electi. Ecce predixi uobis. Tripli-
citer ut ante iam dixi locus hic disse-
rendus est. uel de tempore obsidionis
romane. uel de consummatione mundi.
uel de hereticorum contra ecclesiam pugna.
uel istius modi antixpis qui sub opinione
false scientie contra xpm dimicant;
[illegible] Si ergo dixerint uobis ecce in deserto est.
nolite exire. Ecce in penetralibus.
nolite credere. Si quis promiserit
uobis quod in deserto gentium et in
philosophorum dogmate xps moretur
aut in hereticorum penetralibus qui dei polli-
centur arcana. nolite exire. nolite
credere. Siue quia persecutionis et
angustiarum tempore semper pseudo
prophete decipiendi inueniunt locum.
Si quis sub nomine xpi se latitare uoluerit.
non statim accommodetis fidem.
[illegible] Sicut enim fulgur exit ab oriente.
et paret usque in occidentem. ita erit
et aduentus filii hominis.
Nolite exire. nolite credere. quod filius
hominis uel in deserto gentium sit.
uel in penetralibus hereticorum. sed
quod ab oriente usque in occidentem fides
eius in catholicis ecclesiis fulgeat.
Hoc quoque dicendum. quod secundus salua-
toris aduentus non in humilitate ut
primus. sed in gloria demonstrandus sit.
Stultum est ergo eum in paruo
loco uel in abscondito querere. qui
totius mundi lumen sit. Ubicumque
fuerit corpus. illuc congregabuntur
aquile. De exemplo naturali
quod cotidie cernimus. xpi instruimur
sacramento. Aquile et uultures cada-
uera etiam trans maria sentiunt et ad huiusmodi con-
gregari. Si ergo irrationabiles [...]
naturali sensu tantis terrarum
spatiis et maris fluctibus separate
paruum cadauer sentiunt ubi iacet.
quanto magis nos et omnis multitudo
credentium debemus festinare ad eum
cuius fulgur exit ab oriente et paret
usque in occidentem. Possumus autem

corpus. id est cadaver. quod significat —
quia sua morte dicitur cadaver ubi ...
quod per mortem cecidit. passionem
xpi intellegere. ad quam provocamur.
Et ubicumque in scripturis legitur. con—
gregamur. ut per illum venire possimus
ad verbum di. ut est illud. Adorabi-
mus ubi steterunt pedes. Et reliqua.
Sicut ad uicinum ducatur ista. et
cetera his similia. Aquile autem
appellantur sancti. quibus in nobis iuu-
entus renovatur ut aquile. Et qui alas
sumunt. plumescunt. et ut sumant
alas. ut ad xpi veniant passionem.
Statim autem post tribulationem
dierum illorum. sol obscurabitur. et
luna non dabit lumen suum. et
stelle cadent de celo. et virtutes celorum
commovebuntur. Sol et luna
obscurabitur. et non dabit lumen
suum. et cetera usque cadent de
celo. virtutesque celorum movebuntur.
non de minutione luminis. Alioquin
legimus solem septuplum habiturum
luminis. Sed ad comparationem vere
lucis. omnia erunt velut tenebrosa.
Sicut legimus. sol qui nunc peccatum fugiat
orbem. et luna que sit contra luminare.

et stelle quarum solacium noctis fuerat terrena
omnisque virtutes quasi angelorum militia
audiens intelligimus. In adventum xpi in
tenebris reputabuntur. discentque
supercilium eorum qui se sanctos arbitrantur
presentiam iudicis non formidant. xx.
Et tunc parebit signum filii hominis
in celo. Signum hic aut crucis intel-
ligatur. ut videant iuxta Zachariam
et Iohannem iudei quem compunxerunt.
aut vexillum victorie triumphantis. xxi.
Tunc plangent omnes tribus terre.
Plangent hi qui municipatum non
habuere in celis. sed scripti sunt in terra. xxii.
Et mittet angelos suos cum tuba.
De hac tuba et apostolus loquitur.
et in apocalipsin Iohannis legimus. et
in veteri testamento tube ductiles
ex auro et aere. et argento fieri precipi-
untur. ut sublime doctrinarum
resonantia sacramenta. xxiii.
Ab arbore autem fici discite parabolam.
Cum iam ramus eius tener fuerit. et folia
nata. scitis quia prope est estas.
et reliqua. Sub exemplo arboris
docuit consummationis adventum.
Quomodo inquit quando tenera
fuerint in arbore ficus cacumina

(c) Real Academia de la Historia

stetit in flore, ceteraque folia pullulantia
intellegatis, scitote adventantem et ad fores
ostii esse vicinum. Ita et vos cum haec omnia
quae scripta sunt videritis nolite putare
iam adesse consummationem mundi,
sed quasi praenuntia et praecursores quosdam
venire, ut ostendant quod prope sit
et in ianuis.

XVIII. Amen dico vobis, quia
non praeteribit haec generatio donec
omnia fiant. Supra diximus generationes
bonorum et contrariorum malorum esse.
Singularis generatio, vel omne hominum signi
ficat genus, vel specialiter Iudaeorum. XVI.

Caelum et terra transibunt, verba vero
mea non praeteribunt. Caelum terraque
transibunt immutatione non
abolitione sui. Alioquin quomodo
sol obscurabitur, et luna non dabit
lumen suum, et stellae cadent, si caelum
XVII. in quo sitae sunt, et terra non fuerint?

De die autem illa et hora nemo scit neque
angeli caelorum nisi pater solus.

In quibusdam latinis codicibus additum est
neque filius, cum in graecis et maxime
Adamantii et Pierii exemplaribus hoc
non habeatur ascriptum. Sed quia
in nonnullis legitur disserendum videtur.
Gaudet Arrius et Eunomius quasi ignoran
tia

magistri gloria discipulorum sit. Et dicunt:
non potest aequalis esse qui novit
et qui ignorat. Contra quos breviter
ista dicenda sunt. Cum omnia
tempora fecerit Iesus, hoc est verbum
Dei. Omnia enim per ipsum facta sunt
et sine ipso factum est nihil. In omnibus
autem temporibus etiam dies iudicii sit,
qua consequentia potest eius ignorare
partem, cuius totum noverit? Hoc
quoque dicendum est: Quid est maius notitia
patris an iudicii? Si maius novit,
quomodo ignorat quod minus est?
Scriptum legimus: Omnia quae patris
sunt mihi tradita sunt. Si omnia
patris filii sunt, qua ratione unius
sibi diei notitiam reservavit et
noluit eam communicare cum filio?
Sed et hoc inferendum: Si novissimum
diem temporum ignorat, et paenultimum
et retrorsum omnes.
Non enim potest fieri ut qui primum
ignorat sciat quid secundum sit. Igitur
quia probavimus non ignorare filium
consummationis diem, causa reddenda
est cur ignorare dicatur. Apostolus
super salvatore scripsit: In quo omnes
thesauri sapientiae et scientiae absconditi
sunt.

ergo omnes thesauri in xpo sapientie et
scientie absconditi sunt. Quare
absconditi? Post resurrectionem inter-
rogatus ab apostolis de die manifestius
respondit: Non est vestrum scire tempora
et momenta que pater posuit in sua
potestate. Quando dicit non est
vestrum scire, ostendit quod ipse sciat. i(d est)
Sed non expedit nosse apostolis ut
semper incerti de adventu iudicis sic
cotidie vivant, quasi die alia
iudicandi sint. Denique et consequens
evangelii sermo id ipsum cogit intel-
ligi dicens quoque: pater tantum solum. Nosse
in patre comprehendit et filii.
Quis enim pater? filii nomen est. LXIII.
Sicut autem in diebus Noe fuit, ita et ad-
ventus filii hominis. Quomodo erant
enim in diebus ante diluvium comedentes
et nuptui tradentes, et reliqua.
Queritur quomodo supra scriptum est:
Surget enim gens in gentem, et regnum
contra regnum, et erunt pestilentie
et fames et terre motus. Et tunc
ea futura memorantur que pacis
indicia sunt. Sed et iam mundum
[illegible] quod post pugnas et
dissensiones, pestilentias, fames,

et terre motus, et cetera quibus genus
vexatur humanum, brevis subsecutura
sit pax, que quietem cuncta repromittat,
ut et fides credentium comprobetur, utrum
a turbatis malis spectent iudicem
esse venturum. Hoc est enim quod in
apostolo legimus: cum enim dixerint pax
et securitas, tunc repentinus eis super-
veniet interitus, sicut dolor partu-
rientis, et non effugient. LXIIII.
Tunc duo erunt in agro: unus assumetur
et unus relinquetur. Due molentes
in mola: una assumetur et alia
relinquetur. Tunc inquit duo
erunt in agro, quando tempore
videlicet consummationis utrique iudicem
duo in agro pariter invenientur,
eundem habentes laborem, et quasi
parem sementem, sed fructus laboris
non eque recipient. Due quoque
molentes simul erunt: altera assumetur
et alia relinquetur. In duobus qui in
agro commorantur et in duabus que pariter
molunt, ut synagogam intellige et ecclesiam
quod simul molere videantur in lege
et in eisdem scripturis farinam atterere prece-
ptorum, ut ex [illegible] dei [illegible]
mentum vite de [illegible] videntur molere

furtum doctrina rursum suorum. Et cum unius nominis christiani propositum habeant, non eandem mercedem recipient: alius sumpsit et alius derelinquitur. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit.

Perspicue ostendit, quare supra dixerit: De die autem illa nemo scit, neque filius hominis, neque angeli, nisi pater solus: quod non expediat scire apostolos, ut pendulae expectationis incerto semper eum credant esse venturum, quem ignorant quando venturus sit. Et non dixit quia nescimus qua hora venturus sit dominus, sed nescitis. Premissoque patris familias exemplo, cur siluerit consummationis diem manifestius docet dicens: Estote parati, quia nescitis qua hora filius hominis venturus sit.

F. Quis putas est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? Beatus ille servus, quem cum venerit dominus eius invenerit sic facientem.

Prius in neutro et explicuit, quare de die consummationis et hora nec angelus nec se scire predixerit, sed solum patrem, quod non expediat scire apostolos. Et exemplum patris familias, hoc est sive et fidelium servorum, id est apostolorum, ad quos haec oratio est, sollicitat mentem [?] in aeternitate, ut spe premiorum ministrent conservis in tempore suo cibum [?] doctrinarum. Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: moram facit dominus meus venire, et ceperit percutere conservos suos, et reliqua.

Et cum hic sensus ex superioribus pendeat, quod sicut sollicitus servus et semper [?] adventum domini prestolatur, erudit conservos cibaria in tempore suo, et postea super omnia bona patris familias constituitur: ita econtrario qui luxuriat et ebrius est, dicit in tempore longo fore [?] ... et non putat cito dominum esse venturum. [?] securior utique epulis atque luxuriae, et non [?] patrem familias severissimum sententiae iudicem. Veniet dominus servi illius in die qua non sperat, et hora qua ignorat, et dividet eum, partemque eius ponet cum hypocritis.

Hoc ipsum docet ut sciant quando non putaverint dominum scilicet eum esse venturum, et vigilantiam quae sollicitudinis [?] dispensatoris [?] premonet. Porro quod

dicit: diuidet eum, non quo gladio
eum dissecet, sed quod a sanctorum consortio
separet, et partem eius ponet cum
hypocritis, cum his uidelicet qui erunt
in agro et qui molebunt, et nichi-
lominus derelicti sunt. Sepe diximus
hypocritam aliud esse et aliud ostendere:
sicut et in agro et in mola
idem uidebantur facere quod ceteri-
usaticus uir, sed hec tamen diuerse uolu-
ntatis opperiunt. Tunc simile est
regnum celorum decem uirginibus que
accipientes lampades suas
exierunt obuiam sponso et sponse.
Quinque autem ex his erant fatue
et quinque prudentes. Et reliqua.
Hanc parabolam, id est similitu-
dinem decem uirginum fatuarum
et prudentium, quidam simpliciter
in uirginibus interpretantur, quarum
alie iuxta apostolum et corpore et
mente sunt uirgines, alie uirginitatem
tantum corpore seruantes, uel ceteram
opera non habent, proposito suo similes
in parentum custodia seruate, nichil-
ominus mente nupserunt. Sed mihi
uidetur ex superioribus alius sensus
esse quod dicitur, et non ad uirginalia
corpora sed ad omne hominum genus com-
parationem pertinere. Sicut enim duo in agro
et due molentes duos populos significant,
christianorum et iudeorum, siue sanctorum et pecca-
torum, qui in seculo constituti uidentur
quidem et ipsi arare et molere, sed
cuncta in hypocrisi faciunt, sic et nunc
decem uirgines omnes homines complectuntur
qui uidentur deo credere et applaudunt
sibi in scripturis sanctis, tam ecclesiasticos
quam iudeos atque hereticos. Qui ideirco
omnes uirgines appellantur quia gloriantur
in unius dei notitia, et mens eorum
idolatrie turba constupratur.
Oleum habent uirgines que iuxta fidem
et operibus adornantur. Non habent
oleum que uidentur similitudine
quidem fidei eandem confiteri, sed uirtutes
operum negligunt. Sed et quinque
uirgines sapientes et quinque fatuas
quinque sensus interpretati sunt. Quorum
alii festinant ad celestia et superna
desiderant, alii terrenas feces inhiantes
fomentum non habent ueritatis quibus
sua corda illuminent. De uisu
et auditu et tactu spiritaliter dictum est:
Quod audiuimus, quod uidimus, quod
oculis nostris perspeximus et manus nostre palpauerunt.

De gustu: gustate et uidete quia
suabis est dns. De odoratu. In odore
unguentorum tuorum currimus. Et xpi
bonus odor sumus. Mora autem faciente
sponso. dormitaberunt omnes et
dormierunt. Nondum parum
temporis. Inter priorem et secundum
aduentum dni preteritis gradatur.
Omnes dormitaberunt. Ipsa mortui sunt.
quia mors sanctorum somnus appellatur.
Consequenter autem dicitur. dormierunt.
quia postea suscitandi sunt.
Media autem nocte clamor factus est.
ecce sponsus uenit. exite obuiam ei.
Subito enim quasi in intempesta nocte.
et securis omnibus quando grauissimus
sopor est. per angelorum clamorem et
tubas precedentium fortitudinem
xpi tetro sonabit aduentus.
Dicamus aliquid quod forsitan lectori
utile sit. Traditio iudeorum est.
xpm media nocte uenturum. In
similitudinem egypti temporis. quando
pascha celebratum est. et exterminator
uenit. et dns super tabernacula
transiit. et sanguine agni postes
nostrarum frontium consecrati sunt.
Unde reor. et traditionem apostolorum

permansisse. ut in die uigiliarum
pasce. ante noctis dimidium populum
dimittere non liceat. expectantes
aduentum xpi. Et postea quam
illud tempus transierit. securitate
presumpta festum cuncti agant
diem. Unde et psalmista dicebat.
Media nocte surgebam ad confitendum
tibi super iudicia iustitie tue.
Tunc surrexerunt omnes uirgines ille.
et ornauerunt lampades suas.
Omnes uirgines surrexerunt. et ornauerunt
unaquaeque lampades suas. Id est
sensus in quibus oleum scientie recipi
ebant. ut adhibita operum uirtute.
que tunc uerum iudicium refulgerent.
Fatue autem sapientibus dixerunt.
Date nobis de oleo uestro. quia lampades
nostre extinguuntur. Que lampades
suas querunt extingui. ostendunt
eas ex parte luxisse. Et tamen
non habent lumen indeficiens.
nec opera perpetua. Si quis igitur
habet animam uirginalem. et amator
est pudicitie. non debet medio
cribus esse contentus. que cito sordescunt
et orto calore arescunt. sed
perfectas uirtutes sequatur. ut

(c) Real Academia de la Historia

lumina habeat semper accensum.
Responderunt prudentes. ut quid dixerunt
Ne forte non sufficiat nobis et vobis.
Hoc non de avaritia sed de timore
responderunt. Unusquisque enim pro operibus
suis mercedem recipiet. Neque possunt
in die iudicii aliorum virtutes
aliorum vitia sublevare. Et quomodo
tempore babilonicae captivitatis
Hieremias peccatores sublevare non
poterat. et dicitur ad eum. Ne oraveris
pro populo isto. sic formidolosus erit
illa dies. cum unusquisque pro se
ipso sollicitus erit. Ite potius ad
vendentes et emite vobis. Vendunt
hoc oleum. et multo venditant pretio
ac difficili labore conquiritur.
quod in elemosinis cunctisque virtu-
tibus. et consiliis intellegimus magi-
strorum. Dum autem irent emere.
venit sponsus. Dant quidem quasi
prudentes consilium. quod non
debeant sine oleo lampadarum. sponso
occurrere. Verum. quia iam tempus
excesserat. et adveniente iudicii
die. locus non erat penitentiae.
psalmista dicente. In inferno autem.
quis confitebitur tibi. non nova

opera patrare. sed praeteritorum ratione
cogantur exsolvere. LVIIII.
Venit sponsus. et que parate erant intra-
verunt cum eo ad nuptias. et clausa est
ianua. Post adiudicii diem. bonorum
operum et iustitiae occasio. non relinquitur. LX.
Novissime. veniunt et reliquae virgines
dicentes. Domine domine. aperi nobis.
Egregia quidem in domini appellatione
confessio. id est repetitum indicium fidei est.
Sed quid prodest voce invocare. quem
operibus negas. At ille respondens ait.
Amen dico vobis nescio vos. Novit dominus
eos qui eius sunt. Et qui ignorat. igno-
rabitur. Nescit dominus operarios iniquitatis.
Et aliae virgines sunt. et secundum duplicem
intellegentiam. de corporis puritate.
et de confessione verae gloriantur fidei.
et tamen quia oleum non habent scientiae
sufficit eis. propterea quod igno-
rantur a sponso. LXI.
Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam.
Prudentiae semper moneo lectorem ut
non superstitiosis adquiescat interpretationibus
et que commatice pro fin-
gentium dicuntur arbitrio. sed
consideret priora. media. sequentia.
et nectat sibi universa que scripta sunt.

Et ex hoc ergo quod infert. Vigilate quia
nescitis diem neque horam. intellegunt
universa que dixit. Ita de duobus in
lecto sunt. et de duabus molentibus. et de
patre familias qui servo suo credidit sub
stantiam. et de decem virginibus idcirco para
bolas esse premissas. ut quia ignoramus
omnis iudicii diem. sollicite nobis lumen
bonorum operum preparemus. ne dum igno
ramus iudex veniat. T. xxiii.
Sicut enim homo proficiscens vocavit
servos suos. et tradidit illis bona sua.
Et uni dedit quinque talenta. alii duo.
alii vero unum. Homo iste paterfamilias
haud dubium quin christus sit. qui
ad patrem post resurrectionem victor
ascendens. vocatis apostolis doctrinam
evangelicam tradidit. non pro largitate
et parcitate. alii plus et alii minus
tribuens. sed pro accipientium viribus.
quomodo et apostolus eos qui solidum cibum
capere non poterant lacte potavit. I Cor.
Denique et illum qui de quinque talentis decem
fecerat. et qui de duobus quattuor
simili suscipit gaudio. Non considerans
lucri magnitudinem. sed studii volun
tatem. In quinque et in duobus et uno
talento. vel diversas gratias intellegamus.
que unicuique tradite sunt. vel in primo
omnes sensus. in secundo. intellegentiam et opera. in ter
tio rationem qua homines a bestiis
separamur. Abiit autem qui quinque
talenta acceperat. et operatus est in
eis. et lucratus est alia quinque.
Accepta a terrenis sensibus celestium sibi
notitiam duplicavit. et a creaturis
intellegens creatorem. de corporalibus
incorporalia. de visibilibus invi
sibilia. de brevibus eterna. T. xxv.
Qui duo acceperat. lucratus est alia
duo. Et iste pro viribus quicquid
in lege didicerat. in evangelio
duplicavit. Sive et scientiam
et opera presentis vite. future beati
tudinis esse intellexit. T. xxvi.
Qui autem unum acceperat. abiens fodit
in terram. et abscondit pecuniam
domini sui. Nequam servus aliis
operibus et voluptatibus deditus precepta dei
neglexit. et obruit. Quamquam
in alio evangelista scriptum sit.
quod ligaverit in sudario. id est doctrinam
patrisfamilias mollitie et deliciis
enervaverit. Post multum vero
temporis. venit dominus servorum illorum.

Confunde autem propterea incti uscitionem
salutaris et eternam est et ueniam.
Si uiuum ipsa t(ibi) reddit iustitiam sua gratiam
et sub metu iudicis stetisse cauit. quid
nos oportabit facere. Item.
Ait illi d(omi)n(u)s. Euge bone serue et fidelis.
quia sup(er) pauca fuisti fidelis. sup(er)
multa te constituam. Intra in
gaudium d(omi)ni tui. Utrique seruo
ueniendum dixerat. et quidem quinque
talenta decem tenerat. et quidem
duob(us) quatuor. Idem patris familie
sermo blandiatur. Et nouandum
quod omnia que in presentia habemus
licet magna uideantur et plurima
cum futura ad comparatione(m) futurorum
parua et pauca sunt. Intra in
gaudium d(omi)ni tui. et suscipe que
nec oculus uidit nec auris audiuit.
nec in cor hominis ascendit.
Id autem nos potest dare fideli seruo
quam esse cum d(omi)no. et uidere gaudium
d(omi)ni sui. Accedens autem et qui unum
talentum acceperat. ait.
D(omi)ne. scio quia homo durus es. metis
ubi non seminasti. et congregas ubi
non sparsisti. et timens abii et
abscondi talentum tuum in terra.
ecce habes quod tuum est. Uere quod
scriptum est. ad excusandas excusationes
in peccatis. Et quum huic seruo contigit
ut ad pigritiam eius et nequitiam
superbie quoque crimina accederet. Qui enim
debuit simpliciter inertiam confiteri
et orare patrem familias. et conditorem
calumniatur. et dicit se prudenti
fecisse consilio. ne dum lucra pecunie
quereret. etiam de sorte periclitaretur.
Respondens autem d(omi)n(u)s eius dixit ei. Serue
male et piger. sciebas quia meto
ubi non seminaui. et congrego ubi non
sparsi. oportuit ergo te mittere pecuniam
meam nummulariis. et ueniens ego recepissem
utique quod meum est. cum usura.
Tollite itaque ab eo talentum et date ei
qui habet decem talenta. Quod
putauerat se pro excusatione dixisse.
in culpam propriam uertatur. Seruus
autem malus appellatur. quia calumniam
d(omi)no fecit. Piger. quia talentum
noluit duplicare. ut in altero superbie
in altero negligentie condemnetur.
Si nquia durum et crudelem messe nouerat
et aliena sectari [illegible] messe [illegible]
seminaueris. quare non talis esset modi
cogitatio in eius timorem.

ut scires me tam diligentem quod quesiturum.
et dares pecuniam meam siue argentarium
nummulariis. Argentum enim argirion
grecus sermo significat eloquia
inquit domini eloquia casta argentum igne
examinatum probatum terre purgatum
septuplum. Pecunia ergo et argentum
predicatio euangelii est et sermo diuinus
qui dari debuit nummulariis et trapezitis.
id est uel ceteris doctoribus quod fecerunt
apostoli per singulas prouincias presbiteros
et episcopos ordinantes. uel cunctis credentibus
qui possunt pecuniam duplicare et
cum usuris reddere. ut quicquid ser-
mone didicerunt opere explerent.
Tollite itaque ab eo talentum et date ei
qui decem talenta fecerat sua. ut in-
telligamus licet in utriusque labore equale
esse gaudium domini. Hoc est et eius
qui quinque in decem duplicauerat
et eius qui duo in quattuor. attamen maius
debetur premium ei qui plus in domini pecunia
laborauit. Unde dicit et apostolus.
Presbiteris honorem qui bene presbiteri sunt.
Maxime qui laborant in uerbo dei.
Ex eo quod malus seruus ausus est dicere.
metis ubi non seminasti. et congregas
ubi non sparsisti. intellegimus etiam

gentilium et philosophorum bonam
uitam recipere dominum. Et aliter habere
eos qui iuste. aliter eos qui iniuste agunt
et ad comparationem eius qui naturali
legi seruiunt. condemnari eos qui
scriptam legem neglegunt.
Omni enim habenti dabitur et abundabit.
ei autem qui non habet. et quod uidetur
habere auferetur ab eo. Multi
cum sapientes sint et naturaliter
habeant acumen ingenii. si fuerint
neglegentes et desidia bonum nature
corruperint. ad comparationem
eius qui paululum tardior labore
et industria compensabit quod minus
habuit. perdunt bonum nature.
et premium quod eis fuerat repromissum
uideant transire ad alios. Potest et
et sic intellegi qui fidem habet
et bonam in domino uoluntatem.
etiam si quid minus in opere ut homo
habuerit. dabitur ei a bono iudice.
Qui autem fidem non habuerit. etiam
ceteras uirtutes quas uidetur natu-
raliter possidere perdet. et eleganter
etiam quod uidetur inquit habere.
auferetur ab eo. Quicquid enim sine
fide christi est. non ei debet inputari.

quia male et ubi fuit est, sed illi qui etiam malo seruo non auferuntur boni tribuit. Et inutilem seruum eicite in tenebras exteriores. Illic erit fletus et stridor dentium. Dominus lumen est. Qui ab eo foris mittitur, caret uero lumine. Quid sit autem fletus et stridor dentium, superius diximus. Item.

Cum autem uenerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae. Et congregabuntur ante eum omnes gentes, et separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oues ab hedis. Et statuet oues quidem a dextris suis, hedos autem a sinistris. Post biduum pascha futurus, et tradendus cruci, et illudendus ab hominibus, et aceto et felle potandus, securae promittit gloriam triumphantis, ut scandalum pollicitationis praemio compensaret. Et notandum quod qui in maiestate cernendus est filius hominis est. Quod quae sequitur: Statuet quidem oues a dextris, hedos autem a sinistris, iuxta illud intellige quod alibi legis: Cor sapientis in dextera eius, et cor stulti in sinistra illius. Et supra in hoc eodem evangelio: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Oues in parte dextera constant, subiciuntur ad dexteram. Hedi, hoc est peccatores, ad sinistram, qui semper pro peccato offerebantur in lege.

Nec dixit capras, quae possunt habere fetus, quae tonsae egrediuntur de lavacro, quae omnes gemellis fetibus et sterilis non est in eis, sed hedos lascivum animal et petulcum, et fervens semper ad coitum. Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Hoc iuxta praescientiam Dei accipiendum, apud quem futura iam facta sunt. Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Libera nobis erat potestas intellegentiae, quod in omni paupere Christus esuriens pasceretur, hospes induceretur in tecto, nudus vestiretur, infirmus visitaretur, clausus carcere haberet solacium conloquentis. Sed ex hoc quod sequitur: Quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. —

Non mihi uidetur generaliter dixisse de omnibus pauperibus, sed de his qui

(c) Real Academia de la Historia

pauperes fuerunt · ad quos attendens
manum dixerit · Fratres mei et matres
mee · hi sunt qui faciunt volun-
tatem patris mei. Et ibunt hi
in supplicium aeternum. Iusti autem
in vitam aeternam. Prudens lector attende
in fide quod et supplicia aeterna
sint et vita perpetua. Metum
deinceps non habeat ruinarum.
Et factum est cum consummasset
Ihesus sermones hos omnes dixit disci-
pulis suis. Scitis quia post biduum
pascha fiet et filius hominis tradetur
ut crucifigatur. Erubescant qui
putant salvatorem timuisse mortem
et passionis pavore dixisse: Pater si
possibile fieri transeat calix iste a me.
Post biduum pascha futurum tradendum
se ut crucifigatur novit. et tamen
non declinat insidias non [illegible]
fugit. In tantum ut etiam ceteris
[illegible]
Quando dicit cum Iesus [illegible] et nos more
antiquo cum illo et finem carnalis festi-
vitatis volens imponere umbraque transe-
untem pascha reddere veritatem
dicit. Desiderio desideravi hoc pascha manducare
vobiscum antequam patiar. Et cum

Mora lec

pascha autem immolaverit Christus. Sicut enim
comedunt illud in azymis sinceritatis
et veritatis. Post quod dicit post
biduum pascha fiet simpliciter intelle-
gendum pro tempore ad quod facit
mentionem et requirunt. Post duos dies
clarissimi luminis veteris ac novi
testamenti verum pro mundo pascha
celebratur. Pascha quod hebraice
dicitur phase, et non a passione
ut plerique arbitrantur sed a transitu
nominatur, eo quod exterminator
videns sanguinem in foribus israhelitarum
pertransierit nec percusserit eos vel ipse
dominus praebens auxilium populo suo desuper
ambulaverit. Lege Exodi librum
de quo plenius suo tempore
disputabimus. Transitus autem noster
id est pascha tunc celebratur si terrena
et Aegyptum dimittentes ad caelestia
festinamus. Tunc congregati sunt
principes sacerdotum et seniores populi
in atrium principis sacerdotum
qui dicebatur Caiphas et consilium
fecerunt ut Iesum dolo tenerent et
occiderent. Qui debuerant pascha
parare [illegible]
puritate [illegible] mundus

et secundum ritum legis purificatus mactatur
agnus dignus festivitati. Congregantur
ineuntes consilium quomodo occiderent
dominum. Non autem die festo sed ante festum
simplex firmo demonstrat, sed cavebant
ne tumultus fieret in populo, de suis manibus tolleretur.
Cum autem esset Ihesus in Bethania
in domo Simonis leprosi. Passurus
pro omni mundo dominus et universas nationes
suo sanguine redempturus, moratur
in Bethania in domo obedientiae, quae
quondam fuit Simonis leprosi. Non quod lepra
eo tempore permaneret, sed quia ante leprosus
postea a Salvatore mundatus est, ut
nomine pristino permanente, virtus
curantis appareat. Nam et in catalogo
apostolorum, cum pristino nomine,
ex officio Matheus publicanus appellatur,
quamvis publicanus esse desierit.
Quidam Simonis leprosi domum eum
volunt intellegi partem populi quae
crediderit domino et ab eo curata sit.
Simon quoque ipse obediens dicitur, qui
et aliam intellegentiam mundi
interpretari potest, in cuius domo
curatio est facta. Accessit ad eum
mulier habens alabastrum unguenti
pretiosi et effudit super caput ipsius
recumbentis. Nemo putet eandem
esse quae super caput effudit unguentum
et quae super pedes. Illa enim et lacrimis
lavat et crine tergit et manifeste
meretrix appellatur. De hac autem
nihil tale scriptum est. Nec enim poterat
statim capite domini meretrix digna
fieri. Alius evangelista pro alabastro
unguenti pretiosi quod genere nardi
nardum pisticum posuit. Hoc est
verum et absque dolo, ut fidem unguenti
et genus demonstraret. Videntes
autem discipuli indignati sunt
dicentes: Ut quid perditio haec? Potuit
enim istud venundari multo et dari
pauperibus. Scio quosdam hunc locum
calumniari, quare alius evangelista
Iudam solum dixerit contristatum
eo quod loculos habuerit et fur ab initio
fuerit, et Matheus scribat omnes apostolos
indignatos, nescientes tropum qui
vocatur syllepsis, quod et pro uno
omnes et pro multis unum appellare solet.
Nam et Paulus apostolus in epistula quam
scribit ad Hebraeos, dicens mulieres de resur-
rectione mortuorum dubitantium, cum solum Isaiam
et serra dissectum scripsisse intellegatur:
Lapidati sunt, temptati sunt, secti sunt.

in occasione Iudae indignati sunt. Cum unum tantummodo fuisse proditorem sciatur Iudam. Possumus et aliter dicere, quod apostoli pro pauperibus indignati sunt, Iudas autem pro lucro suo. Unde et mussitatio eius cum crimine ponitur, quod non curam pauperum habuerit, sed suo furto voluerit providere. LXXI.

Sciens autem Ihesus ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus bonum operata est in me. Nam semper pauperes habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis.

Aliud oboritur quaestio, quare Dominus post resurrectionem dixerit ad discipulos: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem mundi, et nunc loquatur: me autem non semper habebitis. Sed mihi videtur in hoc loco de praesentia dicere corporali, quod nequaquam cum eis futurus sit post resurrectionem, quomodo nunc in omni convictu et familiaritate. Cuius rei memores apostoli: Et si novimus Ihesum Christum secundum carnem, sed nunc iam non novimus eum. LXXII.

Mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit.

Quod vos putatis perditionem esse unguenti, officium sepulturae est. Nec mirum si mihi bonum odorem fidei suae dederit, cum ego pro ea fusurus sim sanguinem meum.

Amen dico vobis: ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, dicetur et quod haec fecit in memoriam eius.

In toto mundo notatum mulieris factum quam ... praedicatur, quod sepelierit salvatorem, quod unxerit caput eius. Et attende notitiam futurorum, quod passurus post biduum et moriturus, sciat evangelium suum toto orbe celebrandum.

Et ait illis Iudas: Quid vultis mihi dare et ego eum vobis tradam?

At illi constituerunt ei triginta argenteos.

Infelix Iudas damnum quod ex effusione unguenti fecisse credebat, vult magistri pretio compensare. Nec certam tamen postulat summam, ut saltem lucrosa videretur proditio, sed quasi vilem tradens mancipium in potestate ementium posuit quantum vellent dare.

D. At illi constituerunt ei triginta argenteos. Ioseph non, ut multi putant, XX ... sed ... triginta aureis venditus est ... hebraico

ut sicut antea virginitatis gaudens. Neque enim
poterat pretiosior servus esse, qui
dominus. Prima autem azymorum die ac-
cesserunt discipuli ad Iesum dicentes:
Ubi vis paremus tibi comedere pascha?
Prima azymorum quarta decima dies
mensis primi est, quando agnus immolabatur
et luna plenissima erat, et fermentum
abiciebatur. Inter eos autem discipulos
qui accesserunt ad dominum, Iudam interrogantem:
Ubi vis paremus tibi comedere pascha?
Iudam fuisse et animo proditorem.
At Iesus dixit: Ite in civitatem ad
quemdam. Mos enim veteris est atque
novi testamenti scripturae consuetudo.
Frequenter legimus: dixit ille illi, et in
loco illo et illo, quod hebraice dicitur
phelmoni et almoni. Et tamen nomina
personarum locorumque non ponuntur.
Et in civitatem quemdam potuit nominatim
quemadmodum. Quorum idcirco vocabula
praetermissa sunt, ut omnibus qui pascha
facere vellent, libera facultas tamen datis
occasio praeberetur. xxxiii
Et fecerunt discipuli sicut praecepit
illis Iesus, et paraverunt pascha. In Luca
evangelista scriptum est, quod in-
venerunt cenaculum magnum stratum

et mundatum. Et ibi paraverunt
ei. Videamus autem in cenaculum hoc
intellegi spiritalis, quae de angustiis litterae
egredientis in sublimi loco recepta salva-
toris. Paulo id ipsum loquitur quod
eius quis unde pro lucro proeliabatur, quasi
pusillanimitati, quisquis conatum pressit,
ut dignum domino hospitium praeparare.
Vespere autem facto discumbebat cum
duodecim discipulis. Omnis enim tacita
Iudas sit ac tollat suspicio proditoris.
Et edentibus illis dixit: Amen dico vobis,
quia unus vestrum me traditurus est.
Qui de passione praedixerat, et de prodi-
tore praedicit, dans locum paenitentiae,
ut cum intellexisset de se praescire
sciri in multas cogitationes suas et
occulta consilia, paeniteret eum facti sui.
Et tamen non designat specialiter, ne
manifeste correptus impudentior
fieret. Mittit crimen in numero, ut agat
conscius paenitentiam. lx.
Et contristati valde coeperunt singuli
dicere: Numquid ego sum, domine?
Certe noverant undecim apostoli quod
nihil tale contra dominum cogitaverant.
Sed plus credunt magistro quam sibi,
et timentes fragilitatem suam, de sceler[e]

(c) Real Academia de la Historia

interrogauit de proditore cuius conscientiam non habebant. Et ille respondit ei:
Qui intingit mecum manum in parapside, hic me tradet. O mira domini patientia. Primum dixerat: unus ex uobis me traditurus est. Perseuerat proditor in malo, manifestius arguitur, et tamen nomen proprie non designatur. Iudas ceteris contristatis et retrahentibus manum et interdicentibus cibos ori suo, temeritate et impudentia qua proditurus erat, etiam manum cum magistro mittit in parapside, ut audacia bonam conscientiam mentiatur. Filius quidem hominis uadit sicut scriptum est de illo. Uae autem homini illi per quem filius hominis tradetur.

Nec primo nec secundo correptus a proditione retraxit pedem, sed patientia domini nutrit impudentiam suam et thesaurizat sibi iram in die irae. Poena praedicitur, ut quem pudor non uicerat corrigant denuntiata supplicia. Quod autem sequitur:
Bonum erat illi si natus non fuisset homo ille. Non ideo putandus est ante quam nasceretur fuisse, quia nonnulli possit esse bene nisi qui fuerit, sed simpliciter dictum est multo melius esse non subsistere quam male subsistere. Sequitur.
Respondens autem Iudas qui tradidit eum dixit: Numquid ego sum rabbi? Ait illi: Tu dixisti.
Quod ceteri contristati et ualde contristati interrogauerant: numquid ego sum domine, ne tacendo se prodere uideretur, et ipse similiter interrogat, quam conscientiam sceleris habebat, qui manum audacter mittit in parapside. Numquid ego sum rabbi? Et blandientis iungit affectum siue incredulitatis signum. Ceteri enim qui non erant proditori dicunt: numquid ego sum domine; iste qui proditurus erat non dominum sed magistrum uocat, quasi habeat excusationem si dominum denegauerit, saltim magistrum prodiderit. Et ait illi: Tu dixisti. Eadem responsione confunditur proditor qua Pilatus postea responsurus est. Cenantibus autem eis accepit Ihesus panem et benedixit ac fregit, deditque discipulis suis et ait: Accipite et comedite.

(c) Real Academia de la Historia

Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem
gratias egit. et dedit illis dicens
et reliqua. Postquam typicum
pascha fuerat impletum et agni carnes cum
apostolis comederat assumit panem
qui confortat cor hominis et ad
verum paschae transgreditur sacramentum.
ut quomodo in praefiguratione eius melchi-
sedech summi dei sacerdos panem et
vinum offerens fecerat ipse quoque in
veritate sui corporis et sanguinis
repraesentaret. In luca legimus duos
calices quos discipulis propinaverit.
Vnum primi mensis. et alterum secundi.
Vt a quibus scilicet primo mense agnum
comedere non potuerant. secundo mense
inde purificati edum comederent.
Iubet scriptura immundis qui primo
mense pascha facere non potue-
runt in alio mense secundo conveniant.
Sed quid sibi vult quod hi qui longius
habitant et immundi fuerant
in secundo mense pascha iussi sunt facere.
quod nimirum in agypto intelli-
gitur populus gentium qui cum omnibus
daemonibus fornicati immundi vide-
bantur in unitatem. Salubri ergo confessi-
one

mutati sed ut tantum abluerent quibus ad
secundum mensem adiunxisse propinavit.
Dico autem vobis. Non bibam amodo
de hoc genimine vitis. usque in diem illum
cum illud bibam vobiscum novum
in regno patris mei. Decimatio tran-
siit ad populum. quod vinea de aegypto
translata plantata est populo israhel.
Cui per hieremiam dominus loquitur. Ego autem
plantavi te vineam veram. quomodo
mutata es in amaritudinem vitis
alienae. Et sicut per prophetam in cantico
quod dilecto canit. et omnis spiritus
scripturae attestatur. Dicit ergo se dominus
de hac vinea nequaquam esse bibiturum
nisi in regno patris sui. Regnum patris
fidem puto esse credentium. ipso loquente quoque
ipso confirmante. Regnum dei intra
vos est. Ergo cum iudaei receperint regnum
veritatem. quod dicitur patris. nondum
Omnis pater nemo venit ad filium. Cum in quam
crediderint in deo patre et adduxerit eos
pater ad filium. tunc de vino eorum
bibet dominus. et in similitudinem ioseph
regnantis in aegypto. inebriabitur cum
fratribus suis. Et hymno dicto. exierunt
in montem oliveti. Hoc est quod

In quodam loco legimus. Manducaverunt et
adoraverunt omnes pingues terre.
Iste est hoc exemplum. qui panem salva-
toris et calicem sicut qui satiatur et inebriatur
fuerit a poculis salutaribus domini et consecu- [?]
dere monasterio diviter. ubi laborum refrigerio
dolorisque solacium. et usu luminis
notitia est. **Omnes vos scandalum**
patiemini propter me in ista nocte.
Predicta. quod passuri sunt illa cum
passi fuerint. non dispersi a salvatore
sed ut gaudentes perpetuam libertatis.
Et a signum addidit. In ista nocte
scandalum patiemini. quia quomodo
qui inebriantur. nocte inebriantur.
sic et qui scandalum patiuntur. in
nocte et in tenebris versantur.
Nos vero dicimus. Nox precessit. dies autem
appropinquavit. **Tex(tum) uiiii.**
Scriptum est enim. Percutiam pastorem.
et dispergentur oves gregis. Hoc illis
verbis. In Zaccaria propheta scriptum est.
Et in istis illis. de persona prophete. ad deum
dicitur. Percutiat de pastorem et disper-
gentur oves. Sed et in sexagesimo quoque octavo
psalmo. quod a christo ad dominum canitur
huic sensui congruit. quoniam quem tu

percussisti. ipsi persecuti sunt.
Percutiatur enim pastor bonus. et ponit
animam suam pro ovibus suis. ut de
multis gregibus errorum. fiat unus gre-
x et unus pastor. De hoc testimonio
In libello que de ebraico centre natis pre- [?]
cantidis scripsimus. plenius dictum est.
Respondens autem Petrus ait illi. Et si
omnes scandalizati fuerint. ego numquam
scandalizabor. Non est temeritas
nec mendacium. sed fides apostoli Petri
et ardens affectus erga dominum salvatorem.
De quo supra diximus. **Te(xtum).**
Ait illi Ihesus. Amen dico tibi. quia
in hac nocte. antequam gallus
cantet. ter me negabis.
Et Petrus de ardore fidei promittebat.
et salvator. quasi deus futura noverat.
Et nota. quod Petrus in nocte negavit
et negavit a tertio. Postquam autem
gallus cantavit. et decessit a tenebris
vicina lux matutina est. conversus
flevit amare. et negationis sordes
lacrimis lavit. **Tunc venit Ihesus**
in villa que dicitur Gessemani. et
dixit discipulis suis. Sedete hic
donec vadam illuc. et orem.

(c) Real Academia de la Historia

In gessemani interpretatur. vallis pin-
guissima. In qua iussit discipulos
sedere paululum, et expectare se redeuntem.
donec pro cunctis dominus solus oraret.
Et adsumpto Petro et duobus filiis Zebedei
coepit contristari et mestus esse.
Illud quod supra diximus de passione
et propassione. etiam in presenti capi-
tulo ostenditur. quod dominus ut veritatem
assumpti probaret hominis. vere
quidem contristatus sit. sed ne passio
in animo illius dominaretur. propassione
coepit contristari. Aliud est enim con-
tristari. et aliud incipere contristari.
Contristabatur autem non timore pati-
endi qui ad hoc venerat ut pateretur.
et Petrum timiditatis arguerat.
Sed propter infelicissimum Iudam. et scandalum
omnium apostolorum. et reiectionem populi
Iudeorum. et eversionem misere Hierusalem.
unde et Ionas super aridam factam cucur-
bitam. ut et ipse contristatus. nolens
perire conditum tabernaculum suum.
Si autem tristatur animi. non suffocatur
salvatoris ergo perituros. sed passione
trenati natis pretiatus se ponderata
quomodo exponunt illud. quod exponi-
dominus per Ezechielem dicitur. Et in omnibus
istis contristabatis me. Item
Tunc ait illis. Tristis est anima mea
usque ad mortem. sustinete hic. et vigi-
late mecum. Quae contristatur anima
est. Et non propter mortem. sed usque ad mortem
contristatur. donec apostolos sua liberet
passione. Quod autem precepit. sustinete
hic et vigilate mecum. non a somno
prohibet. cuius tempus non erat iam immi-
nente discrimine. sed a somno infideli-
tatis et corpore mentis. Dicant qui
irrationabilem sumpsisse animam
suspicantur. quomodo contristatur.
et novit tempus tristitie. Quamquam
enim et bruta contristentur animalia. tamen
non noverunt nec causas nec tempus. usque
ad quod debeant contristari. Item
Et progressus pusillum procidit in faciem
suam et adorans. Pater mi. si pos-
sibile est. transeat a me calix iste.
Verum tamen non sicut ego volo. sed sicut tu.
Datur apostolis preceptum. ut sustinentes et
vigilantes que cum domino paululum procedens
ruit in faciem suam. et humilitatem mentis
habitu carnis ostendit. Dicitque blanditus.
mi pater. et postulat ut si possibile est.

(c) Real Academia de la Historia

transeat ab eo passionis calix. de quo
supra diximus. Potest autem non
timore passionis dicere sed misericordia prioris
populi. ne ab illis bibatur calicem propi-
nandum. Unde et signanter non
dixit transeat a me calix. sed calix
iste. Hoc est populi Iudeorum qui excusa-
tionem ignorantie habere non potest.
Si me occiderit habentes legem et prophetas.
qui me cotidie vaticinantur.
Veruntamen sensualitatis instinctu ipsum quod
secundum hominis personam expedire erat nu-
trit. sed a filio confirmat. Verum-
tamen non sicut ego volo sed sicut tu.
Non in qua hoc est quod humano affectu
loquor. sed propter quod ad terras de celo
voluntate tue descendi. Sequitur.
Et venit ad discipulos. et invenit eos
dormientes. et dicit Petro. Non
potuistis una hora vigilare mecum.
Ille qui sibi pre ceteris dixerat et si omnes scan-
dalizati fuerint in te. ego numquam
scandalizabor. nunc tristitie magni-
tudine somnum vincere non potest.
Vigilate et orate ut non intretis in tem-
ptationem. Impossibile est humanum
animum non temptari. Unde et in oratione

dominica dicimus. Et ne nos inducas
in temptationem. quam ferre non possumus.
Non temptationem penitus refugit.
sed vires sustinendi. In temptationibus
deprecatur. Ergo et in presentiarum
non ait. vigilate et orate ne temptemini.
sed ne intretis in temptationem.
Hoc est ne temptatio nos superet et
et vincat et in retibus suis teneat.
Utique fuit martyr qui pro confes-
sione domini sanguinem fudit.
temptatus quidem est. sed temptati-
onis retibus non ligatus. Qui autem
negat. In plagas temptationis
incurrit. Spiritus quidem promptus.
caro autem infirma. Hoc adversus
temerarios. qui quicquid crediderint
putant se posse consequi. Itaque
quantum de ardore mentis confidimus
tantum de fragilitate carnis
timeamus. Sed tamen iuxta apostolum
spiritu carnis opera mortificantur.
Iterum secundo abiit et oravit dicens.
Pater mi. si non potest calix iste
transire nisi bibam illum fiat voluntas
tua. Secundo orat. ut si Ninive
aliter salvari non potest nisi aruerit

(c) Real Academia de la Historia

excusabat. fiat voluntas tua patris.
quae non est contraria filii voluntati.
Dicente ipso per prophetam: ut facerem
voluntatem tuam deus meus volui.
Et venit iterum et invenit eos dormientes. Erant
enim oculi eorum gravati.
Solus orat pro omnibus sicut et solus
patitur pro universis. Langue-
scebant autem et opprimebantur
apostolorum oculi negatione vicina.
Tunc venit ad discipulos suos et dicit
illis: Dormite iam et requiescite.
Ecce appropinquavit hora
Postquam tertio oravit, ut [illegible]
[illegible] omne
verbum. et apostolorum timorem sequente
paenitentia impetravit corrigendum.
securus de passione sua pergit ad
persecutores et ultro se ad interficiendum
praebet. Dicit discipulis suis: Surgite
eamus. Ecce appropinquavit qui me
traditurus est. Ne nos inveniant
quasi timentes et retractantes,
ultro pergamus ad mortem, ut confiden-
tiam et gaudium passuri videant.
Qui autem tradidit eum, dedit eis
signum dicens: Quemcumque
osculatus fuero, ipse est, tenete eum;

Miser Iudas et tamen non miserabili-
tudine insidiatur qua magistrum
et dominum tradidit. putabat signa quae
salvatorem viderat facientem non
maiestate divina sed magicis artibus
fieri. et quia eum forte audierat
in monte transfiguratum timebat
ne simili transformatione elaberetur
de manibus ministrorum. Dat ergo signum
ut sciant ipsum esse quem osculo
demonstraret. Et confestim accedens
ad Ihesum dixit: Ave rabbi. et oscu-
latus est eum. Impudens quidem
et scelerata confidentia magistrum eum
vocare et osculum ingerere quem
tradebat. Tamen adhuc aliquid
habet de verecundia discipuli cum
non eum palam tradit persecutoribus
sed per signum osculi. Hoc est signum
quod posuit dominus in Cain ne quicumque
invenisset interficeret eum. c xiiii.
Dixitque illi Ihesus: Amice ad quod venisti?
Verbum amice vel per antiphrasin
intellegendum. vel est iuxta illud
quod supra legimus: Amice quomodo
huc intrasti, vestem non habens nuptialem.
Et accesserunt et iniecerunt manus in Ihesum et tenuerunt eum. Et ecce unus ex his qui erant cum Ihesu extendens
manum exemit gladium suum et percutiens

(c) Real Academia de la Historia

seruum principis sacerdotum et amputauit
auriculam eius. In alio scribitur euan
gelio quod Petrus hoc fecerit. eodem
momento sanauit eum. quod ceteri. Seruus
quoque principis sacerdotum Malchus
appellabatur. Auriculam amputa-
uit dexteram. sacro ore dictandum.
quod Malchus id est rex ... dum populus Iudeorum
seruus factus impietatis et deuoratus
cupiditate sacerdotum. Dexteram quoque
perdiderat auriculam. ut ... litterae
uilitatem audiat in sinistra.
Sed dominus his qui ex Iudeis credere uoluerint
reddit aurem dexteram et facit seruum
genus regale et sacerdotale. Tunc ait illi Ihesus. Conuerte gladium
tuum in locum suum. Omnes enim qui accep-
erint gladium gladio peribunt. Et tamen non
frustra portabat gladium qui latus domini
se portasse dixerat. In eum quia malum operatus
est. Omnes enim qui eum cum gladium sumpserint
gladio peribunt. Duo gladii. Illo tempore
qui igneus uersatilis ante paradisum.
et gladio spiritus qui in dei uerbi scribitur armatura. An putatis quia non possum
rogare patrem meum et exhibebit mihi modo
plus quam duodecim milia legiones angelorum.
Quomodo ergo implebuntur scripture.

et sic oportet fieri. Non indigebat duo-
decim imperator milibus angelorum ad ... tuitionis
me defendere. qui possum uel ab uno duo-
decim legiones angelicas exercitus.
Una legio apud ueteres sex milibus conple-
batur hominum. ... pro breuitate
temporis numerus non occurrit
explicare. apice tantum dixisse
sufficiat. Septuaginta duo milia
legiones. In quibus hominum
lingua diuisa esse de duodecim animabus
filiorum Israhel prophete cecinerunt. nisi
dominus eos fugere dixisse passionem suam ut ... serui
In illa hora dixit Ihesus. Tamquam ad
latronem existis cum gladiis et fustibus
conprehendere me. cotidie apud uos
sedebam docens in templo. et non me
tenuistis. Stultum est enim ingredi eum
cum gladiis et fustibus querere qui ultro
se uestris tradidit manibus. Et in nocte
quasi latitantem et ne eum uestros oculos declinantem
per proditorem inuestigare qui
cotidie in templo docebat. Sed hoc de uobis
me in tenebris congregamini. quia
potestas uestra in tenebris est. Hoc
autem totum factum est ut implerentur
scripture prophetarum.
Que sunt scripture prophetarum. Tradent me

manus meas et pedes. Et alibi. Sicut ouis ad uictimam ducitur. Et in alio loco. Ab iniquitatibus populi ductus est ad mortem. Adduxerunt eum ad caypham principem sacerdotum ubi scribe et seniores conuenerant. Moyses a domino iubente preceperat ut pontifices patribus succederent et generationis in sacerdotibus series texeretur. Refert iosephus istum cayphan unius tantum anni pontificatum ab herode pretio redemisse. Non est ergo mirum si iniquus pontifex inique iudicet. Petrus autem sequebatur eum a longe. Iste sequebatur qui iterum erat dominum negaturus. Et ingressus intro sedebat cum ministris ut uideret finem. Uel amore discipuli uel humana curiositate scire cupiebat quid iudicaret de domino pontifex. utrum eum neci addiceret an flagellis cesum dimitteret. Et in hoc loco diuersitatis factum apostolorum et petri. Illi fugerunt. Iste quamquam procul tamen sequitur saluatorem. Nouissime autem uenerunt duo falsi testes et dixerunt. Hic dixit. Possum destruere templum dei et post triduum reedificare illud. Quomodo falsi testes sunt si ea dicunt que dominum supra dixisse legimus. Sed falsus testis est qui non eodem sensu dicta intellegit quo dicuntur. Dominus enim dixerat de templo corporis sui. Sed in ipsis uerbis calumniantur et paucis additis uel mutatis quasi iustam calumniam faciunt. Saluator dixerat. soluite templum hoc. Isti commutant et aiunt. possum destruere templum dei. Uos inquit soluite non ego. quia illicitum est ut ipsi in nobis inferamus manum. Deinde illi uertunt. et post triduum edificare illud. ut proprie de templo iudayco dixisse uideatur. Dominus autem ut ostenderet animale et spirans templum dixerat. et ego in triduo suscitabo illud. Aliud est edificare et aliud suscitare. Et surgens princeps sacerdotum ait illi. Nihil respondes ad ea que isti aduersum te testificantur. Ihesus autem tacebat. Iratus pontifex et impatiens quia non inueniret calumnie locum excutitur de solio pontificali ut insaniam mentis motu corporis demonstraret. Quanto ihesus tacebat ad indignos responsione sua falsos testes et sacerdotes impios tanto magis pontifex furore superatus eum ad respondendum prouocat ut ex qualibet occasione sermonis locum inueniat accusandi. Nihil omnino ihesus tacebat. Sciebat enim quasi deus.

quicquid respondisset haberet quid in
calumniam. Et princeps sacerdotum ait
illi: Adiuro te per Deum uiuum ut dicas
nobis si tu es Christus filius Dei. Quid adiuras
impiissime sacerdotum? Ut aut accuses aut
ut credas? Si ut accuses, istum unius
uis condemnasse accusatorem? Si ut
credas, quare confitentem credere noluisti?
Dicit illi Ihesus: Tu dixisti. Et ad aduersus
Pilatum et ad Caesarem similis
est responsio, ut propria sententia con-
demnetur. Tunc princeps sacerdotum
scidit uestimenta sua dicens: Blasphe-
mauit, quid adhuc egemus testibus?
Quem de solio sacerdotali furor excusserat,
eadem rabies ad scindendas uestes prouocat.
Scindit autem uestimenta sua ut ostendat
Iudaeos sacerdotii gloriam perdidisse et uacuam sedem
habere pontificis. Est enim consuetudinis Iudaeorum,
cum aliquid blasphemiae et quasi contra Deum
audierint, scindere uestimenta sua. Quod
Paulum quoque et Barnabam, quando in Lycaonia
[illegible] honorabantur, fecisse legimus.
Herodem uiuum quia non dedit gloriam Deo sed audiebat
in modum uoce fauoris populi sciatim ab angelo
percussus est. Tunc expuerunt in faciem eius et
colaphis eum ceciderunt. Ut compleretur quod
scriptum est: dedi maxillas meas ad alapas

et faciem meam non auerti a confusione
sputorum. Alii palmas in faciem eius
dederunt dicentes: Prophetiza nobis
Christe, quis est qui te percussit.
Stultum erat uerberantibus respondere et
prophetare caedentem, cum pateat percus-
soris insania. Sed et hoc
nobis non prophetauit iste, ut illud
manifestissime uaticinatus est quod
circumdaretur Hierusalem ab exercitu et
non relinqueretur lapis super lapidem
in templo. Petrus uero sedebat foris
in atrio. Foris sedebat ut uideret
exitum rei et non appropinquabat
Ihesu, ne ministris aliqua suspicio
nasceretur. Et negauit cum iura-
mento quia non noui hominem.
Scio quosdam pio affectu erga apostolum
Petrum locum hunc ita interpretatos ut
dicerent Petrum non Deum negasse sed ho-
minem, et esse sensum: nescio hominem quia scio
Deum. Hoc quam friuolum sit prudens lector
intellegit. Si defendunt istum apostolum,
ut Deum mendacem faciunt. Si enim
iste non negauit, ergo mentitus est
Dominus qui dixerat: Amen dico tibi quia
hac nocte antequam gallus cantet ter me
negabis. Cerne quid dicat: me negabis, non

hominem

Vere et tu ex illis es, nam et loquela tua manifestum te facit. Non quod alterius linguae esset Petrus aut gentis aut externae; omnes quippe Hebraei erant, et qui arguebant et qui arguebatur; sed quod unaquaeque provincia et regio habet proprietates suas et vernaculum loquendi sonum vitare non possit. Unde et Ephraitae in iudicum libro non possunt sibboleth dicere. Tunc coepit detestari et iurare quia non novisset hominem. Et continuo gallus cantavit. In alio evangelio legimus quod post negationem Petri et cantum galli respexerit Salvator Petrum et intuitu suo eum ad amaras lacrimas provocaverit. Nec enim fieri poterat ut in negationis tenebris permaneret quem lux respexerat mundi.

Et egressus foras flevit amare. In atrio Caiaphae sedens non poterat agere paenitentiam; egreditur foras ex impiorum concilio ut pavidae negationis sordes amaris fletibus lavet. Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Iesum ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt eum et tradiderunt Pontio Pilato praesidi. Non solum eum ad Pilatum sed eum ad perdendum [illegible] Vide diligenter sollicitu-

sacerdotum in malo tota nocte vigilaverunt ut homicidium facerent et vinctum tradiderunt Pilato. Habebant enim hunc morem ut quem adiudicassent morti ligatum iudici traderent. Tunc videns Iudas qui eum tradidit quod damnatus esset paenitentia ductus retulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus dicens: Peccavi tradens sanguinem iustum.

Avaritiae [illegible] impietatis pondus excussit. Videns Iudas Dominum ad iudicium mortis ipse pretium retulit sacerdotibus quasi in potestate sua esset persecutorum mutare sententiam. Iam quod licet [illegible] voluntatem suam, tamen voluntatis primae [illegible] non mutavit. Si enim peccavit ille quod tradidit sanguinem iustum, quanto magis peccaverunt qui emerunt sanguinem iustum. Et offerendo pretium ut proditorem discipulum provocarent. Qui [illegible] in ore producere. Et dicunt Iudam proditorem male fuisse [illegible] responderunt quomodo male fecerit paenitentiam. [illegible] At illi dixerunt: Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argenteis in templo recessit et abiens laqueo se suspendit. Nihil profuit egisse paenitentiam per quam scelus corrigere non potuit. Si quando sic peccat frater in fratrem ut emendare [illegible]

valeat quod peccavit, poterit ei dimitti; sin autem permanent opera, frustra vocem sumit paenitentiae. Hoc est quod in psalmo de eo dicitur infelicissimo Iuda dicitur: Et oratio eius fiat in peccatum. Ut non solum emendare nequiverit proditionis nefas, sed ad prius scelus etiam proprii homicidii crimen addiderit. Aut aliquid et apostolus in secunda ad Corinthios epistula loquitur: ne abundantiori tristitia absorbeatur.

Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt: Non licet nos mittere eos in corbanum, quia pretium sanguinis est.

Vere culicem liquantes et camelum glutientes. Si enim ideo non mittunt pecuniam in corbanum, hoc est in gazophilacium et dona Dei, quia pretium sanguinis est, cur ipse sanguis effunditur?

Consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum.

Illi quidem fecerunt aliud volentes, aut veritas fatetur impietatis suae relinquentes huic tempori monumentum. Ceterum nos qui peregrini eramus a lege et a prophetis, pravorum studia suscepimus in salutem et in pretio sanguinis eius requiescimus. Figuli autem vocatur ager, quia figulus noster est Christus.

Tunc impletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium adpretiati quem adpretiaverunt a filiis Israhel, et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.

Hoc testimonium in Hieremia non invenitur. In Zacharia vero qui paene ultimus duodecim prophetarum est quaedam similitudo fertur, et quamquam sensus non multum discrepet, tamen et ordo et verba diversa sunt. Legi nuper in quodam hebraico volumine quod Nazarenae sectae mihi Hebraeus obtulit Hieremiae apocryphum, in quo haec ad verbum scripta repperi. Sed tamen mihi videtur magis de Zacharia sumptum testimonium, evangelistarum et apostolorum more vulgato, qui verborum ordine praetermisso sensus tantum de veteri testamento proferunt in exemplo.

Iesus autem stetit ante praesidem et interrogavit eum praeses dicens: Tu es rex Iudaeorum?

Pilatus nullum aliud crimen interrogat nisi an rex sit Iudaeorum. Arguuntur impietatis Iudaei quod ne falso quidem invenire potuerint quod obicerent salvatori.

Dicit ei Iesus: Tu dicis.

Sic respondit ei ut et verum diceret et sermo eius calumniae pateret. Videndum quod Pilato, qui invitus proferebat sententiam, aliqua ex parte respondit; sacerdotibus autem et principibus respondere noluit, indignos suo sermone iudicans.

Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversum te dicunt testimonia?

Et amicus quidem ista qui condemnatur.
sed causam esse de impietate iudeorum. non audis
quanta adversum te dicunt testimonia?
Ihesus autem nichil respondere voluit. Ne-
cessitatem diluendis criminibus erat qui pro salute cruci-
fixus differretur. Habebant autem
vinctum insignem qui dicebatur Barrabbas.
Iste in evangelio quod scribitur iuxta ebreos
filius magistri eorum interpretatur. [illegible]
Qui propter seditionem et homicidium fuerat con-
demnatus. Optio vero eis obtentu Pilati
dimittendi quem vellent. Latronem an Ihesum
non dubitant ipsum potius eligere dimittendum
eum propter invidiam tradiderunt. Scit autem causa
crucis munus esse de invidia ista. Sedente autem
illo pro tribunali misit ad eum uxor eius
dicens: Nichil tibi sit et iusto illi. Multa
enim passa sum hodie per visum propter eum.
Notandum quod gentiles sepe visa et somnia reve-
lantur et quod in Pilato et uxore eius
dominum confitentur gentiles prophetie testimonium sit.
Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciam
de Ihesu qui dicitur Christus? Dicunt omnes:
crucifigatur. Ait illis preses: Quid enim
mali fecit? At illi clamabant dicentes:
Crucifigatur. Multa sibi occurrunt simul
contraria Pilatus occasionem dedit primum
latronem aut Ihesum [illegible] deinde [illegible].

quid igitur faciam de Ihesu qui dicitur Christus.
Hoc est qui rex iudeorum est. Cum illi respondent
crucifigatur. Non sentiunt quod ubi sed
iuxta suggestionem uxoris quam videbat
nichil tibi sit et iusto illi. Ipse ergo respondens
quid enim mali fecit. hoc dicendo Pilatus
absolvit Ihesum. At illi magis clamabant
dicentes: Crucifigatur. Ut impleretur
quod in vicesimo primo psalmo scriptum est:
Circumdederunt me canes multi consilium
malignantium obsedit me. Et illud Ieremie:
Facta est mihi hereditas mea sicut leo in silva.
Dederunt super me vocem suam. Cuius quoque
in hac sententia congruunt. Ecce breviter
[illegible] iudicium fecerunt [illegible] iniqui-
tatem non iustitiam sed clamorem.
Videns autem Pilatus quia nichil proficeret sed magis
tumultus fieret. accepta aqua lavit
manus coram populo dicens: Innocens sum ego
a sanguine iusti huius. vos videritis.
Pilatus autem accepta aqua iuxta illud propheticum:
Lavabo inter innocentes manus meas. ut in lavacro
manuum [illegible] gentilium opera purgarentur.
Et ubi impietate iudeorum qui clamaverunt crucifige
eum [illegible] quodammodo hoc confitetur
et dicens ego quidem innocentem volui liberare.
Sed quoniam [illegible] seditionis [illegible]
contra [illegible] criminis [illegible] Innocens sum.

(c) Real Academia de la Historia

et a sanguine huius iusti. uos uidete. iudex qui cogitur
contra dominum ferre sententiam. non damnat
oblatum. sed arguit offerentes. iustum esse
pronuntians qui crucifigendus est. uos uideritis.
ego minister sum legum. uestra
uox sanguinem fundit. Et respondens
uniuersus populus dixit. Sanguis eius super nos
et super filios nostros. Perseuerat usque in presentem
diem hec imprecatio super iudeos et sanguis domini
non aufertur ab eis. unde per esaiam loquitur.
Si lauaueritis manus meas non exaudiam uos.
manus enim uestre sanguine plene sunt. op
timam hereditatem iudei filiis suis reliquerunt
dicentes. Sanguis eius super nos et super filios nostros.
Tunc dimisit illis barabban. Ihesum autem flagel
latum tradidit eis ut crucifigeretur.
Barabbas latro qui seditionem fecerat
in urbe et homicidium perpetrauerat.
dimissus est populo iudeorum. id est diabolus. qui
usque hodie regnat in eis. et idcirco pacem habere
non possunt. Ihesum autem iudeis tradidit absol
uit. ubi uxor pilati eum iustum appellauit.
appellauit. et centurio confitetur quod dei filius
esset. et quomodo
sibi conueniat pilatum lauisse manus suas
et dixisse innocens sum ego a sanguine iusti
huius. et postea flagellatum tradidisse Ihesum
ut crucifigeretur. sed sciendum est romanis

legibus ministrasse. quibus sancitum erat.
ut qui crucifigeretur prius flagellis uerberaretur.
traditus est ergo Ihesus militibus uerberandus.
et illud sacratissimum corpus pectus capax dei
flagella secuerunt. hoc autem factum
est quia scriptum est. multa flagella
peccatorum. ut illis flagellis nos a uerberibus
liberemur. dicente scriptura ad iustum
uirum. flagellum non appropinquabit
tabernaculo tuo. Tunc milites presidis
suscipientes Ihesum in pretorio congregauerunt
ad eum uniuersam cohortem. Et exuentes
eum clamidem coccineam circumdederunt
ei. et plectentes coronam de spinis posuerunt
super caput eius. et harundinem in dextera
eius. et genu flexo ante eum illudebant
dicentes. aue rex iudeorum. Milites quidem
quia rex iudeorum fuerat appellatus. et hoc
ei scribe et sacerdotes crimen obiecerant.
quod sibi in populo israel usurparet imperium.
illudentes hoc faciunt. ut nudatum pristinis
uestibus induant clamide coccinea pro purpura
qua reges ueteres utebantur. et pro
diademate ponant ei spineam coronam.
pro sceptro regali dent calamum. et adorent
quasi regem. nos autem hec omnia intellegamus
mistice. quomodo enim caifas dixit. oportet
unum hominem mori pro omnibus nesciens quid dice
ret

(c) Real Academia de la Historia

picta sacerdotum offerebant. hec cultu
mundo ferebant. autem nobis qui credimus
sacramentum tribuebant. In clamide coccinea
operum gentium cruenta sustentabat. In
corona spinea maledictum solvebat antiquum.
In calamo venenata occidebat animalia.
Habebat calamum in manu ut sacri-
legium scriberet Iudeorum. Et expuentes
in eum acceperunt arundinem et percutiebant
capud eius. Eo autem tempore completum est
non multi fuerint in mutua confusione
spuebant. Et autem in eum capud eius percutiebant
harundine. Ipse sustinebat cuncta patienter
ut gloria eius ut ante dictum est
harundinem quassatam non confringeret.
Et postea quam illuserunt ei exuerunt eum
clamidem et induerunt eum vestimentis
suis et duxerunt eum ut crucifigerent.
Quando flagellatur Ihesus et conspuitur
et irridetur, non habet propria vestimenta
sed ea que propter nostra peccata sumpserat.
Cum vero crucifigitur et illusionis atque
irrisionis pompa preterierit, tunc pristinas
vestes recipit et proprium sumit ornatum,
statimque elementa turbantur et testimonium
dat creature creator. Exeuntes autem
invenerunt hominem Cyreneum nomine
Simonem; hunc angariaverunt ut
tolleret crucem eius. Nemo putet huic
loco Iohannis evangeliste sententiam esse contrariam.
Ille enim dicit egredientem dominum de pretorio
portasse crucem suam, Matheus vero refert
quod invenerint hominem Cyreneum nomine Simonem
cui imposuerint crucem Ihesu.
Sed hoc intellegendum quod egrediens de pretorio
Ihesus ipse portaverit crucem suam, postea obvium
habuerint Simonem cui portandam crucem
imposuerint. Iuxta tropologiam autem crucem
Ihesu suscipiunt nationes et peregrinus obediens
portat ignominiam salvatoris.
Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha,
quod est calvarie locus. Audivi quendam
exposuisse calvarie locum in quo sepultus est
Adam, et ideo sic appellatum quia ibi antiqui
hominis sit conditum caput, et hoc esse quod
apostolus dicat: Surge qui dormis et exsurge a mortuis
et illuminabit te Christus. Favorabilis interpretatio
et mulcens aurem populi nec tamen vera. Extra urbem
enim et foras portam loca sunt in quibus truncantur
capita damnatorum et calvarie, id est decollatorum,
sumpsere nomen. Propterea autem ibi crucifixus
est dominus ut ubi prius erat area damnatorum
ibi erigerentur vexilla martyrii, et quomodo
pro nobis maledictum crucis factus est et
flagellatus et crucifixus, sic pro omnium salute
quasi noxius inter noxios crucifigitur.

(c) Real Academia de la Historia

quis prius contendere uoluerit ad Golgotham crucifixum ubi sunt quis ipsius supplendum cumulum diaboli; in natis rogant eum qui se calculum traxit in eodem loco crucifixus sit, de quo opportuit Caluarium non sepulcrum primi hominis sed locum significat decollatorum, ut ubi abundauit peccatum superabundaret et gratia. Adam uero multo sepultum iuxta Chebron et Arbee in Ihesu filii Naue uolumine legimus. Et dederunt ei uinum bibere cum felle mixtum. Et cum gustasset noluit bibere. De Iudaeis loquitur ut historia. Ego te plantaui uineam ueram, quomodo facta es in amaritudinem uitis aliena? Amara uitis amarum facit uinum, quod propinat domino Ihesu Christo ut impleatur quod scriptum est: Dederunt in cibum meum fel, et in siti mea potauerunt me aceto. Et cum dicitur quod cum gustasset noluit bibere, hoc indicat quod gustauerit quidem pro nobis mortis amaritudinem, sed tertia die resurrexit. Textum.

Postquam autem crucifixerunt eum diuiserunt uestimenta eius sortem mittentes. Et hoc in eodem psalmo futurum prophetatum est: Diuiserunt sibi uestimenta mea, et super uestem meam miserunt sortem. Et sedentes seruabant eum. Diligentia militum et sacerdotum nobis proficit, ut maior et apertior resurgentis uirtus appareat. Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam: Hic est Ihesus rex Iudaeorum. Non possum digne mirari rei magnitudinem, quod redemptis falsis testibus et ad seditionem concitato miserabili populo nullam aliam inuenerint interfectionis causam nisi quod rex Iudaeorum esset. Et illi forsitan illudentes. Pilatus uero hoc scripsit. Ceterum Pilatus tacuit et eum molestantibus respondit: Quod scripsi scripsi. Velut si diceret: Illud omnis uobis contrarium cui bus respondi Ihesus est rex Iudaeorum. Hoc esse imperator credit a me consecratum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus a dextris et alius a sinistris. Sic Golgotha cumulus terrae ubi nondum erat locus, et a Deo ibi crucifixus est ut uirtus eius ... duo latrones qui se in eodem loco crucifigunt. Praetereuntes autem blasphemabant eum mouentes capita sua. Blasphemabant qui praeteribant, quia praeteribant uiam et in Christo ambulare nolebant. Mouebant capita quia ante mouerant pedes, et non stabant super petram. Idipsum autem insultans dicit fatuus populus quod fuit de falsitate confictum. Alios saluos fecit, se ipsum non potest saluum facere. Etiam nolentes confitentur scribae et pharisaei quod alios saluos fecerint. Itaque uestra uos condemnat sententia: qui enim multos saluos fecit, utique si uellet et se ipsum saluare poterat. Textum.

Descendat nunc de cruce et credimus ei.

Fraudulenta promissio. Quid est amplius de cruce
adhuc viventem descendere, an de sepulchro mortuum
resurgere? Surrexit et non creditis; ergo et
si de cruce descenderet similiter non crederet-
is. Sed mihi videtur hoc daemones immittere.
Statim enim ut crucifixus est Dominus senserunt virtu-
tem crucis et intellexerunt fractas esse vires suas,
et hoc agunt ut de cruce descendat. Sed Dominus
sciens adversariorum insidias permanet in patibulo
ut diabolum destruat. Id ipsum autem et
latrones qui crucifixi erant cum eo improperabant ei.
Hic per tropum qui appellatur syllepsis pro uno latrone uterque
inducitur blasphemasse. Lucas vero asserit
quod unus blasphemaverit, alter confessus sit.
Et conve[...] blasphemante. Non
quod discrepent evangelia, sed quod primum uterque
blasphemaverit, deinde sole fugiente, terra
commota, saxisque disruptis, ac tenebris ingruentibus,
unus crediderit in Iesum et priorem negationem sequenti
confessione emendaverit. In duobus latronibus uterque
populus et gentilium et iudeorum primum Dominum blasphe-
mavit, postea signorum magnitudine territus
[...] et usque hodie Iudaeos in-
crepat blasphemantes. A sexta autem hora
tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam.
Qui scripserunt contra evangelia suspicantur
deliquium solis quod certis statutisque temporibus
accidere solet discipulos Christi ob imperitiam
super resurrectione Domini interpretatos, cum defectus
solis numquam nisi ortu lunae fieri soleat; nulli
autem dubium sit paschae tempore lunam fuisse
plenissimam. Et ne forsitan videretur umbra
circulus orbis lunae soli oppositus brevem et ferrugineas
fecisse tenebras, trium horarum spatium ponitur,
ut omnis causantium occasio tolleretur. Et ad hoc
factum aestimo ut compleretur prophetia dicens:
Occumbet sol meridie et contenebrescet super terram
in die lux. Et alio loco: Occubuit sol cum adhuc
medius esset dies. Videtur autem mihi clarissimum lumen
mundi, hoc est luminare maius, retraxisse radios suos,
ne aut pendentem videret Dominum, aut impii blasphe-
mantes sua luce fruerentur. Et circa horam nonam
clamavit Iesus voce magna dicens: Eli Eli
lamma sabacthani, hoc est: Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?
Principium vicesimi primi psalmi usurpavit. Illud quod
in medio versiculi legitur, respice me, superfluum est;
legitur enim in Hebraeo: Deus Deus meus, quare me dereliquisti?
Ergo impii sunt qui psalmum ex persona David sive Esther
et Mardochei dictum putant, cum etiam evangelistae
testimonia ex eo sumpta super salvatorem intellegenda
ut est illud: Diviserunt sibi vestimenta mea, et
super vestem meam miserunt sortem. Et illud:
Foderunt manus meas et pedes meos. Notemus istius
humilitatis verba et querimonias de relicto, cum forma
servi sciret quae crucis secundum voluntatem Dei. Cap. xiiii.
Quidam autem illic stantes et audientes dicebant.

(c) Real Academia de la Historia

156

Heliam uocat iste. Non omnes sed quosdam quos
arbitror milites fuisse romanos non intellegentes
sermonis ebrei proprietatem sed ex eo quod dixerat
Eli. Eli. putant Heliam ab eo inuocatum. Sin autem iudeos
qui hoc dixerint intellegere uoluerimus hoc more
sibi solito faciunt ut dominum inbecillitatis infament
qui Helie auxilium deprecatur. Et continuo currens
unus ex eis accepit spongiam impleuit aceto et in-
posuit arundini et dabat ei bibere. Et hoc
faciunt iuxta illud propheticum. In siti
mea potauerunt me aceto. Vsque hodie iudei et omnes in-
creduli dominice resurrectionis aceto et felle potant
Ihesum et dant ei uinum mirratum ut eum consopiant
et mala eorum non uideant. Ihesus autem clamans
uoce magna emisit spiritum. Diuine potestatis
indicium est emittere spiritum ipse quod dixerat
nemo potest tollere animam meam a me. sed ego
pono eam a me ipso et iterum accipio eam.
Et ecce uelum templi scissum est in duas partes a summo
usque deorsum. Velum templi scissum est ut omnia
legis sacramenta que prius tegebantur prodita
sunt atque ad gentium populum transirent. In euangelio
cuius sepe fecimus mentionem superliminare templi infinite
magnitudinis fractum atque diuisum legimus.
Iosephus quoque refert uirtutes angelicas presides quondam
templi tunc pariter conclamasse transeamus ab his sedibus.
Et monumenta aperta sunt et multa corpora sanctorum
aperta sunt. Nulli dubium est quid significet
iuxta litteram magnitudo signorum ut et crucifixum
dominum suum et celum et terra et omnia demon-
strarent. sed mihi uidetur terre motus et reliqua
typum ferre credentium quod pristinis uitiis
et peccatorum duritia cordis emolliti sunt penitentia et qui prius
similes erant sepulcris mortuorum postea cogno-
uerint creatorem. Et multa corpora sanctorum qui
dormierant surrexerunt. Et exeuntes de mo-
numentis post resurrectionem eius uenerunt
in sanctam ciuitatem et apparuerunt multis.
Quomodo Lazarus mortuus resurrexit sic et multa
corpora sanctorum resurrexerunt ut dominum ostende-
rent resurgentem. et tamen cum monumenta
aperta sint non ante resurrexerunt quam dominus
resurgeret ut esset primogenitus resurrectionis
ex mortuis. sanctam autem ciuitatem in qua uisi
sunt resurgentes aut Hierusalem
celestem intellegamus aut hanc terrenam
que ante sancta fuerat sicut et Matheus appel-
latur publicanus non quod publicanus permaneat
sed pristinum uocabulum teneat
et appellabatur ciuitas Hierosolima
sancta propter templum et sancta sanctorum et ob distinctionem
aliarum urbium in quibus idola colebantur.
Quando autem dicitur apparuerunt multis
ostenditur non generalem fuisse resurrectionem que
omnibus appareret sed specialem ad plurimos qui
uiderent. Centurio autem

erant custodientes Iesum viso
terrae motu et his quae fiebant timuerunt valde dicentes:
Vere filius Dei erat iste. In alio evangelio posita
causa manifestatur, cuius miraculi centurionis expo-
nitur, quod cum vidisset eum sic emisisse spiritum di-
xisse: Vere hic filius Dei erat. Nullus enim
habet potestatem dimittendi spiritum nisi ille qui ani-
marum conditor est. Spiritum autem in hoc loco animam
intellegimus, seu quod corpus vegetet seu quod
anima spiritualis substantia sit, iuxta illud quod
scriptum est: Auferes spiritum eorum et deficient.
Et hoc considerandum quod centurio in cruce
in ipso scandalo passionis vere Dei filium confi-
tetur, et Arius in ecclesia praedicat creaturam.

Erant ibi mulieres multae a longe quae secutae fuerant
Iesum a Galilaea ministrantes ei. Consuetudinis
iudaicae fuit nec ducebatur in culpam more
gentis antiquae ut mulieres de substantia sua
victum atque vestitum praeceptoribus ministrarent.
Hoc quia scandalum facere poterat in nationibus
omnibus Paulus abiecisse se memorat: Numquid
non habemus potestatem sorores mulieres circumdu-
cendi sicut et ceteri apostoli. Ministrabant autem
Domino de substantia sua ut meteret earum carnalia,
cuius illae metebant spiritualia, non quod indigeret
cibis creaturarum Dominus, sed ut typum ostenderet
magistrorum, quod victu atque vestitu ex discipulis
deberent esse contenti. Sed videamus quales
comites habuerit. Maria Magdalene
a qua septem daemonia eiecerat, et Maria
Iacobi et Ioseph mater, matertera eius, quam sororem
matris Domini eam matrem filiorum Zebedaei, Salome
in alterius libris evangelistarum legimus.

Cum sero factum esset
venit homo quidam dives ab Arimathia nomine
Ioseph qui et ipse discipulus erat Iesu. Dives
refertur non de iactantia scriptoris quod virum nobilem
ac ditissimum refert Iesu fuisse discipulum,
sed ut ostendat causam quare a Pilato corpus Iesu
potuerit impetrare. Pauperes enim et ignoti
non poterant ad Pilatum praesidem Romanae potestatis
accedere et crucifixi corpus impetrare. In alio
evangelio iste Ioseph bouleutes appellatur,
id est consiliarius, et de ipso quidam putant
primum psalmum esse compositum: Beatus vir qui non
abiit in consilio impiorum et reliqua. Et accepto
corpore Iesu involvit illud in sindone munda.

Ex simplici sepultura Domini ambitio divitum condemna-
tur, qui ne in tumulis quidem possunt
carere divitiis. Possumus autem iuxta intellegentiam spiritualem
et hoc sentire quod corpus Domini non auro non gemmis
et serico sed linteamine puro obvolvendum sit.
Quamquam et hoc significet quod ille in sindone
munda involvat Iesum qui pura eum mente susceperit.

Et posuit illud in monumento suo novo quod
exciderat in petra et advolvit saxum magnum.

(c) Real Academia de la Historia

ad ostium monumenti et abiit. In novo ponitur
monumento ne post resurrectionem ceteris corpo-
ribus remanentibus surrexisse alius fingeretur. Potest autem et
novum sepulchrum Mariae virginalem uterum demon-
strare. Saxum quoque ostio suppositum et saxum magnum
ostendit esse non absque auxilio plurimorum sepulchrum
potuisse reserari. Erat autem ibi Maria Magda-
lene et altera Maria sedentes contra sepulchrum.

Ceteris relinquentibus dominum mulieres in officio perse-
verant expectantes quod promiserat Ihesus. Et ideo
meruerunt primae videre resurrectionem quia qui per-
severaverit usque in finem hic salvus erit. [illegible]

Iubete ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium
Ne forte veniant discipuli eius et furentur eum. Non
sufficit principibus sacerdotum scribis et pharisaeis
crucifixisse dominum salvatorem nisi sepulchrum custodiant
cohortem accipiunt signant lapidem et quantum in illis
est resurgenti opponunt ut eorum diligentia nostrae
fidei proficeret. Quanto enim amplius serva-
tur tanto magis resurrectionis virtus ostenditur.
Unde et in monumento novo quod excisum fuerat
in petra conditur ne si ex multis lapidibus aedificatum
esset suffossis tumuli fundamentis ablatus furto
diceretur. Quod in sepulchro ponendus esset et propheta testimo-
nio suo dicens: Hic habitabit in excelsa spelunca
petrae fortissimae panis eius datus est aqua eius fideles
est. Regem cum gloria videbitis. Vespere autem
sabbati venit Maria Magdalene et altera Maria
videre sepulchrum. Quod diversa tempora istarum
mulierum in evangeliis describuntur non men-
dacii signum est ut impii obiciunt sed sedulae
visitationis officium dum crebro abeunt ac
recurrunt et non patiuntur a sepulchro domini
diu abesse vel longius. Et ecce terrae motus
factus est magnus. Angelus enim domini descendit
de caelo et accedens revolvit lapidem et sedebat
super eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur et vesti-
menta eius sicut nix. Dominus noster unus idemque
filius Dei et filius hominis secundum utramque
divinitatis et carnis naturam nunc magnitudinis suae
nunc humilitatis signa demonstrat. Unde et
in praesenti loco quamvis homo sit qui cruci-
fixus est qui sepultus qui clausus tumulo quem
lapis oppositus cohibebat tamen ea quae foris aguntur
ostendunt eum Dei filium: sol fugiens tenebrae ingru-
entes terra mota scissum saxum disrupta monumenta sed et
angelorum ministeria quae et ab initio nativi-
tatis eius probant eum merito Deum. Gabriel venit
cum Ioseph angelus loquitur. Item pastoribus
nuntiat angelorum protinus videtur exercitus et in
excelsis Deo et super terram pax hominibus bonae voluntatis.
Tam pariter in sollicitudine praedicatorum sanctum ministerium
unius angeli. Hunc quoque angelus vidit custos sepulchri
domini et in vestitu candido sicut actum triun-
phantis nec non descendit de caelo quando angeli
involutam monte ... pollicentur ...

(c) Real Academia de la Historia

salvatoris adventum. Prae timore autem eius exterriti
sunt custodes et facti sunt velut mortui.
Respondens autem angelus dixit mulieribus:
Nolite timere vos. Scio enim quod Ihesum qui crucifixus est
quaeritis. Custodes timore perterriti in instar
mortuorum stupefacti iacent, et tamen angelus
non illos sed mulieres consolatur. Nolite timere
vos. Illi namque timeant in his in quibus
permanet incredulitas. Ceterum vos quia Ihesum quaeritis
crucifixum, audite quod resurrexerit et promissa compleverit.
Venite et videte locum ubi positus erat.
Vacuum si minus verbis non creditis, vacuo credatis
sepulchro. Et cito euntes dicite discipulis eius quia
surrexit et praecedit vos in Galilaeam. Hoc est
in volutabro, ubi ante erat error et lubricum,
et firmo ac stabili pede vestigia non ponebant.
Et exierunt cito de monumento cum timore et gau
dio magno currentes nuntiare discipulis eius.
Duplex mentes mulierum tenebat affectus timoris
et gaudii: alterum de miraculi magnitudine,
alterum ex desiderio resurgentis, et tamen utrumque
femineum concitabat gradum. Pergebant ad apostolos ut per
illos fidei seminarium spargeretur. Et ecce Ihesus
occurrit illis dicens: Avete. Quae sic quaerebant,
quae sic currebant, merebantur obviam habere
dominum resurgentem, et primae audire Avete, ut male
dictum Evae mulieris in mulieribus solveretur.
Illae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius

et adoraverunt eum. Istae accedunt et tenent
pedes eius quae adoraverunt eum. Ceterum illa quae quaerebat
viventem cum mortuis et nesciebat adhuc Filium Dei
resurrexisse, merito audit: Noli me tangere, nondum
enim ascendi ad Patrem meum. Tunc ait illis Ihesus:
Nolite timere. Et in veteri et in novo instrumento
hoc semper observandum est, quod quando augustior aliqua
apparuerit visio, primum timor pellatur, ut sic
mente placata possint quae dicuntur audiri.
Ite, nuntiate fratribus meis ut eant in Galilaeam, ibi me videbunt.
Hi fratres de quibus et in alio loco dicit: Annuntiabo
nomen tuum fratribus meis, qui salvatorem nequaquam in Iudaea
conspiciunt sed in gentium multitudine. Et congregati
cum senioribus consilio inito pecuniam copiosam dederunt
militibus dicentes: Dicite quia discipuli eius nocte venerunt
et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si auditum
fuerit a praeside, nos suadebimus ei et securos vos faciemus.
Custodes miraculi confitentur magnitudinem et concitati redeunt
nuntiantque principibus sacerdotum quae gesta
fuerant. Conspecti hi qui debuerant converti
ad paenitentiam et Ihesum quaerere resurgentem perseverant
in malitia, et pecuniam quae ad usus templi data
fuerat vertunt in redemptionem mendacii, sicut ante triginta
argenteos Iudae dederant proditori. Omnes igitur qui
stipe templi et his quae conferuntur ad usus ecclesiae
abutuntur in aliis rebus quibus suam expleant voluntatem,
similes sunt scribarum et sacerdotum redimentium
mendacium et sanguinem salvatoris. Explicit.

(c) Real Academia de la Historia

Undecim autem discipuli abierunt in Galileam in montem
ubi constituerat illis Ihesus. Post resurrectionem
Ihesus in Galilee monte conspicitur. Ibique adoratur.
licet quidam dubitent. et dubitatio eorum nostram
augeat fidem. tunc manifestius ostenditur Thome
et latus lancea vulneratum et manuum fixuras demonstrat clavorum.
Et accedens Ihesus locutus est eis dicens. Data est mihi
omnis potestas in celo et in terra. Illi potestas
data est qui paulo ante crucifixus qui sepultus
in tumulo qui mortuus iacuit qui postea resurrexit.
In celo autem et in terra potestas data est
ut qui ante regnabat in celo per fidem credentium regnet
in terris. Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes
eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. Primum docent
omnes gentes. deinde doctas intingunt aqua. non enim
potest fieri ut corpus baptismi recipiat sacramentum
nisi ante anima fidei susceperit veritatem. Baptizantur
autem in nomine patris et filii et spiritus sancti. ut quorum
est una divinitas sit una largitio nomen autem trinitatis
unus deus est. Docentes eos servare omnia quecumque
mandavi vobis. Ordo precipuus. Iussit
apostolis ut primum docerent universas gentes. deinde
fidei intinguerent sacramento. et post fidem ac
baptisma que essent observanda preciperent. ac ne
putemus levia esse que iussa sunt et pauca. addidit
omnia quecumque mandavi vobis. ut qui crediderint qui
in trinitate fuerint baptizati. omnia faciant
que precepta sunt. Ecce ego vobiscum sum

[illegible]

omnibus diebus usque ad consummationem seculi.
Qui usque ad consummationem seculi cum discipulis
se futurum esse promittit. et illos ostendit
semper esse victuros. et se numquam a credentibus
recessurum. Qui usque ad consummationem mundi
[illegible] pollicetur. non ignorat [illegible]
diem in qua se sciat futurum [illegible]
iudicium vivorum ac mortuorum [illegible]
[illegible]
[illegible] amen.